

การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

POLITICAL DEVELOPMENT AFFECTING THE ADMINISTRATION OF LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN UTHAI THANI PROVINCE

นายพีททอล เสวตวรรณ

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔

การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

นายพีททล เสวตวรรณ

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๔
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Political Development Affecting the Administration of Local
Administrative Organizations in Uthai Thani Province

Mr.Phatthadol Sawetwan

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Political Science)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2021

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุขฎีนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด อุทัยธานี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

.....
(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุขฎีนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช)

.....กรรมการ
(ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต)

.....กรรมการ
(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

คณะกรรมการควบคุมดุขฎีนิพนธ์

ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(นายพัททล เสวตวรรณ)

- ชื่อคุณนิพนธ์** : การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครอง
ท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี
- ผู้วิจัย** : นายพัททล เสวตวรณ
- ปริญญา** : ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์**
- : ผศ. ดร.ยุทธนา ปราณีต, พธ.บ. (รัฐศาสตร์), ร.บ. (ทฤษฎีและเทคนิคทาง
รัฐศาสตร์), M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science)
- : รศ. ดร.สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ. (สังคมวิทยา), M.A. (Politics),
Ph.D. (Political Science) ปร.ด. (สื่อสารการเมือง)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครอง
ท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” วัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ๒. เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการ
บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนา
การเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล
สำคัญ จำนวน ๑๗ รูปหรือคน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่ม
ตัวอย่าง ๓๘๔ คน สุ่มจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๖,๖๑๖
คน จากสูตรของ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์การถดถอยเชิง
เส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) และการถดถอยแบบขั้นต่อน (Stepwise
Regression Analysis) ส่วนข้อมูลจากสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการพรรณนาแจกแจงความถี่ประกอบ
ตาราง

ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี
พบว่า การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางครั้งมีการแทรกแซงจากการเมืองท้องถิ่นทั้งการ
บริหารคน งบประมาณ นโยบาย ประชาชนยังมีส่วนร่วมแต่ยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร การพัฒนา
ทางการเมืองต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คน (Man) ($\bar{X} = ๓.๙๘$) รองลงมาได้แก่ ด้านการแบ่งโครงสร้างทาง
การเมือง ($\bar{X} = ๓.๘๘$) ด้านการจัดการ (Management) ($\bar{X} = ๓.๘๓$) ด้านวัสดุดิบ (Materials) ($\bar{X} =$
 ๓.๘๓) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเงิน (Money) ($\bar{X} = ๓.๗๖$) ตามลำดับ

๒. ปัจจัยการพัฒนาการเมือง และการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรม มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยปัจจัยการพัฒนาการเมือง (X๑) มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) ซึ่งการพัฒนาทางการเมือง (X๑) สามารถอธิบายได้ร้อยละ ๗๑.๑ โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน ($\beta ๑$) เท่ากับ ๐.๗๗๑ หลักการบริหารนิยธรรม (X๒) สามารถอธิบายได้ร้อยละ ๘๑.๙ โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน ($\beta ๒$) เท่ากับ ๐.๘๑๙ ทั้งปัจจัยซึ่งการพัฒนาทางการเมือง (X๑) หลักการบริหารนิยธรรม (X๒) ส่งผลร่วมต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๐๑

๓. รูปแบบการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบดังนี้ ข้อที่ว่า “การอารักขา คุ้มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี) ($\bar{X} = ๓.๙๙$)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “สักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) ($\bar{X} = ๓.๙๗$)” “ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิเสรีภาพ) ($\bar{X} = ๓.๘๘$)” “พร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) ($\bar{X} = ๓.๗๓$)” “ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) ($\bar{X} = ๓.๗๑$)” “หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ว่า “สักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) ($\bar{X} = ๓.๓๘$)” ตามลำดับ

Dissertations Title : Political Development Affecting the Administration of Local Administrative Organizations in Uthai Thani Province

Researcher : Mr.Phatthadol Sawetwan

Degree : Philosophy of Doctor (Political Science)

Dissertation Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Yuttana Praneet, B.A. (Political Science),
B.A. (Political Theory and Techniques), M.A. (Politics),
Ph.D. (Political Science)

: Assoc. Prof. Dr.Surapon Suyaprom, B.A. (Sociology),
M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science),
Ph.D. (Political Communication)

Date of Graduation: May 16, 2022

Abstract

Objective of this Research were: “Political Development Affecting Administration of Local Administrative Organizations in Uthai Thani Province” 1. To study and analyze the general condition of administration of local administrative organizations in Uthai Thani Province. Effects on the administration of local administrative organizations in Uthai Thani province and 3. To present a model of political development that affects the administration of local administrative organizations in Uthai Thani province.

Research methodology is an integrated research method. The qualitative research collected data from 17 key informants or individuals using a structured in-depth interview form. by way of in-depth interview analyze the data by describing and quantitative research Data were collected by questionnaires from a sample of 384 people, randomly from 6,616 staff of local administrative service organizations in Uthai Thani Province using the formula of (Taro Yamane). The error level of 0.05 was used. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Simple linear regression analysis and stepwise regression analysis were analyzed. Analyzed by describing the frequency distribution in the table.

Findings were as follows:

1) The general condition of the administration of local administrative organizations in Uthai Thani Province found that the administration of local administrative organizations sometimes has interference from local politics, including management of people, budgets, and policies. People still participate but do not cooperate as they should. Political Development towards the Administration of Local

Administrative Organizations in Uthai Thani Province Overall, it was at a high level ($\bar{X}=3.84$) when considered in descending order of average. at a high level in all aspects as follows: The aspect with the highest average was man ($\bar{X}=3.98$), followed by Political structure division ($\bar{X}=3.88$), Management ($\bar{X}=3.83$), Materials ($\bar{X}=3.83$), and the aspect with the lowest average was Money ($\bar{X}=3.76$), respectively.

2. Political development factors and the application of the principle of paranormally Affects the administration of local administrative organizations in Uthai Thani province. The political development factor (X1) affects the administration of local administrative organizations in Uthai Thani Province (Y), which political development (X1) can be explained by 71.1 percent, with the standard regression coefficient ($\beta 1$) equal to 0.771 digits. Abnormality (X2) can be explained by 81.9 percent, with a standard regression coefficient ($\beta 2$) of 0.819. Both the factors which political development (X1) principles of morality (X2) affect the administration of local administrative organizations in Uthai Thani province. There for accept the research hypothesis at a statistically significant level of 0.001

3. A model of applying the principle of morality to promote the administration of local administrative organizations in Uthai Thani Province. Overall, it was at a high level ($\bar{X} = 3.84$). When considering the average from descending order, it was found as follows. (Supporting good people) ($\bar{X}=3.99$)" followed by the article "Worship, respect, worship to all the shrines. (Political Organization) ($\bar{X}=3.97$)" "Do not compel all women (rights and liberties) ($\bar{X}=3.88$)" (Responsibility) ($\bar{X}=3.73$)" "Not stating what is not stating (Compliance with regulations) ($\bar{X}=3.71$)" (Unity), and the lowest average is the one that says, "Honor, venerate, venerate, worship the elders (Respect for elders) ($\bar{X}=3.38$)", respectively.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความเมตตาจาก ผศ.ดร.ยุทธนา ปราณีต ประธานกรรมการ และ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม กรรมการควบคุมดุชนิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณประธานและคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่เมตตาทำให้การทำดุชนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ ที่กรุณาให้ความรู้และประสบการณ์ในการเรียนที่ดี

ขอขอบคุณ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ ที่ให้การช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังใจมาโดยตลอด

อนึ่ง คุณค่าอันเป็นประโยชน์บังเกิดขึ้นจากดุชนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอยกคุณความดีนี้ น้อมถวายเป็นพุทธบูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และขอขอบพระคุณ บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายพิททล เสวตวรรณ
๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
สารบัญคำย่อ	๗
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามของการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง	๘
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๒
๒.๓ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๕๗
๒.๔ หลักการบริหารนิยธรรม ๗	๖๘
๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๗๘
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๑
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๙๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๙๐
๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๙๐
๓.๒.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	๙๐
๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๑
๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๒
๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๓
๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ	๙๓
๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๙๓
๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๕
๓.๓.๓ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๐
๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๑
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๓
๔.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	๑๐๔
๔.๒ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	๑๑๑
๔.๓ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการเมืองต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	๑๕๐
๔.๔ ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๘๐
๔.๕ องค์ความรู้	๑๘๒
๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๘๓
๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๘๖
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายและเสนอแนะ	๑๙๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๙๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๙๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๐๕
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๐๕

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๒๐๕
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	๒๐๖
บรรณานุกรม	๒๐๗
ภาคผนวก	๒๑๒
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	๒๑๓
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC (Index of item Objective Congruence)	๒๑๗
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๒๒๐
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการสัมภาษณ์ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ ข้อมูล	๒๒๑
ประวัติผู้วิจัย	๒๔๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	สรุปสาระเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนา	๑๔
๒.๒	สรุปสาระเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง	๒๕
๒.๓	สรุปแนวคิดหลักเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา	๓๗
๒.๔	ความสำคัญของการพัฒนา	๔๑
๒.๕	การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	๔๐
๒.๖	สรุปสาระเกี่ยวกับแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๘
๒.๗	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๖๐
๒.๘	ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ	๖๘
๒.๙	หลักอภิธานิยธรรม ๗	๗๒
๒.๑๐	สรุปสาระเกี่ยวกับอภิธานิยธรรม	๗๗
๒.๑๑	งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง	๖๓
๒.๑๒	งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๘
๒.๑๓	งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักอภิธานิยธรรม	๘๘
๓.๑	แสดงรายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๙๑
๓.๒	แสดงกลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่องค์กรปฏิบัติงานส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี	๙๕
๔.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม	๑๐๔
๔.๒	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวม	๑๐๖
๔.๓	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี ด้านบุคลากร	๑๐๗
๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี ด้านงบประมาณ	๑๐๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วน๑๐๙ปกครอง ท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านวัสดุดิบ (Materials)	๑๐๙
๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการจัดการ	๑๑๐
๔.๗	การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเท่าเทียม	๑๑๕
๔.๘	การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความสามารถ ของระบบการเมือง	๑๒๐
๔.๙	การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการแบ่ง โครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความ ชำนาญเฉพาะ	๑๒๔
๔.๑๐	การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	๑๒๘
๔.๑๑	การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเป็นอิสระ ของระบบย่อย	๑๓๒
๔.๑๒	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวม	๑๓๓
๔.๑๓	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเท่าเทียมกัน	๑๓๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๔	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความสามารถของระบบการเมือง	๑๓๕
๔.๑๕	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง	๑๓๖
๔.๑๖	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	๑๓๗
๔.๑๗	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย	๑๓๘
๔.๑๘	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการ ประยุกต์หลักอภิปรายนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อ การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด อุทัยธานี ตามหลักอภิปรายนิยธรรม โดยรวม	๑๓๙
๔.๑๙	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการ ประยุกต์หลักอภิปรายนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อ การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด อุทัยธานี ตามหลักอภิปรายนิยธรรม หลักการหมั่นประชุมกัน เนืองนิตย์ (ความสามัคคี)	๑๔๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๐	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม ตามหลักการพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ)	๑๔๑
๔.๒๑	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม ตามหลักการไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ)	๑๔๒
๔.๒๒	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม ตามหลักการสักการะ เคารพนับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (ผู้นำชุมชน กรรมการท้องถิ่น)	๑๔๓
๔.๒๓	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม ตามหลักการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ)	๑๔๔
๔.๒๔	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม ตามหลักการสักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถาน (องค์กรทางการเมือง)	๑๔๕
๔.๒๕	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมือง ตามหลักอปริหานิยธรรม หลักการอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนนักการเมืองคนดี)	๑๔๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๖	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม เป็นการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) และตัวแปรต้น เป็นการพัฒนาทางการเมือง (X๑)	๑๔๗
๔.๒๗	ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม เป็นการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) และตัวแปรต้น เป็นหลักอำนวยการบริหาร (X๒)	๑๔๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๙
๔.๑	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง	๑๕๖
๔.๒	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า พร้อมเพรียงกันประชุมและ เลิกประชุม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง	๑๖๐
๔.๓	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง	๑๖๔
๔.๔	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการเคารพผู้อาวุโส เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง	๑๖๗
๔.๕	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการให้เกียรติสตรี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง	๑๗๑
๔.๖	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการเคารพศาสนสถาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง	๑๗๕
๔.๗	การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการคุ้มครองคนดี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง	๑๘๐
๔.๘	แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๘๓
๔.๖	แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๘๖

สารบัญย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉลองราชสมบัติ ๕๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราชพุทธศักราช ๒๕๓๙ และอรรถกถาภาษาไทย ใช้ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยเรียงตามลำดับคัมภีร์ดังนี้

พระสูตรต้นตปิฎก

อง.สตตก.	สูตรต้นตปิฎก องคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต
ขุ.ชา.	สูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิบาต
อง.ติก.	สูตรต้นตปิฎก องคุตตรนิกาย ติกนิบาต

คำชี้แจงในการใช้หมายเลขในคัมภีร์พระไตรปิฎก

๑) การใช้หมายเลขอักษรย่อในคัมภีร์พระไตรปิฎก จะแจ้งเล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๘๐/๑๙๗. หมายถึง สูตรต้นตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ภาษาไทย เล่ม ๑๑ ข้อ ๑๘๐ หน้า ๑๙๗.

๒) การใช้หมายเลขอักษรย่อในคัมภีร์อรรถกถาพระไตรปิฎก จะแจ้งเล่ม/หน้า ตามลำดับ เช่น อก.ทุก.อ. (บาลี) ๑๓/๕๑๔-๕๑๕. หมายถึง องคุตตรนิกาย มโนรทปุรณี ทุกนิบาตอฏฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑๓ หน้า ๕๑๔-๕๑๕.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความเมตตาจาก ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต ประธานกรรมการ และ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม กรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณประธานและคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่เมตตาทำให้การทำดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ ที่กรุณาให้ความรู้และประสบการณ์ในการเรียนที่ดี

ขอขอบคุณ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ ที่ให้การช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังใจมาโดยตลอด

อนึ่ง คุณค่าอันเป็นประโยชน์บังเกิดขึ้นจากดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอยกคุณความดีนี้ น้อมถวายเป็นพุทธบูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และขอขอบพระคุณ บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายพัทพล เสวตวรรณ
๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

ประเทศไทยปกครองโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพรวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริตเที่ยงธรรม การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยพัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และจะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยทั้งนี้วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมืองซึ่งเป็นผลมาจาก กระบวนการหล่อหลอม ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม^๑

สภาพพัฒนาการเมืองถือกำเนิดขึ้นภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ซึ่งต่อมาแปรสภาพเป็นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ) ภายใต้บรรยากาศที่คึกฤทธิ์ของการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างรัฐบาลพรรคไทยรักไทยภายใต้การนำของพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร กับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างสี่เสือเหลืองและสี่แดงบรรยากาศที่คึกฤทธิ์ดังกล่าวแฝงฝังไปด้วยอารมณ์ที่กราดเกรี้ยวและเกลียด/กลัวสิ่งที่เรียกว่า “ระบอบทักษิณ” ที่ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลทักษิณในขณะนั้นใช้ปลุกกระดมและอธิบายปัญหาการเมืองไทยว่าเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายทางการเมืองรวมทั้งการเล่นการเมืองที่ไม่เป็นธรรมของรัฐบาลชุด

---

^๑สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแห่งราชอาณาจักรไทย, การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย, (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : สำนักการพิมพ์, ๒๕๕๗), หน้า ๗.

ดังกล่าวเช่นการเป็นเผด็จการรัฐสภาที่ไม่สามารถตรวจสอบทางการเมืองได้ การเข้าแทรกแซงองค์กรอิสระและกองทัพการทุจริตคอร์รัปชันการละเมิดรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชนรวมถึงการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เป็นต้นซึ่งในงานศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลของการเกิดรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ของวิษณุภรณ์รัตน์ ได้กล่าวไว้ว่าวาทกรรม “ระบอบทักษิณ” ดังกล่าวอาจถือเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของการเข้าแทรกแซงทางการเมืองคณะรัฐประหารในครั้งนั้นจนทำให้รัฐบาลทักษิณชินวัตรเสียอำนาจไปหากพิจารณาตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นการกำเนิดของสภาพพัฒนาการเมืองในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ หลังการรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๔๙ เพียง ๓ ปี ก็อยู่ภายใต้บริบทแห่งการเปลี่ยนผ่านการเมืองภายใต้การนำของคณะรัฐประหารและรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งหลังจากนั้นเหตุผล/ข้ออ้างในการทำรัฐประหารครั้งดังกล่าวปรากฏชัดเจนในแถลงการณ์คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตอนหนึ่งที่ว่าประชาชนส่วนใหญ่เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดินอันส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวางหน่วยงานองค์กรอิสระถูกรวบงำทางการเมืองไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเกิดปัญหาและ ๒ อุปสรรคหลายประการตลอดจนหมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนของปวงชนชาวไทยอยู่บ่อยครั้ง^๒

ชุมชนและองค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การบังคับใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ส่งผลการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและการดำเนินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านงานเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการขยายฐานรายได้ท้องถิ่นจัดเก็บเอง และงานบริหารงานขององค์กรที่เน้นประสิทธิภาพเป็นหลักประกันว่าประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานรวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลในระดับชุมชนเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายในการในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รัฐบาลไทยจึงมีการประกาศและบังคับใช้พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เช่น การจัดทำแผนชุมชนโดยมีเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกันคิด การร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่นำไปสู่การสร้างเป้าหมายร่วมกันของการพัฒนาชุมชนถิ่นนั้นๆ^๓

^๒ พงศ์ปรีชา ลีมีวัฒนะกุล, “วาทกรรมการพัฒนาการเมืองของสภาพพัฒนาการเมือง”, รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการปกครอง, (คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๔), หน้า ๕.

การพัฒนาทางการเมืองต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย พัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และจะต้องกำหนด โครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย ทั้งนี้วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผน ทักษะคติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการหล่อหลอม ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการพัฒนาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องเริ่มต้นด้วยระบบการเมืองที่จะส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ระบบการเมือง ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ระบบการเมืองดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็น “ระบอบประชาธิปไตย” ที่แท้จริง

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงทัศนะและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อเป็นการช่วยให้รัฐบาลมีความรอบคอบในการบริหารประเทศ และสอดคล้องตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง เป็นการควบคุมการบริหารประเทศอีกทางหนึ่งด้วย แต่ปัญหาการเมืองไทยที่สำคัญ คือการที่ข้าราชการประจำเข้าไปมีบทบาทและทำหน้าที่เป็นนักการเมืองเสียเองโดยการเข้าไปดำรงตำแหน่งต่างทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ปัญหาที่สำคัญคือปัญหาการมีระดับความเป็นสถาบันตำรวจและกระบวนการบริหารรวมศูนย์อำนาจและมีกระบวนการแทรกแซงการทำหน้าที่ของสถาบันการเมืองอื่นและปัญหาด้านพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งในสถาบันบริหารที่มีลักษณะเด่นในด้านการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวการคอร์รัปชันทางการเมืองและพฤติกรรมอำนาจนิยมซึ่งส่งผลให้เกิดอุปสรรคอย่างมากต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย และความขัดแย้งทางการเมืองด้านความขัดแย้งจากการใช้อำนาจ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ความคิดเห็นที่แตกต่าง การพัฒนาที่ไม่เป็นธรรม การไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และการดำเนินงานของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการพัฒนาทางการเมืองด้านความเสมอเท่าเทียมกัน ความเสมอภาพของระบบการเมือง การพัฒนาทางการเมืองด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ความเป็นอิสระของระบบย่อยและด้านความไว้วางใจทางการเมือง ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยที่มีต่อการพัฒนาทางการเมือง^๔

^๔จิริฐิติภัก ค้างเพ็ชร และคณะ, “การพัฒนาทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๖)”, รายงานการวิจัย, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการในการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ ๑๕, หน้า ๖๙.

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ซึ่งการพัฒนาทางการเมืองจะมีผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของประเทศในระดับสูงขึ้นไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องของการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ การพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี มีองค์ประกอบหรือปัจจัยอะไรบ้าง

๑.๒.๓ รูปแบบการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาองค์ประกอบปัจจัยการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” มีการกำหนดขอบเขตดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีประกอบไปด้วย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมือง แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการบริหาร ๔ M หลักการบริหารนิยธรรม ๗ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของปัญหา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปฏิบัติงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีจำนวน ๖,๖๑๖ คน^๕

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” จำนวน ๑๘ คน แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มนักรการเมือง ๒) กลุ่มนักวิชาการ ๓) กลุ่มผู้นำชุมชน ๓) กลุ่มประชาชนทั่วไป

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ รวมเป็นระยะเวลา ๒๗ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาการเมือง หมายถึง การพัฒนาเพื่อระดมกำลังและอำนาจทางการเมือง ให้เกิดประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงานระบบการเมือง ประกอบด้วยการพัฒนา ๔ ประเด็น ความเท่าเทียมกัน ความสามารถของระบบการเมือง การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ความเป็นอิสระของระบบย่อย ดังนี้

ความเท่าเทียม หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง และความเท่าเทียมกันที่ประชาชนจะได้รับจากการให้บริการของรัฐ ทั้งทางบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสามารถของระบบการเมือง หมายถึง ความสามารถที่ระบบการเมืองจะตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยที่ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุม กำกับและตรวจสอบจากประชาชน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดใดทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน

การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง หมายถึง การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) เพื่อให้สามารถ

---

^๕สำนักงานสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: https://www.uthailocal.go.th/staff_std.php [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเฉพาะทาง ส่วนการจัดแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ เป็นต้นนั้น เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล หมายถึง ปกครองแบบอำนาจนิยมมักจะปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นใจจารีตประเพณีอย่างขาดเหตุผล ยึดถือเรื่องโชคลาง รวมไปถึงการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบุญญาบารมี มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยมีการควบคุม กำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด

ความเป็นอิสระของระบบย่อย หมายถึง การกระจายอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

การบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยในการหลักบริหารตามหลัก ๔ M ได้แก่ Man (คน) Materials (วัตถุดิบในการดำเนินงาน) Management (การจัดการ)

คน (Man) หมายถึง เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เงิน (Money) หมายถึง เงินหรืองบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ โครงการ กิจกรรม ต่างๆ เพื่อประชาชนในท้องถิ่น

วัตถุดิบในการดำเนินงาน (Materials) หมายถึง วัตถุดิบในการบริหาร ในการดำเนินโครงการกิจกรรมตามแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการ (Management) หมายถึง การจัดการ การจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้โครงการกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากที่สุด

หลักอุปทานิยมธรรม ๗ หมายถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการพัฒนาทางการเมืองเพื่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

๑) เข้าร่วมกันเป็นนิจ หมายถึง การมีส่วนร่วมของภาคการเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ร่วมกันประชุมเพื่อดำเนินการพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน

๒) พิจารณาโดยพร้อมเพียง หมายถึง ประชุมเมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพียงกันเลิก หมายถึง การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องร่วมมือกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งของการเมือง

๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ควรบัญญัติ หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ของ นักการเมืองและการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดย เสมอภาคกัน

๔) ให้ความเคารพผู้อาวุโส หมายถึง การให้ความสักการะเคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส หรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาประชาชน

๕) ให้เกียรติสตรี หมายถึง การไม่ละเมิดอำนาจของนักการเมืองท้องถิ่นหรือบุคลากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖) ให้ความเคารพสถานที่สำคัญ หมายถึง การร่วมกันอนุรักษ์สถานที่ต่างๆ ในท้องถิ่น สิ่งไหนที่ยังไม่ควรก่อสร้างหรือลงทุนก็ยังไม่ต้องดำเนินการ

๗) ให้ความอารักขา คุ่มครอง ผู้ตั้งอยู่ในธรรม หมายถึง การดูแลรักษาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ นักการเมืองดีมีอุดมการณ์ทำงานเพื่อท้องถิ่นก็ต้องให้ความร่วมมือ บุคลากรที่ดีก็ต้อง เก็บรักษาไว้

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๖.๒ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบปัจจัยการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๖.๓ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑.๖.๔ สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยเพื่อไปส่งเสริมการพัฒนาการเมืองประกอบการ ส่งเสริมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดอื่นๆ ให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ปัจจุบัน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อประกอบการวิจัยเป็นลำดับ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๓ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๔ หลักการบริหารนิยธรรม ๗
- ๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง

จากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องปรากฏว่า มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาไว้หลายท่าน ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความต้องการของมนุษย์ที่อยากเห็นสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นในสังคมของตนเอง การเปลี่ยนแปลงของสังคมไปในทางที่ดีขึ้นที่เราเรียกกันว่า “การพัฒนา” (Development) หรืออาจให้คำจำกัดความของการพัฒนาได้ว่า คือ กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนโดยต่อเนื่อง ภายใต้คำจำกัดความดังกล่าว เนื้อหาสาระสำคัญของการพัฒนาจึงอยู่ที่ความสามารถของคนส่วนใหญ่ ส่วนคนใดหรือกระบวนการนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงาน นอกจากนั้นการดำเนินงานควรจะต้องให้ผลได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย กระบวนการพัฒนาจึงจำเป็นที่จะต้องเป็นกระบวนการระยะยาว และจากการตรวจสอบเอกสารปรากฏว่ามีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้หลายท่านดังนี้ ส่วนราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโต หรือก้าวหน้า^๑

^๑พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔, ราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร : นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖), หน้า ๓๔๕.

ในขณะเดียวกัน การพัฒนา เป็นการกระทำที่ดีขึ้น คือ เปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^๒ การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ^๓ ในขณะที่การพัฒนาที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวม ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง ได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น^๔ สำหรับพระราชวรมุณี (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายและอธิบายไว้ว่า การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น^๕ และกล่าวไว้ว่าเมื่อการพัฒนาถูกกำหนดความหมายจากหลายแห่ง และหลายสาขาวิชา ทำให้ลักษณะของการพัฒนามีหลายประการ แต่ลักษณะที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

๑) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น หรือให้มีความเหมาะสมอันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทางระบบ

๒) มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน และอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนหนึ่งได้

๓) มีลักษณะเป็นพลวัต คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้า ๆ ปริมาณมาก หรือน้อยก็ได้

๔) เป็นแผนและโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใครด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า

๕) การพัฒนาเป็นวิธีการ การพัฒนาเป็นมรรควิธี หรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

๖) การพัฒนาเป็นปฏิบัติการ คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิด หรือเป็นเพียงแนวคิด หรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริงจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

^๒ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๒.

^๓จิตติยา สุวรรณชฎ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๓๕๔.

^๔สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, **สังคมไทย : แนวทางวิจัยและการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๗๙.

^๕พระราชวรมุณี (ป.อ.ปยุตโต), **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๖-๑๘.

๗) เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการและคิดค้นวิธีการพัฒนาตนเองและสิ่งต่าง ๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงใดก็ตามถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วจะไม่ใช่การพัฒนา แม้ว่าจะมีลักษณะอื่น ๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

๘) ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั่นเอง

๘) มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด คือ สามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากร่างกายและสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนาจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ^๖ นอกจากนี้ยังได้สรุปแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาไว้ ดังนี้

๑) แนวคิดแบบวิวัฒนาการ เป็นการนำการพัฒนามาใช้เพื่ออธิบายประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เคลื่อนย้ายจากภาวะหนึ่งไปสู่อีกภาวะหนึ่งที่สูงกว่าทำให้มนุษย์มีความก้าวหน้าในด้านต่างๆ มากขึ้น เช่น มีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ขึ้น ร่ำรวยมากขึ้น มีเหตุผลมากขึ้น มีความแตกต่างกันมากขึ้น เป็นต้น การพัฒนาในแนวคิดนี้จึงมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ความก้าวหน้ามาก

๒) แนวคิดแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เนื่องจากมีความเป็นกลางมากกว่าการพัฒนาไม่เกี่ยวข้องกับอดีตหรืออนาคตอันรุ่งโรจน์ แต่สนใจศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ทางสังคม เช่น การแบ่งชนชั้นทางสังคม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงอาจมีลักษณะเป็นการปฏิรูป คือ เฉพาะในโครงสร้างใดโครงสร้างหนึ่ง และเป็นการปฏิวัติ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งหมดของสังคม

๓) แนวความคิดแบบเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์นำการพัฒนาไปใช้จำแนกประเทศต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น รายได้ประชาชาติ การรู้หนังสือ การมีงานทำ เป็นต้น ออกเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนา การพัฒนาในแนวความคิดนี้จึงมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า ความเป็นอุตสาหกรรม ความทันสมัย และการเจริญเติบโตมาก

๔) แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม เป็นแนวความคิดที่เกิดจากรัฐบาลของประเทศต่างๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบของการวางแผนปฏิบัติการ เช่น การปฏิรูปที่ดิน การสหกรณ์ การพัฒนาชนบท เป็นต้น และเรียกวิธีการนี้ว่า การพัฒนา

๕) แนวความคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม เป็นแนวความคิดของการพัฒนาประเทศด้วยระบอบสังคมนิยมที่นำทฤษฎีความขัดแย้งมาใช้เป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบสังคม โดยถือว่าการนำระบอบสังคมนิยมเข้ามาใช้แทนระบบที่ใช้อยู่เดิมเป็นการพัฒนา^๗ การพัฒนาที่น่าจะส่งผลต่อคนส่วนใหญ่ใน ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ

^๖สนธยา พลศรี, กระบวนการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๖.

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นด้านสังคมก็เป็นเรื่องของความมีเหตุผลตลอดจนระบบและกลไกซึ่งอำนวยให้สามารถให้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ และลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี เรื่องความก้าวหน้านี้ได้กลายเป็นเรื่องที่ได้รับการใส่ใจกันมาก และมีคนส่วนหนึ่งเห็นว่า การพัฒนานั้น หมายถึง เรื่องของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ซึ่งตามทัศนะของการพัฒนาโดยทั่วไปนั้น ควรหมายถึง เรื่องความก้าวหน้าทางสังคมด้วย ไม่เฉพาะแต่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเท่านั้น รวมถึงความมั่นคงถ้าในทางเศรษฐกิจเราต้องการให้ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบที่มั่นคงมีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด ในทางสังคมก็เช่นกันเราต้องการเห็นความมั่นคงทางสังคมเป็นสังคมที่สงบสุขสังคมที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ โดยปราศจากความรุนแรง และความมั่นคงจึงเป็นเรื่องใหญ่ และในการพัฒนายังต้องคิดถึงเรื่องนี้ด้วย ดังนั้น การพัฒนาทำให้เกิดความก้าวหน้าและความมั่นคง การพัฒนายังควร หมายถึง ความเป็นธรรมอีกด้วย โดยเฉพาะความเป็นธรรมในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร ดังนั้น การพัฒนาที่เราต้องการจึงควรเป็นการพัฒนาในรูปแบบที่ช่วยสร้างความมั่นคงด้วย^๘

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของ “การพัฒนา” แปลว่าเจริญหรือทำให้เจริญ คำว่า “พัฒนา” ทางศาสนาไม่เคยใช้ แต่ถ้าหมายถึงคำว่า ความเจริญแล้ว ทางศาสนาได้ใช้มานานแล้ว เช่น ถ้าเราจะสร้างกุศลให้มากเราก็เรียกว่าเจริญกุศล ถ้าจะปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานก็เรียกว่า เจริญวิปัสสนากรรมฐาน ถ้าจะสร้างเมตตาให้เกิดขึ้นก็เรียกว่าเจริญเมตตา ดังนั้นถ้าจะโยงเรื่องการพัฒนากับคำว่าเจริญแล้ว ก็ต้องถือว่าเราได้มีการพัฒนากันมานานแล้ว ดังนั้น การพัฒนาจึงหมายถึงการพัฒนาคุณสมบัตินั่นเอง^๙

คำว่า พัฒนา ในภาษาไทย มาจาก วุฒน ในภาษาบาลี และ วรณ ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ความเจริญ^{๑๐} คำว่า พัฒนา นี้ เริ่มใช้มาเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๓ ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คำว่า พัฒนา แปลว่า เจริญ ตามแนวพระพุทธศาสนาแยกได้เป็น ๒ ส่วน คือ การพัฒนาคนไม่ว่าจะเป็นทางด้านกายหรือจิตใจก็ตาม เรียกว่า ภาวนา ส่วนการพัฒนาอย่างอื่นๆ เช่น พัฒนาวัตถุ พัฒนาสภาพแวดล้อม เรียกว่า พัฒนา หรือวัฒนา^{๑๑}

การพัฒนาปัญญา นอกจากการฝึกฝนให้มีความสามารถในการคิดเป็นคิดอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ปราศจากอคติแล้วยังมีความหมายต่อไปถึงการรู้จักเข้าใจโลกและชีวิตตามความเป็นจริงรู้เท่าทันธรรมด้าของสังขาร จนสามารถหาแทรกอวิชชาจนจิตใจเป็นอิสระ ไม่ถูกกิเลสครอบงำ

^๘โฆสิต ปันเปียมรัษฎ์, **การพัฒนาประเทศไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^๙พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **มองอเมริกามาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๗) หน้า ๖๘-๗๗.

^{๑๐}ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๕**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๖), หน้า ๘๒๗.

^{๑๑}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **การศึกษา : เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑), หน้า ๒๑-๒๒.

หลุดพ้นจากความทุกข์สิ้นเชิงเมื่อบุคคลสามารถพัฒนาตนให้เป็นที่พึงมีจิตและปัญญาแล้ว การพัฒนาชีวิตด้านในของบุคคลด้วยกระบวนการศึกษาอบรมในหลายลักษณะจะทำให้บุคคลมีคุณภาพภายในอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการรองรับการจัดระเบียบสังคมอย่างใหม่ ที่เป็นผลจากการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง การพัฒนาสภาพทางกายภาพตลอดจนการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมจะสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เพราะผู้คนมีหลักธรรมพื้นฐาน เช่น มีสัมมาทิฐิ เห็นความเจริญงอกงามของชีวิตดีกว่าความมั่งคั่งทางวัตถุ มีความสันโดษพึงพอใจในความเป็นอยู่แต่พอดีควบคู่ไปกับความขยันหมั่นเพียร และมีฉันทะเป็นแรงจูงใจในการทำงาน มีจิตใจเอื้อเฟื้อแผ่ต่อสรรพชีวิตเป็นต้น คุณภาพของชีวิตที่กล่าวมาแล้วย่อมเป็นสิ่งสะท้อนและเป็นทั้งปัจจัยในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง^{๑๒}

การพัฒนาเป็นกระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการระยะยาวและส่งผลต่อคนส่วนใหญ่ ๓ อย่างคือ

๑. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่าความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นด้านสังคมก็เป็นเรื่องของความมีเหตุผล และสามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี ดังนั้นการพัฒนาจึงหมายถึง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม

๒. การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง มีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด และมีสังคมที่สงบสุข สังคมสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างสูง

๓. การพัฒนา หมายถึง ความเป็นธรรม ในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร ถ้าการพัฒนา นั้นเป็นการพัฒนาประเภทที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนไม่มาก และผู้ที่รับผลตอบแทนจากการพัฒนามีน้อยราย เป็นการพัฒนาไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้สร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม^{๑๓}

กล่าวได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย^{๑๔}

^{๑๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๗), หน้า ๖๘ - ๗๗.

^{๑๓}โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, การศึกษาและการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๙), หน้า ๓๙ -๔๐.

^{๑๔}วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฟอร์เพช, ๒๕๔๙), หน้า ๘.

ที. อาร์. แบตเทิน (T. R. Batten) ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาชุมชนของอังกฤษได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น^{๑๕}

การพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตรา การเปลี่ยนแปลงด้วยสภาวะการพัฒนาเป็นสภาวะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตน ได้เต็มที่โดยไม่มีสภาวะครอบงำ เช่นความบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความ ไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทยไม่สามารถจะใช้รถแทรกเตอร์แบบอเมริกาได้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ได้ประดิษฐ์ “ควายเหล็ก” ขึ้นมาใช้ไถนาในสภาพแวดล้อมของสังคมไทย^{๑๖}

การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่ง นอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยัง ต้องการพัฒนาทางการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางด้าน วัฒนธรรมและจิตใจทางด้านต่างๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่า การพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า^{๑๗}

กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนา คือ การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของสังคมจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับ หนึ่งที่มีคุณค่าเพิ่มขึ้น และต้องการมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

^{๑๕}T.R. Batten, **Community and Their Development**, (London: Oxford University Press, 1995), P. 2.

^{๑๖}จิตยา สุวรรณชฎ, **สังคมวิทยาในวิทยาศาสตร์สังคม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘๗ - ๑๘๘.

^{๑๗}วิทยา เชียงกุล, **บทวิเคราะห์ : การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉบับ แกระ, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗ -๑๘.

ตารางที่ ๒.๑ สรุปสาระเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิตยสถาน	การพัฒนา หมายถึง ความเจริญ เติบโต หรือก้าวหน้า
ยุวัฒน์ วุฒิเมธี	การพัฒนา เป็นการกระทำให้ดีขึ้น คือ เปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า
จิตติยา สุวรรณชฎ	การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรม
สมศักดิ์ ศรีสันติสุข	การพัฒนาที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวม ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง ได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น
พระราชวรมณี (ป.อ. ปยุตโต)	การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ ลักษณะของการพัฒนา <ol style="list-style-type: none"> ๑) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ๒) มีลักษณะเป็นกระบวนการ ๓) มีลักษณะเป็นพลวัต ๔) เป็นแผนและโครงการ ๕) การพัฒนาเป็นวิธีการ ๖) การพัฒนาเป็นปฏิบัติการ ๗) เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ๘) ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ
โฆษิต ปันเปียมรัฐ	การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้าและความมั่นคงเป็นธรรม ที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร ดังนั้น การพัฒนาที่เราต้องการจึงควรเป็นการพัฒนาในรูปแบบที่ช่วยสร้างความเป็นธรรมด้วย
พระธรรมปฎก (ป.อ. ปยุตโต)	การพัฒนาปัญญา เป็นการฝึกฝนให้มีความสามารถในการคิดเป็นคิดอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ด้วยกระบวนการศึกษาอบรมให้บุคคลมีคุณภาพเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดระเบียบสังคม มีความสันโดษพึงพอใจในความเป็นอยู่คู่กับความขยันหมั่นเพียร

ตารางที่ ๒.๑ สรุปสาระเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนา (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิรัช วิรัชวีรธรณ	การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น มีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น
T.R.Batten	การพัฒนาการเมือง คือ รากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ ในสังคมอุตสาหกรรม เป็นความจำเป็นทางการเมือง การพัฒนาการเมือง คือ ระบบการเกิดรัฐชาติ ในการบริหารและกฎหมาย โดยการระดมพลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสร้างประชาธิปไตย เพื่อเสถียรภาพการเมืองและการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบ การระดมพลและอำนาจเป็นแง่หนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
สัญญา สัญญาวิวัฒน์	การพัฒนา มุ่งทำการเปลี่ยนแปลงลักษณะบุคคลโดยเฉพาะลักษณะจิตใจ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และแรงจูงใจ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงจะอาศัยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม
พัชรินทร์ สิริสุนทร	การพัฒนา เป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตและเทคโนโลยีจากแบบเรียบง่ายไปสู่การดำรงชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อจากอำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นความคิดเชิงเหตุผล
พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์	การพัฒนา เป็นตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวตน ศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม การให้การศึกษา
ประเวศ วะสี	คนเป็นทรัพยากร ปรัชญาของการพัฒนา ชุมชนเชื่อมั่นในพลังความสามารถของคน การมีส่วนร่วม การเปิดโอกาส การช่วยเหลือตัวเองของชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชน

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง

จากการศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมือง โดยการพัฒนาการเมืองนั้นมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น

๑. การพัฒนาทางการเมือง

คำว่า “พัฒนาทางการเมือง” เป็นคำใหม่ยังไม่มีคำอธิบายอันหนึ่งอันเดียวกันยอมรับกันในหมู่นักวิชาการนักรัฐศาสตร์ได้พยายามให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันและความหมายที่ให้กับไว้มีอยู่จำนวนมาก และหลายอันก็มีความหมายคล้ายคลึงกัน^{๑๔}

ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) ได้เขียนหนังสือชื่อ Aspects of Political Development และได้รวบรวมความหมายของการพัฒนาทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้พอสรุปได้ดังนี้

๑. พัฒนาทางการเมืองคือรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ (Political Development as the Political Prerequisite of Economic Development)

๒. พัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม (Political Development as the Politics Typical of Industrial Societies)

โดยมีความเชื่อว่าในสังคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการและมีมาตรฐานของพฤติกรรมและการดำเนินงานทางการเมืองที่มีลักษณะของการพัฒนาทางการเมืองอันเป็นตัวอย่างแก่ระบบอื่นๆ เช่นการปกครองมีลักษณะมีเหตุมีผลมีความรับผิดชอบในการให้สวัสดิการและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างน้อยในระดับหนึ่ง

๓. พัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ (Political Development as Political Modernization)

๔. พัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล (Political Development as the Operation of Nation - State) ลักษณะที่รัฐบาลควบคุมทั้งประเทศประชาชนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมและมีความเป็นพลเมืองของรัฐอย่างแท้จริงสถาบันของรัฐจะต้องสามารถดำเนินนโยบายที่สะท้อนให้เห็นถึงลัทธิชาตินิยมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติกล่าวอีกนัยหนึ่งการพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการสร้างชาติ (Nation-building)

๕. พัฒนาทางการเมืองคือการพัฒนาการบริหารและกฎหมาย Political Development as Administrative and Legal Development, เป็นเรื่องของการพัฒนาระบบราชการและระบบกฎหมายให้มีความก้าวหน้าทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๖. พัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนและมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่ชนชั้นนำตามแบบของสังคมจารีต

^{๑๔} สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาการเมืองไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๑), หน้า ๑๒.

ประเพณีมาสู่มวลชนโดยเห็นว่าในระบบการเมืองที่พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

๗. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยโดยความหมายนี้มี ผู้นิยมใช้กันมากแต่ถูกโจมตีเสมอว่าเป็นความหมายที่ลำเอียงเพราะเห็นว่าระบบการเมืองในรูปแบบ อื่นที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยไม่เป็นระบบ

๘. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ หลายคนมีความเห็นว่าประชาธิปไตยขัดกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่สามารถรักษา เสถียรภาพทางการเมืองได้ฉะนั้นการพัฒนารูปแบบการเมืองจึงเป็นเรื่องของความสามารถของระบบ การเมืองในการรักษาคุณภาพและดูแลให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างมีระเบียบไม่วุ่นวายความ วุ่นวายไม่ควรจะเป็นเรื่องของการพัฒนารูปแบบการเมืองควรจะเป็นเรื่องของความเสื่อมทางการเมือง มากกว่า

๙. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจความหมายนี้เป็นการ เน้นประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงานระบบการเมืองใดสามารถระดมสรรพกำลังในการ แก้ไขปัญหาของประเทศได้มีอำนาจในการดึงประชาชนให้ปฏิบัติตามความต้องการของระบบได้ถือว่าเป็น ระบบที่มีการพัฒนาความสามารถในการระดมทรัพยากรกำลังรวมถึงความสามารถในการแบ่ง ทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าทั้งหลายให้กับสมาชิกในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

๑๐. พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นประกอบด้วยเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านและการเปลี่ยนแปลง ทางการเมืองถือว่าเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายการเปลี่ยนแปลงในด้าน ต่างๆ ของสังคมคือทางด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคมต่างมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้นเปลี่ยนแปลงใน ด้านหนึ่งย่อมกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นได้^{๑๙}

๒. องค์ประกอบอันเป็นสำรสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง

สรุพอันประกอบอันเป็นสำรสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง จำผลงานของพาย ออกเป็น ๕ ประการดังนี้

๑. **ความเท่าเทียมกัน (Equality)** ซึ่งมีความหมายครอบคลุมทั้งความเท่าเทียมกันทาง กฎหมาย ความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง และความเท่าเทียมกันที่ประชาชนจะได้รับจากการ ให้บริการของรัฐ ทั้งทางบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการ ดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. **ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity)** หมายถึง ความสามารถที่ระบบ การเมืองจะตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยที่

^{๑๙} สมบัติ อารังธัญวงศ์, **ทัศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๗๐-๗๑.

ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุม กำกับและตรวจสอบจากประชาชน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดใดทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน

๓. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ
 ในประการนี้ สอดคล้องกับทัศนะของอัลมอนด์และเพาเวลล์ (Almond and Powell ๑๙๖๖, ๒๙๙-๓๐๐) ที่เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญด้านหนึ่งของการพัฒนาการเมืองก็คือ การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเฉพาะทาง ส่วนการจัดแบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ เป็นต้นนั้น เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล (Secularization of Political Culture) โดยทั่วไปนั้นสังคมแบบดั้งเดิมที่ปกครองแบบอำนาจนิยมมักจะปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นใจจารีตประเพณีอย่าง ขาดเหตุผล ยึดถือเรื่องโชคลาง รวมไปถึงการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่า ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบุญญาบารมี การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นไปในทางมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการ ดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นเหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุมกำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด อัลมอนด์และเพาเวลล์ (Almond and Powell ๑๙๖๖, ๒๙๙-๓๐๐) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเป็นเหตุเป็นผลนี้ มักจะพบได้ทั่วไปในสังคมอุตสาหกรรม

๕. ความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy) คือผลผลิตของการกระจายอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สำเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๒๐}

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ มีสาระสำคัญคือ สังคมทุกสังคมจะต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอเนื่องจากรากฐานการณต่างๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หากสังคมไม่ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสังคมก็จะเสื่อมสลายไป การปรับตัวของสังคม ได้แก่ การจำแนกแจงบทบาทเพื่อให้มีหน่วยสังคมที่อิสระแก่คนมากขึ้นการทำให้สังคมมีเหตุผลมากขึ้น การผสมผสานทางวัฒนธรรม การสร้างความจำเป็นเฉพาะ ด้านมากขึ้น เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันการปรับตัวของสังคมก็จำเป็นต้องรักษาดุลยภาพระหว่างการเปลี่ยนแปลงด้วย ตัวชี้วัดสำหรับ บ่งชี้ความสามารถของสังคมในการปรับตัว ได้แก่ การมีบทบาทหรือหน่วยสังคมที่อิสระและมีความสามารถในการผสมผสานทางวัฒนธรรมได้มากขึ้น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบของสังคมที่พัฒนาแล้วและมีความสามารถในการปรับตัวไม่จำเป็นต้องมีลักษณะที่เหมือนกัน ทฤษฎีการแพร่กระจาย มีสาระสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งโดยมีองค์ประกอบของกระบวนการแพร่กระจายที่สำคัญ คือ นวัตกรรม การสื่อสาร เวลา และการเข้าสู่สมาชิกของสังคมใดสังคมหนึ่ง องค์ประกอบที่สำคัญ คือ นวัตกรรม หรือ ความคิด วัตถุ สิ่งของ รวมทั้งรูปแบบวิธีการและแนวปฏิบัติ

^{๒๐}Pye, Lucian W., *Communication and Political Development*, (Princeton: Princeton University Press, 1966), pp. 45-48.

ที่บุคคลคิดว่าเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งการยอมรับนวัตกรรมที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมีขั้นตอนเกี่ยวกับการตัดสินใจ ๕ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ ความตระหนักในการรับนวัตกรรม หรือทราบว่ามีนวัตกรรมประเภทหรือชนิดนั้นๆ เกิดขึ้น

ขั้นที่ ๒ เกิดความสนใจในนวัตกรรม เห็นได้จากการแสวงหาความรู้ในเรื่องนั้นเพิ่มเติม

ขั้นที่ ๓ ประเมินค่านวัตกรรม เป็นการประเมินข้อมูลที่คิดว่าสมควรจะรับหรือไม่อย่างไร หากนวัตกรรมไม่มีคุณค่าก็จะถูกละทิ้งไป

ขั้นที่ ๔ ทดลองใช้นวัตกรรม หากผลการประเมินได้รับการตัดสินใจว่ายอมรับแล้วก็จะเกิดการทดลองใช้นวัตกรรม หากผลการทดลองไม่เป็นที่พอใจ การตัดสินใจรับนวัตกรรมจะยุติลง

ขั้นที่ ๕ ถ้าปรากฏผลการทดลองเป็นที่พอใจ กระบวนการรับนวัตกรรมก็จะเกิดขึ้น

ทฤษฎีความขัดแย้ง มีสาระสำคัญคือ การพัฒนาสังคมมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความผาสุกของสมาชิกในสังคม หรือนัยหนึ่งคือเพื่อการเพิ่มโอกาสในชีวิตให้กับสมาชิกของสังคมนั้น โดยอาจแยกเป็นเป้าหมายก่อน เช่น ความเป็นธรรมเชิงเศรษฐกิจและความสะดวกสบายทางด้านวัตถุ การมีการศึกษาหรือความรู้ เป็นต้น แนวทางการพัฒนาตามแนวคิดนี้จะต้องพยายามก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างขึ้นโดยให้ความสำคัญกับทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากรายการเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนปรารถนา ดังนั้น ทรัพยากรที่ไม่เพียงพอหรือขาดแคลนจึงเป็นตัวสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการในสังคม

สำหรับตัวนำการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ตามแนวคิดนี้เห็นว่าควรเป็นผู้นำทางการเมืองเพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ มีหน้าที่ในการวางแผนและกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ตามแนวคิดนี้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาจะดำรงความพัฒนาหรือความเจริญไว้ได้นั้น จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจิตใจของคนในสังคมด้วย การเปลี่ยนแปลงจิตใจของคนนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้าง ถ้าโครงสร้างสังคมมีลักษณะยืดหยุ่นโอกาสที่บุคคลเปลี่ยนจิตใจก็มีมาก

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีสาระสำคัญคือ มุ่งทำการเปลี่ยนแปลงลักษณะบุคคลโดยเฉพาะลักษณะจิตใจ ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และแรงจูงใจ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงจะอาศัยกระบวนการสังคมที่ช่วยให้เกิดลักษณะบุคคลที่ต้องการ คือ การขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการทางที่มีขอบเขตกว้างขวางและยาวนาน แต่เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์^{๒๑}

ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายทฤษฎีภาวะทันสมัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการพัฒนาไว้อย่างมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและได้รวบรวมเรียบเรียงไว้ดังนี้

กล่าวได้ว่า ลักษณะที่สำคัญของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยประกอบด้วย

๑. การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตและเทคโนโลยีในการดำรงชีวิตจากแบบเรียบง่ายในสังคมจารีต ไปสู่การดำรงชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีระดับสูง มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น

^{๒๑}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓.

๒. เปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจำกัเกษตรกรรมแบบยังชีพ หรือการทำการเกษตรในที่ดินแปลงเล็กเพื่อบริโภคในครัวเรือน เป็นการผลิตขนาดใหญ่เพื่อขาย มีการจ้างแรงงานภายนอกครอบครัวหรือชุมชนแทนการใช้แรงงานในครอบครัว

๓. มีระบบอุตสาหกรรมในโรงงานและการใช้เครื่องจักรกลเพิ่มมากขึ้น

๔. วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการเป็นแบบเป็นทางการ

๕. เกิดเมืองเพิ่มขึ้นและมีการขยายตัวของสังคมเมือง

๖. มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สำธารูปโภค โรงเรียน โรงพยาบาล

๗. เกิดชนชั้นกลางและผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เพิ่มขึ้น

๘. มีการเปลี่ยนแปลงระบบความเชื่อของคนจำกัอาณาจักรเหนือธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนนิยม เป็นความคิดเชิงเหตุผล ปัจเจกชนนิยมและวัตถุนิยม

๙. โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว

๑๐. สถาบันทางสังคมต่างๆ มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น

๑๑. การจัดระเบียบทางสังคมใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้น แทนที่บรรทัดฐานและวิถีประเพณีที่ใช้กันในสังคมจารีต^{๒๒}

ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization Theory) กับแนวคิดเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom Approach) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมที่ผานมาอยู่บนฐานความคิดของการพัฒนาสังคมกระแสหลักที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth-only Development Approach) โดยรวมศูนย์กลางการพัฒนาไว้ที่ส่วนกลาง ทิศทางในการพัฒนาส่วนใหญ่จึงถูกกำหนดจากรัฐบาลและเอกชนโดยอาศัยระบบทุนนิยมเป็นหลักและจำกัการที่แนวทางการพัฒนากระแสหลักให้ความสำคัญเพียงการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Development) แบบตะวันตก การพัฒนาจึงเป็นกระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) ที่มุ่งเน้นในเชิงปริมาณหรือการเติบโตทางวัตถุเพียงด้านเดียว ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างประเทศโลกตะวันตกจึงเขามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในการกำหนด

รูปแบบและทิศทางในการพัฒนา และถ่ายทอดแนวคิดดังกล่าวลงสู่ประเทศโลกที่สาม (The Third World) ซึ่งนับเป็นการเขามามีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมโลกเป็นอย่างยิ่ง และเป็นที่มาของการแพร่กระจายระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม^{๒๓} โดยสรุปกระบวนการสร้างความทันสมัยไว้ว่าว่า กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization Process) มีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. Modernization เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิรูป (Revolutionary Process) ของวิวัฒนาการทางสังคม

^{๒๒}พัชรินทร์ สิริสุนทร, แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สโมสรร, ๒๕๓๑), หน้า ๙๒.

^{๒๓}สุทิพย์พร โชติรัตนศักดิ์, ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีภาวะทันสมัยกับแนวคิดเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://web.bsru.ac.th/~sutipporn/works/Modernization-Theory.pdf> [๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖].

๒. Modernization เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน (Complex Process)
๓. Modernization เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ (Systemic Process)
๔. Modernization เป็นกระบวนการในระดับโลก (Global Process)
๕. Modernization เป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนาน (Lengthy Process)
๖. Modernization เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน (Phased Process)
๗. Modernization เป็นกระบวนการสร้างความเป็นเอกพันธ์ (Homogenizing Process)
๘. Modernization เป็นกระบวนการที่ไม่ย้อนกลับ (Irreversible Process)
๑๐. Modernization เป็นกระบวนการก้าวหน้า (Progressive Process)^{๒๔}

ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีภาวะทันสมัย จึงแบ่งสังคมออกเป็นสองรูปแบบ กล่าวคือ สังคมประเพณีที่ด้อยพัฒนากับสังคมทันสมัยที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นการพัฒนาจึงเป็นกระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะทางเดียว และเปลี่ยนอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ระบบต่างๆ ในสังคมมีโอกาสปรับตัวไปพร้อมกับการรักษาสมดุลภาพ (Equilibrium) และความมั่นคง (Stability) ของสังคมซึ่งรูปจำลองของการพัฒนา (Development Models) ก็คือรูปแบบของสังคมเมืองที่ทันสมัย และพุ่งประเด็นไปที่เป้าหมายแรกของการพัฒนานั้นคือ ความเจริญทางเศรษฐกิจ (Development equates economic growth)

โดยใช้ดัชนีชี้วัดที่สำคัญของการพัฒนา (Development Indicators) นั่นก็คือ รายได้ประชาชาตินั้นเอง สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาแต่เฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (Change for the better) เท่านั้นจึงจะเรียกว่า การพัฒนา ซึ่งต้องเกิดมาจากการวางแผน และการกำหนดทิศทาง การเปลี่ยนที่พึงประสงค์ และต้องสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization Process) โดยมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นสองระดับ คือระดับสังคมและระดับบุคคล การพัฒนาไปสู่ความทันสมัยนั้น อาจกล่าวได้ว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย ประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายที่ได้รับอิทธิพลจากการแผ่ขยายอำนาจของประเทศตะวันตก เกิดการเปลี่ยนแปลงจาก สังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างรวดเร็ว เช่นถนนหนทาง สาธารณูปโภคต่างๆ โรงพยาบาล และโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของท้องถิ่น ปัญหาที่ตามมาคือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยและไม่เห็นคุณค่า การเกิดมลภาวะ ปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาสังคมต่าง ๆ อีกมากมาย

ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory) ไว้อย่างมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและได้รวบรวมเรียบเรียงไว้ดังนี้

---

^{๒๔}ชนิดา รักษ์พลเมือง, แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา : กระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนแปลง, เอกสารประกอบโครงการพัฒนาผู้นำด้านนโยบายการศึกษาและการพัฒนาขององค์กรสังคมชนชาติ กรุงเทพมหานคร, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖.

แนวคิดการพึ่งพาทั้งหลายไว้ว่า ความด้อยพัฒนานั้นเกิดขึ้นจากการที่ประเทศส่วนใหญ่ของโลกที่สามถูกดึงเข้าร่วมในระบบทุนนิยมระหว่างประเทศในฐานะประเทศบริวารของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายและทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโลกที่สามเอื้ออำนวยต่อการถูกแสวงประโยชน์โดยประเทศพัฒนาแล้วดังกล่าว ยิ่งกว่านั้น โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่ส่งเสริมการพัฒนาแบบทุนนิยมอีกด้วย ไดอิตอร์ เสงหาส (Dieter Seenghaas) เรียกประเทศเหล่านี้ว่า “ทุนนิยมง่อย” ที่เรียกเช่นนี้ เพราะไม่มีสินค้าประเภททุน (Capital Goods) ที่ผลิตเองได้ต้องไปอาศัยประเทศพัฒนาแล้วโดยการนำเข้าจึงกลายเป็นตลาดสำคัญของสินค้าจากประเทศพัฒนาแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็ส่งวัตถุดิบไปให้ประเทศดังกล่าว ลักษณะเช่นนี้ยังเกิดขึ้นภายในประเทศด้อยพัฒนาระหว่างชนบทกับเมืองด้วย การศึกษาทฤษฎีพึ่งพามีอยู่ ๓ แนวทางด้วยกัน และทุกแนวทางต่างมีท่าทีของการต่อต้านจักรวรรดินิยมอยู่ด้วยทั้งนั้น คือ

แนวทางแรก ได้แก่ การศึกษาแบบทุนนิยม โดยรวมเอาแนวโน้มต่างๆ เช่น ทศนะของการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ความเป็นชาตินิยม โครงสร้างนิยมและพัฒนานิยมเข้าด้วยกัน แม้จะมีลักษณะของการต่อต้านจักรวรรดินิยม แต่ก็ยังมองเห็นโอกาสที่จะพัฒนาตามแนวทางของทุนนิยมต่อไปได้ โดยการปรับปรุงโครงสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองกับประเทศพัฒนาแล้วเสียใหม่ เพื่อมิให้ถูกเอาเปรียบทางผลประโยชน์หรือมูลค่าส่วนเกินไปมากนัก ทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์ของแนวทางนี้ คือ ทฤษฎีโครงสร้างนิยม ซึ่งออสวัลโด ซังเกล (Oswaldo Sunkel) ได้ทำการศึกษาทั้งปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศและระบบทุนนิยมโลก เพื่อแสดงให้เห็นว่า ความพัฒนาและความด้อยพัฒนานั้น คือ แต่ละด้านของเหรียญเดียวกัน ดังนั้น การพัฒนา ความด้อยพัฒนา การพึ่งพา ความตกต่ำ และความแตกต่างทางพื้นที่ ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและอยู่ในกระบวนการขยายตัวของทุนนิยมโลกเดียวกัน การแก้ไขอยู่ในกระบวนการขยายตัวของทุนนิยมโลกนี้ทำให้เกิดการแบ่งขั้วเป็นศูนย์กลางและบริวารทั้งระหว่างประเทศและภายในประเทศ มีการได้เปรียบแบบพึ่งพาเกิดขึ้น

แนวทางที่สอง คือ การศึกษาแบบมาร์กซิสต์ โดยเน้นความสำคัญของภาวะนามธรรม เพราะเชื่อว่าการทำความเข้าใจสภาพความเป็นจริงนั้น จำเป็นจะต้องกำหนดตัวแบบหรือสมมติฐานขึ้นมาก่อน แล้วจึงทำการรวบรวมตัวเลข ข้อมูล และหลักฐานต่างๆ ของสภาพที่เป็นจริงมาอธิบายเปรียบเทียบให้เห็นนักทฤษฎีคนสำคัญที่ได้ทำการศึกษาตามแนวมาร์กซิสต์นี้ ได้แก่ อังเดร จี. แฟรงค์ (Andre G. Frank) ซึ่งสรุปความคิดได้ดังนี้

๑ การพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศจะไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่องแบบเดียวกัน ประเทศด้อยพัฒนาขณะนี้ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนที่ประเทศพัฒนาแล้วเคยผ่านมาก่อน และประเทศพัฒนาแล้วก็ไม่เคยด้อยพัฒนาแบบนี้มาก่อน แม้จะเคยเป็นประเทศที่ไม่พัฒนามาก่อนก็ตาม

๒ ความด้อยพัฒนามิได้สะท้อนถึงโครงสร้างของประเทศด้อยพัฒนา แต่เป็นผลทางประวัติศาสตร์ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศศูนย์กลางอันเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการขยายระบบทุนนิยมโลกอันทำให้มีการแสวงประโยชน์จากแรงงานของประเทศบริวารผ่านทางการค้าที่ผูกขาด มีการทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เลี้ยงตัวเองได้ (Self-subsistence) ของประเทศด้อยพัฒนาและเปลี่ยนประเทศด้อยพัฒนาเป็นแหล่งการสะสมทุนของประเทศศูนย์กลางและการพัฒนาของประเทศศูนย์กลาง โดย แฟรงค์ ได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาไว้ดังนี้

๑. สิ่งที่แตกต่างกันในการพัฒนาระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศด้อยพัฒนา ก็คือ ประเทศพัฒนาแล้วไม่เคยเป็นบริวาร แต่ประเทศด้อยพัฒนากำลังเป็นบริวารและมีข้อจำกัดหลายประการ

๒. ประเทศบริวารจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมดั้งเดิม ถ้ามีความผูกพันกับประเทศศูนย์กลางน้อยที่สุด

๓. ภูมิภาคที่ด้อยพัฒนาและมีลักษณะของสังคมศักดินามากที่สุดอยู่ในขณะนี้ก็เพราะเคยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดมากกับเมืองหลักหรือประเทศศูนย์กลางมาก่อน

และ แฟรงก์ ได้เสนอให้ประเทศในลาตินอเมริกาแยกตัวอย่างเด็ดขาดออกจากความสัมพันธ์แบบศูนย์กลางกับบริวาร โดยการปฏิวัติทางสังคมนิยม

แนวทางที่สาม คือ การศึกษาที่ใช้ทั้งแนวแรกและแนวที่สอง ใช้แนวทางโครงสร้างทุนนิยมสำหรับวิเคราะห์และอธิบายสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมของการพึ่งพา และใช้แนวทางมาร์กซิสต์สำหรับกำหนดภาวะหรือตัวแบบนามธรรมของการพึ่งพา แนวคิดหลัก ก็คือ สภาพเฉพาะของสิ่งหนึ่งจะถูกกำหนดเงื่อนไขโดยสภาพต่างๆ ไป และใช้แนวคิดนี้กำหนดลักษณะที่แตกต่างกันของการพึ่งพา ซึ่งเกิดขึ้นจากระบบการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลก (ลักษณะการพึ่งพาเป็นสภาพเฉพาะส่วน กระบวนการขยายตัวของระบบทุนนิยมโลกเป็นสภาพทั่วไป)

เนื่องจากทฤษฎีพึ่งพามีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันเป็นกลุ่มๆ ยังไม่เป็นทฤษฎีที่เป็นแนวเดียวกันในหลายๆ ประเด็น แต่ก็พอจะกล่าวถึงแนวคิดร่วมได้ว่ามีลักษณะสำคัญอะไรบ้าง ดังนี้

ประการแรก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของประเทศบริวารอยู่ในภายใต้สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของทุนนิยมโลก การวิเคราะห์และทำความเข้าใจเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่มีกับประเทศศูนย์กลางด้วย ซึ่งมักจะเป็นความสัมพันธ์ที่เสียเปรียบ

ประการที่สอง ความสัมพันธ์ของชนชั้นนาในประเทศบริวารกับประเทศศูนย์กลาง นอกจากจะมีลักษณะในการกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศบริวารแล้ว ชนชั้นน่ายังมีผลประโยชน์ร่วมกัน และมีการเลียนแบบการดำรงชีวิตจากกันด้วย

ประการที่สาม ความไม่เท่าเทียมกันของประเทศสองกลุ่มจะมีมากขึ้น ทั้งในระดับประเทศระหว่างประเทศ ชนชั้น ภาค และกลุ่มชน คนรวยก็ยิ่งรวย คนจนจะจนมากขึ้น มีความแตกแยกและขัดแย้งกันภายในสังคม^{๒๕}

ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Theory of Satisfaction of Basic Needs)

จากทฤษฎีความพอใจในความต้องการพื้นฐาน (Theory of Satisfaction of Basic Needs) ไว้ดังนี้

การที่ผู้รู้ได้หันมาใช้วิธีการใหม่ๆ ในการมองปัญหา ประกอบกับแนวคิดในเรื่องทฤษฎีพึ่งพาทำให้กรอบการพิจารณาและการอ้างอิงของทฤษฎีการพัฒนาแบบเดิมถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดเกี่ยวกับความเจริญเติบโต แนวความคิดเกี่ยวกับการทำให้ทันสมัยและการพัฒนาแบบเก่าที่เริ่มมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๐ โดยผู้สนใจในเรื่องการพัฒนาได้หันมาให้ความสำคัญกับ

^{๒๕}พัชรินทร์ สิริสุนทร, แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม, เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาพัฒนาสังคม, (คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๗), หน้า ๑๔ -๒๐.

ความพอใจเรื่องความต้องการพื้นฐานตามแนวทางของ จำชอบ ไวนเนอร์ (Jacob Viner) เกี่ยวกับวิธีการที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ (Humanitarian approach) ซึ่งถูกปฏิเสธมาแล้วเมื่อ ๒๐ ปีก่อน เพราะไม่มีใครเชื่อว่าจะเป็นไปได้

แนวความคิดในเรื่องความต้องการพื้นฐานนี้ ถือว่าเป็นกลยุทธ์มากกว่าที่จะเป็นวิธีการ วิเคราะห์แนวความคิดนี้จะตีความหมายข้อมูลที่มาได้ในแนวทางที่แตกต่างไปจากวิธีที่เคยทำมาก่อนและเป็นแนวความคิดที่เกิดวิพากษ์ตัวเอง (self-criticism) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การแรงงานระหว่างประเทศและธนาคารโลก แนวความคิดนี้เป็นรูปร่างขึ้นมาได้โดยความพยายามของผู้รากลุ่มหนึ่ง ซึ่งประชุมกันที่เมืองโคโคโยค (Cocoyoc) ในประเทศเม็กซิโก ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ โดยถือว่าเป็นโครงการหนึ่งของกลยุทธ์ในการพัฒนาแบบดั้งเดิม จากประสบการณ์หลายปีในการทำงานตามโครงการดังกล่าว ทำให้เกิดความแน่ใจว่ากระบวนการทางเศรษฐกิจที่ใช้อยู่นี้ นั้นมีอาจทำให้ประเทศโลกที่สามสามารถพัฒนาให้ทันประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายได้ จากความแน่ใจดังกล่าวขององค์การระหว่างประเทศได้นำไปสู่การยอมรับว่า ไม่มีทางที่จะอุดช่องว่างระหว่างความร่ำรวยกับความยากจนได้ จึงควรลดวัตถุประสงค์ลงมาสู่ระดับที่ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ที่ยากจนพอมีปัจจัยทางวัตถุที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตก่อน ดังนั้น กลยุทธ์ใหม่จึงมุ่งสู่ความพอใจในความต้องการพื้นฐาน ทั้งนี้ เพราะกลไกการตลาดที่มีอยู่นั้นสนองตอบเฉพาะความต้องการที่ได้มาจากการมีอำนาจซื้อเท่านั้น ไม่ได้สนองตอบความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ประกอบด้วย อาหาร สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การศึกษา สภาพการทำงาน และความมั่นคงทางสังคม

กลยุทธ์ของการพัฒนาดังกล่าวช่วยให้มีความสำนึกถึงสิทธิพื้นฐานของมนุษย์อันสอดคล้องกับหลักแห่งความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์และช่วยให้มีผลในแง่สร้างสรรค์อีกหลายๆ อย่างที่ถูกมองข้ามไปบ่อยๆ ตามความเห็นของผู้สนับสนุนแล้ว กลยุทธ์นี้ไม่จำกัดตัวเองอยู่ที่การแก้ไขบางส่วนเท่านั้น เช่น ถ้ามาตรการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนามุ่งอยู่ที่โครงการช่วยเหลือประชากรส่วนที่ยากจนที่สุด การให้ช่วยเหลือควรจะต้องคำนึงถึงความต้องการของประชากรที่เกี่ยวข้องด้วย โดยให้เขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งถึงความพอใจในความต้องการพื้นฐาน โดยที่นักวิชาการบางท่านมีความเห็นว่า กลยุทธ์แห่งความต้องการพื้นฐานนี้จะต้องไม่เป็นที่เข้าใจอย่างอิสระแยกจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบพึ่งพา หากจะมีการนำเอาไปใช้จริงๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ถ้าใช้กลยุทธ์ใหม่นี้เป็นทางเลือกเพื่อใช้แทน ระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศแบบใหม่ (New International Economic Order) ซึ่งเรียกร้องให้มีโดยประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายนั้น หรืออาจเปลี่ยนเป็นศูนย์บริการระหว่างประเทศของผู้ยากจน (International care service for the poor) การกระทำดังกล่าวอาจแก้ปัญหาความยากจนไปได้ แต่จะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนเพียงใดนั้นยังเป็นปัญหาที่ยากที่จะบอกได้ เพราะกลยุทธ์อันนี้ได้กล่าวถึงปัญหาหรือสาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไขในเรื่องเกี่ยวกับความทุกข์ยาก การแสวงหาประโยชน์และความแปลกแยก (Alienation) ต่างๆ ทั้งหลายทั้งหมดที่มีอยู่ ดังนั้น กลยุทธ์ความต้องการพื้นฐานจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ทั้งหมดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมระหว่างมนุษย์ในประเทศ

ต่างๆ ในโลกนี้ ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ของการแบ่งปันทรัพยากร เทคโนโลยี และ ผลผลิตทั้งหมด^{๒๖}

สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายความถึงขบวนการ โครงการ หลักวิธีการ และกระบวนการที่ มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้โดยประชาชนเข้าร่วมมือและริเริ่มดำเนินการเอง โดยการปรับปรุงส่งเสริมให้ชุมชนใดชุมชนหนึ่งดีขึ้น หรือมีวิวัฒนาการดีขึ้น คือ เจริญทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนานั้น จะต้องพัฒนาทางด้านวัตถุ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา สิ่งที่สำคัญในการพัฒนา คือการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม จิตสำนึกมีเหตุผลมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม การพัฒนา ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปสู่การลดปัญหา และความขัดแย้งให้น้อยที่สุดในการสร้างความเจริญให้ ชุมชน โดยมีการกำหนดแผนงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นมาตรฐานในการนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งให้คนใน ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ตารางที่ ๒.๒ สรุปสาระเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Pye, Lucian W	องค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง <ol style="list-style-type: none"> ๑. ความเท่าเทียมกัน (Equality) ๒. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) ๓. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่าง และมีความชำนาญเฉพาะ ๔. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล (Secularization of Political Culture) ๕. ความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy)

^{๒๖} พชรินทร์ สิริสุนทร, แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาสังคม, หน้า ๙๒.

ตารางที่ ๒.๒ สรุปสาระเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมบัติ อารังธัญวงศ์	<p>การพัฒนาทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้พอสรุปได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พัฒนาทางการเมืองคือรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ ๒. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม ๓. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้เป็นสมัยใหม่ ๔. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐชาติ ๕. พัฒนาการทางการเมืองคือการพัฒนาการบริหารและกฎหมาย ๖. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนและมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ๗. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ๘. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ ๙. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจ ๑๐. พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๒.๑.๓ แนวความคิดของการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนานั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ที่เดียว ตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวเองว่า เป็นทรัพยากรที่มีความหมาย และสำคัญที่สุด มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นถ้ามีโอกาส การพัฒนาทั้งหลายจะปราศจากผลสิ้น ถ้าหากมองข้ามในเรื่องการพัฒนาบุคคลแต่ละคนให้มีทักษะที่ถูกทางและมีขีดความสามารถสูงขึ้น

ประการที่สอง การพัฒนาชุมชนก็คือ ความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) การมุ่งจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนนั้น เป็นเรื่องที่อารยะสังคมพึงยึดมั่น

ประการสุดท้าย ความไม่รู้ ความดื้อดึง และการใช้กำลังบังคับ เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา และความเจริญรุดหน้าจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยวิธีการให้การศึกษา เท่านั้น การให้การศึกษาและการให้โอกาสจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่มและการทำงานกับกลุ่ม เพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้คนได้เจริญเติบโตโดยเร็วที่สุด^{๒๗}

การพัฒนามีแนวความคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อมั่นในพลังความสามารถของคน การดำรงอยู่ หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนจนมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตหรือมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองในระดับหนึ่ง

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในทุกๆ ขั้นตอน ทั้งร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

๓. การช่วยเหลือตัวเองของชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชนให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตัวเอง การขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชน ต้องเป็นสิ่งที่เกินขีดความสามารถของชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ศีลธรรม และสุขภาพ^{๒๘}

๔. การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาชุมชนใดผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นแก่ชุมชนนั้น ดังนั้น นอกจากการพัฒนาชุมชนด้วยการช่วยตนเองของคนในชุมชนแล้ว ต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาที่มีอยู่ในชุมชน ไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชน เพราะชุมชนอื่นๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเช่นเดียวกัน ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาชุมชนนี้ ส่วนหนึ่งรัฐบาลจะให้การสนับสนุน แต่มักจะเป็นโครงการขนาดใหญ่ ต้องใช้ทรัพยากรมาก เป็นแผนและโครงการที่รัฐดำเนินการผ่านหน่วยงานราชการ ไม่ใช่เป็นแผนและโครงการพัฒนาของประชาชนในชุมชน

^{๒๗} พัฒน์ บุญรัตพันธ์, การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เลิฟและลิฟเพรส จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒.

^{๒๘} ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐.

๕. การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาการพัฒนาชุมชนเชื่อในสิทธิเสรีภาพของคน การพัฒนาชุมชนต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนโดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำโครงการ ไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานนอกชุมชน การดำเนินงานพัฒนาในขั้นตอนต่างๆต้องให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหน่วยงานอื่นๆควรเป็นหน่วยที่สนับสนุนส่งเสริมเท่านั้น แนวความคิดดังกล่าวนี้ จะเกิดขึ้นได้โดยวิธีให้การศึกษาแก่ชุมชนจนมีความรู้ ความสามารถในระดับที่เรียกว่า คิดเป็น ทำเป็น จนมีความสามารถที่ค้นหาปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

๖. ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคน และทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ เพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัด ทั้งบุคลากร งบประมาณ หรือทรัพยากร ระบบการบริหารและดำเนินงานพัฒนา ส่วนประชาชนในชุมชนเองก็มีขีดจำกัดในเรื่องความไม่พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอ ดังนั้น การจะดำเนินงานพัฒนาชุมชนในชุมชนใดจึงต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของชุมชนและรัฐบาล กล่าวคือ ชุมชนที่มีความพร้อมมากก็พึ่งขีดความสามารถของตนเองมาก ชุมชนที่มีความพร้อมน้อย รัฐบาลก็เข้าไปให้ความสนับสนุนมากขึ้น ชีตความสามารถของชุมชนและรัฐบาลจะต้องเป็นส่วนและสอดคล้องซึ่งกันและกัน

๗. การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว เพราะทั้งรัฐบาลและประชาชนในชุมชนต่างก็มีขีดความสามารถที่จำกัดไม่สามารถดำเนินการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ การร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชนนี้ต้องตั้งอยู่บนปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนาชุมชน คือ การช่วยเหลือตัวเอง การใช้ทรัพยากรในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างเหมาะสม นอกจากการร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชนในชุมชนแล้ว ยังสามารถขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนและชุมชนภายนอกที่พร้อมจะให้การสนับสนุนได้อีกทางหนึ่ง

๘. การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กันหลายด้าน จะมุ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรมการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อการประหยัดแรงงานงบประมาณ และเวลาที่ใช้ การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล หน่วยงานและองค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมาก ต้องใช้การประสานงานที่ดี จึงจะประสบความสำเร็จ

๙. ความสมดุลในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการหลายด้านไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียว ต้องดำเนินการไปพร้อมกันทุกด้าน ไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะทุกกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วย เช่น ความสมดุลระหว่างการพัฒนาคนกับสิ่งแวดล้อม ความสมดุลระหว่างสิ่งที่ป็นรูปธรรมกับนามธรรม ความสมดุลระหว่างการพัฒนาร่างกายกับจิตใจของคน ความสมดุลระหว่างเพศและวัย เป็นต้น

๑๐. การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชนมีลักษณะเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต การพัฒนาชุมชนจึงมีลักษณะที่เป็นกระบวนการ เป็นวิธีการ เป็นโครงการ และเป็นขบวนการทางสังคม

๑๐.๑ การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ (Process) คือมีความต่อเนื่องของ ปฏิบัติการโต้ตอบกันของคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงต้องมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน จะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้

๑๐.๒ การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการ (Method) ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้จึงต้อง กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานให้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล ความต้องการของประชาชนในชุมชนและเหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของชุมชน

๑๐.๓ การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการ (Program) ประกอบด้วยเนื้อหาและแผนงาน ย่อยที่เน้นความคิดริเริ่มของชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมความก้าวหน้าของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนจากรัฐบาลและการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๑๐.๔ การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การแพร่ระบาดของอารมณ์ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชน การพัฒนา ชุมชนจึงต้องใช้แรงจูงใจกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัว เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา (Movement) ไม่เฉื่อยชาหรือท้อถอย^{๒๙}

สรุปได้ว่า ปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนานั้นต้องตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคง แห่งความศรัทธาในตัวคนว่า เป็นทรัพยากรที่มีความหมาย และสำคัญที่สุด มนุษย์ทุกคนมีความสำมา รงที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นถ้ามีโอกาส การพัฒนาทั้งหลายจะปราศจากผลสิ้น ถ้าหากมองข้ามในเรื่อง การพัฒนาบุคคลแต่ละคนให้มีทรรศนะที่ถูกทางและมีขีดความสามารถสูงขึ้น

๒.๑.๔ หลักการและวิธีการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการและวิธีการพัฒนา นั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

องค์การสหประชาชาติ (UN. Development of Economic and Social Affair) ได้กา หนดหลักการพัฒนา มี ๑๐ ประการ คือ

๑. การพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการ ริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น

๒. การพัฒนามีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของ นักวิชาการหลายสาขา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

๓. การพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อมๆ กับกิจกรรมด้านอื่นๆ

๔. การพัฒนาต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่เพื่อเป็น การสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น

๕. การพัฒนาต้องค้นหา และพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ตามลักษณะของกิจกรรม และความจำเป็นของแต่ละชุมชน

^{๒๙}สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๔๗), หน้า ๔๔ - ๔๖.

๖. การพัฒนาต้องยอมรับในสถานภาพ บทบาทของสตรี และเยาวชนเปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงาน และการรับช่วงของงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

๗. การพัฒนาของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

๘. การพัฒนาต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น โดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๙. การพัฒนาต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

๑๐. การพัฒนาต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อมๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติหรือระดับประเทศ^{๓๐}

วิธีการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในทางที่ดีขึ้นนั้น มีวิธีการที่สำคัญอยู่ ๒ วิธี คือ การให้การศึกษาแก่ชุมชน และการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ในชุมชน วิธีการทั้ง ๒ คือ

๑. การให้การศึกษาแก่ชุมชน การให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งของตนเองและสังคม ซึ่งอาจจะได้รับจากการถ่ายทอด การเรียนรู้ หรือได้จากประสบการณ์ การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้

๒. การจัดกลุ่มและพัฒนากลุ่ม กลุ่มกับงานพัฒนาชุมชนเป็นของคู่กัน หากไม่มีการรวมกลุ่มก็ไม่มีการพัฒนาชุมชนทั้งนี้เพราะกลุ่มช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิดของประชาชนด้วยการทำงานร่วมกันในการปรับปรุงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น^{๓๑}

สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ชุมชน ซึ่งในกระบวนการให้ การศึกษานั้น ได้เกิดขึ้นบนสถานะแห่งความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ท้ายที่สุดแล้วประชาชน ต้องสามารถตัดสินใจและลงมือแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพราะสภาพการณ์ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแย่งชิงทรัพยากรซึ่งมีจำนวนน้อยลง การแย่งชิงทรัพยากรเหล่านี้หากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ชุมชนของตนเองแล้ว ย่อมไม่อาจพัฒนาชุมชนของตนเองได้ อย่างไรก็ตามการจะตั้งความคาดหวังเฉพาะส่วนของชุมชนหมดก็ไม่ได้ เพราะชุมชนยังขาดการวิเคราะห์และข้อมูลที่เป็นระบบ จึงจำเป็นต้องอาศัยนักพัฒนาภายนอกอยู่ส่วนหนึ่งกระบวนการพัฒนาชุมชนจะต้องอาศัยการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่ายจึงจะประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

^{๓๐}UN. Development of Economic and Social Affair, Community Development and Related Service, (New York: United Nation Republication, 1960), pp. 8 - 13.

^{๓๑}พาดิ อนันตชัย, กระบวนการพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (นครปฐม : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏ นครปฐม, ๒๕๔๒), หน้า ๘ - ๑๐.

๒.๑.๕ องค์ประกอบของการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการพัฒนา นั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

การพัฒนาชุมชนมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

๑. คนในชุมชน คนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาของคน โดยความร่วมมือกันของคนและเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนโดยตรง ทั้งที่เป็นบุคคล กลุ่มและองค์กรต่างๆ

๒. ทุนของชุมชน ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจและทุนสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันทางสังคม กลุ่มองค์กรต่างๆ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น ทุนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ ผลิตภัณฑ์ รายได้ แหล่งทุนของชุมชน เป็น ทุนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่าไม้ แร่ธาตุ ภูเขา แม่น้ำลำคลอง น้ำตก หาดทราย เป็นต้น ทุนเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

๓. วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุก่อสร้าง เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ต้องมีคุณภาพเหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่กำหนดขึ้น

๔. ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีหลายวิธีการ เช่น การให้การศึกษาอบรม การจัดระเบียบชุมชน การสร้างผู้นำ การสร้างกลุ่มและองค์กร การวางแผนและโครงการ การประสานงาน เป็นต้น ยุทธศาสตร์เหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับชุมชนจึงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ

๕. กระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดำเนินงาน คือ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน การวางแผนและโครงการ การดำเนินงาน การประเมินผล และการทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งต้องดำเนินงานไปตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

๖. การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือเฉพาะในสิ่งที่มีความจำเป็น เกินขีดความสามารถของชุมชน หรือเพื่อกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา

๗. การบริหารและจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มองค์กร การเงิน เวลา พลัง ทรัพยากร อาคารสถานที่ เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพ

๘. นักพัฒนาชุมชน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นเตือน จูงใจ ประสานงาน ระดมพลังหรือศักยภาพของชุมชนมาใช้ในการพัฒนา

๙. การประสานงาน เพื่อเชื่อมประสานบุคคล กลุ่มและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้

๑๐. ผลของการพัฒนา เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาชุมชนซึ่งทำให้คนที่ร่วมการพัฒนามีขวัญและกำลังใจที่ดี มุ่งมั่นที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จต่อไป^{๓๒}

^{๓๒} สอนธยา พลศรี, เครือข่ายการเรียนรู้งานพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๖ - ๑๐๗.

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการพัฒนา คือ คนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชน เนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาของคน โดยความร่วมมือกันของคนและเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนโดยตรง

๒.๑.๖ กระบวนการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา นั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้ กระบวนการพัฒนา เป็นการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ และต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกๆ ระดับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตาม ประเมินผลในกิจกรรม/โครงการของชุมชน เป็น การสร้าง/ปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของกิจกรรม/โครงการ นั้นโดยกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนมีดังนี้

๑. การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่างๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกันทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้านแล้วเป็นการยากที่จะได้รู้ และเข้าใจปัญหาความต้องการจริงๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี จนถึงขั้นความสนิทสนม รักใคร่ ศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

๒. การให้การศึกษแก่ชุมชน เป็นการสนทนา วิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับประชาชนเป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากระดับขั้นตอนการศึกษาชุมชน มาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง ผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือ การจัดเวทีประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

๓. การวางแผน / โครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ และกำหนดโครงการเป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุแนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไข ภายใต้ขีดความสามารถของประชาชน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๔. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน ๒ ลักษณะ คือ

๔.๑ เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

๔.๒ เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

๕. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่ดำเนินการตามโครงการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนทา เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการ หรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ^{๓๓}

กระบวนการพัฒนา หมายถึง ขั้นตอนที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน

๑. การศึกษาชุมชน หรือชุมชนศึกษา หมายถึงการสำรวจและศึกษาวิเคราะห์ความจริงในข้อมูลต่างๆ ของชุมชน ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองปัญหา และความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต่อไป

๒. การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การพัฒนาชุมชนโดยแท้จริงแล้วก็คือ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนนั่นเอง ดังนั้น การวิเคราะห์ปัญหาชุมชนจึงเป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องจากการศึกษาชุมชน

๓. การจัดลำดับปัญหาและความต้องการของชุมชน เมื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาชุมชนเรียบร้อยแล้ว ก็นำปัญหาที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการลงมือแก้ไขต่อไป

๔. การวางแผนและโครงการเพื่อการพัฒนาชุมชน การวางแผนและโครงการพัฒนาชุมชน เป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องจากการจัดลำดับปัญหาและความต้องการของชุมชน เป็นขั้นตอนของการเตรียมการที่จะแก้ไขปัญหาคือดำเนินการพัฒนาชุมชนต่อไป

๕. การดำเนินงานพัฒนาชุมชน เมื่อพิจารณาวิธีดำเนินงาน และเห็นว่ามีความถูกต้องเหมาะสมดีแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การดำเนินงานพัฒนาชุมชนตามแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนนี้ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องดำเนินการ ๒ ประการ ที่สำคัญ คือการบริหารโครงการ และการควบคุมและติดตามโครงการ

๕.๑. การบริหารโครงการ เป็นการนำวิธีการต่างๆ มาใช้เพื่อช่วยให้การดำเนินงานตามแผนและโครงการพัฒนาเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ

๕.๒ การควบคุมและติดตามโครงการ เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาชุมชน เพราะถ้าไม่มีการควบคุมและติดตามโครงการแล้ว โอกาสที่การดำเนินงานจะประสบปัญหาและไม่บรรลุเป้าหมายก็จะมีมากขึ้น

๖. การประเมินผลงาน เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการควบคุมการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนให้สามารถดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนต่างๆ ที่วางไว้ หรือเป็นวิธีการสำหรับตัดสินว่ากิจการดำเนินไปด้วยความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด และจะต้องดำเนินการต่อไปอีกมากน้อยเท่าไร จึงจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การประเมินผลจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่ส่องให้ผู้ปฏิบัติงานพัฒนา ได้มองเห็นถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการดำเนินงานในทุกๆ ขั้นตอนของโครงการ และยังสามารถใช้ในการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อีกทางหนึ่งด้วย

๗. การทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาคืออุปสรรค การทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคของการพัฒนาชุมชนนับเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นขั้นตอนที่นำสิ่งซึ่งได้รับ

^{๓๓}พิ สัน ตี ประทาน ชวโน , การพัฒนาชุมชน , [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : [http : //www.cdd.go.th/director_cddnew/pison๒/file.pdf/development](http://www.cdd.go.th/director_cddnew/pison๒/file.pdf/development) [๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔].

จำกั้ขั้นตอนก่อนๆ โดยเฉพาะในขั้นตอนการประเมินผลงาน มาหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นให้หมดไป ทั้งในโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ และโครงการที่จะดำเนินการต่อไป การทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค มีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

- ๗.๑ ดำเนินการแก้ไขทันทีที่พบว่าได้เกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้น
- ๗.๒ จัดปัญหาและอุปสรรคไว้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะที่เกิดขึ้น
- ๗.๓ กำหนดลำดับขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในแต่ละปัญหา
- ๗.๔ ทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๗.๕ เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น
- ๗.๖ บันทึกปัญหาและอุปสรรค การเตรียมการ และการแก้ไขปัญหาไว้ในรูปของรายงานหรืออื่นๆ^{๓๔}

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปสู่การลดปัญหา และความขัดแย้งให้น้อยที่สุดในการสร้างความเจริญให้ชุมชนโดยมีการกำหนดแผนงานเพื่อนำไปสู่ความเป็นมาตรฐานในการนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งให้คนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนโดยริเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

๒.๑.๖ แนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนา (New Development Paradigm)

กระบวนทัศน์ (Paradigm) หมายถึง “ทฤษฎีพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างอันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติในประชาคมหนึ่งๆ เมื่อใดทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวเปลี่ยนแปลงจะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Paradigm Shift)” เรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาและความหมายของการพัฒนามีการเปลี่ยนแปลงของกระบวนทัศน์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและเกิดวิาทะในการช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายมาตั้งแต่การเริ่มก่อกำเนิดของทฤษฎีแรกแห่งการพัฒนา (The First Theory of Development) ในสมัยของประธานาธิบดี Harry Truman ของจักรวรรดินิยมอเมริกาภายหลังจากการยุติลงของสงครามโลกครั้งที่สอง ตามมาด้วยการต่อสู้ระหว่างสองลัทธิคือ เสรีนิยมและสังคมนิยม รวมทั้งนโยบายสี่เป้าหมาย (Point Four Programme) เพื่อถ่วงดุลอำนาจ ช่วงชิงและครอบงำประเทศอ่อนแอให้เป็นฐานกำลังในการต่อสู้กับปฏิปักษ์สงครามระหว่างลัทธิได้ดำเนินติดต่อกันมาจนกระทั่งเกิดการล่มสลายของลัทธิสังคมนิยมโซเวียต รวมทั้งการเปลี่ยนท่าทีแนวทาง และนโยบายทางการเมืองของพันธมิตรหลายๆ ประเทศ การล่มสลายของลัทธิเศรษฐกิจการเมืองของประเทศที่เป็นปฏิปักษ์ทำให้เกิดการแพร่กระจายและขยายตัวของแนวคิดเศรษฐกิจกระแสหลัก (Main Stream Economy) ประเทศบริเวณและกึ่งบริวารซึ่งเปรียบเสมือนประเทศอาณานิคมยุคใหม่ (New

^{๓๔}สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, หน้า ๘๗ - ๑๒๕.

Colony)ของจักรวรรดินิยมอเมริกา ได้นำเอาแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก รวมทั้งแนวคิดแบบปฏิฐานนิยมไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศจนประจักษ์ต่อมาว่า แนวคิดดังกล่าวหาได้สอดคล้องกับวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิต (Mode of Living) ของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมของตนแม้แต่น้อยโดยแนวคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลอย่างไรขอเขตรวมทั้งเป็นสาเหตุให้เกิดการทำลายล้างระบบนิเวศ ระบบศีลธรรม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ยั้งคิด จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทรรศน์ใหม่ รวมทั้งการก่อกำเนิดของกระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาขึ้น ^{๓๕}

การพัฒนาเป็นวาทกรรมอย่างหนึ่ง (A Discourse) ซึ่งได้รับความสนใจจาก นักวิชาการอย่างกว้างขวาง โดยมีการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ในหลาย ขณะเดียวกันการพัฒนาเป็นกระบวนการ (Process) ที่ได้รับการตีค่าในระดับสูงส่งผลให้สิ่งที่ตรงกันข้ามกับ กระบวน การนี้ไม่ได้รับการตีค่ากลายเป็น “ความด้อยพัฒนา” สิ่งตรงกันข้ามกับแนวคิด “การพัฒนา” ที่อาจมีคุณค่าสูงยิ่งยากที่จะประเมินคุณค่าหลายอย่าง เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น แต่เพราะการพัฒนาเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่ สิ่งตรงกันข้ามกับความสมัยใหม่จึง ได้รับการประเมินค่าในระดับต่างๆหรืออาจจะไม่มีค่าควรแก่การศึกษาและใช้ประโยชน์เลยก็ได้ ซึ่งการพัฒนาไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามมีแนวคิดที่สำคัญ ๕ ประการ คือ

๑) การพัฒนาเป็นกระบวนการ (Process) การพัฒนาเป็นกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ ปัญหา และความต้องการของมนุษย์ รวมทั้ง ศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ทุกด้านอย่างเป็นบูรณาการและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเริ่มต้นตั้งแตระดับครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศชาติในที่สุด

๒) การพัฒนาเป็นวิธีการ (Method) การพัฒนาประกอบด้วยวิธีการในการจัดการระบบทรัพยากรต่างๆ และทักษะที่จำเป็น สำหรับการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาที่มีความต่อเนื่อง วิธีการพัฒนานี้รวมเอา การสร้างองค์การพัฒนา และเสริมสร้างทักษะและความรู้ของประชาชนในสังคมโดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในแต่ละท้องถิ่น

๓) การพัฒนาคือการเคลื่อนไหว (Movement) การพัฒนามีลักษณะเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่การพัฒนาจึงมีความเกี่ยวข้องกับการระดมความร่วมมือทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระดมความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลด้อยโอกาสในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนปัญหาความต้องการรวมตัวและตระหนักรู้ถึงปัญหาความต้องการพื้นฐานร่วมกันรวมทั้งร่วมกันคิดและแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ขณะเดียวกันการพัฒนามีความจำเป็นที่จะให้กลุ่มบุคคลภายใต้โครงการพัฒนาต่างๆเข้าใจบริบท ทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของ

^{๓๕} จิตรกร โปธิ้งาม, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.lecture.cs.buu.ac.th> [๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘].

ตนรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนกลุ่ม บุคคลจะต้องมีการ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติไปในทางก้าวหน้า และสร้างสรรค์และพัฒนาทักษะความรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาด้วย

๔) การพัฒนาคือการจัดทำโครงการหรือโปรแกรม (Project or Program) โครงการหรือโปรแกรม เป็นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งของการพัฒนาสังคม โครงการพัฒนาต่างๆ ทำให้วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเป็นจริงขึ้นมาได้ โครงการพัฒนาที่ได้รับผลสำเร็จจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาประกอบด้วย บุคคล ทุกระดับชั้น นับตั้งแต่กลุ่มผู้นำ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านต่างๆ จนถึงกลุ่มรักษาความสะอาดและรักษา ความสงบเรียบร้อยในองค์กร

๕) การพัฒนาคือทำให้โอกาส (Opportunity) การให้โอกาสแก่บุคคล ในการพัฒนาชีวิต สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่จำเป็น คนที่จะได้รับโอกาสมากยิ่งขึ้น คือคนยากจน หรือ คนด้อยโอกาส ยิ่งด้อยโอกาสมากที่สุดยิ่งควรได้รับโอกาสมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะช่วยให้ได้รับสิทธิมากขึ้นในเรื่องความยุติธรรมทางสังคมและการพัฒนาคุณภาพของคน^{๓๖}

กล่าวได้ว่าการที่จะทำความเข้าใจความหมาย ลักษณะและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานั้นจำเป็นจะต้องตระหนักในความจริงที่ว่า การพัฒนาเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน การกำหนดความหมาย ทิศทางและแนวทางของการพัฒนานั้น ย่อมจะแตกต่างกันไปตามค่านิยมและความเชื่อพื้นฐานหรืออุดมการณ์ของสังคมและกาลเวลา ดังนั้นแนวทางการพัฒนาของประเทศที่มีความยึดมั่นในอุดมการณ์ทุนนิยมจึงอาจจะแตกต่างจากประเทศอุดมการณ์สังคมนิยมและเนื่องจกปทัสฐานที่มองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ปรารถนาเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ความหมาย แนวคิดและแนวทางการพัฒนาอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า การพัฒนาคือกระบวนการแปรเปลี่ยนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องสัมพันธ์กับค่านิยมสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการพัฒนาที่มีลักษณะเป็นทั้งกระบวนการวิธีการเคลื่อนไหวการจัดทำโปรแกรมรวมถึงการให้โอกาสด้วย

^{๓๖}ชัยรัตน์ เจริญสินโอสถ, วาทกรรมการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : วิชาษา, ๒๕๔๒), หน้า ๗.

ตารางที่ ๒.3 สรุปแนวคิดหลักเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร	<p>การพัฒนาหมายถึง</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การพัฒนาเป็นกระบวนการ ๒. การพัฒนาเป็นวิธีการ ๓. การพัฒนาคือการเคลื่อนไหว ๔. การพัฒนาคือการจัดทำโครงการหรือโปรแกรม ๕. การพัฒนาคือการให้โอกาส
จิตรกร โพธิ์งาม	<p>แนวคิดและกระบวนการทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนา หมายถึง “ทรงศนะพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย อย่างอันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติในประชาคมหนึ่งๆ เมื่อใดทรงศนะพื้นฐานดังกล่าวเปลี่ยนแปลงจะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย</p>
สมบัติ อารังธัญวงศ์	<p>ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) ได้รวบรวมความหมายของการพัฒนาการทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้พอสรุปได้ดังนี้ ๑) พัฒนาทางการเมืองคือรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ ๒) พัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม ๓) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้ทันสมัยใหม่ ๔) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล ๕) พัฒนาการทางการเมืองคือการพัฒนาการบริหารและกฎหมาย ๖) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนและมีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ๗) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ๘) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของเสถียรภาพ ๙. พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลังและอำนาจ ๑๐) พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม</p>

๒.๑.๘ ความสำคัญของการพัฒนา

การพัฒนา (Development) นั้นมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับทุกคน อีกทั้งมีบทบาทที่สำคัญมากในทุกๆประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ เป็นชาติที่มีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจและการเมืองหรือประเทศมหาอำนาจก็ตาม การพัฒนามีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนาแล้ว การพัฒนาจะเป็นบทบาทสำคัญยิ่งในการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ (Economic Crisis) เช่น ภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) การถดถอยทางเศรษฐกิจ (Economic Recession) และการว่างงาน (Unemployment)

การพัฒนาเป็นคำที่ใช้กันกว้างขวาง และโดยทั่วไปทำให้ความหมายแตกต่างกันออกไป แล้วผู้ใช้จะให้ความหมาย การพัฒนาเน้นไปในเรื่องใดบ้าง จากความหมายต่างๆ ที่ นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายนั้น สรุปแล้วจะครอบคลุมและมุ่งไปยังเศรษฐกิจ (Economics), สังคม (Sociology), มานุษยวิทยา (Humanity) การวางแผน (Planning)^{๓๗}

สืบเนื่องจากสภาพธรรมชาติที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม หมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่มีข้อยกเว้นที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (Family) เผ่าพันธุ์ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) และประเทศ (Country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็น ธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และความ สุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ ประสานงาน การต่อสู้หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำ กลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนา อาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่า นักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่มที่นั่นย่อมมีการพัฒนา”

ในมุมมองของนักพัฒนา สภาพของกลุ่มในยุคเริ่มแรกซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์อิทธิพลของธรรมชาติจะมีต่อมนุษย์ที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมาก โดยการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติอีกทั้งธรรมชาติและผู้นำเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วยลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในยุคนั้นไม่ซับซ้อนและจำนวนประชากรก็ไม่มากต่อมาเมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำและผู้ตาม คือ ประชาชนพยายามเอาชนะธรรมชาติได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Folk wisdom) และ การลองผิดลองถูก (Trial and error) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพ

เมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่ และมั่นคงขึ้นเป็นประเทศชาติและมีทรัพยากรตามธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้เป็นจำนวนมาก บางส่วนเสื่อมสลายถูกทำลายและสิ้นสภาพไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้นำและผู้ตามหรือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถประสบการณ์และความชำนาญเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นำวิชาความรู้ที่เป็นศาสตร์(science) หรือความรู้ที่เป็นระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้นยิ่งไปกว่านั้น จำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้นเกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ หรือหลายๆ ประเทศเพื่อเร่งปริมาณและเวลาในการทำงานและการผลิต เป็นต้น เหล่านี้ ต่อมามนุษย์มีวิชาความรู้มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ได้สร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม และยังนำธรรมชาติไปใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น มนุษย์นำน้ำจืดไปผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า และมีหน่วยงานที่คอยเฝ้าระวังและเตือนภัยเกี่ยวกับธรรมชาติเช่น กรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (Human component) ถือว่าเป็นการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างผลผลิตใหม่ (Innovation) เพื่อนำมาใช้แทนสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น(Natural component) หรือใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource) ที่นับวันจะลดน้อยลงที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาของมนุษย์ (ผู้นำและผู้ตาม) ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติโดยเริ่มต้นจากหนึ่ง การพัฒนาในสภาพที่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ และวิวัฒนาการมาเป็นสอง การพัฒนาที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติจากนั้น จึงเป็นสำมการพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะธรรมชาติได้และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (Better change) ช่วยเพิ่มอัตราเร่งในการทำกิจกรรมหรือการผลิตให้รวดเร็วขึ้น (Better speed) และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (Better life) กว่าเดิมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ^{๓๘}

^{๓๘}วิรัช วิวัชนิภาวรรณ, การบริหารการพัฒนาชนบทเปรียบเทียบ : การบริหารการพัฒนาชนบทตามแนวทางแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ความจำเป็นพื้นฐานและโครงการอีสานเขียว, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๑๙.

ตารางที่ ๒.๔ ความสำคัญของการพัฒนา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิรัช วิวัชนิภาวรรณ	การพัฒนาจะเป็นบทบาทสำคัญยิ่งในการแก้ไข ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ (Economic Crisis) เช่น ภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) การถดถอยทางเศรษฐกิจ (Economic Recession) และ การว่างงาน (Unemployment) สรุปแล้วจะครอบคลุมและมุ่ง ไปยังเศรษฐกิจ (Economics), สังคม(Sociology), มานุษยวิทยา (Humanity) การวางแผน (Planning)

๒.๑.๙ การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาแบบยั่งยืน เป็นแนวความคิดที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ตามที่ UNFPA ได้รวบรวมคำอธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนดังนี้ การพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่กระจายประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นการพัฒนาที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกโดยรวมเพื่อชนรุ่นหลัง และเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง แนวคิดดังกล่าวเป็นการจุดประกายแห่งการรักษามรดกทางทรัพยากรทางธรรมชาติ การทำให้คุณภาพของชีวิตมนุษย์ดีขึ้น ในลักษณะเศรษฐกิจแบบยั่งยืนเป็นเศรษฐกิจที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ได้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพในระบบของเศรษฐกิจในภาวะที่มีคุณภาพทางระบบนิเวศวิทยา ประเด็นนี้น่าจะพิจารณาว่า ความยั่งยืนนั้นอยู่ที่ระดับ (Level) ของการนำเอาทรัพยากรทางธรรมชาติไปใช้ ยิ่งในสภาวะปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจที่เน้นในเรื่องคุณภาพจึงเป็นปัญหาว่า เท่าที่ทรัพยากรมีอยู่ ปัจจุบัน และการนำไปใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์นั้นทำอย่างไรจึงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด จากประเด็นนี้น่าจะนำไปสู่ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม^{๓๙}

ในหนังสือ Global Ecology Handbook ซึ่งมี Walter H. Corson เป็นบรรณาธิการ ได้นิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า เป็นการกำหนดนโยบายที่สนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยมิได้ทำลายทรัพยากรที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการของคนในอนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นกระบวนการสร้างสังคมที่ยั่งยืน อันเป็นสังคมที่ประชาชนในปัจจุบันได้รับสิ่งสนองความต้องการของตน โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและผู้คนในรุ่นต่อไปในอนาคตต้องยอมสูญเสียหรือยอมลดความต้องการของตนเองหรือไม่มีโอกาสได้บริโภคสิ่งที่ จำเป็นบาง อย่างในอนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนจะ

^{๓๙} เกื้อ วงศ์บุญสิน, ประชากรกับการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๗๐.

เกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยการพัฒนาจิตสำนึก การตระหนักรู้ถึงสิทธิของสัตว์โลกที่อยู่ร่วมกับมนุษย์และคำนึงถึงความคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้เกิดทำลายทั้งในระดับผู้กำหนดนโยบายและในระดับประชาชนทั่วไปต้องมีจิตสำนึกร่วมกัน การคงอยู่ของธรรมชาติจะเกิดขึ้น ได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์จะต้องคำนึงถึงความสำคัญของระบบนิเวศที่มีต่อสิ่งมีชีวิตต่างๆ ซึ่งล้วนแต่จะต้อง อาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมบางอย่างเมื่อถูกทำลายจะไม่สามารถกลับตัวขึ้นมาใหม่ได้มีแต่เราสูญเสียไป การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องดำเนินการในรูปของ การศึกษา ยอมรับในระดับบุคคลได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและ จะต้องเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการ ด้วยเหตุนี้ พระธรรมปิฎก จึงกล่าวว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ(Balance)”^{๔๐}

การพัฒนาที่ผ่านมามุ่งไปที่การบริโภคสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดปัญหาสังคมและกระทบสิ่งแวดล้อม การพัฒนามุ่งสู่ความทันสมัยไม่ใช่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน กระแสการพัฒนาที่ผ่านมามุ่งเน้นเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาดอกก็มุ่งเพื่อใช้เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจมากกว่าจะพัฒนาให้คนเป็นผู้ช่วยพิทักษ์และคุ้มครองโลกให้เกิดสันติสุขกระแสโลกาภิวัตน์(Globalization)ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกลไกการตลาด ก่อให้เกิดการเติบโต การผลิต การบริโภคที่เป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิตมนุษย์ สัตว์และ พืชพรรณ ดังนั้น การที่มนุษย์ยังคงใช้แนวทางพัฒนาแบบเก่าซึ่งไม่คำนึงถึงข้อจำกัดในการพัฒนาอันหมายถึง ข้อจำกัดด้านสภาพความสามารถที่จะรองรับการบริโภค และการใช้ประโยชน์จากโลก

ตารางที่ ๒.๕ การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เกื้อ วงศ์บุญสิน	การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนแนวคิดดังกล่าวเป็นการจุดประกายแห่งการรักษาสมดุลทางทรัพยากรทางธรรมชาติ การทำให้คุณภาพของชีวิตมนุษย์ดีขึ้น
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	การพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมาประสานกันครบองค์

^{๔๐} กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : เทพพิญยานิสัย, ๒๕๔๙), หน้า ๔๓.

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) ไว้ดังนี้

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการสาธารณะบางประการเพื่อชุมชนของตน การที่ท้องถิ่นจะมีอำนาจหน้าที่และมีความเป็นอิสระในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใดนั้น จะขึ้นอยู่กับระบบการปกครองท้องถิ่นที่แต่ละประเทศยึดถือ

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่าง เพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ท้องถิ่นโดยตรงการบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์การที่ปกครองที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้ มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้ จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งรูปแบบ โครงสร้าง กระบวนการบริหารในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกลาง

๒.๒.๒ องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการเอง เพื่อนำมาบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่น มีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งเข้ามาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่ต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสม ปราศจากการควบคุมของรัฐหากมิได้ เพราะการปกครองท้องถิ่น เป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น และแบ่งองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๘ ประการ ดังนี้

๑) สถานภาพตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศนั้น การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความ

เข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒) พื้นที่และระดับของตนเอง(Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎหมายที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๒ ระดับ คือหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จำกัดการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตร องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักกิจการสังคมได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริหารและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ ๕๐.๐๐๐ คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และบุคลากร

๓) การกระจายอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลกลางการที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง มีขอบเขตปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

๕) การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖) มีอิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเอง ในการปฏิบัติภายในขอบเขตกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

๗) มีงบประมาณเป็นของตนเองมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษี เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

๘) มีการควบคุมดูแลจากรัฐบาลกลางเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของประชาชนโดยรวมโดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ามีอิสระอย่างเต็มที่ คงมีเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแล^{๔๑}

^{๔๑}อุทัย หิรัญโต, **ชนชั้นข้าราชการ**, (กรุงเทพมหานคร : บารมี, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒.

คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารงานการปกครองท้องถิ่น ได้ศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันในทุกรูปแบบ หาแนวทางข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การคลัง และงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้ข้อสรุปถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑) เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
๒) มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

๓) มีอิสระในการปกครองตนเอง

๔) มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม

๕) มีงบประมาณรายได้ของตนเองอย่างเพียงพอ

๖) มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานของตนเอง

๗) มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการบริหาร

๘) มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่น ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท

๙) มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ^{๔๒}

องค์ประกอบขององค์กรปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

๑) กำหนดเขตแดนและจำนวนประชากร การปกครองท้องถิ่นเป็นเรื่องของการให้บริการที่จำเป็นกับชีวิตประจำวันของราษฎร เป็นกิจการที่ต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจึงจะสามารถบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ท้องถิ่นจะสามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีพื้นที่และจำนวนราษฎรอยู่กันอย่างหนาแน่นพอสมควร

๒) การกำหนดกิจการให้ดำเนินการ กิจการที่มอบให้ท้องถิ่นดำเนินการโดยทั่วไปเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของราษฎร ซึ่งเป็นผลประโยชน์โดยตรงของราษฎรในท้องถิ่น

๓) ความเป็นอิสระ (Autonomy) ราชการส่วนท้องถิ่นเกิดจากกฎหมายที่บัญญัติขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจ ท้องถิ่นจึงไม่อาจตัดสินใจกระทำใดๆ ได้เกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ความเป็นอิสระของท้องถิ่นจึงหมายถึงความเป็นอิสระภายใต้มาตรการ ๕ ประการ ซึ่งสัมพันธ์กัน คือ

๓.๑) มีบุคลากรเป็นของตนเอง

๓.๒) มีรายได้เป็นของตนเอง

๓.๓) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

๓.๔) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง

๓.๕) มีการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกำกับดูแล^{๔๓}

^{๔๒}ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนตพรีนติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๕๙), หน้า ๒๘.

^{๔๓}พรชัย รัศมีแพทย์, การประชุมชี้แจงนโยบายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและ, สุขาภิบาล, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๑), หน้า ๔๓ - ๔๕.

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศนั้น ๆ แต่หลักพื้นฐานที่สำคัญ คือความเป็นอิสระในการปกครองตนเองของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเป็นหลักการร่วมกัน ที่สำคัญเป็นนิติบุคคลและประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒.๒.๓ วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการปกครองท้องถิ่นโดยสากล มีสำรสำคัญที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑) เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง หรือมีส่วนเข้ามามีกิจการของท้องถิ่นด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง

๒) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง หลักการอันถือได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย ก็คือ การปกครองที่ประชาชนปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่ง คำบังคับบัญชาจากเบื้องบน

๓) เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการบริการสาธารณะต่างๆ สสนองความต้องการของประชาชนอันเป็นการแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง^{๔๔}

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการปกครองท้องถิ่น มีสำรสำคัญที่ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจำเป็นต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก ดังนั้นการจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะมีรายได้ มีงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็นทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

๒) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้าง ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมแตกต่างกัน การรรับบริการจากรัฐอย่างเดียวอาจไม่ตรงความต้องการอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสนองตอบความต้องการนั้นได้

^{๔๔}ประหยัด หงส์ทองคำ, การพัฒนาประเทศโดยกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓ - ๑๗.

๓) เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างกัน ด้วยการจัดตั้งองค์กรท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็น โดยให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นจัดเก็บภาษี เป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลกลาง ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลกลางไปอยู่บ้าง แต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

๔) เพื่อให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการศึกษาที่เรารปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ^{๔๕}

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

๑) การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

๒) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

๓) การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองเพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

๔) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

๕) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต

๖) การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง^{๔๖}

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ส่วนอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน กำหนดความต้องการ ร่วมมือกัน โดยมีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารและพัฒนา และในการดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง โดยส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการดำเนินการ ทั้งนี้จะคำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ รวมทั้งมุ่งแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นใน

^{๔๕}อุทัย หิรัญโต, การปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘.

^{๔๖}โกวิท วงศ์สุววัฒน์, หลักรัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕.

ท้องถิ่นนั้นๆ โดยมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการในกิจกรรมการปกครองตัวเอง โดยมีการจัดตั้งองค์การขึ้นทำหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

๒.๒.๔ ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทได้แก่

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ตามบทบัญญัติในหมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๕-๒๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กล่าวถึงที่มาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสรุปไว้ดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจกความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเงินประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น หรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องมีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นชั่วคราวมิให้นำบทบัญญัติตามวรรคสองวรรคสาม และวรรคหก มาบังคับใช้ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด^{๔๗}

^{๔๗}สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๘๕-๒๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔๔ - ๑๘๘.

ตารางที่ ๒.๖ สรุปสาระเกี่ยวกับแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุทัย หิรัญโต	๑) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ๒) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ๓) เพื่อความประหยัด ๔) เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน
ประหวัด หงส์ทองคำ	๑) เพื่อให้เป็นสถาบันที่ให้ ๒) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง ๓) เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ๔) เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	ลักษณะของการพัฒนา ๑) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ๒) มีลักษณะเป็นกระบวนการ ๓) มีลักษณะเป็นพลวัต ๔) เป็นแผนและโครงการ ๕) การพัฒนาเป็นวิธีการ ๖) การพัฒนาเป็นปฏิบัติการ ๗) เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ๘) ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ

๒.๒.๕ ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (ปัจจุบันมีการแก้ไขถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๖) มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความอิสระในการดำเนินงานภายในขอบเขตตามกฎหมายกำหนด มีรายได้ มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบันได้มีการประกาศจัดตั้ง อบต. ไปแล้ว ๕ ครั้ง ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ ข้อมูลวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ อบต. มีจำนวน ๖,๗๔๔ แห่ง

รูปแบบการปกครอง แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ

๑.) ฝ่ายการเมือง ประกอบด้วย สภา อบต. ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต. เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้านๆ ละ ๒ คน โดยที่ประชุมจะเลือกตั้งให้เป็นตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑) ประธานสภา ๑ คน

๑.๒) รองประธานสภา ๑ คน

๑.๓) เลขานุการ ๑ คน

วาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ ๔ ปี โดยสภา อบต. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑.๑.๑) ให้ความเห็นชอบในแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานของ อบต.

๑.๑.๒) พิจารณา และ ให้ความเห็นชอบ ร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๑.๑.๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของ นายก อบต. และรองนายก อบต. ให้เป็นไปตามนโยบาย แผนพัฒนาตำบล กฎระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๑.๑.๔) คณะกรรมการบริหาร สภา อบต. เป็นผู้เลือกคณะผู้บริหาร อบต. คณะผู้บริหาร อบต. ประกอบด้วย นายก อบต. ๑ คน และรองนายก ๒ คน โดยมีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารกิจการ ดังนี้

๑.๑.๔.๑) บริหารจัดการกิจการของ อบต. ให้เป็นไปตาม มติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการของ อบต. ต่อสภาอบต.

๑.๑.๔.๒) จัดทำแผนพัฒนาตำบล และแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้ อบต. ได้พิจารณาเห็นชอบ

๑.๑.๔.๓) รายงานผลการทำงานและการใช้จ่ายให้สภา อบต. ทราบอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๑.๑.๔.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ ทางราชการมอบหมาย

๒) ฝ่ายประจำ ประกอบด้วย

๒.๑) สำนักปลัด อบต. ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานประชุม งานเกี่ยวกับตราข้อบังคับตำบล งานนิติกร งานพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบังคับ งบประมาณประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบังคับงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๒.๒) ส่วนการคลังทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักเงินภาษีเงินได้และการนำส่งภาษี การตัดโอนเงินเดือน การรายงานเงินคงเหลือ การจัดทำบัญชีทุกประเภท งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

๒.๓) ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบงานประมาณค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้าง งานซ่อมบำรุง งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

๒.๔) ส่วนสาธารณสุข ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสุขาภิบาลงานควบคุม โดยติดต่อกับงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกระจายอำนาจให้ประชาชนในตำบลเข้ามาแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของตนเอง วิธีการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลก็คือการเลือกตัวแทนของประชาชนในตำบลเข้าไปเป็นผู้ดำเนินการบริหารกิจการ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่ประชาชนทุกคนในตำบลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของตนเอง^{๔๘}

ก. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่

๑) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้ง โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๖ คน และถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ คือ

๑.๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๑.๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนพัฒนาตำบลกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๑.๔) ตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร

๑.๕) ถอดถอนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประพฤติตนโดยมิชอบ

๑.๖) เข้าร่วมประชุมสภาตามสมัยประชุม

^{๔๘}กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกฎหมายสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๕), หน้า ๑-๓.

๒) คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล ๑ คน และรองนายกองกิจการบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ๔ ประการ ดังนี้

๒.๑) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒.๓) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๒.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

๓) โครงสร้างองค์กรขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างองค์กร ดังนี้

๓.๑) สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปงานธุรการ งานพิมพ์ดีด งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานเกี่ยวกับการตราข้อบัญญัติตำบล งานนิติการ งานการพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบัญญัติ งานงบประมาณประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบัญญัติ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๓.๒) ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีรายได้และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการตัดโอนเงินเดือน งานรายงานเงินคงเหลือประจำวัน งานขออนุมัติเปิดตัดปีและขอขยายเวลาเบิกจ่าย งานจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน งบทรัพย์สิน หนี้สิน งบโครงการเงินสะสม งานการจัดทำบัญชีทุกประเภทงานทะเบียนคุมเงินรายได้ รายจ่าย งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

๓.๓) ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบถนน อาคารสะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานประมาณการราคาค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้าง และงานซ่อมบำรุงทาง อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย^{๔๙}

^{๔๙}บุญธรรม นวธนพงศ์, องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล, ฉบับที่ ๗ (กรุงเทพมหานคร : พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๕๖๒), หน้า ๒๕ - ๒๘.

๔) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๔.๑) บุคลากรฝ่ายองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้ง โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจำนวน ๖ คน และถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน อยู่ในวาระคราวละ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้งสำหรับประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือกตั้ง ส่วนเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑ คน เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๒ คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

๔.๒) บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

๔.๒.๑) พนักงานส่วนตำบล ซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินเดือนจ้างงบประมาณหมวดเงินเดือนที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลตั้ง

๔.๒.๒) ลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔.๒.๓) ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่องค์การบริหารส่วนตำบลร้องขอให้ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว

ข. ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยบัญญัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีภารกิจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

ภารกิจ และหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล มีภารกิจ และหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยภารกิจ และหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมี ๒ ประเภท ดังนี้

๑) ภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่

๑.๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก

- ๑.๒) ความสะอาดของถนน ทางน้ำทางที่สาธารณะ และสิ่งปฏิภูล
- ๑.๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- ๑.๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑.๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๑.๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- ๑.๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๑.๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (หน้าที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)

๑.๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

๒) ภารกิจและหน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- ๒.๑) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- ๒.๒) ให้มี และบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- ๒.๓) ให้มี และบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- ๒.๔) ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- ๒.๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- ๒.๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- ๒.๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- ๒.๘) การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- ๒.๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ๒.๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- ๒.๑๒) การท่องเที่ยว
- ๒.๑๓) การผังเมือง^{๕๐}

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นอีก ๓๑ ประการได้แก่

^{๕๐}กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักการสอบสวนและนิติการกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๙), หน้า ๕- ๖.

- ๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- ๒) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- ๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- ๔) การสาธารณสุขปศุสัตว์ และการก่อสร้างอื่น ๆ
- ๕) การสาธารณสุขการ
- ๖) การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ
- ๗) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- ๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ๙) การจัดการศึกษา
- ๑๐) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- ๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- ๑๒) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- ๑๓) การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ๑๔) การส่งเสริมกีฬา
- ๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- ๑๖) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- ๑๗) การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- ๑๘) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
- ๑๙) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- ๒๐) การจัดให้มีและการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- ๒๑) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- ๒๒) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- ๒๓) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ
- ๒๔) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ๒๕) การผังเมือง
- ๒๖) การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
- ๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

๒๘) การควบคุมอาคาร

๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓๐) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริม และสนับสนุนการป้องกัน และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓๑) กิจกรรมอื่นที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด^{๕๑}

ค. การงบประมาณและการคลัง

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้และรายจ่าย ดังต่อไปนี้

๑) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนในกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้บัญญัติถึงรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในมาตรา ๗๔ ถึงมาตรา ๘๔ อันได้แก่

๑.๑) ภาษีธุรกิจเฉพาะ

๑.๒) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา และเล่นการพนัน

๑.๓) ภาษีบำรุงท้องถิ่น

๑.๔) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

๑.๕) ภาษีป้าย

๑.๖) อากรการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียม

๑.๗) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน

๑.๘) ค่าภาคหลวงแร่

๑.๙) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

๑.๑๐) รายได้จากรหัสสินขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๑๑) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๑๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

๒) รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๕ แห่งกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล อันได้แก่

๒.๑) เงินเดือน

๒.๒) ค่าจ้าง

๒.๓) ค่าตอบแทน

๒.๔) ค่าใช้สอย และวัสดุ

^{๕๑}พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒, ราชกิจจานุเบกษา, (กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๓), หน้า ๘๙.

๒.๕) ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

๒.๖) ทรัพย์สินอื่น ๆ

๒.๗) ค่าสาธารณูปโภค

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานภายในขอบเขตตามกฎหมายกำหนด มีรายได้ มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง และหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม มีบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยบัญญัติหน้าที่้องการบริหารส่วนตำบลจะต้องมีภารกิจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถเข้าใจปัญหาในท้องถิ่นเองโดยการกำหนด และหาวิธีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดกับความต้องการของคนในพื้นที่ และที่ขาดไม่ได้คือเป็นการแบ่งเอากฎของรัฐบาลกลาง เพื่อที่จะสามารถส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

หลักบริหารของ 4M คือ

หลักการ 4M เป็นกลุ่มปัจจัย (Factors) เพื่อนำไปสู่การแยกแยะปัญหาสาเหตุต่างๆ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี 4M ประกอบด้วย Man, Money, Materials, Management

1. Man หรือคน = การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด ฉะนั้น 4M นี้เป็นเรื่องของการบริหารคน

2. Money หรือ เงิน = การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุด และให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่วน 4M นี้เรื่องการจัดสรรเงินทอง

3. Materials หรือ วัสดุดิบ = การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วน 4M นี้เรื่องวัสดุส่วนประกอบในการดำเนินงาน

4. Management หรือ การจัดการ = การจัดการ คือกระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ และนี่ 4M สุดท้ายรวมทุกอย่างเข้าด้วยกันเป็นเรื่องของการจัดการ คน เงิน วัสดุดิบ จัดการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด^{๕๒}

---

^{๕๒}วิชุกร นาคธน, การปกครองท้องถิ่นไทย, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๕), หน้า ๓-๘.

๒.๓ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะในระบอบประชาธิปไตยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนจึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวผู้ปกครอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารหลายรูปแบบ ซึ่งในที่นี้ขอนำเสนอความหมาย แนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการได้พยายามอธิบายความหมายของ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (People’s Participation) ไว้หลายท่านซึ่งมีความหมายที่คล้ายคลึงหรืออาจแตกต่างกันไปตามทัศนคติและภูมิหลังทางวิชาการ ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น^{๕๓}

ประเภทของการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น^{๕๔}

แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Approach) ถือว่าเป็นแนวคิดตัวอย่างหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เกิดกระบวนการสื่อสารเพื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในชุมชนหรือสังคมให้เป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น ในฐานะสมาชิก

^{๕๓} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐.

^{๕๔} เมตต์ เมตต์การุณจิต, การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บুদ্ধพอยท์, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐.

ของสังคมไม่ว่าจะอยู่ในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือวัฒนธรรม ย่อมเป็นที่แสดงออกให้เห็นถึงการพัฒนารับรู้ และภูมิปัญญาในการกำหนดชีวิตอย่างเป็นตัวตน การควบคุม การใช้ และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม แนวคิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อสร้างความเป็นชุมชนเข้มแข็ง(Strong Community) หากสมาชิกของชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันแล้วจะเป็นจุดผลักดันให้ชุมชนเกิดการสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาของชุมชนในแต่ละขั้นตอนบรรลุเป้าหมาย แนวคิดการมีส่วนร่วมโดยการระดมสมอง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยวิธีการทำลายการขัดขวางทางความคิด และยังช่วยในการแสวงหาคำตอบที่แยบยล ในบางเรื่องที่ไม่สามารถค้นหาคำตอบได้ การใช้เทคนิคระดมสมองจึงถือว่าเป็นทางเลือกที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะการระดมพลังสมองจะช่วยในการค้นหาคำตอบที่ต้องการ และสามารถจัดคำตอบที่ไม่ต้องการออกไป^{๕๕} การมีส่วนร่วม คือ การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ แนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่างกว้างขวาง ในการเลือกการบริหารและการประเมินผลของแผนงานและโครงการต่างๆ ที่จะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น^{๕๖}

การมีส่วนร่วม ๒ ลักษณะคือ ๑. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการพัฒนาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันคิดค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการโดยโครงการพัฒนา ดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน และ๒. การมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๕๗} ซึ่งเกิดขึ้นควบคู่กับความเชื่อในระบอบประชาธิปไตยที่เชื่อเรื่องสิทธิ และความเสมอภาคระหว่างประชาชน^{๕๘}

^{๕๕}ธัญญา ผลอนันต์, แบบฝึกหัดคิดพิชิต Mind Map สำหรับพนักงานและหัวหน้างาน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : Buzan Centre Thailand (BCT), ๒๕๕๔), หน้า ๖๙.

^{๕๖}ชินวัฒน์ สมสืบ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๙), หน้า ๒๓.

^{๕๗}ปาริชาติ วลัยเสถียร, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓๘.

^{๕๘}โกวิท พวงงาม, ธรรมาภิบาลท้องถิ่นว่าด้วยการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส, (กรุงเทพมหานคร : มิสเตอร์ก๊อปปี้, ๒๕๕๓), หน้า ๕๕.

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

๓) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๙}

แนวคิดในการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคสังคมในการเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ มักจะเกิดขึ้นจากสาเหตุหลัก ๓ ประการด้วยกัน คือ

๑) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลของบุคคลซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

๒) ความเดือดร้อนและไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่อยู่กันผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน

๓) การตกลงร่วมใจกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการสนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมขึ้น^{๖๐}

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการยอมรับสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น^{๖๑}

^{๕๙} เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ, ชุดวิชาการวิจัยชุมชนชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ, (นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๓.

^{๖๐} ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, การปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : อีพีเอปริทัศน์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๑-๔๒.

^{๖๑} วันชัย วัฒนศัพท์, คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สันติวิธีเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๙.

โดยหลักการและโดยการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คือสิ่งที่สวนทางกับการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจ และการลดบทบาทของประชาชนทั้งในเมืองและในชนบทให้เป็นเพียงผู้ถูกกำหนดในการพัฒนา^{๖๒} เมื่อมองในมิติของการปฏิบัตินั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย ๓ มิติ คือ

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจว่าควรทำและไม่ควรทำอย่างไร
๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา เช่น การดำเนินงานตามที่ได้วางไว้
๓. การแบ่งสรรประโยชน์จากโครงการที่สร้างขึ้น^{๖๓}

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน

ตารางที่ ๒.๗ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
นรินทร์ชัย พัฒนพงศา	การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้า ร่วมในกิจกรรมต่างๆ
เมตต์ เมตต์การุณจิต	ประเภทของการมีส่วนร่วมมี ๒ ประเภท คือ ๑. การมีส่วนร่วมโดยตรง ๒. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม
ธัญญา ผลอนันต์	แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในฐานะสมาชิกของสังคมไม่ว่าจะอยู่ในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือวัฒนธรรม

^{๖๒}Bugnicourt, Jacques, *Popular Participation in Development in Africa*, (Geneva : Assignment Children, 1982), p. 58.

^{๖๓}White, A.L. *The Homeward Tide*, (London : Granada, 1981), p. 18.

ตารางที่ ๒.๗ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ชินวัจน์ สมสืบ	การมีส่วนร่วม คือ การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
ปาริชาติ วลัยเสถียร	ความหมายของการมีส่วนร่วม ๒ ลักษณะคือ ๑. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการพัฒนา โดยให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่ ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ
โกวิทย์ พวงงาม	๒. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเชื่อในระบอบประชาธิปไตยที่เชื่อเรื่องสิทธิ และความเสมอภาคระหว่างประชาชน
เฉลียว บุรีภักดิ์ และคนอื่นๆ	การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) ๒. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) ๓. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์
ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล	การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคสังคมในการเข้ามามีส่วน ร่วมรับผิดชอบมักจะเกิดขึ้นจากสาเหตุหลัก ๓ ประการ ด้วยกัน คือ ๑. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ๒. ความเดือดร้อนและไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อ สถานการณ์ที่อยู่ นั้นผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน ๓. การตกลงร่วมใจกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชน ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา
วันชัย วัฒนศัพท์	กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสาร สองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น

ตารางที่ ๒.๗ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Bugnicour	การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คือ สิ่งที่สวนทางกับการรวม ศูนย์อำนาจการตัดสินใจ และการลดบทบาทของประชาชนทั้ง ในเมือง และในชนบทให้เป็นเพียงผู้ถูกกำหนดในการพัฒนา
White,	การมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย ๓ มิติ คือ <ol style="list-style-type: none"> ๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจว่าควรทำ และไม่ควรทำอะไร ๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนใน ๓. การแบ่งสรรประโยชน์จากโครงการที่สร้างขึ้น
ชินวัฒน์ สมสืบ	การมีส่วนร่วม คือ การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
ปาริชาติ วลัยเสถียร	ความหมายของการมีส่วนร่วม ๒ ลักษณะ คือ ๑. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการพัฒนาโดยให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนการ
โกวิท พวงงาม	พัฒนา ตั้งแต่ ต้นจนถึงสุดโครงการ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเชื่อในระบอบประชาธิปไตยที่เชื่อเรื่องสิทธิ และความเสมอภาคระหว่างประชาชน

๒.๓.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีค่ามากเพราะมาจำกัวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ว่าเขามีความต้องการที่จะให้การบริหารเป็นในวิถีทางใดที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เพื่อให้ชีวิตมีความสุขอยู่ดีกินดีความสงบสุขในสังคมนั้นๆ

การที่จะทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้นเนื่องจากรู้สึกว่าเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนจะรู้สึกผูกพันรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนามากขึ้น และจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น^{๖๔}

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการบริหารการปกครอง พอสรุปได้ในประเด็นสำคัญดังนี้

๑) ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น กล่าวคือ การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาแต่ละท้องถิ่นนั้น ควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของตน ประชาชนจะรู้ดีว่าความต้องการของตนคืออะไร ทำให้สามารถกำหนดแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการได้เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและตรงประเด็น

๒) ทำให้ประชาชนต้องผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนมีส่วนร่วมเมื่อประชาชนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว เขาย่อมรู้สึกผูกพันตนเองที่จะต้องดำเนินกิจกรรมบางประการอันจำเป็นทำให้สิ่งที่เสนอแนะมาปฏิบัติให้บรรลุผล ประชาชนจะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๓) ทำให้ประชาชนรู้สึกรัก และหวงแหนในท้องถิ่นของตนเองจากข้อ ๒ เมื่อประชาชนผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนเสนอแนะและร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานแล้วจะก่อให้เกิดผลต่อมาก็คือความรัก ความภูมิใจและความหวงแหนในท้องถิ่นของตน เนื่องจากร่วมกันทำให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้น

๔) ทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่างๆ เท่ากับรับหลักการในเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นแต่ละแห่ง เมื่อประชาชนในท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองก็จะทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง รัฐบาลกลางก็ย่อมมีเวลามากขึ้นที่จะไปดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศต่อไปได้

๕) ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อความสัมฤทธิ์ผลในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนในระดับตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ ย่อมเป็นการปลูกฝังเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับประเทศชาติต่อไป^{๖๕}

^{๖๔}ประภาพร ศรีสถิตธรรม, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลจังหวัดนครราชสีมา”, รายงานวิจัย, (สำนักวิจัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๕๖.

^{๖๕}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, รายงานการวิจัย, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๓), หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานหลายประการ โดยเฉพาะการทำให้ประชาชนยอมรับโครงการและสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดทั้งนี้ก็เนื่องมาจากกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้นตรงกับความต้องการของประชาชน อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการช่วยเหลือตนเองอันเป็นการนำไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างดียิ่ง

ตารางที่ ๒.๘ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดของ	ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน
ประภาพร ศรีสถิตธรรม	ทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการ ที่ตรงกับปัญหา และความต้องการของประชาชนๆจะรู้สึก ผูกพัน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการปกครอง มีประเด็นสำคัญดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> ๑. ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้อง ๒. ทำให้ประชาชนต้องผูกมัดตนเอง ๓. ทำให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหน ๔. ทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง ๕. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๒.๓.๓ ลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือว่ามีสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองต่างๆ เพราะประชาชนถือได้ว่าเป็นเจ้าของสถานที่นั้น โดยยินยอมให้คณะผู้บริหารส่วนปกครองต่างๆ ใช้อำนาจแทนตนในการเข้าไปบริหารองค์กร ผู้วิจัยได้รวบรวมผู้ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้ลักษณะของการมีส่วนร่วมมีประเด็นสำคัญ ๑๐ ประการ คือ

๑) ระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ ควรต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่องตามวงจรชีวิตของโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนโครงการยุติ

๒) การมีส่วนร่วมนั้น มิมีดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดย (๑) ทางด้านปริมาณ ถ้ามีคนมามีส่วนร่วมมากก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดีขึ้นมาก จากนั้นทำให้องค์กรทางสังคมก่อตัวขึ้น ส่วน (๒) ทางด้านคุณภาพ ควรให้มีส่วนร่วม มิมีดีที่จะขัดขวางความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคล หรือ ความเป็นนาย-บ่าวกัน ให้มีส่วนร่วมเสมอภาคกัน จึงจะถือว่า มีคุณภาพดี

๓) จะให้การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง (an end) หรือจะให้เป็นแนวทาง (a mean) คือจะให้เพียงบุคคลต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องก็พอใจคิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งแล้ว หรือจะพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ต้องทำให้ดี โดยตอบให้ได้ว่า “หลังจากการมีส่วนร่วมแล้วจะมีอะไรดีขึ้น อะไรควรเกิดขึ้นอีกบ้าง” อันเป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่ต้องดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำให้งานเกิดความสำเร็จดียิ่งขึ้น

๔) การมีส่วนร่วมนี้ ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอหรือตลอดเวลาก็ได้เช่น เวลาเกิดภัยพิบัติคนก็มาช่วยกัน เมื่อหมดภัยแล้ว ก็แยกกันกลับไปเช่นเดิม แต่ถ้าตั้งองค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาในภัยพิบัติต่างๆ ในพื้นที่กว้างขวางขึ้นอาจต้องการตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในเวลาที่ยาวนานขึ้น และอาจใช้วิธีการมีจดหมายข่าวแจ้งเรื่องไปยังประชาชนทั่วไปก็ได้

๕) การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและการศึกษา ซึ่งหากเกิดขึ้นได้คือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปด้วย จะเป็นเสมือนการให้การศึกษา แก่สังคมไปในขณะเดียวกันแต่หลายโอกาสต้องให้เกิดความพร้อมในแต่ละเรื่องต้องใช้เวลารอคอยบ้างเช่นกัน

๖) สถานการณ์การมีส่วนร่วมนั้น ต้องคำนึงว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง มีไม่เกิดขึ้นง่าย การออกคำสั่ง แต่จะต้องสร้างขึ้นมาเองจะให้มีผู้ส่งมาร่วมกันให้เต็มที่ แล้วคนก็มาร่วม คงไม่ค่อยเกิดขึ้นได้ การมีส่วนร่วมมักต้องใช้ความพยายามให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดแนวคิดประชาสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ เคำรพความหลากหลายทางความคิด เพราะทำให้มุมมองกว้างขึ้น และเกิดความรอบคอบขึ้นจนเป็นวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน

๗) มีคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมพิจารณา เพื่อวางแผนดำเนินการให้เหมาะสมว่าจะให้บุคคลใด กลุ่มใด เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใดและโดยวิธีใด ฯลฯ โดยคณะผู้บริหารมีส่วนร่วมนี้ควรมีตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบในจำนวนมากพอสมควร และให้มีความหลากหลายมากพอ

๘) การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหาโดยมีส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนได้รับสภาพที่เป็นจริงมากขึ้น การมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหาทำให้เมื่อเห็นปัญหาแล้วจะทำความเข้าใจทางแก้ไขด้วยกันและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ได้จะทำให้เป็นบทเรียนที่จะแก้ปัญหากันเองต่อไปได้

๙) คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่มิได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคน คล้ายเอาก้อนหินมากองรวมกันเท่านั้น แต่คนในชุมชนหนึ่งๆ มักมีความผูกพันเอื้ออาทรกันมีค่านิยมร่วมกัน

๑๐) ควรทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะปณารมณชั้นประกอบไปบ้าง เพราะในสังคมไทยการมีอารมณชั้น จะช่วยให้บรรยากาศการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ดี ดังนั้นในการประชุมถ้าใช้อารมณชั้นดนตรี เกมส์ กีฬา เข้าร่วมด้วยจะสร้างการมีส่วนร่วมให้เพิ่มขึ้นได้^{๖๖}

^{๖๖} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง, (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๔.

การมีส่วนร่วมของประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้

๑) เป็นการทำงานที่มีคนหลาย ๆ คนมาทำงานช่วยเหลือกัน โดยแต่ละคนมีความเต็มใจ และพร้อมที่จะมาร่วมกันทำงาน ไม่ใช่เป็นการมาร่วมกันโดยบังเอิญโดยไม่ตั้งใจ แต่เป็นการรวมกัน อย่างจริงจังจึงจะทำให้การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปอย่างต่อเนื่อง

๒) คนที่มามีส่วนร่วมจะต้องรู้และเข้าใจเป้าหมายของการมีส่วนร่วมกันหรือบางครั้งอาจ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายเลยก็ได้ อันจะเป็นผลให้เกิดความผูกพันในเป้าหมายให้สำเร็จ

๓) ระหว่างการมีส่วนร่วมกันทำงานจะต้องมีการติดต่อ พูดจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันอยู่เสมอ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้มาร่วมกันทำงานเป็นสิ่งจำเป็นในการทำงาน จึงจะเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน ผู้นำหรือผู้ปกครองต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายใต การบริหารการปกครองของตน

๔) เป็นการทำงานที่มีการแบ่งงานกันทำ การทำงานร่วมกันหลาย ๆ คน จำเป็นจะต้องมี การแบ่งงานกันทำตามลักษณะของงานทั้งนี้ เพื่อให้งานแต่ละส่วนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีการใช้ ทรัพยากรกำลังคนอย่างเต็มที่ โดยจะต้องมีการตกลงกันว่าใครเป็นผู้กระทำให้ อย่างไรบ้าง และ กำหนดเวลานัดหมายกันเมื่อไร^{๖๗}

สรุป ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คือ การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหาโดยมี ส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนได้รับสภาพที่เป็นจริงมากขึ้น เพื่อค้นหาทำให้เมื่อเห็นปัญหาแล้วจะทำ ความมุ่งมั่นที่จะคิดหาทางแก้ไขด้วยกันและร่วมแก้ปัญหานั้นๆ ได้กระทำให้เป็นบทเรียนที่จะ แก้ปัญหาตนเอง ถ้าการทดลองนี้ล้มเหลวลงในทุกขั้นตอนเมื่อนั้นจึงจะเป็นไปได้ที่จะชักจูงประชาชน ให้เชื่อว่าประชาธิปไตยเป็นไปไม่ได้สำหรับประเทศสยามอันตรายอยู่ที่ความไม่อดทน”^{๖๘}

นอกจากนั้นพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่ หนังสือพิมพ์ New York Times ฉบับวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ว่า“ข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิเลือกตั้ง ของประชาชนควรเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมี เสี่ยงในกิจการท้องถิ่น เรากำลังพยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็นการผิดพลาด ถ้าเรามีการปกครองระบอบรัฐสภาก่อนที่ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับการ ใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งพื้นฐาน ในการสร้างความรู้ และความเข้าใจระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีหลักการขั้นพื้นฐานแบบเดียวกัน เพียงแต่ประชาธิปไตยระดับชาตินั้นมีความสลับซับซ้อนมากกว่านอกจากนั้นการปกครองท้องถิ่นยัง เป็นแหล่งฝึกฝนและพัฒนาบุคลากร เพื่อเข้าสู่การเมืองระดับชาติ ในประเทศที่ระบบพรรคการเมือง

^{๖๗} จินตวิทย์ เกษมศุข, “การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม”, รายงานวิจัย, สำเนาวิชาการประชาสัมพันธ์ (คณะนิเทศศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔), หน้า ๔๐.

^{๖๘} พิสิษฐกุล แก้วงาม, ทฤษฎีการเมืองกับการศึกษารัฐศาสตร์, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม), ๒๕๕๒), หน้า ๗๓.

และการเลือกตั้งมีความเข้มแข็ง ผู้นำประเทศหรือนักการเมืองระดับชาติมักเป็นผู้ที่เริ่มต้นบทบาททางการเมืองของคนที่จากการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาระดับท้องถิ่นหรือผู้บริหารระดับท้องถิ่นมา แม้กระทั่งในประเทศไทยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนมากพัฒนาตนเองมาจากการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.จ.) หรือสมาชิกสภาเทศบาล

๒. ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นนอกเหนือจากนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ท้องถิ่นต่าง ถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากรับเป็นแหล่งทรัพยากร เป็นแหล่งวัตถุดิบ เป็นแหล่งผลิตตลอดจนเป็นตลาดที่สำคัญของประเทศ ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญเติบโตและมีระบบบริหารจัดการที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ กรณีของประเทศไทยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมซึ่งส่วนหนึ่งรัฐได้ดำเนินนโยบายผ่านทางระบบบริหารราชการส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม) และระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาค (จังหวัดอำเภอ) แล้วพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๕ ของงบประมาณแผ่นดินนับว่าเป็นเม็ดเงินจำนวนมาก และเมื่อรวมกับรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บได้เองหรือจากทรัพย์สิน หรือเงินสะสมที่มีอยู่ก็เป็นปริมาณที่เกือบเท่ากับรายจ่ายของรัฐบาลทีเดียว ดังนั้น ต้องถือว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญในแง่ที่ว่าแหล่งจ้างงานและเป็นที่มาของกิจกรรมด้านเศรษฐกิจที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศ นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทาหน้าที่ในการจัดทำ บริการสาธารณะในเขตที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสูงและมีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างความเจริญและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภาพรวม^{๖๔}

โดยสรุปแล้ว การปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเขตเมืองและชนบท การพัฒนาประเทศทางด้านไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเศรษฐกิจและสังคมจะเจริญก้าวหน้าเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปกครองท้องถิ่นของประเทศนั้น เป็นประการสำคัญ

^{๖๔}วิชชุกร นาคธน, การปกครองท้องถิ่นไทย (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๕), หน้า ๓-๘.

ตารางที่ ๒.๘ ความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พิสิษฐีกุล แก้วงาม	ถ้ามีการยอมรับกันว่าวันใดวันหนึ่งเราอาจจะต้องถูกบังคับให้มี ประชาธิปไตยแบบใดแบบหนึ่งในประเทศสยาม เราจะต้องเตรียมตัวของเรอย่างค่อยเป็นค่อยไป เราจะต้องเรียนรู้และทดลองเพื่อจะรู้ว่าระบบการปกครองแบบรัฐสภาจะดำเนินการไปได้อย่างไรในประเทศสยาม
วิชชุกร นาครธน	การปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเขตเมืองและชนบท การพัฒนาประเทศทางด้านไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เศรษฐกิจและสังคมจะเจริญก้าวหน้าเพียงใด

๒.๔ หลักอภิธานิยธรรม ๗

ในทางพระพุทธศาสนา “อภิธานิยธรรมนั้นหมายถึงธรรมที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้องค์กรและสังคมนั้นๆเสื่อมทรามลง คือมีแต่ความเจริญอย่างเดียว”^{๗๐} คือธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หรือหลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่เน้นความสามัคคีของหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน เป็นหลักธรรมแนวปฏิบัติที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสในตอนที่วัสสการพราหมณ์มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธมาขอเข้าเฝ้าและกราบทูลต่อพระผู้มีพระภาคถึงพระราชอาชญาแห่งแคว้นมคธพระนามว่า อชาตศัตรูเวเทหิบุตร และพระพุทธองค์ทรงได้ตรัสถึงหลักอภิธานิยธรรม คือ ข้อปฏิบัติหรือธรรมอันเป็นเหตุไม่ให้เกิดความเสื่อมเพื่อเป็นข้อปฏิบัติ ทั้งสำหรับคฤหัสถ์และสำหรับพระภิกษุสงฆ์ โดยตรัสสั่งสอนเหล่ากษัตริย์ลิจฉวี เมืองเวสาลี แคว้นวัชชี และตรัสสั่งสอนเหล่าภิกษุที่เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ

อภิธานิยธรรม ๗ ประการ สรุปดังนี้

- ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์
- ๒) พร้อมเพรียงในการประชุม
- ๓) ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ

^{๗๐} อุดร จันทวัน, “พระพุทธศาสนากับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๓๗.

- ๔) เคำรพนักบถือผู้มีอวุโส และรับฟังคำแนะนำจำกท่าน
- ๕) ไม่ข่มเหงหรือล่ำงเกินสตรี ในสกุล
- ๖) เคำรพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคำรพต่าง ๆ
- ๗) ให้ความค้ำครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น ๆ ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย

๑. หมั่นประชุมเป็นเนืองนิตย์ หมายถึง การประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงานต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ หรือคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้อง ทั้งที่เป็นประโยชน์และสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน

การประชุมกันบ่อยๆ คุยกันบ่อยๆ นั้น เป็นการระดมความคิด ระดมมันสมอง รวมถึงความสามารถที่ทุกคนมีนั้น แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาหมู่คณะให้มีความเจริญในด้านต่างๆ เช่น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้งที่งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดก็ปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น

สรุป หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์นั้น หมายถึงไปถึง การพบปะ สนทนา การรับประทานอาหารการเล่นกีฬา เป็นการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยด้วยกัน เป็นต้น และการประชุมนั้น สมาชิกทุกคนจะต้องมีสติกำกับเพื่อควบคุมอารมณ์ให้ได้อยู่ตลอดเวลาเหมือนนั้นแล้วการประชุมก็จะไม่ประโยชน์แต่ประการใด

๒. พร้อมเพรียงในการประชุม หมายถึงการมาประชุม เลิกประชุม และทำภารกิจอื่นๆ ให้พร้อมเพรียงกัน พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม เข้าประชุม และทำกิจต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายตามมติที่ประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน และป้องกันไม่ให้เกิดการแคลงใจกัน ต้องทำให้ความสำคัญในการประชุมการทำกิจต่างๆ ตามมติที่ประชุม เป็นการเสียสละ การยอมรับอดทนอดกลั้น และที่สำคัญคือเรื่องของความไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด หากไม่เชื่อใจกันแล้ว ก็จะทำให้ไม่แบ่งงานกัน เกิดการหลงตนเอง ใจไม่กว้างพอที่จะเปิดโอกาสให้คนอื่น ๆ ทำผิดพลาดเพื่อการเรียนรู้ การจัดทำเอกสาร และกำหนดมาตรฐานต่างๆ ในการทำงาน ก็เป็นการวางระบบให้ทำงานอย่างพร้อมเพรียงกันได้อย่างหนึ่ง

สรุป การเริ่มและเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกันนั้นไม่ใช่กระทำได้ง่ายๆ เป็นตัววัดว่าคนในทีมมีความพร้อมเพรียงกันหรือไม่แค่นั้น การตรงต่อเวลาเป็นการเสียสละ เป็นการแสดงน้ำใจให้ซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน ทำให้ความสำคัญของคำว่าทีม นั้น มีค่ามาก

๓. ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ หมายถึง ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จักไม่ถอนสิ่งที่ท่านบัญญัติไว้แล้วนั้น ประพจน์มันอยู่ในธรรมของชุมชนครั้งโบราณ หมายถึง ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา หรือล้มเลิกบัญญัติเดิม ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ จะต้องถือปฏิบัติมันตามหลักการเดิมของหมู่คณะทำตามกฎระเบียบ ตามกติกา

ข้อบังคับ ตามหลักเกณฑ์ของหมู่คณะ เพื่อความเสมอภาคกัน อันเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดี มีประสิทธิภาพได้ ไม่เล่นนอกกฎนอกกติกาเพราะจะกลายเป็นกติกาส่วนตัวที่ไม่ตรงกับกติกาของคนอื่น ซึ่งจะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นตามมาภายหลัง ตัวอย่าง เช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเรียบร้อยระเบียบเรียบร้อย จะแต่งกายตามใจตนเองไม่ได้

สรุป ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ๆ ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ นั้น เป็นการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนรองรับ ฯลฯ คือการบัญญัติตั้งนั้น ทุกคนในทีมจะต้องทำตามอย่างเคร่งครัด ไม่ล้มเลิก เพิ่มถอน ตามอำเภอใจ^{๗๑}

๔. คำรพณ์ถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน หมายถึง การให้ความเคารพ และรับฟังความคิดเห็นคำแนะนำของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์มายาวนาน ดังนั้นเราต้องให้ความเคารพนับถือ ให้เกียรติ และรับฟังความคิดเห็นของท่านในฐานะที่เป็นผู้หลักผู้ใหญ่เป็นผู้มี

ประสบการณ์มาก และการอยู่ร่วมกันในหมู่คณะจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตาม เราควรต้องเคารพนับถือผู้เป็นประธาน และการเคารพผู้บริหารหมู่คณะ ถ้าเราให้ความเคารพนับถือและเชื่อฟังผู้นำ หมู่คณะสังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟังพ่อแม่ก็จะเป็นคนดีได้ ไม่เกะกะเกรก่อกความเดือดร้อนให้กับครอบครัวและสังคม

สรุป คำรพณ์ถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน เป็นจุดตั้งต้นของการนำทีมอยู่ที่ผู้นำในองค์กร ว่ามีคุณธรรม ควรคู่แก่การเคารพนับถือกราบไหว้ได้หรือไม่ นำฟังและทำตามแค่ไหน บางองค์กร ผู้ใหญ่ทำตัวไม่นำคำรพณ์นับถือ ไม่นำกราบไหว้ ชอบเล่นการพนัน มีนิสัยเจ้าชู้ เห็นแก่ตัว ขาดศีลธรรม คดโกง ไร้อริยธรรม ก็ยากที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นทีมที่ดีได้

๕. ไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ในสกุล หมายถึง ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีและกุมารีทั้งหลาย หมายถึง ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีและกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดี มีให้ถูกล่วงเกินข่มเหงรังแก หรือถูกฉุดคร่าขืนใจ สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติ ให้การยกย่อง และปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใดๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมาก ๆ ความเสื่อมย่อมนจะเกิดกับสังคมนั้น

สรุป ไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ในสกุลนั้น เป็นการทำร้าย การกดขี่ทางเพศ การทำผิดในลูกเมียผู้อื่น การทำลามกอนาจารย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมเสียในองค์กร เพราะทำให้เกิดความหวาดระแวง และขาดความปลอดภัยในคู่ครอง และในทีนี้ยังรวมไปถึง การไม่รับฟังความเห็นของเพศหญิงด้วย

๖. คำรพณ์สักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ หมายถึง ให้การสักการะ คำรพณ์ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนีย สถานที่สำคัญของชุมชนนั้นๆ โดยทั่วถึงกันทั้งหมด เพื่อให้เป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เป็นศูนย์รวมใจของหมู่ชน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เรา

^{๗๑} ที.ม.(ไทย) ๑๐/๖/๒๖.

ให้ทำดี และไม่บั่นทอนผลประโยชน์ที่เคยอุปถัมภ์บำรุงเจดีย์หรือปูชนียสถานเหล่านั้นไม่ละเลย พิธีกรรมต่างๆ เคำรพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์ เหล่านั้นตามประเพณีที่ติงาม เป็นการแสดงถึงความ เป็นผู้ผู้มีนิสัยดี ชัดเกล้าจิตใจอยู่เสมอ รักสันติภาพ พร้อมทั้งจะปฏิบัติทำความดีโดยไม่ประมาท การที่ สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี และเป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการ ปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

สรุป เคำรพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคำรพต่างๆ นั้นเป็นศูนย์รวมจิตใจ ขององค์กรนั้น บางองค์กรเคำรพบูชาอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญหรือบรรพบุรุษ หรือผู้มีพระคุณ ขอให้หา ศูนย์รวมจิตใจในองค์กรนั้นๆ ให้ได้ ไม่ว่าจะ เป็น ปูชนียวัตถุ ปูชนียบุคคล เจดีย์อนุสาวรีย์ หรือรูปเคำร พต่างๆ หรือพระพุทธรูปต่างๆ ก็จะทำให้สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนหรือองค์กรนั้นๆ เพื่อสร้างความสามัคคีที่ติดต่อกันได้ไม่ยาก^{๗๒}

๗. ให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น ๆ ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย หมายถึง จัดการให้ คุ้มครอง บำรุง อันเป็นไปโดยชอบธรรมแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีล ทรงธรรมอันบริสุทธิ์ ซึ่ง เป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชนเต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุกรวมถึง ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดีส่งเสริมคนดี เลือคนดีมีความสามารถมีคุณธรรมเข้ามาเป็นกำลังพัฒนา หมู่คณะของตน ไม่มีการขัดแย้งขัดขาน เลือขานแก้อีกกัน เป็นต้น การทะนุบำรุงคุ้มครองบรรพชิตนั้น ซึ่ง เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปนั้นสามารถทำได้โดย การทำบุญด้วยปัจจัย ๔ แต่ท่านเป็น ประจำ เป็นต้น

สรุป ให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่นๆ เพราะว่าพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย ท่านเป็นบัณฑิต เป็นผู้ชี้ทางนิพพาน การดูแลต้อนรับ การฟังคำสั่งสอนของท่าน ย่อมได้ ประโยชน์มากมายทั้งทางตรงและทางอ้อม พ่อแม่และผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณธรรมก็เช่นเดียวกัน

^{๗๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๔.

ตารางที่ ๒.๙ หลักอภิธานิยธรรม ๗

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุตร จันทวัน ที.ม.(ไทย),	<p>อภิธานิยธรรม ๗ ประการ สรุปดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๒) พร้อมเพรียงในการประชุม ๓) ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ๆตามอำเภอใจโดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะวางไว้ ๔) เค่ารพณ์บถือผู้มีอาวุโส และรับฟังคำแนะนำจากท่าน ๕) ไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ในสกุล ๖) เค่ารพณ์การะพูชนียสถาน พุชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ ๗) ให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น ๆ ให้อยู่ในชุมชนอย่างปลอดภัย <p>หลักอภิธานิยธรรม คือ ข้อปฏิบัติหรือธรรมอันเป็นเหตุไม่ให้เกิดความเสื่อมเพื่อเป็นข้อปฏิบัติ ทั้งสำหรับคฤหัสถ์และสำหรับพระภิกษุสงฆ์ โดยตรัสสั่งสอนเหล่ากษัตริย์ลิจฉวี เมืองเวสาลี แคว้นวัชชี และตรัสสั่งสอนเหล่าภิกษุที่เมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ</p>

๒.๔.๒ ความหมายของอภิธานิยธรรม

ในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับวัสสการพราหมณ์ ถึงอภิธานิยธรรม ไว้ว่า

พระผู้มีพระภาครับสั่งกะวัสสการพราหมณ์ อามาคย ผู้ใหญ่ในมคธรัฐว่า “ดูกรพราหมณ์ สมัยหนึ่งเราอยู่ที่สำรันทเจดีย์เขตเมืองเวสาลีนี้ ณ ที่นั้นเราได้แสดงอภิธานิยธรรมทั้ง ๗ นี้ แก่พวกเจ้าวัชชี ก็อภิธานิยธรรมทั้ง ๗ นี้ จักตั้งอยู่ในพวกเจ้าวัชชีและพวกเจ้าวัชชีจักสนใจในอภิธานิยธรรม ทั้ง ๗ นี้ อยู่เพียงใด พราหมณ์พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม เพียงนั้น”^{๗๓}

มีพระบาลีกล่าวไว้ในมหาปรินิพพานสูตรว่า “สตต โว ภิกขเว อภิธานิเย ฐมเม เทเสสุส่ามิ” แปลว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลายเราจักแสดง ซึ่งธรรมทั้งหลาย ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เจ็ดประการ แก่เธอทั้งหลาย”^{๗๔}

^{๗๓}ที.ม. (ไทย) ๑๓/๖๙/๒๓๐.

^{๗๔}ที.ม. (ไทย) ๑๓/๗๐/๒๓๒.

ในพระมหาปริณิพพานสูตรที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสถึง อปริหานิยธรรม ที่ยกมาอ้างไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า อปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมซึ่งทำให้เกิดความเจริญฝ่ายเดียว ไม่มีฝ่ายเสื่อม และนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาก็ได้อธิบายให้ความหมายไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้

อปริหานิยธรรม กล่าวได้ว่า “ธรรมเป็นที่ตั้งของความไม่เสื่อม หรือธรรมไม่เป็นที่ตั้งของความเสื่อม”^{๗๕} ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว”^{๗๖} จะไม่ประสบความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ยังมีการปฏิบัติตามธรรมเหล่านี้^{๗๗} เป็น ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญอย่างเดียว ไม่นำไปสู่ความเสื่อมเลย^{๗๘}

สรุปได้ว่า อปริหานิยธรรมที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎก และแนวคิดของนักปราชญ์ นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ได้ให้ความหมายอธิบายเอาไว้พอที่จะสรุปความหมายได้ว่า อปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมที่นำไปสู่ความเจริญของหมู่คณะอย่างเดียว ตราบเท่าที่ยังมีการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมอยู่ โดยที่ไม่พบความเสื่อมเลย

๒.๔.๓ หลักคำสอนเรื่องอปริหานิยธรรม

หลักอปริหานิยธรรมพระพุทธเจ้าตรัสไว้ในสารันทสูตรและมหาปริณิพพานสูตร แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือ ราชอปริหานิยธรรม หรือ วัชชอปริหานิยธรรม ซึ่งตรัสไว้สำหรับกษัตริย์แห่งแคว้นวัชชีซึ่งปกครองกันแบบส้ามัคคีธรรม และภิกษุอปริหานิยธรรม ซึ่งตรัสไว้สำหรับภิกษุ ธรรมสำคัญ ๒ หมวดนี้ พระพุทธเจ้าตรัสกับเจ้าลิจฉวีที่สารันทเจดีย์ ใกล้พระนครเวสาลี และตรัสเนื่องจำกทรงปรารภพระดำริของพระเจ้าอชาตศัตรู กษัตริย์ผู้ครองแคว้นมคธ จะทำสงครามกับแคว้นวัชชี ได้ทรงส่งวัสสการพราหมณ์มาเฝ้าพระพุทธเจ้าขณะประทับอยู่ที่ภูเขาคิชฌกูฏ เขตกรุงราชคฤห์เพื่อขอทราบความเห็นของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับการทำสงครามกับแคว้นวัชชี^{๗๙} ซึ่งอปริหานิยธรรม ๒ ส่วนนี้ สำมารดแยกออกได้ดังนี้

๑. ราชอปริหานิยธรรมหรือวัชชอปริหานิยธรรม

ราชอปริหานิยธรรม เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เจ้าลิจฉวี แคว้นวัชชี เพื่อป้องกันความเสื่อม จำกความส้ามัคคีที่มีมานานได้ จนทำให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองไม่มีแคว้นใดกล้าที่จะเข้ามารุกราน ซึ่ง อปริหานิยธรรม ที่พระพุทธเจ้าแสดงแก่เจ้าลิจฉวีทั้งหลาย ในพระไตรปิฎกเรียกว่า “ราชอปริหานิย

^{๗๕} สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์, ธรรมานุกรม, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๕), หน้า ๑๓๔.

^{๗๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๘.

^{๗๗} พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตตภาโณ), ธรรมาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๑๔.

^{๗๘} พระเมธีรัตนดิลก (จรรยา ชินวโร), เก็บเพชรจากคัมภีร์พระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๖.

^{๗๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๖.

ธรรม” หมายถึงอภิธานิยธรรม สำหรับพระราชชาผู้ปกครองบ้านเมืองหรือ “วัชชืออภิธานิยธรรม” หมายถึง อภิธานิยธรรม สำหรับชาววัชชี่ที่ปกครองด้วยหลักสามัคคีธรรม

อภิธานิยธรรม พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสารันทสสูตรแก่เจ้าลัจฉวีทั้งหลาย แห่งแคว้น วัชชี่ซึ่งปกครองกันแบบสามัคคีธรรม และวัสสการสูตรทรงตรัสแก่วัสสการพราหมณ์อำมาตย์ ผู้ใหญ่ใน มคธรัฐ ดังมีรายละเอียดที่กล่าวถึงธรรม ๗ ประการ ในสารันทสสูตรว่าพระผู้มีพระภาคได้ตรัสแก่เจ้าลัจ ฉวีเหล่านั้นว่า

ดูกรลัจฉวีทั้งหลาย เราจักแสดงอภิธานิยธรรม ๗ ประการ แก่ท่านทั้งหลายท่านทั้งหลายจง ฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว เจ้าลัจฉวีเหล่านั้นทูลรับพระผู้มีพระภาคแล้วพระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรลัจ ฉวีทั้งหลาย อภิธานิยธรรม ๗ ประการเป็นไฉน คือ ชาววัชชี่จักหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพียงใด ชาววัช ชี่พึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลย เพียงนั้น ชาววัชชี่เมื่อประชุมก็จักพร้อมเพรียง กันประชุม เมื่อเลิกประชุม ก็พร้อมเพรียงกันเลิก ประชุมและจักพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่ควรทำ เพียงใด ชาววัชชี่ พึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลย เพียงนั้น ชาววัชชี่จักไม่ บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จักไม่ถอนสิ่งที่ท่านบัญญัติไว้แล้ว ประพฤติมั่นอยู่ในธรรมของชาววัชชี่ครั้ง โบราณตามที่ท่านบัญญัติไว้ เพียงใด ชาววัชชี่พึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลย เพียง นั้น ชาววัชชี่จักสักการะ เคารพ นบถือ บูชาท่านวัชชี่ผู้ใหญ่ทั้งหลาย และจักสำคัญถ้อยคำแห่งท่าน เหล่านั้นว่าเป็นถ้อยคำอันตนพึงเชื่อฟัง เพียงใด ชาววัชชี่พึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความ เสื่อมเลย เพียงนั้น ชาววัชชี่จักไม่ข่มขืนบังคับปกครองหญิงในสกุล เพียงใดชาววัชชี่พึงหวังความเจริญ ได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลย เพียงนั้น ชาววัชชี่ยังคงสักการะ เคารพ นบถือ บูชาเจตีสถาน ของชาววัชชี่ ทั้งภายในและภายนอก และไม่ลบถ้างพลีกรรมอันชอบธรรม ซึ่งเคยให้เคยทำแก่เจตีย สถานเหล่านั้น เพียงใด ชาววัชชี่พึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลย เพียงนั้น ชาว วัชชี่จักถวายความอารักขา ความคุ้มครอง ป้องกันโดยชอบธรรมในพระอรหันต์ทั้งหลาย เป็นอย่างดี ด้วยหวังว่า ไฉนพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่มาพึงมาสู่แคว้นแคว้น และที่มาแล้วพึงอยู่เป็นสุขเพียงใด ชาววัช ชี่พึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลย เพียงนั้น

ดูกรลัจฉวีทั้งหลาย อภิธานิยธรรม ๗ ประการนี้ จักตั้งอยู่ในชาววัชชี่ และชาววัชชี่ยังปรากฏอยู่ใน ใน อภิธานิยธรรม ๗ ประการนี้ เพียงใด ชาววัชชี่พึงหวังความเจริญได้แน่นอนไม่พึงหวังความเสื่อม เลย เพียงนั้น ฯ^{๘๐}

ราชอภิธานิยธรรม หรือวัชชืออภิธานิยธรรมที่ยกมาอ้างข้างต้น พอสรุปได้ว่าอภิธานิยธรรม คือธรรมที่นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว ไม่มีผลไปในทางที่เสื่อม สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหาร บ้านเมืองมี ๗ ประการ ได้แก่

- ๑) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

^{๘๐} อัง.สตตก. (ไทย), ๓๗/๑๔/๓๖-๓๗.

๒) เมื่อคราวประชุมก็จักพร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และจักพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่ควรทำ

๓) จักไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จักไม่ถอนสิ่งที่ท่านบัญญัติไว้แล้ว ประพฤติมั่นอยู่ในธรรมอันดีงามแต่โบราณ ตามที่ท่านบัญญัติไว้

๔) จักสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย และให้ความสำคัญแก่ถ้อยคำของท่านเหล่านั้น ว่าเป็นถ้อยคำที่ตนพึงเชื่อฟังและปฏิบัติตาม

๕) จักไม่ข่มขืน บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย

๖) จักยังคงสักการะ เคารพ นับถือ บูชาต่อปุชนิยสถานทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก และไม่ยกเลิกพิธีกรรมอันชอบธรรม ซึ่งเคยให้ เคยทำแก่ปุชนิยสถานเหล่านั้น

๗) จักถวายเป็นอารักขา ค้ำครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวชทั้งหลาย เป็นอย่างดี ด้วยหวังว่าท่านเหล่านั้นที่ยังไม่มาสู่บ้านเมืองก็ขอให้มา และที่มาแล้วก็ขอให้อยู่เป็นสุข

๒.๔.๔ ความสำคัญของอภิธานิยธรรม

หลักคำสอนในพระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ทั้งตนเองและสังคมโดยรวม หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถประยุกต์ใช้กับศาสตร์แขนงต่าง ๆ ได้มากมาย หลักอภิธานิยธรรมเป็นอีกหลักธรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะสามารถป้องกันการเสื่อมของครอบครัว ชุมชน องค์กรอื่นทางสังคม รวมถึงประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างสงบสุข โดยเฉพาะผู้นำ ผู้บริหาร บ้านเมือง หัวหน้าองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ จึงต้องนำหลักอภิธานิยธรรมมาบูรณาการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ดังนี้

๑. อภิธานิยธรรมสำหรับนักปกครอง

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งชุมชน นับตั้งแต่ครั้งพระพุทธกาล จนถึงปัจจุบัน ฉะนั้นแล้วพระพุทธศาสนา จึงมีหลักธรรมสำหรับนักปกครองไว้มาก พระพุทธองค์มิได้เจาะจงลงไปว่าระบอบการปกครองใดดีหรือไม่ดี แต่พระองค์ทรงเน้นที่ตัวบุคคล หากผู้ปกครองหรือนักปกครองมีคุณธรรม ประชาชนหรือผู้อยู่ใต้ปกครองย่อมมีความสุขได้

๑.๑ นักปกครองในทัศนะพระพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎกมีศัพท์ที่มีความหมายถึง ผู้มีอำนาจหรือนักปกครอง ดังนี้

๑) จักวัตติ หรือ จักรพรรดิ หมายถึง นักปกครองที่ใช้ธรรมเป็นอำนาจ ใช้ธรรมเป็นหลักในการปกครอง เป็นผู้เคารพธรรม ปฏิบัติธรรม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นนักปกครอง ในอุดมคติของมวลมนุษยชาติ

๒) มหาชนสมมติ หมายถึงผู้ที่ประชาชนส่วนใหญ่พร้อมใจกันคัดเลือกขึ้นมาและมอบอำนาจให้ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองหมู่คณะ

๓) กษัตริย์ หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของเขต ผู้เป็นเจ้าของแผ่นดินหรือนา เป็นผู้ดูแลจัดสรร ที่นำหรือดินแดนให้แก่ประชาชน

๔) ราชอาณาจักร หมายถึง ผู้ที่ประชาชนมีความยินดี พอใจ สุขใจโดยธรรม^{๘๑}

ที่กล่าวทั้งหมดนี้เป็นความหมายที่ใช้เรียกกันตามหน้าที่หรือคุณลักษณะของนักปกครอง ในครั้งพุทธกาล นักปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก สามารถนำพาประชาชนและรัฐเจริญรุ่งเรือง หรือล่มสลายได้ เรียกได้ว่าเป็นผู้ชี้ขาดในการคงอยู่แห่งรัฐ ประชาชนมีชีวิตที่ดีมีความสุขหรือตรงกันข้ามนั้นขึ้นอยู่กับนักปกครองทั้งสิ้น ในราโฆวาทชาดกได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของนักปกครอง ดังนี้

ในเมื่อโคทั้งหลายว่ายข้ามแม่น้ำไป ถ้าโคหัวหน้าฝูงว่ายคด โคทั้งหมดก็ว่ายคดไปตามกัน ในหมู่มนุษย์ทั้งหลายก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับการสมมติแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนนอกนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรมโดยแท้ ถ้าพระราชผู้เป็นใหญ่ไม่ตั้งมั่นอยู่ในธรรม รัฐก็ย่อมอยู่ไม่เป็นสุขทั่วกัน เมื่อโคทั้งหลายว่ายข้ามแม่น้ำไป ถ้าโคหัวหน้าฝูงว่ายตรง เมื่อมีผู้นำฝูงว่ายตรงอย่างนี้ โคทั้งหมดก็ย่อมว่ายตรงไปตามกัน ในหมู่มนุษย์ทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้ใดได้รับการสมมติแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติธรรม ประชาชนนอกนั้นก็ย่อมประพฤติธรรมไปตามโดยแท้ ถ้าพระราชผู้เป็นใหญ่ตั้งมั่นอยู่ในธรรม รัฐก็ย่อมอยู่เป็นสุขทั่วกัน^{๘๒}

ลักษณะเช่นนี้เรียกได้ว่าเป็นนักปกครองชั้นดีหรือ “ภูมิบดี” หมายความว่า เป็นเจ้าแห่งแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่ เป็นผู้รัฐสแห่งผลไม้อ่างแท้จริง นักปกครองเช่นนี้ยอมทำให้รัฐอยู่รอดและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นสุข ในอภิชาดกได้กล่าวถึงคุณธรรมของผู้เป็นนักปกครองอย่างชัดเจน ดังพอที่จะสรุปใจความได้ดังนี้

อันคนพาลถึงจะมีกำลังปกครองหมู่คณะไม่ดีแลคนพาลผู้สำคัญตนว่าเป็นบัณฑิตปกครองหมู่คณะตกอยู่ใต้อำนาจจิตของตนแล้ว พึงนอนตายเหมือนลิงจำฝูงนอนตายอยู่ฉะนั้น อันคนพาลถึงจะมีกำลังปกครองหมู่คณะไม่ดีเลยเพราะไม่เป็นประโยชน์แก่ญาติทั้งหลาย เหมือนนกกระทาตัวผู้ไม่เป็นประโยชน์แก่คนผู้ปกครองหมู่คณะทั้งหลายฉะนั้น ส่วนนักปราชญ์มีกำลังปกครองหมู่คณะดีมาก เพราะว่าเป็นประโยชน์แก่ญาติทั้งหลาย เหมือนท้าววาสวะผู้เป็นประโยชน์แก่เหล่าเทวดาชั้นต่ำดั่งสัตว์ทั้งหลายฉะนั้น ผู้ใดพิจารณาเห็นศีล ปัญญา สุตะในตน ผู้นั้นยอมประพฤติประโยชน์ได้ ทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งตนและผู้อื่น เพราะฉะนั้นนักปราชญ์พึงพิจารณาดูตน ดูศีล ปัญญา และสุตะ ฉะนั้น พึงเป็นผู้บริหารหมู่คณะเถิด หรือจะอยู่ผู้เดียวพึงเว้นรอบ^{๘๓}

ข้อความดังกล่าวเป็นการแสดงถึงคุณสมบัติของผู้เป็นนักปกครอง คนพาลถึงจะมีกำลังมากในการปกครองแต่ไม่สามารถทำประโยชน์ให้แก่ผู้อยู่ใต้ปกครองได้ แต่ผู้ที่มีศีล ปัญญา และสุตะผู้นั้นยอมสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนและผู้อื่นได้ ฉะนั้นแล้วบุคคลที่มีศีล ปัญญา และสุตะเท่านั้นที่เหมาะสมจะเป็นนักปกครอง บริหารและนำพาหมู่คณะได้

^{๘๑}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ภาวะผู้นำ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๖), หน้า ๙๐.

^{๘๒}พ.ช. (ไทย), ๕๘/๖๓๔/๔๔๖.

^{๘๓}พ.ช. (ไทย), ๕๘/๑๐๓๔-๑๐๒๘/๒๐๘.

ตารางที่ ๒.๑๐ สรุปสาระเกี่ยวกับอปริหานิยธรรม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ที.ม.(ไทย)	พระผู้มีพระภาครับสั่งกะวัสสการพราหมณ์ อามาคย์ ผู้ใหญ่ในนครรัฐว่า “ดูกรพราหมณ์ สมัยหนึ่งเราอยู่ที่สำราญนทเจติยเขตเมืองเวสาลีนี้ ณ ที่นั้นเราได้แสดงอปริหานิยธรรมทั้ง ๗ นี้ ก็อปริหานิยธรรมทั้ง ๗ นี้ ทั้ง ๗ นี้ อยู่เพียงใด พราหมณ์พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อม เพียงนั้น
ที.ม.(ไทย)	“สตต โว ภิกขเว อปริหานิเย ฌมเม เทเสสสามิ” แปลว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลายเราจักแสดง ซึ่งธรรมทั้งหลาย ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เจ็ดประการ แก่เธอทั้งหลาย”
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์	ในพระมหาปริณิพพานสูตรที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสถึง อปริหานิยธรรม ที่ยกมาอ้างอิงข้างต้น จะเห็นได้ว่า อปริหานิยธรรม หมายถึง ธรรมซึ่งทำให้เกิดความเจริญฝ่ายเดียว ไม่มีฝ่ายเสื่อม และนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาก็ได้อธิบายให้ความหมายไว้เช่นเดียวกัน ดังนี้ อปริหานิยธรรมกล่าวได้ว่า “ธรรมเป็นที่ตั้งของความไม่เสื่อม หรือธรรมไม่เป็นที่ตั้งของความเสื่อม
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)	ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว
พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตฺตภาโณ)	ผู้ปฏิบัติตามจะไม่ประสบความเสื่อมเลย ตราบเท่าที่ยังมีการปฏิบัติตามธรรมเหล่านี้อยู่

สรุปได้ว่า อปริหานิยธรรม เป็นหลักปฏิบัติที่เป็นไปเพื่อความไม่เสื่อม และเกิดความเจริญก้าวหน้า สำหรับลักษณะของอปริหานิยธรรมที่ทำให้มีความเจริญ โดยที่ไม่มีทางเสื่อมนั้น จะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ผู้นำเป็นผู้มีธรรม ผู้ตามหรือประชาชนเป็นผู้มีธรรมและมีหลักวิธีการบริหารการปกครองที่ดี และการดำเนินงานตามหลักธรรมดังกล่าวนี้ เป็นหลักธรรมที่ประชาชนหรือสมาชิกในสังคม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติและเป็นหลักธรรมที่สอนให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวมทำให้สามารถรู้วิธีการหรือหลักการที่จะดำเนินงานให้บรรลุถึงจุดประสงค์เพราะการเป็นบุคคลที่ดีในสังคมย่อมต้องอาศัย ความประพฤติ ทางกาย วาจา ใจ อยู่ในความเหมาะสมมีความมุ่งหมาย มีจุดหมาย รู้จักผลประโยชน์

ขององค์กร ชุมชน และกลุ่มในสังคมที่ตนดูแลอยู่ ทำให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักตนเองและประเมินตนตามความเหมาะสมกับหน้าที่ เกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพที่รู้จักประมาณในการบริหารต่าง ๆ ทั้งของตน ผู้ร่วมงาน และองค์กรเกิดผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักเวลาจังหวะความเหมาะสมในการดำเนินงาน

๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” มีการกำหนดข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัยดังต่อไปนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี^{๘๔} ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลนคร เทศบาลเมือง องค์การบริหารส่วนตำบล

^{๘๔}องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.tslocal.com/demo_local/province/?province [๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓].

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (เทศบาลตำบล เทศบาลนคร เทศบาลเมือง องค์การบริหารส่วนตำบล) ๖๔ หน่วยงาน

๑. อบต.ห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี
๒. อบต.ทองหลาง อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี
๓. อบต.สุขฤทัย อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี
๔. อบต.ทุ่งนางาม อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๕. อบต.น้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๖. อบต.ระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๗. อบต.ป่าอ้อ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๘. อบต.ประดู่ยืน อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๙. อบต.ลานสัก อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๑๐. เทศบาลตำบลลานสัก อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๑๑. อบต.เจ้าวัด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๒. อบต.หนองบ่มกล้วย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๓. อบต.บ้านใหม่คลองเคียน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๔. อบต.บ้านบึง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๕. อบต.หู่ช้าง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๖. อบต.หนองจอก อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๗. อบต.เมืองการุ้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๘. เทศบาลตำบลเมืองการุ้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๑๙. อบต.วังหิน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๒๐. อบต.คอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๒๑. อบต.ห้วยแห้ง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๒๒. อบต.ทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๒๓. อบต.บ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๒๔. เทศบาลตำบลบ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๒๕. อบต.ดงขวาง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
๒๖. อบต.หลุมเข้า อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
๒๗. อบต.ท่าโพ อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
๒๘. อบต.หนองไผ่ อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
๒๙. อบต.หนองขาหย่าง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี
๓๐. เทศบาลตำบลหนองขาหย่าง อำเภอหนองขาหย่าง จังหวัดอุทัยธานี

๓๑. อบต.เขากวางทอง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๒. เทศบาลตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๓. อบต.ทุ่งพง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๔. อบต.ทุ่งโพ อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๕. อบต.อุทัยเก่า อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๖. อบต.หนองสรวง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๗. อบต.หนองนางนวล อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๘. อบต.หนองยาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๓๙. อบต.หนองฉาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๔๐. เทศบาลตำบลหนองฉาง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๔๑. อบต.บ่อทราย อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
๔๒. อบต.ไผ่เขียว อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
๔๓. เทศบาลตำบลพลวงสองนาง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
๔๔. อบต.หนองหลวง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
๔๕. เทศบาลตำบลสว่างแจ้งสบายใจ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
๔๖. เทศบาลตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี
๔๗. เทศบาลตำบลตลุกคู่อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๔๘. เทศบาลตำบลหนองสระ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๔๙. อบต.หนองกระทุ่ม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๕๐. อบต.หนองกลางดง อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๕๑. อบต.หนองยายดำ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๕๒. อบต.โคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๕๓. เทศบาลตำบลทัพทัน อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๕๔. อบต.เนินแจ้ง อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๕๕. อบต.หนองไผ่แบน อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๕๖. อบต.หนองแก อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๕๗. อบต.ท่าซุง อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๕๘. อบต.เกาะเทโพ อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๕๙. เทศบาลตำบลหาดทอง อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๖๐. อบต.ดอนขวาง อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
๖๑. อบต.สะแกกรัง อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

๖๒. อบต.น้ำซึม อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

๖๓. เทศบาลเมืองอุทัยธานี อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

๖๔. อบจ.อุทัยธานี อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี^{๕๕}

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

กรภพ ธัญญกรณ์ภูวดล และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านจิตวิทยาทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ๒) การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การร่วมทำกิจกรรมกับพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และสามารถอธิบายการผันแปรของการพัฒนาทางการเมืองได้ร้อยละ ๘๘ และ ๓) แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการพัฒนาทางการเมืองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างมีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไปสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ดังนั้นเราควรเปิดโอกาสให้กับประชาชน หรือเยาวชนที่อายุน้อยได้มีโอกาสได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนพฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลากองการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเราควรยกระดับการพัฒนาด้านพฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลากองการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมืองให้กับประชาชนทุกวัยให้มากขึ้นและทั่วถึง^{๕๖}

ประภาพร สีทา ได้วิจัยเรื่อง “ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๗” ผลการวิจัย ซึ่งสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่ามีความสอดคล้องตามที่ไดวางสมมุติฐานเอาไว้ โดยชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นผลจากการศึกษาปรากฏว่า ในการรัฐประหารที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจกความขัดแย้งทางการเมือง กล่าวคือ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจกความขัดแย้งทางการเมืองที่ทาง

^{๕๕}อบต.น้ำซึม อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.tslocal.com/demo_local/province/?province [๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓]

^{๕๖}กรภพ ธัญญกรณ์ภูวดล และคณะ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร”, วารสารราชชนกนครินทร์ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๑-๑๙.

รัฐบาลได้พยายามที่ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมเพื่อที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความปรองดองแต่การร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมกลับทำให้หลายฝ่ายเกิดความไม่เห็นด้วยและได้ร่วมตัวกันเพื่อที่จะคัดค้าน พ.ร.บ.^{๘๗}

พงษ์เมธี ไชยศรีหา ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง ประชาธิปไตย ๑. จากการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ” พบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักกฎหมาย ด้านหลักเสียงข้างมาก จากการศึกษาการกล่อมเกลางานทางการเมืองพบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^{๘๘}

อำนาจ สุขชี ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนบนวิกฤติความขัดแย้งทางการเมืองประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๗” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการพัฒนาทางการเมืองภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๕. ด้านจิตสำนึกทางการเมือง ๖. ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๗. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๘. ด้านความขัดแย้งทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก^{๘๙}

^{๘๗}ประภาพร สีหา, “ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๗”วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๑๖๐-๑๖๑.

^{๘๘}พงษ์เมธี ไชยศรีหา “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น”วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ ปีที่๕ ฉบับที่ ๒ (ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๕๓-๒๕๔.

^{๘๙}อำนาจ สุขชี “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน บนวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองประเทศไทย”ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๗”, *ดุสิตนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๖๑).

ตารางที่ ๒.๑๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
ประภาพร สีหา	“ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗” ผลการวิจัยพบว่า รัฐประหารที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจกความขัดแย้งทางการเมือง จกความขัดแย้งที่ทางรัฐบาลได้พยายามที่ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมเพื่อที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความปรองดองแต่การร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรมกลับทำให้หลายฝ่ายเกิดความไม่เห็นด้วยและได้ร่วมตัวกันเพื่อที่จะคัดค้าน พ.ร.บ
พงษ์เมธี ไชยศรีหา	พบว่า ด้านหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ด้านหลักเสรีภาพ อยู่ในระดับมาก ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักกฎหมาย ด้านหลักเสียงข้างมาก
อำนาจ สุขชี	ผลการวิจัย พบว่า ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการพัฒนาทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ด้านจิตสำนึกทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความขัดแย้งทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมากมาก

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

อนุจิตร ชินสาร ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการบริหารงาน พบว่า มีลักษณะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเหมือนกันทุกแห่ง ซึ่งทุกปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานที่เป็นเลิศ โดยให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายในการทำงานร่วมกัน และสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนอย่างแท้จริง และข้อค้นพบแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ๑) กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์องค์กรที่ชัดเจน ๒) สร้างภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลง สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) สร้างระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีผลสัมฤทธิ์ เชิงประจักษ์ ๔) นำระบบเครือข่ายทางสังคมมาใช้ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ๕) ปฏิรูปองค์กร แบบส่วนร่วมที่เหมาะสมกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ^{๙๐}

กิตติวรรณ ธีระตระกูล ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองตราด” ผลการวิจัยพบว่า “การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนมีลักษณะที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตราดเข้ามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองตราดในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งลักษณะดังกล่าวดูเหมือนว่ายังไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเท่าที่ควรอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การประท้วง การมีบทบาทในชุมชน การเกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง การสื่อสารทางการเมือง และการเลือกตั้ง ปรากฏว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตราดให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบการมีบทบาทในชุมชนและการเลือกตั้งค่อนข้างสูง จะเห็นได้จากราคาเฉลี่ยของคะแนนการมีส่วนร่วมทั้งสองรูปแบบอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อพิจารณาร้อยละของประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละรูปแบบก็ปรากฏว่า มีประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบการมีบทบาทในชุมชนในระดับมาก เข้ามีส่วนร่วมในระดับสูง และในการมีส่วนร่วมในรูปแบบการเลือกตั้งก็ปรากฏว่า มีประชาชน เข้ามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เข้ามีส่วนร่วมในระดับสูง ซึ่งการเข้ามีส่วนร่วมทั้ง ๒ รูปแบบดังกล่าว เป็นการมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจอย่างมากเนื่องจากการมีส่วนร่วมที่ส่งผลในทางบวกต่อการเมือง การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉลี่ยแล้วประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตราดมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองในระดับปานกลางสำหรับการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในรูปแบบการประท้วง การเกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นแต่ประการใด^{๙๑}

เฉลิมพล มิ่งเมือง ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลในเขตจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาล ทั้ง ๒ รูปแบบ อยู่ใน

^{๙๐}อนุจิตร ชินสาร, “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔) : ๘๓-๙๓.

^{๙๑}กิตติวรรณ ธีระตระกูล, “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองตราด”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖).

ระดับมากถึงปานกลาง และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยประชาชนในเขต
 สุขาภิบาลที่ประธานคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้ง จะมีแนวโน้มการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 มากกว่า สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาลทั้ง
 สองรูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ เพศ อายุ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือองค์กร ความ
 คาดหวังต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่น หรือสุขาภิบาลและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ส่วน
 ปัจจัยที่ไม่ได้มีผลต่อประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นหรือสุขาภิบาล และอุดมการณ์ประชาธิปไตย
 ที่ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ ระดับ
 การศึกษา และระยะเวลาที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล^{๒๒}

พินิจการวิจัยโทบูลมา แสงกล้า ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง
 ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”
 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการบริหาร ด้านกำกับ
 ตรวจสอบและติดตาม ด้านสนับสนุน ๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนใหญ่มีสภาพการสมรสแต่งงานและมี
 อาชีพรับจ้าง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลที่
 ผ่านมา และส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่า ๓ ครั้ง โดยได้ทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งส่วนใหญ่จาก
 ผู้นำชุมชน สาเหตุที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อรักษาสิทธิทางการเมือง ส่วนแรงจูงใจที่ไปใช้สิทธิคือ ความ
 น่าเชื่อถือของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ๒) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วน
 ท้องถิ่น พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมี
 ส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกเป็นรายชื่อโดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน พบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ ความ
 ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้านพบว่า ความต้องการมีส่วน
 ร่วมในด้านการบริหารและด้านการกำกับตรวจสอบและติดตาม มากที่สุด^{๒๓}

สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมือง โดยการที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจทาง
 การเมือง และมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น มีประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบการมี
 บทบาทในชุมชน ในรูปแบบการเลือกตั้งที่เป็นการมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจอย่างมาก
 เนื่องจากเป็นการมีส่วนร่วมที่ส่งผลในทางบวกต่อการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น การเมืองมี
 ประสิทธิภาพทางการเมือง สร้างความไว้วางใจทางการเมือง

^{๒๒}เฉลิมพล มิ่งเมือง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ
 สุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลในเขตจังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๒๓}พินิจการวิจัยโทบูลมา แสงกล้า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตาม
 รัฐธรรมนูญปัจจุบัน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, *รายงานวิจัย*, (สำนักวิจัย :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

ตารางที่ ๒.๑๒ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
กิตติวรรณ ชีระตระกูล	การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนมีลักษณะที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตราดเข้ามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลเมืองตราดเข้าร่วมเป็นส่วนน้อย
เฉลิมพล มิ่งเมือง	การศึกษา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อยอาจจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงแค่การตรวจสอบรายชื่อของตนว่ามีสิทธิลงคะแนนเสียงหรือไม่
พันตำรวจโทบุญมา แสงกล้า	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตสุขาภิบาล อยู่ในระดับมาก การเลือกตั้งส่วนใหญ่จากผู้นำชุมชน สาเหตุที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อรักษาสิทธิทางการเมือง

๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารนิยธรรม ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

ประยงค์ พรหมมา ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา, ด้านให้เกียรติคุ้มครองสิทธิสตรี, ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม, ด้านการอารักขาคู่ครองปกป้องอันชอบ, ด้านการพร้อมเพียงกันประชุม, ด้านการประชุมกันเองนิตย, และด้านการไม่บัญญัติ หรือเินมล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจตามลำดับ^{๔๔}

^{๔๔}ประยงค์ พรหมมา, การบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, วารสารการบริหารท้องถิ่น, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑, (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๑) : ๔๐.

พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการบริหารนิยธรรม: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลขามใหญ่ ได้ประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมดังนี้ ๑) มีการประชุมกันเนื่องนิตยคือประชุมสามัญปีละ ๔ ครั้งและเมื่อมีปัญหาเร่งด่วนสามารถประชุมประจำเดือนของเจ้าหน้าที่พนักงานลูกจ้างของเทศบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานซึ่งทบทวนการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน^{๔๕}

กาญจนา คำจติ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักการบริหารนิยธรรม สรุปลงเป็นองค์ประกอบได้ ๓ วิธีการที่สำคัญ คือ การร่วมประชุม (Meeting) ร่วมเป็นคณะกรรมการ (Board) ร่วมรักษาผลประโยชน์ (Benefits) ดังนี้ ๑) การร่วมประชุม (Meeting) โดยกรุงเทพมหานคร ให้การยอมรับ (Accept) และให้โอกาสผู้นำชุมชนได้ร่วมประชุมกับสำนักงานเขตเดือนละครั้ง ประชุมคณะกรรมการชุมชนเดือนละครั้ง ประชุมร่วมกับโรงเรียนปีละ ๒ ครั้ง ประชุมร่วมกับกรุงเทพมหานครปีละ ๑-๒ ครั้ง และให้ความสำคัญโดยการเข้าร่วมสัมมนากับผู้นำชุมชนทั้งกรุงเทพมหานครปีละครั้ง โดยพร้อมเพรียงกันประชุม ทุกฝ่ายในสำนักงานเขต และ เพื่อรับรู้รับทราบแนวนโยบายและมติที่ตกลงในที่ประชุมร่วมกัน และให้โอกาสผู้นำชุมชนในการนำเสนอปัญหาและความต้องการต่างๆ ของชุมชน เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไข และให้ความรู้เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทุกชุมชนมีความสำคัญ ทุกคนสุขภาพดี สิ่งแวดล้อมน่าอยู่ ปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้ความรู้เกิดความยั่งยืนในชุมชนต่อไป ๒) การร่วมเป็นคณะกรรมการ (Board) โดยการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในเรื่องต่างๆ ในการแก้ปัญหาของชุมชน การศึกษา ยาเสพติดในชุมชน สุขภาพและสวัสดิการชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน โดยการขอคำแนะนำจากผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้นำที่มีบทบาทต่อชุมชน ได้รับรู้ รับทราบ ในนโยบาย เพื่อให้ออกความคิดเห็น และเป็นตัวแทนไปประสานงานกับสมาชิกในชุมชน การจะแก้ปัญหาชุมชนให้ได้ดีนั้นคนในชุมชนต้องพร้อมเพรียงกัน เพื่อออกความคิดเห็นในการแก้ปัญหาร่วมกัน และให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในชุมชน เพื่อสร้างกลุ่มและส่งเสริมในกิจกรรมนั้นๆ อย่างมีระเบียบ กฎกติกา ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับในชุมชน ๓) ร่วมรักษาผลประโยชน์ (Benefits) ผู้นำชุมชนและชุมชน เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของชุมชน จากโครงการ กิจกรรมต่างๆ แล้ว จากการนำเสนอความต้องการของและปัญหาในชุมชนได้รับการแก้ไข จากการพิจารณาในจากประชุมและ

^{๔๕}พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ (แก้วกอก), “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการบริหารนิยธรรม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี, รายงานวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓๕.

การตั้งคณะกรรมการร่วมพิจารณา ลงมติ ในการโอกาสผู้นำชุมชน ในการนำเสนอปัญหา และความ ต้องการของชุมชน โดยการให้โอกาส (Opportunity) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถแก้ปัญหาได้ จริง ชุมชนจะเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหา และจะช่วยกันดูแลโครงการ/ กิจกรรมนั้น ๆ ที่ตนเป็นเจ้าของร่วม และร่วมกันรักษาผลประโยชน์ที่เกิดจากทุกคนในชุมชน และการ ให้โอกาสผู้นำชุมชนทุกเขตได้ร่วมสัมมนา กัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเยี่ยมชุมชนดีเด่นของแต่ละเขต การร่วมประชุม ร่วมเป็นกรรมการ หรือร่วม รักษาผลประโยชน์ของชุมชน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญ (Importance) กับผู้นำชุมชนและชุมชน^{๘๖}

ตารางที่ ๒.๑๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม

นักวิจัย	สรุปผลการวิจัย
ประยงค์ พรหมมา	ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่าพนักงานมีความ คิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักการบริหารนิยธรรม อยู่ ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ	ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลขามได้ ประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมดังนี้ มีการประชุมกัน เนื่องนิตยคือประชุมสามัญปีละ ๔ ครั้ง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

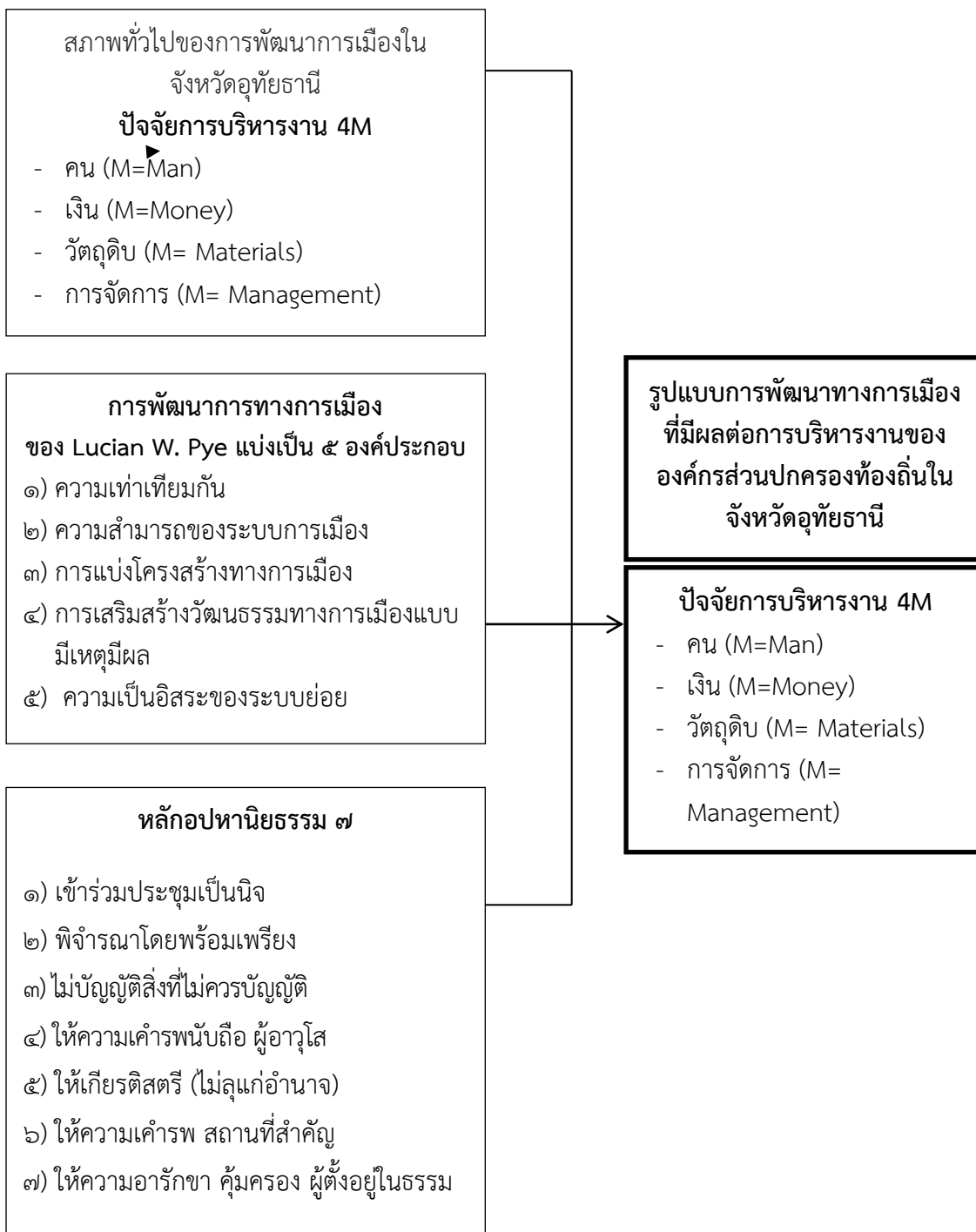
จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการ บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จากแนวคิดของ ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye)^{๘๗} ประกอบด้วย ๑) ความเท่าเทียมกัน ๒) ความสามารถของระบบการเมือง ๓) การแบ่ง โครงสร้างทางการเมือง ๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล และ ๕) ความเป็น อิสระของระบบย่อย และการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามปัจจัยการบริหาร ๔M ประกอบด้วย ๑) คน (Man) ๒) เงิน (M=Money) ๓) วัสดุดิบ (M= Materials) และ ๔) การจัดการ (M= Management) ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

^{๘๖}กาญจนา คำจตุติ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหาร จัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”, พุทธศาสตร์ชุมชนบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๘๗}Pye, Lucian W., *Communication and Political Development*, (Princeton: Princeton University Press, 1966), pp. 45-48.

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๑.๑.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๑.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๑.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๑.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๒.๓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธธรรมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพไปทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และนำผลที่ได้ไปทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลต่อไป

๓.๒ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๒.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๘ รูปหรือคน แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มนักการเมือง ๒) กลุ่มนักวิชาการ ๓) กลุ่มผู้นำชุมชน ๓) กลุ่มประชาชนทั่วไป

ตารางที่ ๓.๑ แสดงรายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑ พระราชอุทัยโสภณ, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
๒ พระครูอุปกิตปริยัติโสภณ	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
๓ ดร. อลงกต วรกี	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี
๔ นายสำรวม บุญล้ำ	รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง จังหวัดอุทัยธานี
๕ ดร.นิพนธ์ ไตรสรณะกุล	อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
๖ นายเพิ่มศักดิ์ สุทธิธำชัย	ปลัดอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
๗ นายสุรชัย สารสุวรรณ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ
๘ นายณรงค์ศักดิ์ โตสีจจา	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรอบ
๙ นายดำรงค์ นพรัตน์	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองฉาง
๑๐ นาย ชยุต แก้วมณี	รองนายกเทศมนตรี จังหวัดอุทัยธานี
๑๑ นายธนภุต ชัยภักดิ์กุล	ปลัดเทศบาลอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๑๒ นางสาว ทศนา มาขำ	ปลัดอำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี
๑๓ นายชินภัทร พันธุ์ห้วยพงค์	กำนันตำบลอุทัยเก่า จังหวัดอุทัยธานี
๑๔ นางเพิ่มศรี เศรษฐพานิช	ผู้อำนวยการโรงเรียนทองประสาทเวทย์
๑๕ นายการุณ วัฒนโนภาส	อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
๑๖ พ.ต.อ. ทักษณพล ประจักษ์	ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
๑๗ นายไพฑูรย์ เหมะ	กำนันตำบลเขากวางทอง
๑๘ นายวินัย หัสแดง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ตำบลเขากวางทอง จังหวัดอุทัยธานี

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์

Silverman, ๒๐๐๐ ได้นำเสนอถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ๔ วิธี คือ (๑) การสังเกต (Observation) (๒) ตำราและเอกสาร (Texts& Documents) (๓) การสัมภาษณ์ (Interviews) และ

(๔) การบันทึกวีดิทัศน์และโสตทัศนอุปกรณ์ (Audio & video recording)^๑ ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น และมุมมองค่านิยมที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ระบุไปถึงการบอกเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลนั้น ๆ ได้มีปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์หรือสภาวะแวดล้อมอย่างไร และที่สำคัญการสัมภาษณ์จะเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตมาพรรณนาได้^๒

๑. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Questions) ทั้งนี้ในการดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

- ๑) กำหนดโจทย์การวิจัย (Research Question) เป็นเกณฑ์หลัก
- ๒) กำหนดวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการทราบเพื่อให้สอดคล้องกับโจทย์การวิจัย
- ๓) กำหนดข้อคำถามเชิงโครงสร้าง (Structural Interview Guideline) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Questions) เป็นเกณฑ์

๔) นำเสนอแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๕) นำแบบสัมภาษณ์ที่อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบมาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

๖) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

๗) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ใช้ข้อมูลหลัก

๒. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑) นำแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แนะนำเพิ่มเติมปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา และตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนหรือไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒) นำแบบสัมภาษณ์ที่อาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้ว มาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interview)

^๑Silverman, D., *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*, (London: Sange, 2000), p. 90.

^๒Creswell, J. W., *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among five Traditions*, Op. cit., p. 121.

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) จากแนวคิดของ Patton ที่ระบุว่า การสัมภาษณ์เป็นการสื่อสารที่จะทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมใด ๆ ซึ่งผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะทราบว่าสภาพทั่วไปของการพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีเป็นอย่างไร การพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีมีอะไรบ้าง การพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีควรอย่างไร ซึ่งคำตอบที่ได้จะนำมาประมวลผลจัดหมวดหมู่ (Categories) การใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจะสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการถัดมาได้แก่การจัดการเก็บข้อมูล ไมล์และซูเบอร์มัน กล่าวถึงการจัดการข้อมูลว่า ในการบริหารจัดการข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นเนื่องจากข้อมูลที่มีมาจากหลายแหล่ง บางครั้งอาจเป็นวัสดุต่างๆ เราจะต้องจัดการให้มีความง่าย ยืดหยุ่น^๓ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกเทปและถ่ายภาพประกอบการสัมภาษณ์

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis เพื่อศึกษาการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. การวิเคราะห์ข้อสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการพัฒนาทางการเมือง ที่ส่งผลต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่ง Creswell อ้างว่า การได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในเวลาเดียวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นประโยชน์ในด้านการช่วยให้เห็นภาพหรือโครงสร้างของการศึกษา ดังนั้นเมื่อสัมภาษณ์เสร็จ จึงควรมีการถอดเทปออกมาให้รวดเร็วและทำการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อมูลสามารถสนับสนุน และอ้างอิงในส่วนต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน โดยใช้คำถามการวิจัยเป็นตัวตั้ง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วๆ ไปต้องมีความเชื่อมโยง และบูรณาการสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การตีความและอภิปรายผลที่เป็นเอกภาพ^๔

๓.๓ วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร

ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๖,๖๑๖ คน^๕

^๓Miles, M. B., & Huberman, A. M., *An Expanded Sourcebook of Qualitative Data Analysis*, 2^{ed}, (Thousand Oaks, CA: Sage, 1994), p. 5.

^๔Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Gutmann, M. L., & Hanson, W. E., *Advanced Mixed Methods Research Designs*, (Thousand Oaks, CA: Sage, 2003), p. 229.

^๕สำนักงานสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : https://www.uthailocal.go.th/staff_std.php [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

๒. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปฏิบัติงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๓๘๔ คน จาก การคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๖ ดังนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{สูตรก} = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการวิจัย ครั้งนี้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ ๕ หรือ ๐.๐๕

$$\text{สูตรก} = \frac{6,616}{1 + 6,616(.05)^2}$$

$$\text{สูตรก} = \frac{6,616}{24.15}$$

$$\text{สูตรก} = 383.41$$

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๘๔ คน จึงเก็บตัวอย่างตามสัดส่วนจาก องค์กรบริหาร ส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง องค์กรบริหารส่วนตำบล ตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละ กลุ่ม ในการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ ๓.๒

---

^๖Yamane Taro, *Statistic : An Introductory Analysis*, (New York: Harpen and Row, 1967), p. 110.

ตารางที่ ๓.๒ แสดงกลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชากร (N)	สูตร $n = \frac{n_1 \times N_1}{N}$	ตัวอย่าง (n)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๑๙๒	$\frac{๒๔๓ \times ๑๙๒}{๖,๖๑๖}$	๑๑
เทศบาลเมือง	๑๔๓	$\frac{๑๔๓ \times ๑๙๒}{๖,๖๑๖}$	๘
เทศบาลตำบล	๑๑๙๖	$\frac{๑,๑๙๖ \times ๑๙๒}{๖,๖๑๖}$	๖๙
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕,๐๘๕	$\frac{๕,๐๘๕ \times ๑๙๒}{๖,๖๑๖}$	๒๙๐
ประชากร	๖,๑๖๖	กลุ่มตัวอย่าง	๓๘๔

โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในพื้นที่กลุ่ม และสุ่มตัวอย่างตามโควตาที่กำหนดตามสัดส่วน จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ๓๘๔ คน

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. การสร้างเครื่องมือ

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด แบบเลือกตอบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมือง ประกอบด้วย ๕ ประเด็น ดังนี้ คือ ๑) ความเท่าเทียมกัน ๒) ความสามารถของระบบการเมือง ๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล และ ๕) ความเป็นอิสระของระบบย่อย จำนวน ๒๕ ข้อ

๑) ความเท่าเทียมกัน	จำนวน ๕ ข้อ
๒) ความสามารถของระบบการเมือง	จำนวน ๕ ข้อ
๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง	จำนวน ๕ ข้อ
๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล	จำนวน ๕ ข้อ
๕) ความเป็นอิสระของระบบย่อย	จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ดังนี้ คือ ๑) คน ๒) งบประมาณ ๓) วัสดุ และ ๔) การจัดการ จำนวน ๒๐ ข้อ

๑) คน (M=Man)	จำนวน ๕ ข้อ
๒) เงิน (M=Money)	จำนวน ๕ ข้อ
๓) วัสดุดิบ (M= Materials)	จำนวน ๕ ข้อ
๔) การจัดการ (M= Management)	จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด เกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักอหามิชาธรรม ๗ คือ ๑) หมั่นประชุมกันเสมอๆ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้ามิได้ทรงบัญญัติ ๔) สักการะเคารพนัถือบูชาผู้ใหญ่ในองค์กร ๕) ไม่ข่มเหงหรือดูถูกร้าชื่นใจ (ไม่ลูแก่อำนาจ) ๖) สักการะปูชนียสถานทั้งหลาย และ ๗) ให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกันอันชอบธรรม จำนวน ๒๑ ข้อ

๑) เข้าประชุมกันเนื่องนิจ	จำนวน	๓	ข้อ
๒) พิจารณาโดยพร้อมเพรียง	จำนวน	๓	ข้อ
๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ควรบัญญัติ	จำนวน	๓	ข้อ
๔) ให้ความเคารพนัถือผู้อาวุโส	จำนวน	๓	ข้อ
๕) ให้เกียรติสตรี (ไม่ลูแก่อำนาจ)	จำนวน	๓	ข้อ
๖) ให้ความเคารพต่อสถานที่สำคัญ	จำนวน	๓	ข้อ
๗) ให้ความอารักขา ค้ำครองผู้ตั้งอยู่ในธรรม	จำนวน	๓	ข้อ

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ ๒ ตอนที่ ๓ ตอนที่ ๔ ในแต่ละข้อเป็นชนิดมาตราวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scale) ของเรนซิส ลิเคิร์ท หรือเรียกว่า มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert

type) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

คะแนน ๕	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน ๔	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
คะแนน ๓	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน ๒	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
คะแนน ๑	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้น นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสังคมศาสตร์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยการหาค่าอันตรภาคชั้น เพื่อจัดระดับช่วงของการหาค่าเฉลี่ย

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าคะแนนสูงที่สุด} - \text{ค่าคะแนนต่ำที่สุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากนั้นสามารถจัดแบ่งเกณฑ์การแปล การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับดังนี้

ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	การแปลผล
๑.๐๐ - ๑.๘๐	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
๑.๘๑ - ๒.๖๐	อยู่ในระดับน้อย
๒.๖๑ - ๓.๔๐	อยู่ในระดับปานกลาง
๓.๔๑ - ๔.๒๐	อยู่ในระดับมาก
๔.๒๑ - ๕.๐๐	อยู่ในระดับมากที่สุด

สำหรับการแปลค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้เกณฑ์ ดังนี้

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD.) ความหมาย	
ต่ำกว่า ๐.๕๐	สอดคล้องกัน มากที่สุด
๐.๕๑ - ๐.๙๙	สอดคล้องกัน มาก
๑.๐๐ - ๑.๔๙	สอดคล้องกัน ปานกลาง
๑.๕๐ - ๑.๙๙	สอดคล้องกัน น้อย
๒.๐๐ - ขึ้นไป	สอดคล้องกัน น้อยที่สุด ^๗

^๗บุญส่ง นิลแก้ว, “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, **ปริญาญการศึกษาศุภภัฒบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๕๐).

๒. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑) นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กร ส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีดังกล่าวข้างต้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาและตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนหรือไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒) นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ได้ตรวจสอบมาปรับแก้ตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

๓) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนาและทางด้าน เครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดีเพื่อเป็นการตรวจสอบเนื้อหาความชัดเจนของแบบสอบถามและให้ ข้อเสนอแนะเพื่อให้ดีขึ้น จำนวน ๕ ท่าน

(๑) รศ.ประณต นันทิยะกุล

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

(๒) รศ.อนุภูมิ โชเกษม

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

(๓) รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

(๔) รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

(๕) อ.ดร.กาญจนา คำจตุ

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

๕) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญมา คำนวณหาค่าของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบ โดยใช้สูตร^๔ ดังนี้คือ

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ	IOC	=	ตรงกับ
	ΣR	=	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	=	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
โดยที่	+๑	=	แน่ใจว่าสอดคล้อง
	๐	=	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
	-๑	=	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

ค่าความสอดคล้องแบบ IOC ของแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องแบบ IOC ที่มีค่าตั้งแต่ .๐.๙๕๗ ขึ้นไป จำนวน ๗๑ ข้อ จึงบ่งชี้ให้เห็นว่า คำถามแต่ละข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำแบบทดสอบนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่นได้

๓. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ “ครอนบาค” (Cronbach's Alpha Coefficient)^๕ ดังนี้คือ

$$A = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	K	=	จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือ
	$\sum s_i^2$	=	ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ
	s_t^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด

^๔พิสณ ่องศรี, *วิจัยทางการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพร็อพเพอร์ตี้พริ้นท์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๓๙.

^๕Lee J. Cronbach, *Essential of Psychological Testing*. 3rded., (New york: Harper & Row Publishers, 1974), p. 161.

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย ๑) Differentiation of specialization ความแตกต่างด้านความเชี่ยวชาญ ๒) Subsystem autonomy มีระบบย่อยทางการปกครอง ๓) Equality ความเท่าเทียม ๔) Generally มีกฎระเบียบเป็นการทั่วไป ๕) Capacity มีความสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้าง จำนวน ๓๕ ข้อ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม “มีค่ามากกว่า ๐.๗”^{๑๐} จากคำถามที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน ๖๕ ข้อ ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังกล่าวมีค่ามากกว่า ๐.๗ จึงเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสม มีคุณภาพและมีความเชื่อถือได้สูง สามารถนำไปใช้วัดระดับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป ผู้วิจัยจึงได้แสดงกระบวนการในการดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๓.๓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

๑) ขออนุญาตแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

๒) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามตามที่กำหนดไว้ โดยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๓๘๔ ชุด

๓) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบให้สมบูรณ์ด้วยตนเอง

๔) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องอีกครั้ง

๕) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลแล้วบันทึกข้อมูลเป็นรหัสไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์

๖) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

๗) ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

๘) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ ตามลำดับ

ดังนี้

(๑) การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

^{๑๐}สุจินต์ ธรรมชาติ, การวิจัยภาคปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๗๒.

(๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

(๓) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

(๔) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ค่าสถิติความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายและสามารถสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

๓.๓.๔ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไป

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. การหาค่าร้อยละ (Percentage)^{๑๑} คือ

$$P = \frac{x \times 100}{N}$$

เมื่อ

P	=	ค่าร้อยละ
X	=	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
N	=	จำนวนข้อมูล

๒. การหาค่าเฉลี่ย^{๑๒} (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	=	ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม
N	=	จำนวนข้อมูล

^{๑๑} นิภา เมธาวิชัย, *วิทยาการวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๓๕), หน้า ๒๓๘.

^{๑๒} สุรินทร์ นียมางกูร, *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ๕๕.

๓. การหา “ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน”^{๑๓} (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ = ผลรวมกำลังสองของคะแนน
 N = จำนวนข้อมูล
 $(\sum x)$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

การแปลความ การสร้างข้อสรุป และการพิสูจน์ข้อสรุป

๑. ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำไปอธิบายหรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ ผู้วิจัยต้องสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลเหล่านั้นด้วย
๒. ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ก็คือข้อสรุป
๓. เมื่อได้ข้อสรุปแล้ว ตรวจสอบข้อสรุปนั้นเพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้ง

---

^{๑๓} ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๑๘ รูปหรือคน และการแจกแบบสอบถามจาก ของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๓๘๔ คน จาก เจ้าหน้าที่องค์กรปฏิบัติงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๖,๖๑๖ คน โดยแยกประเด็นในการวิเคราะห์ออกตามวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์หลักกรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๒ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๓ ผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการเมืองต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๔ การสนทนากลุ่มเฉพาะ

๔.๕ องค์ความรู้

๔.๕.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
อุทัยธานี พบดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ จากวัตถุประสงค์ข้อ ๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
อุทัยธานี ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้
ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอ
ในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังปรากฏในตาราง

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

(n=๓๘๔)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๗๐	๔๔.๓
หญิง	๒๑๔	๕๕.๗
รวม	๓๘๔	๑๐๐.๐
อายุ		
๒๐-๒๙ ปี	๘๖	๒๒.๔
๓๐-๓๙ ปี	๑๕๒	๓๙.๖
๔๐-๔๙ ปี	๑๐๒	๒๖.๖
๕๐-๖๐ ปี	๔๔	๑๑.๕
รวม	๓๘๔	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=๓๘๔)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๓๗	๓๕.๗
ปริญญาตรี	๑๘๓	๔๗.๗
ปริญญาโท	๖๔	๑๖.๗
รวม	๓๘๔	๑๐๐.๐
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	๗๑	๑๘.๕
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๑๕๑	๓๙.๓
๒๑,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๘๘	๒๒.๙
๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๗๔	๑๙.๓
รวม	๓๘๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า เจ้าหน้าที่องค์กรปฏิบัติงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗ เพศชาย จำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓ ตามลำดับ

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๑๕๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖, อายุ ๔๐ - ๕๐ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖ อายุ ๒๐-๒๙ ปี จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔ และ อายุ ๕๐-๖๐ ปี จำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ ตามลำดับ

การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗, ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ และระดับปริญญาโท จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๗ ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓, รายได้ ๒๑,๐๐๑-๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙ รายได้ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ และรายได้ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ ตามลำดับ

๒. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
จังหวัดอุทัยธานี

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการ
บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวม

(n=๓๘๔)

การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
บุคลากร	๓.๙๘	๐.๖๒	มาก
งบประมาณ	๓.๗๖	๐.๕๘	มาก
วัสดุ	๓.๗๙	๐.๖๐	มาก
การจัดการ	๓.๘๓	๐.๗๐	มาก
โดยรวม	๓.๘๔	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
อุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๘๔, S.D.= ๐.๕๕) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ บุคลากร
($\bar{X}$ =๓.๙๘, S.D.=๐.๖๒) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการ ($\bar{X}$ =๓.๘๓, S.D.=๐.๗๐) ด้านวัสดุ
($\bar{X}$ =๓.๗๙, S.D.=๐.๖๐) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X}$ =๓.๗๖, S.D.=๐.๕๘)
ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการ
บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านบุคลากร

(n=๓๘๔)

ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การเมืองท้องถิ่นส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่และปฏิบัติงานในองค์กรบริหารส่วน ท้องถิ่นด้วยความโปร่งใส	๓.๙๙	๐.๖๖	มาก
๒) การเมืองท้องถิ่นสนับสนุนบุคลากรให้มีศักยภาพ มี ความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถในการ บริหาร	๓.๙๔	๐.๗๑	มาก
๓) ระบบการเมืองท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของบุคลากรในองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ให้ใช้ สติปัญญาในการปฏิบัติหน้าที่	๓.๙๖	๐.๗๑	มาก
๔) ระบบการเมืองส่งเสริมการบริหารงานงานบุคคล ขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน	๓.๙๘	๐.๗๒	มาก
๕) การเมืองส่งเสริมการบริหารงานงานบุคคลของ องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ให้อิสระเป็นไปตาม ข้อกำหนดขององค์กรและให้มีสุขภาพกายและ จิตใจที่เข้มแข็ง	๔.๐๒	๐.๗๒	มาก
โดยรวม	๓.๙๘	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
อุทัยธานี ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๘$, S.D.= ๐.๖๒) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตาม
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อ
ที่ว่า “การเมืองส่งเสริมการบริหารงานงานบุคคลขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ให้อิสระเป็นไปตาม
ข้อกำหนดขององค์กรและให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่เข้มแข็ง ($\bar{X}=๔.๐๒$, S.D.=๐.๗๒)” รองลงมา
ได้แก่ “การเมืองท้องถิ่นส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และปฏิบัติงานในองค์กรบริหาร
ส่วนท้องถิ่นด้วยความโปร่งใส ($\bar{X}=๓.๙๙$, S.D.=๐.๖๖)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การเมือง
ท้องถิ่นสนับสนุนบุคลากรให้มีศักยภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถในการบริหาร
($\bar{X}=๓.๙๔$, S.D.=๐.๗๑)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการ
 บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านงบประมาณ

(n=๓๘๔)

ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครอง ท้องถิ่นมีความสะดวกและเป็นอิสระในการบริหาร งบประมาณ	๓.๗๙	๐.๗๑	มาก
๒) การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครอง ท้องถิ่นมีการจัดระบบเศรษฐกิจที่ดีให้กับ ประชาชนในท้องถิ่นได้ดี	๓.๗๕	๐.๗๓	มาก
๓) การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครอง ท้องถิ่นได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ประชาชน	๓.๗๐	๐.๖๗	มาก
๔) การพัฒนาทางการเมืองส่งเสริมและสนับสนุน องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในการจัดการศึกษาแก่ ประชาชนในท้องถิ่น	๓.๗๖	๐.๗๓	มาก
๕) การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครอง ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและจัดสรร ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ	๓.๘๐	๐.๗๐	มาก
โดยรวม	๓.๗๖	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
 อุทัยธานี ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๖, S.D. = ๐.๕๘) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตาม
 ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อ
 ที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและจัดสรร
 ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$ = ๓.๘๐, S.D. = ๐.๗๐)” รองลงมาได้แก่ “การพัฒนาทาง
 การเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความสะดวกและเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณ
 ($\bar{X}$ = ๓.๗๙, S.D. = ๐.๗๑)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วน
 ปกครองท้องถิ่นได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ($\bar{X}$ = ๓.๗๐, S.D. = ๐.๖๗)”
 ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านวัสดุ (Materials)

(n=๓๘๔)

ด้านวัสดุ (Materials)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีการพัฒนาการจัดสรรวัสดุในการบริหารองค์กรและส่งเสริมกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้น	๓.๘๖	๐.๗๗	มาก
๒) การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีระบบการจัดสรรจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม	๓.๗๖	๐.๗๐	มาก
๓) การพัฒนาทางการเมืองเปิดโอกาสให้ทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นสามารถรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนได้	๓.๗๑	๐.๖๖	มาก
๔) การพัฒนาทางการเมืองทำให้การบริหารงานวัสดุขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความสะดวกและคล่องตัวในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กร	๓.๘๐	๐.๗๕	มาก
๕) ระบบการเมืองมีเจตคติที่ดีต่อองค์กรทำให้การบริหารงานโครงการต่างๆ ขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ	๓.๘๑	๐.๗๐	มาก
โดยรวม	๓.๗๙	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านวัสดุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = ๐.๖๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีการพัฒนาการจัดสรรวัสดุในการบริหารองค์กรและส่งเสริมกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้น ($\bar{X} = ๓.๘๖$, S.D. = ๐.๗๗)” รองลงมา ได้แก่ “ระบบการเมืองมีเจตคติที่ดีต่อองค์กรทำให้การบริหารงานโครงการต่างๆ ขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ($\bar{X} = ๓.๘๑$, S.D. = ๐.๗๐)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การพัฒนาทางการเมืองเปิดโอกาสให้ทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นสามารถรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนได้ ($\bar{X} = ๓.๗๑$, S.D. = ๐.๖๖)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการจัดการ

(n=๓๘๔)

ด้านการจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การพัฒนาทางการเมืองทำให้การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล	๓.๙๒	๐.๗๗	มาก
๒) การพัฒนาทางการเมืองทำให้มีการยกระดับความสามารถการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น	๓.๘๑	๐.๘๐	มาก
๓) การเมืองทำให้ระบบการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร	๓.๗๙	๐.๗๙	มาก
๔) การพัฒนาทางการเมืองส่งเสริมระบบการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น	๓.๘๒	๐.๗๑	มาก
๕) การพัฒนาทางการเมืองสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง	๓.๘๑	๐.๘๑	มาก
โดยรวม	๓.๘๓	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๓$, S.D.= ๐.๗๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X}=๓.๙๒$, S.D.=๐.๗๗)” รองลงมาได้แก่ “การพัฒนาทางการเมืองส่งเสริมระบบการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๘๒$, S.D.=๐.๗๑)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การเมืองทำให้ระบบการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร ($\bar{X}=๓.๗๙$, S.D.=๐.๗๙)” ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๔.๒.๑ การพัฒนาการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี

การพัฒนาทางการเมืองประกอบด้วย ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) ด้านความเท่าเทียม ๒) ความสามารถของระบบการเมือง ๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล และ ๕) ความเป็นอิสระของระบบย่อย จากการสัมภาษณ์ พบว่า

๑. ด้านความเท่าเทียมกัน

๑) ให้ประชาชนได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและมีการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน เป็นการส่งเสริมการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะให้กับกลุ่มต่างๆ การให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ การส่งเสริมกลุ่มต่างๆ การจัดกิจกรรม โครงการร่วมกัน รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม เครือข่ายภาคประชาชนครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ร่วมกันระหว่างภาคีภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นอกจากนี้ ยังหมายรวมถึงการสนับสนุนกิจกรรม โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับชาวบ้าน การไปลงเยี่ยมผู้สูงอายุ คนพิการ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เป็นต้น^๑

๒) ความเท่าเทียมกันของประชาชนต่อการบริหารงานของ อปท. หมายถึง การพูดคุยเรื่องการเมือง การฟังข่าวสาร การติดตามการหาเสียง รวมถึงการได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พฤติกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมของประชาชน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ เพราะโครงสร้างทางการเมืองการบริหารงานของสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง นอกจากนี้ อปท.มีหน้าที่ให้บริการของรัฐ บริการด้านการศึกษา สาธารณสุข รวมถึงคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียมกันของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ^๒

๓) ความเท่าเทียมกัน เป็นการกระทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งในชนทั้งหลายและเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณีความเท่าเทียม หรือความเสมอภาคจึงมิได้หมายความว่าเพียง การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นโดยไม่เลือกเชื้อชาติ สีผิวภาษา และศาสนา เท่านั้น แต่ยังต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันรู้จักกัน สร้างความสัมพันธ์ต่อกันเพื่อความเข้าใจและนับถือกันให้มากขึ้นด้วย รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าความเสมอภาคนี้มักจะเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของความยุติธรรมและเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการทำตามหลักความยุติธรรม ดังนั้น การที่จะทำให้การพัฒนาการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในการ

^๑ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^๒ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่การเสนอปัญหาความต้องการ ผ่านกระบวนการประชาคม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่ โดยในกระบวนการประชาคมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ฯลฯ ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่^๓

๔) การจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากการบริหารงานส่วนกลาง ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นของเราเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครอง และการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันผ่านการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับในส่วนข้อเสนอแนะ เพิ่มพื้นที่การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามข่าวสารโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพิ่มช่องทางและการเข้าถึงความสะดวกในการเปิดรับการรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน^๔

๕) การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุขได้ คนในสังคมนั้นๆ จะต้องเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับในกติกาของสังคม ที่มาจากคนส่วนมาก สังคมจึงสงบสุขและมีการพัฒนา ถ้าทุกคนในสังคมรู้และตระหนักถึงความเท่าเทียม ก็จะเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่มีผลต่อการบริหารงานของถิ่น ทั้งผู้แทนที่รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่และสมาชิก ตลอดจนประชาชน จะสามารถทำงานที่ตอบสนองซึ่งกันและกันจนเกิดการพัฒนาขึ้นได้^๕

๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ความเท่าเทียมกันของการบริการภาครัฐฯ ที่มีต่อประชาชน ต้องเท่าเทียมกัน มีกำหนดขั้นตอน และมีเวลาแล้วเสร็จของการบริการ ในมิติของการบริการต่อประชาชนที่เท่าเทียมกัน และด้านระเบียบของการตรากฎหมาย และธรรมาภิบาล^๖

๗) ความเท่าเทียมกันของการบริการของรัฐ เช่น ชุมคลองส่งน้ำ ที่ประชาชนจะต้องได้รับ บริการจากรัฐ บางครั้ง ประชาชนเดือดร้อนจริง แต่ประชาชนยังเข้าไปไม่ถูกช่องทางนัก แต่ก็ไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้นำชุมชน^๗

๘) ความเท่าเทียมกัน นับหนึ่งผู้บริหารต้องมีสำนึก แค่ทำตามหน้าที่คงไม่เพียงพอ เพราะแต่ละท้องที่ไม่เหมือนกัน เพราะวิสัยทัศน์แต่ละท่านไม่เท่ากัน สร้างความรับรู้อย่างเดียวยังคงไม่พอ ต้องสร้างความเข้าใจด้วย ต้องมีสำนึกเชิงลึก สิทธิการแสดงออกของประชาชน ต่อองค์กรบริหาร

^๓ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^๔ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^๕ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^๖ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^๗ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

ส่วนตำบล ให้สิทธิความเท่าเทียมกันทุกท่าน แสดงออกได้เลย โលน์ (line) มากก็ได้ ร้องทุกข์ ก็มีหน่วย
ข่าวกรอง นายก อบต., ปลัด อบต., ผอ. กอง^{๘๘}

๘) ความเท่าเทียมกัน ของระบบการเมือง อย่างแรก เช่น ความเท่าเทียมกันของ
การออกเสียง ๑ สิทธิ ๑ เสียง ด้านการบริการของรัฐ รัฐไม่มีสิทธิ์จะให้บริการคนที่เลือกเขาเข้ามา
ทำงาน และปฏิเสธไม่บริการคนที่ไม่ได้เลือกเขาเข้ามาทำงานไม่ได้ ความเท่าเทียมกันทางด้าน
การศึกษา ดูแล้วจะไม่เท่ากันสักเท่าไร อย่างแรก ระดับการศึกษา ปริญญาโท คนที่จบปริญญาโท
สามารถมีสิทธิ์แย่งงานคนที่จบปริญญาตรีได้ แต่คนที่จบปริญญาตรี ไม่สามารถแย่งงานคนที่จบ
ปริญญาโทได้^{๘๙}

๑๐) ความเท่าเทียมกัน ทางทางองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรอบ ให้บริการเท่า
เทียมกันสำหรับประชาชน แต่คนที่บริการของรัฐ ใช่ว่าจะพอใจอาจจะไม่ทิ้งเสียงให้เรา หรือตั้งท่อ
ระบายน้ำ คนข้างล่างท่อระบายน้ำพอใจ แต่คนที่อยู่เหนือข้างบนท่อระบายน้ำไม่พอใจ เพราะน้ำเอ่อ
ล้นท่วม^{๙๐}

๑๑) ความเท่าเทียมกัน ด้านการบริการของรัฐ เช่นการศึกษาของเด็กไทยนั้น รัฐให้
ความเท่าเทียมกันแล้ว แต่มันมีตัวแปรด้านอื่น เช่นค่านิยมของประชาชน(พ่อ แม่ ผู้ปกครอง)อยากให้
ลูกไปเรียนหนังสือในเมือง-รณาส่ง ขนนักเรียนจากบ้านไปโรงเรียนในเมือง ผู้บริหารโรงเรียน เป็น
ผู้กว้างขวาง สามารถที่จะให้เด็กได้โควตาไปเรียนในระดับที่สูงขึ้น ที่มีชื่อเสียง หลังจากการที่จบจาก
โรงเรียนของตนแล้ว^{๙๑}

๑๒) ประชาชนมีสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงออกทางการเมืองโดยไม่ละเมิด
กฎหมาย เช่นการแสดงออกทางการเมือง โดยไม่ละเมิดกฎหมาย เช่นการแสดงออกทางการเมือง การ
ใช้ ๑ สิทธิ ๑ เสียง ในการเลือกผู้ที่จะไปทำหน้าที่ในสภา (การเมืองระดับชาติ) ๑ สิทธิ ๑ เสียง ในการ
เลือกผู้นำท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่น และภาครัฐเอง ก็ต้องพร้อมในการรับการตรวจสอบจากภาค
ประชาชน (เจ้าของสิทธิ เจ้าของเสียง) ที่เลือกเข้ามา^{๙๒}

๑๓) การพัฒนาการเมือง เกี่ยวกับการศึกษา อบท. พัฒนาบ้างหรือเปล่า เป็น
คำถาม ต้องให้พ่อแม่ติดตาม ดูแลลูกหน่อย แต่รัฐถือว่าให้ความเท่าเทียมกัน มัธยมศึกษา ปีที่ ๑ ถึง
มัธยมศึกษาปีที่ ๖ เท่าเทียมกันทุกคน แต่พ่อแม่ต้องช่วยให้ติดตามการเรียนของลูกด้วย โอกาส ความ
เท่าเทียมกันทางการศึกษา การเมืองท้องถิ่นต้องให้โอกาสความไม่เท่าเทียมกัน อย่างตัวผมเอง

^{๘๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๙๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๙๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๙๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

เป็นก้ามนไปตรวจเยี่ยมกับความมั่นคง และการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ประชาชนยังด้อยโอกาสอยู่บ้าง ความเจ็บป่วยด้อยโอกาส คนแก่โดนทอดทิ้ง พ่อแม่แตกแยก^{๑๓}

๑๔) ในการแสดงออกของประชาชน ต้องผ่านการประชาคม มีการประชุมในความแตกต่างของความคิดเห็น ในแง่การพัฒนาการเมือง มันคือการพัฒนา ความเท่าเทียมกัน ของการบริการของภาครัฐ เช่นการให้บัตรคิว ในกรณีคนมาก มาใช้บริการมาก แต่ในส่วนของผม ในส่วนของก้ามนตำบลอุทัยเก่า ระดับหมู่บ้าน คงไม่มากขนาดนั้นบางครั้งมาหากก็ได้ โทรตามหากก็ได้ โอกาสความแปลกภัยของประชาชน แม้จะไม่มีตำรวบ้าน แต่ก็มีเครือข่ายดูแล ความสงบให้แก่หมู่บ้านให้แก่ประชาชน อย่างเท่าเทียมกัน มีโครงข่ายเหมือนครอบครัวในชุมชน^{๑๔}

๑๕) ความเท่าเทียมกัน ด้านการบริการของภาครัฐ สถานีตำรวจภูธร สภอ. ทัพทันมีการจับบัตรคิว ที่คนมาใช้บริการ มีแบบประเมินหลังให้บริการทุกครั้งของโรงพัก ในอำเภอทัพทัน^{๑๕}

๑๖) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดให้มีการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่ระดับ การกำหนดนโยบายโครงการ หนึ่งกิจกรรมร่วมดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์อย่างทั่วถึง ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง โดยการไปใช้สิทธิออกเสียง การแสดงออก การมีส่วนร่วมที่ไม่ละเมิดต่อกฎหมาย กติกาของบ้านเมืองและเคารพสิทธิของคนอื่น การพัฒนาเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ทำให้ลดความเลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างประชาชนในพื้นที่เมืองกับชนบทอยู่พอสมควร^{๑๖}

๑๗) ประชาชนทุกคนควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการแสดงออกทางการเมืองโดยไม่ละเมิดกฎหมาย เช่น การแสดงออกทางการเมือง การใช้ ๑ สิทธิ ๑ เสียง ในการเลือกผู้ที่จะไปทำหน้าที่ในสภา การเลือกผู้นำท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่น และภาครัฐเอง ก็ต้องพร้อมในการรับการตรวจสอบจากภาคประชาชนที่เลือกเข้ามา^{๑๗}

๑๘) การพัฒนาเมือง ในจังหวัดอุทัยธานี ก่อให้เกิดกาลลดความเลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างประชาชนในพื้นที่เมืองกับชนบทอยู่พอสมควร ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะ การจัดสรรทรัพยากรให้กับผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐประชาชน ลดการไม่ทั่วถึงและและไม่เป็นธรรม ตลอดจนการเข้าถึงสิทธิในบริการขั้นพื้นฐาน การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ^{๑๘}

สรุปได้ว่า ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง โดยการไปใช้สิทธิออกเสียง การแสดงออก การมีส่วนร่วมที่ไม่ละเมิดต่อกฎหมาย กติกาของบ้านเมืองและเคารพสิทธิของคนอื่น

^{๑๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

การพัฒนาเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ทำให้ลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างประชาชนในพื้นที่เมืองกับชนบทอยู่พอสมควร ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรให้กับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ประชาชน ตลอดจนการเข้าถึงสิทธิในบริการขั้นพื้นฐาน การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ

ตารางที่ ๔.๗ การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเท่าเทียม

ข้อที่	ประเด็น	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	ประชาชนได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและมีการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน เป็นการส่งเสริมการพัฒนาความรู้เพื่อพัฒนาทักษะให้กับกลุ่มต่าง ๆ	๑๗	๑, ๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๗, ๑๘
๒	ความเท่าเทียมกัน ในการพูดคุยเรื่องการเมือง การฟังข่าวสาร การติดตามการหาเสียง รวมถึงการได้ใช้สิทธิเลือกตั้งที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๘
๓	การเคารพในสิทธิและเสรีภาพใน เชื้อชาติ ภาษา และศาสนา ความสัมพันธ์ต่อกัน ความเข้าใจและนับถือกัน ทำให้การพัฒนาการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	๑๖	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๔	เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ฯลฯ ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนในการร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่	๑๐	๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖
๕	การกระจายอำนาจจากการบริหารงานส่วนกลาง ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นของเราเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครอง	๗	๔, ๕, ๖, ๗, ๑๐, ๑๒, ๑๘

๒. ความสามารถของระบบการเมือง

๑) การรวมตัวของกลุ่มองค์กรในตำบลที่มีลักษณะเป็นภาคี ทั้งภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มต่างๆ ในตำบล ย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ทุกคน ทุกส่วนเข้ามาระดมความคิด (ร่วมกันคิด) ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ติดตามผล และร่วมกันรับผลประโยชน์ในการพัฒนาตำบล การร่วมคิดสร้างวิสัยทัศน์ของตำบล กลุ่มองค์กรในตำบลร่วมคิดว่าภาคความสำเร็จของตำบลที่ควรเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อมูลพื้นฐานของตำบล ภายใต้ทิศทางพัฒนาประเทศของโลก การจัดให้มีกิจกรรมสร้างวิสัยทัศน์จะช่วยให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปฏิบัติงานพัฒนาตำบล เพราะการสร้างวิสัยทัศน์ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้านของตำบล ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สาธารณสุข การศึกษา จะทำให้คนเห็นปัญหาของตำบล เห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหา เห็นความจำเป็นที่จะต้องรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาการร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ เปรียบเสมือนการตั้งปณิธานร่วมกันว่า เราต้องการให้เกิดอะไรขึ้นบ้างในตำบล ขณะนี้ตำบลของเราอยู่ในระดับใด จะก้าวไปสู่ความฝันตามวิสัยทัศน์ต้องทำอะไรบ้าง^{๑๙}

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์กรทางการเมืองที่และประชาชนสามารถ เข้าสู่ระบบการเมือง มาจากการเลือกตั้ง ทั้งผู้บริหาร และสภาท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมระบบประชาธิปไตย และลงสมัครในเขตเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภา หรือผู้บริหารท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมืองได้อย่างเสมอภาค รวมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดย อปท. จะต้องเปิดรับการตรวจสอบ กำกับดูแลจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ว่าตนเองมีส่วนร่วม^{๒๐}

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี จะต้องเป็นองค์กรที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยที่ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุมกำกับและตรวจสอบจากประชาชน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดใดทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน^{๒๑}

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถตอบสนองความต้องการ และทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผ่านโครงการต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม แต่อาจมีความล่าช้าอยู่บ้างเนื่องจากตามกลไก หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน^{๒๒}

^{๑๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

๕) ผู้ที่จะทำงานการเป็น ควรจะต้องศึกษา ถึงสภาพทั่วไปของท้องถิ่นโดยรวม เพื่อจะได้ทราบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนแท้จริง อันจะนำไปสู่การเสนอแนวทาง วิธีการ ที่จะสามารถแก้ไขปัญหา ตอบสนองความต้องการ ของท้องถิ่นได้ตรงจุด เกิดประสิทธิภาพ^{๒๓}

๖) ภาครัฐฯ จะต้องเปิดรับ พร้อมเปิดรับ การติดตามตรวจสอบ จากภาคประชาชน ได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่า การตัดสินใจใดๆ ที่ทำลงไปนั้น ทำเพื่อความอยู่ดี กินดี ของประชาชน ภาคประชาชน ควรจัดให้มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักการเมือง ในการแสวงหาอำนาจ และเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ของรัฐ เพื่อประชาชนอย่างแท้จริง^{๒๔}

๗) ประชาชนจะไปตรวจสอบทุกสถานที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารของรัฐ ต้องยินดีให้ความร่วมมือ พร้อมให้ความร่วมมือในการตรวจสอบเช่น ถนนที่โค้งบประมาณมา ในการก่อสร้างถนน เป็นระยะทาง ๕๐ เมตร แต่สร้างจริงไม่ถึงตามเป้า ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐ และต้องเข้าไปตรวจสอบได้^{๒๕}

๘) อบต. พร้อมยอมรับ การตรวจสอบ จากภาคประชาชนได้เสมอ ทางการเมือง เช่นการแสดงออกของประชาชน เป็นฝูงชน (Mob) ถ้าเป็นพลังบริสุทธิ์ มีมีการชี้หน้า ไม่มีการจัดตั้ง ถือว่าประชาชนแสดงออก อบต. ยอมรับการตรวจสอบ จากประชาชน^{๒๖}

๙) ด้านความสนองตอบประชาชน ของระบบการเมืองอาจจะไม่ตรงนัก เพราะคำว่า ท้องถิ่นกับท้องที่ซับซ้อนกันอยู่ หมู่บ้านเป็นของท้องที่ สมาชิกในหมู่บ้าน การแสดงออกของประชาชนในหมู่บ้าน เมื่อยกมือโหวตกัน ท้องที่ก็ชนะทุกที ชนะทุกครั้ง การตรวจสอบจากประชาชน ต้องไม่ละเมิดกฎหมาย คำว่า สิทธิจะพ่วงด้วยไม่ละเมิดกฎหมาย เคารพกฎหมาย^{๒๗}

๑๐) ประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบภาครัฐ มีช่องทางให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยที่ผู้ที่ร้องเรียนตรวจสอบ จะไม่เดือนร้อน โดนคุกคาม โดยส่วนตัว และครอบครัว ให้มีความปลอดภัย^{๒๘}

๑๑) ความสามารถทางภาครัฐเอง เป็นระบบที่จะสนองตอบความต้องการของประชาชนหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข เป็นต้น และต้องทำใจยอมรับ การกำกับตรวจสอบจากประชาชน ภาคประชาชน เพื่อความเชื่อมั่นได้ว่า ภาครัฐนั้น ทำเพื่อความอยู่ดีกินดี เพื่อปากท้องประชาชน^{๒๙}

^{๒๓}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๔}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๕}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๖}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๗}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๘}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๙}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๑๒) สิทธิการตรวจสอบได้ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องพร้อมให้ประชาชน ตรวจสอบ แต่ประชาชนเข้าถึง หรือไปตรวจสอบยาก แม้ทั้งรัฐ เช่นการสร้างถนนสร้างทาง ประชาชน สามารถจะเข้าไปตรวจสอบ แต่ต้องรัฐ มีช่องทาง แต่ตรวจสอบโดยการใช้กำลังไม่เห็นด้วย เช่นการตั้ง กลุ่มประชาชน (Mob) เพื่อให้บ้านเมืองทำตามความต้องการประสงค์ ไม่ควรทำผิดกฎหมาย^{๓๐}

๑๓) องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องยอมรับการตรวจสอบจากประชาชนได้ แม้แต่ การเดินขบวนของกลุ่มชน อาจจะไม่ละเมิดกฎหมาย ประชาชนก็สามารถแสดงออกได้มีความเห็นด้วย กับการตรวจสอบภาครัฐ โดยประชาชนเอง สามารถมีส่วนร่วม เป็นพลังการตรวจสอบการกระทำงาน ภาครัฐ ควรมีหลายแหล่งช่องทาง เช่น ร้องเรียน สายด่วน^{๓๑}

๑๔) การตรวจสอบ แบบพลังกดดัน การชุมนุมของประชาชน ต่อความเห็นของตน ความเห็นของกลุ่มทำได้ มีการสร้างกลุ่มชน (Mob) ก็แสดงความคิดเห็นได้ ต้องไม่ละเมิดกฎหมาย^{๓๒}

๑๕) ความสามารถทางภาครัฐที่จะสนองตอบความต้องการของประชาชน ทั้งด้าน การเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และต้องยอมรับการกำกับ ตรวจสอบจากประชาชน ภาคประชาชน เพื่อความเชื่อมั่นได้ว่า ตัวแทนของตนทำเพื่อความอยู่ดีกินดี เพื่อปากท้องประชาชน เป็นวิธีการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดสำรวจ ประชามติและการทำประชาพิจารณ์ การจัดเวทีประชาคมในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งดำเนินจัดโดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง รวมถึงการจัดเวทีประชุมจัดทำแผนชุมชน โดยยึดความคิดเห็นของประชาชน เป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมถึง การแต่งตั้งตัวแทนภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ ประชาชนทุกระดับให้ได้รับทราบ เพื่อเอื้อให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้^{๓๓}

๑๖) การรวมตัวของกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาระดมความคิด และวางแผนร่วมกัน การร่วมคิดสร้างวิสัยทัศน์ของตำบล กลุ่มองค์กรในตำบลร่วมคิดว่าภาค ความสำเร็จของตำบลที่ควรจะเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้ข้อมูลพื้นฐานของตำบล ภายใต้ทิศทางพัฒนา ประเทศของโลก การจัดให้มีกิจกรรมสร้างวิสัยทัศน์จะช่วยให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการร่วมกัน ปฏิบัติงานพัฒนาตำบล เพราะการสร้างวิสัยทัศน์ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้านของตำบล ทำให้คน เห็นปัญหาของตำบลท้องถิ่นตนเอง^{๓๔}

^{๓๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๓๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๓๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๓๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๓๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

๑๗) การจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากการบริหารงานส่วนกลาง ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นของเราเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครอง และการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกันผ่านการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับในส่วนข้อเสนอแนะ เพิ่มพื้นที่การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามข่าวสารโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเพิ่มช่องทาง และการเข้าถึงความสะดวกในการเปิดรับการรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๓๕}

๑๘) การพัฒนาเมือง ในจังหวัดอุทัยธานี มีผลต่อความสามารถที่ระบบการเมือง ที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน ในการพัฒนาเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการเมือง ที่จะตอบสนองความต้องการ ที่เป็นผลประโยชน์ส่วนรวม โดยมากจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับระบบการเมือง ที่จะต้องเปิดรับการควบคุม กำกับและตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ ระบบการเมืองที่ผูกขาดกับกลุ่มคนส่วนน้อยของชุมชน สังคม ประชาชนสนใจแต่การประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเอง^{๓๖}

สรุปได้ว่า ความสามารถของระบบย่อยในท้องถิ่นทำให้เกิดการรวมตัวเป็นภาคีเครือข่าย เป็นการกระจายการรับรู้ปัญหาและความรับผิดชอบที่ทั่วถึง ช่วยให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปฏิบัติงานพัฒนาตำบล เพราะการสร้างวิสัยทัศน์ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน

---

^{๓๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๓๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๘ การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
จังหวัดอุทัยธานี **ด้านความสามารถของระบบการเมือง**

ข้อที่	ประเด็น	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	กลุ่มองค์กรในตำบลที่มีลักษณะเป็นภาคี ทั้ง ภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ประชาชน ชาวบ้าน และกลุ่มต่างๆ ในตำบล ทุกส่วน เข้ามาระดมความคิด (ร่วมกันคิด) ร่วมกัน วางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ติดตามผล	๑๗	๑, ๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๘
๒	การจัดให้มีกิจกรรมสร้างวิสัยทัศน์จะช่วยให้ เกิดการสร้างจิตสำนึกในการร่วมกัน ปฏิบัติงานพัฒนา	๑๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๘
๓	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากการ เลือกตั้ง ทั้งผู้บริหาร และสภาท้องถิ่น เป็น การส่งเสริมระบบประชาธิปไตย เปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่าง เสมอภาค	๑๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๔	ระบบการเมืองเปิดรับการควบคุมกำกับและ ตรวจสอบจากประชาชน เพื่อให้มั่นใจได้ว่า การตัดสินใจทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน	๑๒	๑, ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๗

๓. ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ

๑) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมี
อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง ตามภารกิจหน้าที่
ที่ระบุให้ดำเนินการอย่างชัดเจนอยู่แล้ว มีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจน มีผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้ง
โดยตรงจากประชาชน หรืออาจจะได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น และถ้าเป็นไปได้ควรให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี มีแค่ ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วน
จังหวัด โดยเปลี่ยนแปลงฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบเทศบาลทั้งหมด^{๓๗}

^{๓๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

๒) โครงสร้างทางการเมือง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยโครงสร้างทางการเมือง แบ่งออกเป็นสภาท้องถิ่น ทำหน้าที่ออกกฎหมาย บังคับคนในพื้นที่ และติดตามการดำเนินงานของผู้บริหาร เช่น การกระทำหรือเสนอญัตติในส่วผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารทำหน้าที่บริหารงาน ตามข้อกำหนดของกฎหมายท้องถิ่น ซึ่งทั้งสององค์กรทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจ (Cheek and Balance) ตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย กำหนดไม่ให้องค์กรใดการเมืองมีอำนาจหน้าที่มากกว่าองค์กรอื่นในองค์กรเดียวกัน นอกจากนี้ เพื่อให้มีความชำนาญปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๘}

๓) หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี สามารถแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ ก็จะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงเฉพาะทาง และหากสามารถแบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและจำแนกให้เป็นแผนกต่างๆ ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๙}

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มการส่งเสริมให้โครงสร้างทางการเมืองมีความแตกต่างกันตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๐}

๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบของการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ในการให้ประชาชนได้เลือกตัวแทนของคนในท้องถิ่นไปทำหน้าที่แทนตน โดยมีสถานะและอำนาจ ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นโดยรวม สถานภาพผู้แทนจึงต้องยึดโยงกับคนในชุมชน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องส่งเสริม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจของคนในท้องถิ่นควบคู่กันไป^{๔๑}

๖) ภาครัฐฯ การบริหารงานส่วนท้องถิ่นเอง ต้องมอบงานให้เหมาะสมกับบุคคล จัดสรรคนให้เหมาะกับตำแหน่ง หน้าที่ ศักยภาพของแต่ละคน (Good the light man all the light job) ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร) เพื่อให้งานของภาครัฐฯ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ออกมาสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง^{๔๒}

^{๓๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๓๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

๗) ผู้นำ เช่น องค์การบริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำองค์กร เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องรู้เรื่องที่เป็นปัญหาในท้องถิ่นนั้นจริง ต้องคลุกคลี กับท้องถิ่น ท้องที่ เพื่อที่จะรู้สภาพปัญหาของสถานที่นั้นๆ จริง^{๔๓}

๘) ปัญหาของศักยภาพของบุคลากร อบต. เราต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมให้ บุคลากรเข้าใหม่ ที่มาบรรจุใหม่ พอสองปีก็ย้ายอีกแล้ว พอจะเป็นงานสมองไหลอีกแล้ว แต่ศักยภาพ ของบุคลากรต้องมีอยู่แล้ว^{๔๔}

๙) ความสามารถของคนนั้น เท่ากันแน่นอน สุภาพสตรี สุภาพบุรุษ มีความเท่า เทียมกันอยู่แล้ว สุภาพสตรีมีความสามารถมากมาย แต่อย่าลืมในแง่ทางด้านกายภาพ สุภาพสตรีมีขีด ความสามารถต่างจากบุรุษ เช่นยกของหนัก เขาคงไม่ให้สุภาพสตรียกของหนักแน่นอน^{๔๕}

๑๐) ความชำนาญเฉพาะด้าน ประสบการณ์มีส่วนมาก พลิกแพลงไปเรื่อยๆ มอง ประชาชนเป็นหลักบุคลิกของผู้นำอาจมีอุดมการณ์ ไม่เหมือนกัน อย่างผมเด็กแรกเกิด มีขวัญถุงให้ มี หม้อข้าวให้ มีผูกแขนให้^{๔๖}

๑๑) การจัดสรรคน เลือกคน คัดเลือกคน เข้าทำงานในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น นั้น การเลือกคน ตรงกับคน เหมาะกับงานนั้น ก็ะงานที่มีประสิทธิภาพด้วยศักยภาพของคนที่มี ความรู้ด้านนั้นๆ เป็นอย่างดี การอยู่ในองค์กรเดียวกันๆ ในระบบราชการท้องถิ่น ไม่เป็นเงื่อนไข ให้ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น สร้างเกาะ ขยายอำนาจให้บุคคลนั้นมีอำนาจ แต่อย่างไร อยู่ที่จิตสำนึก ของแต่ละบุคคลมากกว่า^{๔๗}

๑๒) ภาครัฐจะต้องจัดสรรบุคลากร จัดคน ที่มีความถนัด ที่มีความสามารถ เป็น อย่างๆ เฉพาะ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ (Good the light man all the light job) เพื่อผลงานที่ตอบสนองประชาชน อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๘}

๑๓) ผู้บริหาร องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น อยู่กับท้องถิ่น ย่อมรู้ดีเกี่ยวกับท้องถิ่น ท้องที่ ยังมีความสลับซับซ้อนด้านสภาพปัญหาในท้องที่บางประการ นักการเมืองที่เข้ามาบริหาร มีความสามารถด้านศักยภาพไม่เหมือนกัน^{๔๙}

๑๔) การจัดคนให้เหมาะสมกับงาน คนเก่งบางคน เก่งคนละอย่าง บางคนเก่ง เอกสาร ให้ทำงานด้านธุรการ ก็เหมาะสมดี เพราะมีความละเอียด มีความถนัดด้านเอกสาร ชัดๆ เขียนๆ ไม่ชอบเรื่องการใช้กำลัง การพูดจามากนัก ส่วนบางท่าน บางคนไม่ชอบเอาเสียเลยเรื่องเอกสาร ก็ให้

^{๔๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๔๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

มาทำหรือชอบทางด้านการใช้กำลังแบกหาม แต่บางท่านชอบนัดเรื่องการใช้วาจา ก็ให้มาทำงาน ด้านการต้อนรับ พิธีกร เป็นต้น^{๕๐}

๑๕) ความสามารถ ศักยภาพของคน ศักยภาพของแต่ละคน ควรต้องตรงกับงาน ต้องตรงกับตำแหน่งหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมายมา แต่ความสามารถทุกคนมีแน่นอน แต่ถ้าตรงกับ ความถนัดของแต่ละคน งานขององค์กรนั้น จะออกมาแน่นอน เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของภาครัฐ จะต้องคัดคน จัดหาบุคคลมาทำหน้าที่ เพื่อที่ประชาชนจะได้รับจากการบริการของภาครัฐอย่าง เต็มที่^{๕๑}

๑๖) โครงสร้างทางการเมือง ยังมีการซับซ้อน องค์กรบริหารส่วนจังหวัด มีการทับซ้อน การเมืองในระดับเทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล ยังมีการทับซ้อนทั้งพื้นที่ และอำนาจ หน้าที่ บางประการ ส่วนนักรการเมืองที่เข้ามาบริหาร มีความแตกต่างด้านความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์เฉพาะ จึงจะเป็นการยากที่จะวางตัวบุคคลให้เหมาะสม กับโครงสร้างทางการเมืองได้^{๕๒}

๑๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีโครงสร้างทางการเมืองแตกต่างกันตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติการกิจ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ โดยมีสถานะและอำนาจ ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น โดยรวมสถานภาพผู้แทนจึงต้องยึดโยงกับคนในชุมชน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ตามระบอบ ประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องส่งเสริม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจของคนในท้องถิ่นควบคู่กันไป^{๕๓}

๑๘) การพัฒนาเมือง ในจังหวัดอุทัยธานี มีผลกระทบต่อการแบ่งโครงสร้างทาง การเมือง และความชำนาญเฉพาะ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาเมืองในปัจจุบัน เป็นระบบอุปถัมภ์ ถึงแม้ จะมีการเขียนกฎหมายแบ่งแยกโครงสร้างทางการเมืองไว้ และการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างอำนาจ ฝ่ายต่างๆ ไว้ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากประชาชนเบื่อหน่ายกับระบบ การเมือง หน่วยงานภาครัฐ ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้มีอำนาจมักจะได้รับสิทธิยกเว้น หรือ ได้รับประโยชน์อยู่เสมอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถตอบสนองความต้องการและทำ ให้คุณภาพชีวิตของประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผ่านโครงการต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และ สังคม^{๕๔}

สรุปได้ว่า โครงสร้างทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งโครงสร้าง ทางการเมือง แบ่งออกเป็น สภาท้องถิ่น ทำหน้าที่ออกกฎหมาย บังคับคนในพื้นที่ และติดตามการ ดำเนินงานของผู้บริหาร ยึดโยงกับคนในชุมชน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องส่งเสริม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจของคนในท้องถิ่นควบคู่กันไป

^{๕๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

ตารางที่ ๔.๙ การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
จังหวัดอุทัยธานี ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความ
ชำนาญเฉพาะ

ข้อที่	ประเด็น	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	โครงสร้างทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งโครงสร้างทางการเมืองแบ่งออกเป็น สภาท้องถิ่น ทำหน้าที่ออกกฎหมาย บังคับคนในพื้นที่ และติดตามการดำเนินงานของผู้บริหาร	๑๗	๑, ๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๒	แบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงาน	๑๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๘
๓	เพิ่มการส่งเสริมให้โครงสร้างทางการเมืองมีความแตกต่างกันตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติภารกิจ	๑๑	๑, ๒, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖
๔	แบ่งโครงสร้างตามหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องส่งเสริม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจของคนในท้องถิ่น	๑๐	๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๗
๕	การมอบงานให้เหมาะสมกับบุคคล จัดสรรคนให้เหมาะกับตำแหน่ง หน้าที่ ศักยภาพของแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร	๖	๑, ๔, ๕, ๖, ๑๓, ๑๘

๔. ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล

๑) โดยทั่วไปสังคมแบบดั้งเดิม ที่ปกครองแบบอำนาจนิยม มักปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในจารีตประเพณีโดยไม่มีเหตุผล ยึดถือโชคกลาง ปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้มีบุญบารมี ส่วนประชาชนที่ยากจนเป็นเพราะกรรมเก่าแต่ชาติปางก่อน ดังนั้นการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จึงควรเน้นส่งเสริมให้

ประชาชนใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต มีเหตุผลในการกำกับดูแล ตรวจสอบระบบการเมืองอย่างใกล้ชิด^{๕๕}

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล กล่าวคือ ทำให้ประชาชนสนใจการเมือง(ส่วนร่วมทางการเมือง)และตระหนักว่า การเมือง ผลกระทบต่อวิถีชีวิต (Way of Life) ของประชาชนทุกด้าน ดังนั้น จึงเกิดการกระตือรือร้นที่จะเข้ามา มีกิจกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกรูปแบบ) ความมีเหตุมีผลที่ประชาชนจะต้องควบคุมกำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด โดย อปท. ต้องสนับสนุน แนวความคิดดังกล่าวให้ประชาชน ซึ่ง อปท.จะดำเนินการ เช่นดำเนินการปิดประกาศ เชิญชวนเข้าร่วมเข้าร่วมฟัง การประชุมสภา เสนอแนวทางพัฒนา อปท. ในรูปของการจัดทำแผนพัฒนา อปท. ประจำปี^{๕๖}

๓) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ในบริบทสังคมของจังหวัด อุทัยธานี ในแต่ละพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ จะมีประเพณีและวัฒนธรรมที่ประชาชนในพื้นที่ได้ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งจารีตประเพณีดังกล่าวในแต่ละพื้นที่นั้น ล้วนมีเหตุผลประกอบอยู่ ไม่มีเพียงแต่ความเชื่อเพียงอย่างเดียวเท่านั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจะส่งเสริมจารีตประเพณีดังกล่าวนี้ไว้ และต้องมีการสอดแทรกความเป็นเหตุเป็นผลต่างๆ ที่เหตุใด ในอดีตจึงมีจารีตประเพณีดังกล่าว เพราะทุกจารีตประเพณีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะช่วยในการเรื่องของการส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น เกิดความสมัครสมานสามัคคีในพื้นที่^{๕๗}

๔) เปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตาม แผนการพัฒนาท้องถิ่น เปิดโอกาสการร่วมรับฟังการแถลงผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณให้มากยิ่งขึ้น มีการเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ประชาคม หรือบุคคลที่สนใจ เข้ามามีส่วนรวมเป็นคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างในกิจกรรมที่สำคัญ^{๕๘}

๕) วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย จะเด่นตีมีความสำคัญ ต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นขึ้นได้ ต้องอาศัยการเรียนรู้ ที่ต้องมีแบบอย่างที่ดี บนพื้นฐาน ความเข้าใจของทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีชัดเจนในวิถีและพฤติกรรมสร้างค่านิยมที่สร้างสรรค์^{๕๙}

๖) อาจสร้างความเชื่อแบบ คุณภาพรวมของการทำงานมากกว่า ที่จะไปดูความเชื่อดั้งเดิม ที่ปลูกฝังกันมาว่า ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรส่วนบริหารส่วนท้องถิ่น ต้องพึ่งพาอาศัยคนมีอิทธิพล

^{๕๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๕๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

มีปัญหาบารมี มาจากตระกูลดัง ตระกูลมีชื่อเสียง ตระกูลนักการเมือง ควบคุมความสามารถในการทำงาน การแก้ปัญหา ความสามารถในการประสานงาน กับหน่วยงานอื่นมากกว่า^{๖๐}

๗) วัฒนธรรมความเชื่อ ในสังคมเกษตรกรรม แม้จะปลูกฝังกันมาในอดีตบ้างว่า ผู้นำต้องมีปัญญาบารมี นั้น ปัจจุบัน การปลูกฝังวัฒนธรรมแบบนี้ ควรจะคิดใหม่ เช่น บารมี อิทธิพล นั้น อาจจะต้องไปดู เรื่องความสามารถ ศักยภาพของผู้นำนั้น จะดีกว่า อย่าไปดูเรื่องชื่อเสียง^{๖๑}

๘) วัฒนธรรม ความเชื่อว่า ผู้นำต้องมีอิทธิพล ต้องมีบารมี มากบารมี อิทธิพล บารมีในที่นี้ ต้องเป็นความสามารถ ศักยภาพ ไม่ใช่อิทธิพลในทางคุกคาม วัฒนธรรม บุคลากร มีความรักในถิ่นที่อยู่เดิม ถิ่นเกิด (มาตุภูมิ) เพราะฉะนั้น วัฒนธรรมแบบนี้จึงจะเป็นวัฒนธรรมแบบมีเหตุมีผล^{๖๒}

๙) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีเหตุมีผล ผู้นำชุมชนต้องมีบารมี วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่ถูกปลูกฝังกันมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะวัฒนธรรมชนบท วัฒนธรรมตามชนบท ถ้ามองในแง่ความสมเหตุสมผลมีบารมี มากบารมี ส่งเสริมความดี ความสามารถ กว้างขวาง ประสานหน่วยงานอื่น ขอความร่วมมือ ให้การช่วยเหลือประชาชนได้ทันเหตุการณ์ ทันท่วงทีทุกครั้ง การหวงแหนถิ่นเกิด ที่อาศัยเกิด อาศัยเจริญเติบโต ตามชนบท แม้จะเข้าไปทำงานในที่เจริญ ได้ค่าตอบแทนสูง ท้ายสุดแล้วก็อยากกลับมาถิ่นเดิม^{๖๓}

๑๐) ความเชื่อที่ผูกยึดติด จนเป็นความเชื่อที่ทำกันมา สืบกันมาจนจะกลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นชนบท ก็คือ ผู้นำบารมีมากบารมี ชี้นำชาวบ้านท้องถิ่นได้ มีชื่อเสียง มีอิทธิพล ปัจจุบัน ความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น เช่นต้องทำงานรวดเร็ว คนหนุ่ม คนสาว คลุกคลี ทราบปัญหา โดยเฉพาะเรื่องปัญหาปากท้องของชาวบ้าน^{๖๔}

๑๑) วัฒนธรรม การปลูกฝังความเชื่อใจในอดีต เช่น ผู้นำต้องบุญ-บารมี มีอิทธิพล จึงจะเป็นผู้นำองค์กรบริหารท้องถิ่นได้ แต่ปัจจุบัน ความคิดเหล่านี้ ทำนองนี้ อาจหมดไป จะไปดูที่ความสามารถของผู้นำแทน ผู้นำที่มีความสามารถ จะไม่จำเป็นต้องมาจากตระกูลดัง มีชื่อเสียงหรืออิทธิพล แต่อย่างไร^{๖๕}

๑๒) สังคมชนบทดั้งเดิม ปลูกฝังความเชื่อแบบไร้เหตุผล เชื่อเรื่องมงคลตื่นข่าวโชคกลาง เชื่อเรื่องผู้นำชุมชน ต้องมีบุญญาบารมี มีชื่อเสียง มีตระกูลมีชื่อเสียง ไปในทำนองไร้เหตุผล

^{๖๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

สังคม ชุมชน จะต้องเรียนรู้ใหม่ เรียนรู้เรื่องสิทธิ์และหน้าที่ของตนเอง เช่นประชาชนเป็นเจ้าของ ๑ สิทธิ์ ๑ เสียง ที่เลือกผู้นำไปทำหน้าที่แทนตัวเองในการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๖๖}

๑๓) คนดี ความดี นั้นตามวัฒนธรรมของชาวบ้าน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นสัมผัส ได้คนดี ในที่นี้อาจจะหมายถึง เงินทอง การช่วยเหลือประชาชน คือมีความสามารถประสานงาน กว้างขวาง ประสานสิบทิศ บุคคลระดับต่างๆ ในภายในและภายนอกได้^{๖๗}

๑๔) วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่ชุมชน องค์กรทำต่อๆ กันมา เช่นวัฒนธรรมความเชื่อ ว่าผู้ปกครอง ผู้นำ ต้องมาจากคนที่มีปัญญา บารมี มีอิทธิพล เป็นผู้กว้างขวาง มีชื่อเสียง มาจาก ตระกูล นาสกุลดัง ความเชื่อ แบบชุมชน ในชนบทแบบนี้ ก็จะมีแนวความเชื่อใหม่ๆ เข้ามาแทน เช่น เป็นคนฉับไวในเรื่องการงาน ฉับไวต่อสาธารณะ เป็นคนสาธารณะ สามารถประสานขอความร่วมมือ หน่วยงานราชการ หน่วยงานภาคเอกชนได้ เป็นปากเป็นเสียงแทนชาวบ้านได้ แบบนี้เข้ามาแทนความ เชื่อของชาวบ้านแบบ มีเหตุมีผล^{๖๘}

๑๕) ความเชื่อ ที่ถูกคนรุ่นเก่า ปลุกฝัง ทำกันมาจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นวัฒนธรรม ของชนบทไปเหมือนกัน คือเชื่อว่า คนที่จะมาเป็นผู้นำ ทั้งระดับชาติ สมาชิกสภาผู้เรียนราษฎร จนถึงผู้นำท้องถิ่น ตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้านขึ้นไปนั้น จะต้องมีบุญ มีบารมี พวงด้วยอิทธิพล มีเงิน ฯลฯ ความ เชื่อที่ถูกปลุกฝังกันมาแบบนี้ เป็นความเชื่อ ที่ไม่มีเหตุ ไม่มีผล ในยุคที่สื่อสาร ทุกคนรู้ได้เท่าๆ กัน ยาก ที่จะปกปิดได้ ความเชื่อแบบนี้ ก็จะค่อยหมดไป ไปเน้นที่การทำงานเสียมากกว่า คนผลงานจับต้องได้ แทน^{๖๙}

๑๖) เริ่มวางกลยุทธ์ เพื่อสร้างความนิยม ค่านิยมใหม่ ให้แก่นักการเมือง และ พลเมือง ที่มีอำนาจอธิปไตย จากค่านิยมเดิมสู่ทางการเมืองใหม่ ลดการแสวงหาอำนาจ และ ผลประโยชน์ จากบุคคล และรัฐ^{๗๐}

๑๗) สังคมชนบทดั้งเดิม ปลุกฝังความเชื่อแบบไร้เหตุผล เชื่อเรื่องมงคลตื่นข่าวโชคล าลง เชื่อเรื่องผู้นำชุมชน ต้องมีบุญญาบารมี มีชื่อเสียง มีตระกูลมีชื่อเสียง ไปในทำนองไร้เหตุผล ผู้นำ ชุมชนต้องมีบารมี วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่ถูกปลุกฝังกันมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะวัฒนธรรมชนบท วัฒนธรรมตามชนบท ถ้ามองในแง่ความสมเหตุสมผลมีบารมี มากบารมี สังคมความดี ความสามารถ กว้างขวาง ประสานหน่วยงานอื่น ขอความร่วมมือ ให้การช่วยเหลือประชาชนได้^{๗๑}

^{๖๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๖๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๑๘) การพัฒนาเมืองจังหวัดอุทัยธานี มีผลการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นแนวพฤติกรรม ในการเสริมสร้างพลังประชาชนให้ยึดถือปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา พัฒนาความเจริญได้อย่างมีเสถียรภาพ การเสริมสร้างประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีศรัทธา ต่อระบบการปกครอง หรือการพัฒนาเมือง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเมือง แบบมีเหตุผลนั้น เป็น กระบวนการที่ต้องอาศัยการอบรม ปลุกฝัง หล่อหลอม กล่อมเกลา ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสังคม อย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่จุดเริ่มต้นของการเมืองภาคพลเมือง^{๗๒}

สรุปได้ว่า สังคมชนบทดั้งเดิม ปลุกฝังความเชื่อแบบไร้เหตุผล เชื่อเรื่องมงคลตื่นข่าวโชคลาง เชื่อเรื่องผู้นำชุมชน ต้องมีบุญญาบารมี มีชื่อเสียง มีตระกูลมีชื่อเสียง ไปในทำนองไร้เหตุผล ปัจจุบันได้มีวัฒนธรรมในการวางกลยุทธ์ เพื่อสร้างความนิยม ค่านิยมใหม่ ให้แก่นักการเมือง และ พลเมือง ที่มีอำนาจอธิปไตย จากค่านิยมเดิมสู่ทางการเมืองใหม่ ลดการแสวงหาอำนาจ และ ผลประโยชน์ จากบุคคล และรัฐ

ตารางที่ ๔.๑๐ การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดอุทัยธานี ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล

ข้อที่	ประเด็น	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	สังคมแบบดั้งเดิมที่ปกครองแบบอำนาจนิยม มักปลุกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในจารีตประเพณี ยึดถือโชคลาง ปลุกฝังให้ประชาชน เห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้มีบุญบารมี	๑๕	๑, ๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๘
๒	มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ประชาชนสนใจการเมือง และตระหนักว่าการเมืองผลกระทบต่อวิถีชีวิต จึงเกิดการกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีกิจกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น	๑๔	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗
๓	ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น เกิดความสมัครสมานสามัคคี	๑๔	๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๘
๔	มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการพัฒนาท้องถิ่น เปิดโอกาสการร่วมรับฟังการแถลงผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ	๙	๓, ๔, ๖, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๗

^{๗๒}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

๕. ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย

๑) การกระจายอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนรวมถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๗๓}

๒) ความเป็นอิสระทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องสำคัญที่สุดของการกระจายอำนาจ เพื่อให้การบริหารงานของ อปท. มีความคล่องตัวในการบริหารงาน บริหารเงิน บริหารคน สามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ เกิดความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ที่สำคัญสามารถตัดสินใจ ในระดับท้องถิ่น โดยไม่รอคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยจากส่วนกลาง ตามหลักการ การกระจายอำนาจ คือการกระจายเงิน กระจายงาน และกระจายโอกาส ให้แก่ อปท.^{๗๔}

๓) หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการกระจายให้สามารถดำเนินการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านบริการสาธารณะ จะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกเว้นการกระจายอำนาจด้านรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ยังไม่ควรที่จะกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากนักการเมืองอาจจะส่งผลต่อการดำเนินการบางประการ แต่สามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานี อุดหนุนงบประมาณให้ส่วนราชการ ในการปฏิบัติภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด^{๗๕}

๔) ในการปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีลักษณะที่ผูกพันกับการปกครองส่วนกลาง เนื่องจากนโยบายหรือการดำเนินกิจกรรมบางประการขององค์กรส่วนท้องถิ่นต้องสอดคล้องและรับนโยบายจากส่วนกลาง ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าต่อการบริการ และประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของประชาชน^{๗๖}

๕) ในทางการเมือง ระบบย่อยที่เป็นอิสระน่าจะมีความจำเป็นเพื่อความคล่องตัวในการพัฒนาระดับหนึ่ง แต่จะต้องมีความยืดโยงกับระบบอื่นๆ ในภาพรวม จึงจะทำให้วงจรเป็นที่น่า

^{๗๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

พอใจบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยเฉพาะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงจะมีการพัฒนาและอยู่รอด^{๗๗}

๖) ความเป็นอิสระ ของระบบย่อย ขององค์กรบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทบจะไม่มีเลย เพราะรวมศูนย์อยู่ที่ฝ่ายบริหารอยู่ที่ นายก กับ ปลัด ปกครองแบบระเบียบแบบธรรมาภิบาล ระบบย่อยคือความเป็นอิสระขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น แทบจะไม่มีเลย แต่สร้างให้มีได้ คือการสร้างเครือข่าย ระบบประสานงานทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น^{๗๘}

๗) การกระจายอำนาจ จากส่วนกลาง มาเป็นการบริหารส่วนท้องถิ่น ส่วนกลางต้องดูนโยบาย ที่ออกคำสั่งไปนั้น ท้องถิ่นท้องถิ่น สอดคล้องกันหรือเปล่า เช่น บางครั้งมีมีน้ำทำนาเกษตรควรหันไปปลูกพืชใช้น้ำน้อย คำสั่งดูไม่ดี ไม่ควรสรุปว่า ปลูกข้าวไม่ได้ เพราะบางท้องที่ของเกษตร เขาอาจทำนาได้ตามปกติ เพราะเขาสามารถเจาะบ่อบาดาล มีน้ำตลอดทั้งปี อย่างนี้เป็นต้น^{๗๙}

๘) ด้านความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น นั้นนับว่าสำคัญมาก เพราะในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน จะต้องมีส่วนกำหนดปัญหา ทราบปัญหา และแก้ปัญหา ของชุมชน องค์กร ได้ตรงจุด ตรงประเด็น ระบบเครือข่าย ก็สำคัญ ประสานกับส่วนงานท้องถิ่น ชุมชนอื่น เช่นเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง^{๘๐}

๙) ระบบความเป็นอิสระ เลือกลง กำหนดแนวทางเอง กำหนดสภาพปัญหาเอง กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา กระบวนการขั้นตอนในการแก้ปัญหา ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสำคัญมาก เพราะท้องถิ่นใกล้ชิดกับประชาชน และรับนโยบายมาจากส่วนกลาง^{๘๑}

๑๐) ระบบความเป็นอิสระในการทำงาน มีระบบทำงานเป็นทีมเป็นเครือข่าย เป็นสิ่งที่องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องมี ระบบเครือข่ายจึงจำเป็นมาก จึงจะได้รับความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ ทำให้งานองค์กรของบริหารท้องถิ่น ขับเคลื่อนได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพ^{๘๒}

๑๑) การเมืองท้องถิ่น เช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะกระจายมาจากส่วนกลาง มาอยู่ใกล้กับประชาชน มีส่วนรู้ ส่วนรับรู้ในปัญหา และส่วนของการกำหนดการแก้ไขปัญหาเอง ระบบการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น นับว่ามีความสำคัญมากในการทำงาน เพื่อร่วมมือกันทำงานแก้ไขปัญหา^{๘๓}

^{๗๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๗๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๑๒) การปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีลักษณะที่ผูกพันกับการปกครองส่วนกลาง เนื่องจากนโยบายหรือการดำเนินกิจกรรมบางประการขององค์กรส่วนท้องถิ่นต้องสอดคล้องและรับนโยบายจากส่วนกลาง ซึ่งอาจส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าต่อการบริการ และประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาของประชาชนทุกคนมีความเป็นอิสระ การเลือกผสมผสานวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ อยู่ร่วมกันได้ในสังคม เช่นความหลากหลายทางศาสนา ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม สามารถเลือกปฏิบัติในชุมชนนั้นได้^{๘๔}

๑๓) ระบบเครือข่าย ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ทำงานเป็นทีมกับชุมชนสำคัญมาก เพราะจะได้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่นอาจจะมีโครงการ ปู่ขวัญภาพของชุมชน ผักปลอดสารพิษ ของชุมชน โครงการเศรษฐกิจพึ่งพาตนเอง เป็นต้น^{๘๕}

๑๔) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น แม้กระทั่งสถานีตำรวจ ที่ใกล้ชิดกับประชาชน อย่างแท้จริง โดยเฉพาะท้องถิ่น ที่จะต้องดูแลความเป็นอยู่ คอยแก้ปัญหาท้องถิ่น ระบบย่อย ความเป็นอิสระนั้นสำคัญมาก ตั้งแต่ จะต้องมีส่วนร่วมรับรู้ปัญหา ส่วนรับรู้กระบวนการแก้ปัญหา เพราะท้องถิ่น ในฐานะที่รับนโยบายมาจากส่วนกลาง จะต้องมาปรับแผนการบริการ การแก้ปัญหาให้ได้ ในฐานะท้องถิ่นอยู่กับชุมชน ประชาชน คืออยู่ในเหตุการณ์^{๘๖}

๑๕) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความอิสระ ในระบบบริหารจัดการ ในการให้บริการสาธารณะ การจัดสรรงบประมาณที่ขาดความเป็นธรรม ซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ รวมถึงต้องมองท้องถิ่นในมิติใหม่ ให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบาย การบริหาร และงบประมาณที่มี ท้องถิ่นต้องสร้างความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือ และพัฒนา ศักยภาพในทุกด้านไปพร้อมกัน^{๘๗}

๑๖) องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะกระจายมาจากส่วนกลาง มาอยู่ใกล้กับประชาชน มีส่วนรู้ ส่วนรับรู้ในปัญหา และส่วนของการกำหนดการแก้ไขปัญหาเอง ระบบเครือข่าย ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ทำงานเป็นทีม กับชุมชนสำคัญมาก เพราะจะได้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น อาจจะมีโครงการ ปู่ขวัญภาพของชุมชน ผักปลอดสารพิษ ของชุมชน โครงการเศรษฐกิจพึ่งพาตนเอง เป็นต้น^{๘๘}

๑๗) ความเป็นอิสระขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น นับว่าสำคัญมากเพราะในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน จะต้องมีส่วนกำหนดปัญหา ทราบปัญหา และแก้ปัญหา ของชุมชน

^{๘๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

องค์กร ได้ตรงจุด ตรงประเด็น ระบบเครือข่าย ก็สำคัญ ประสานกับส่วนงานท้องถิ่น ชุมชนอื่น เช่น เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง^{๘๘}

๑๘) ความเป็นอิสระของระบบย่อย มีผลต่อการพัฒนาเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งจะช่วยกระจายอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณา ปัญหา สาเหตุ ความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตรวจสอบ ความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๘๙}

สรุปได้ว่า ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมีส่วนรับทราบปัญหา และแก้ปัญหา ของชุมชน องค์กร ได้ตรงจุด ตรงประเด็น โดยผ่านระบบเครือข่าย ระบบย่อยเป็นสำคัญ

ตารางที่ ๔.๑๑ การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย

ข้อที่	ประเด็น	ความถี่	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๑	ระบบย่อยมีอำนาจ กำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนอง ความต้องการของประชาชน	๑๗	๑, ๒, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๗
๒	การกระจายอำนาจด้านรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติด	๑๕	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๔, ๑๖, ๑๗
๓	การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินกิจกรรมต้องสอดคล้องและรับนโยบายจากส่วนกลาง ทำให้เกิดความล่าช้าต่อการบริการ	๑๓	๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓, ๑๕, ๑๖, ๑๘
๔	ระบบย่อยมีความจำเป็นเพื่อความคล่องตัวในการพัฒนา	๙	๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๙, ๑๐, ๑๒, ๑๓
๕	ความเป็นอิสระของระบบย่อย ใกล้ชิดกับประชาชน มีส่วนกำหนดปัญหา ทราบปัญหา และแก้ปัญหา ของชุมชน องค์กร ได้ตรงจุด ตรงประเด็น ระบบเครือข่าย ประสานกับส่วนงานท้องถิ่น ชุมชนอื่น เช่น เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง	๗	๑, ๓, ๖, ๗, ๘, ๑๑, ๑๓

^{๘๘}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๘๙}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๔.๒.๒ การวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาทางการเมืองต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ใน ๕ ประเด็น คือ ๑) ด้านความเท่าเทียมกัน ๒) ด้านความสามารถของระบบการเมือง ๓) ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ ๔) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และ ๕) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวม

(n=๓๘๔)

การพัฒนาทางการเมือง ในจังหวัดอุทัยธานี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านความเท่าเทียมกัน	๓.๙๓	๐.๖๑	มาก
๒. ด้านความสามารถของระบบการเมือง	๓.๗๕	๐.๕๙	มาก
๓. ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความ แตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ	๓.๘๘	๐.๕๗	มาก
๔. ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี เหตุผล	๓.๘๕	๐.๖๐	มาก
๕. ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย	๓.๗๙	๐.๕๘	มาก
โดยรวม	๓.๘๔	๐.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๕๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความเท่าเทียมกัน ($\bar{X}$ = ๓.๙๓, S.D. = ๐.๖๑) รองลงมาได้แก่ ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ($\bar{X}$ = ๓.๘๘, S.D. = ๐.๕๗) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ($\bar{X}$ = ๓.๘๕, S.D. = ๐.๖๐) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย ($\bar{X}$ = ๓.๗๙, S.D. = ๐.๕๘) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถของระบบการเมือง ($\bar{X}$ = ๓.๗๕, S.D. = ๐.๕๙) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา
 ทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
 อุทัยธานี ด้านความเท่าเทียมกัน

(n=๓๘๔)

ด้านความเท่าเทียมกัน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) ระเบียบข้อบังคับทางการเมืองทำให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิทางการเมืองอย่าง เท่าเทียมกัน	๓.๘๙	๐.๖๗	มากที่สุด
๒) การพัฒนาทางการเมืองทำให้การให้บริการของรัฐ ในการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง	๓.๙๑	๐.๖๕	มากที่สุด
๓) ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา เด็กไทยทุกคน ควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน	๓.๘๖	๐.๗๖	มากที่สุด
๔) ความเท่าเทียมกันทางสาธารณสุข ประชาชนทุก คนควรได้รับการทางด้านรักษาพยาบาลเท่า เทียมกัน	๔.๐๙	๐.๘๗	มากที่สุด
๕) ความเท่าเทียมกันทางการดำรงชีวิต ประชาชนทุกคนควรได้รับการดูแลความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินเท่าเทียมกัน	๓.๙๐	๐.๗๗	มากที่สุด
โดยรวม	๓.๙๓	๐.๖๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กร
 ส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเท่าเทียมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 ($\bar{X} = ๓.๙๓$, S.D.=๐.๖๑) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับมากที่สุดข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ความเท่าเทียมกันทางสาธารณสุข
 ประชาชนทุกคนควรได้รับการทางด้านรักษาพยาบาลเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = ๔.๐๙$, S.D.=๐.๘๗)”
 รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้การให้บริการของรัฐในการให้บริการประชาชน
 อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = ๓.๙๑$, S.D.=๐.๖๕)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “ความ
 เท่าเทียมกันทางการศึกษา เด็กไทยทุกคนควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = ๓.๘๖$,
 S.D.=๐.๗๖)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา
 ทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
 อุทัยธานี ด้านความสามารถของระบบการเมือง

(n=๓๘๔)

ด้านความสามารถของระบบการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) ระบบการเมืองได้กำหนดมาตรการและออกนโยบายที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมของประชาชน	๓.๖๓	๐.๗๕	มาก
๒) ระบบการเมืองกำหนดนโยบายปัจจัยการเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองประชาชนทางเศรษฐกิจ ของประชาชนทุกคน	๓.๕๓	๐.๘๓	มาก
๓) ระบบการเมืองตอบสนองประชาชนทางด้านตัดสินใจในการแสดงออกเรียกร้องทางการเมือง	๓.๘๐	๐.๗๖	มาก
๔) นโยบายภาครัฐส่งเสริมและมีระบบให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบระบบการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	๓.๙๔	๐.๘๔	มาก
๕) ระบบการเมืองผลักดันนโยบายภาครัฐให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน	๓.๘๓	๐.๗๘	มาก
โดยรวม	๓.๗๕	๐.๕๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความสามารถของระบบการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๕๙) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “นโยบายภาครัฐส่งเสริมและมีระบบให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบระบบการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๙๔$, S.D.=๐.๘๔)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองผลักดันนโยบายภาครัฐให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X}=๓.๘๓$, S.D.=๐.๗๘)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองกำหนดนโยบายปัจจัยการเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองประชาชนทางเศรษฐกิจ ของประชาชนทุกคน ($\bar{X}=๓.๕๓$, S.D.=๐.๘๓)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา
 ทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
 อุทัยธานี ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(n=๓๘๔)

ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) ระบบการเมืองมีการแบ่งโครงสร้างทางนิติบัญญัติ เพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ ใน การปกครองตนเอง	๔.๐๔	๐.๗๘	มาก
๒) ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางฝ่ายบริหาร ให้เอื้อ ประโยชน์ต่อท้องถิ่น คนในพื้นที่ ไม่มากด้วย ขั้นตอน	๓.๘๗	๐.๖๘	มาก
๓) ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางตุลาการ เกี่ยวกับการ การให้ความเป็นธรรม ต่อการบริหารงานของ องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น	๓.๖๗	๐.๖๙	มาก
๔) ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางช่วยฝ่ายบริหาร	๓.๙๑	๐.๖๒	มาก
๕) ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางสวัสดิการ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด	๓.๙๒	๐.๘๓	มาก
โดยรวม	๓.๘๘	๐.๕๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กร
 ส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๕๙) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับมากที่สุด ข้อนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองมีการแบ่งโครงสร้างทาง
 นิติบัญญัติเพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ ในการปกครองตนเอง ($\bar{X}=๔.๐๔$,
 S.D.=๐.๗๘)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางสวัสดิการ องค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X}=๓.๙๒$, S.D.=๐.๘๓)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ใน
 ระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางตุลาการ เกี่ยวกับการให้ความเป็นธรรม
 ต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๖๗$, S.D.=๐.๖๙)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา
 ทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
 อุทัยธานี ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล

(n=๓๘๔)

ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การสร้างวัฒนธรรม การรณรงค์ทางการเมือง เป็น การเสริมสร้างประชาชนเรื่องการใช้สิทธิ หน้าที่ ตามสิทธิที่ตนพึงมี	๓.๗๗	๐.๘๓	มาก
๒) การส่งเสริมประชาชนให้ตื่นตัวการเมือง ให้ ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของ ประชาชนทุกคน	๓.๙๑	๐.๘๐	มาก
๓) เสริมสร้างประชาชนให้ร่วมกิจกรรมกิจกรรม ร่วม กิจกรรมทางการเมืองทุกครั้ง	๓.๘๔	๐.๗๖	มาก
๔) องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ส่งเสริมประชาชนเรื่องเคารพผู้นำ เชื่อฟังผู้นำให้ ความเคารพร่วมมือและให้มีส่วนร่วม	๓.๘๙	๐.๖๙	มาก
๕) เสริมสร้างประชาชนให้รักท้องถิ่น ห่วงแทนทำนุ บำรุงรักษา	๓.๘๕	๐.๗๔	มาก
โดยรวม	๓.๘๕	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กร
 ส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๕$, S.D.=๐.๖๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
 น้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การส่งเสริม
 ประชาชนให้ตื่นตัวการเมือง ให้ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน
 ($\bar{X}=๓.๙๑$, S.D.=๐.๘๐)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี
 ส่งเสริมประชาชนเรื่องเคารพผู้นำ เชื่อฟังผู้นำให้ความเคารพร่วมมือและให้มีส่วนร่วม ($\bar{X}=๓.๘๙$,
 S.D.=๐.๖๙)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “การสร้างวัฒนธรรม การ
 รณรงค์ทางการเมือง เป็นการเสริมสร้างประชาชนเรื่องการใช้สิทธิ หน้าที่ ตามสิทธิที่ตนพึงมี ($\bar{X}=$
 ๓.๗๗, S.D.=๐.๘๓)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนา
 ทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
 อุทัยธานี ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย

(n=๓๘๔)

ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ทางด้านการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ไม่ปิดกั้นสิ่งใหม่ๆ พร้อมปรับตาม	๓.๖๗	๐.๖๖	มาก
๒) องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทาง ผสมผสานวัฒนธรรม ยอมรับวัฒนธรรมต่างๆ เห็นว่าดีว่ามีความเหมาะสม	๓.๘๐	๐.๗๔	มาก
๓) องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ทางด้านการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ ประชาชนตื่นตัวทางต่อการบริหาร การพัฒนาอยู่ เสมอ	๓.๘๖	๐.๗๒	มาก
๔) การกระจายอำนาจทางการเมืองขององค์กรส่วน ปกครองท้องถิ่นเป็นการให้อิสระทางการบริหาร เพื่อการปรับตัวของแต่ละท้องถิ่น	๓.๙๑	๐.๖๗	มาก
๕) องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ทางด้านนวัตกรรม ยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่ เสมอ	๓.๗๒	๐.๗๕	มาก
โดยรวม	๓.๗๙	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กร
 ส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X}$ = ๓.๘๕, S.D. = ๐.๖๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การกระจายอำนาจทางการเมืองของ
 องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นเป็นการให้อิสระทางการบริหารเพื่อการปรับตัวของแต่ละท้องถิ่น
 ($\bar{X}$ = ๓.๙๑, S.D. = ๐.๖๗)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ
 ทางด้านการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนตื่นตัวทางต่อการบริหาร การพัฒนาอยู่เสมอ
 ($\bar{X}$ = ๓.๘๖, S.D. = ๐.๗๒)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “องค์กรส่วน
 ปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทางด้านการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ไม่ปิดกั้นสิ่งใหม่ๆ พร้อมปรับตาม
 ($\bar{X}$ = ๓.๖๗, S.D. = ๐.๖๖)” ตามลำดับ

๔.๒.๓ การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นใน
จังหวัดอุทัยธานี ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักการบริหาร
นิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น
ในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรม โดยรวม

(n=๓๘๔)

การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรม เพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการ บริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
๑. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี)	๓.๗๑	๐.๗๓	มาก	๖
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ)	๓.๘๗	๐.๗๔	มาก	๔
๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตาม กฎข้อบังคับ)	๓.๗๕	๐.๖๖	มาก	๕
๔. สักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส)	๓.๗๐	๐.๕๘	มาก	๗
๕. ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ)	๓.๙๐	๐.๖๒	มาก	๓
๖. สักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปุชนียสถาน ทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง)	๓.๙๗	๐.๗๓	มาก	๒
๗. การอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี)	๓.๙๙	๐.๗๖	ปานกลาง	๑
โดยรวม	๓.๘๔	๐.๕๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่
ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}$ = ๓.๘๔, S.D. = ๐.๕๖) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี)

($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.76)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “สักการะ เคารพ นับถือ บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.73)” “ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิเสรีภาพ) ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.76)” ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.57)” “พร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) ($\bar{X}=3.73$, S.D.=0.51)” “ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) ($\bar{X}=3.71$, S.D.=0.77)” “หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ว่า “สักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.54)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอภิธานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอภิธานิยธรรม หลักการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี)

(n=354)

หลักการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การเข้าร่วมการประชุมภายในองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดกฎระเบียบของชุมชนอยู่เป็นประจำ	3.55	0.55	มาก
๒) การปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์กรบริหาร ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ พัฒนาทางการเมือง	3.58	0.56	มาก
๓) การประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.56	0.55	มาก
โดยรวม	3.57	0.55	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า การประยุกต์หลักอภิธานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอภิธานิยธรรมด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.56)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.55)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “การเข้าร่วมการประชุม

ภายในองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดภาวะเทียบของชุมชนอยู่เป็นประจำ ($\bar{X}=๓.๙๕$, $S.D.=๐.๘๘$)” คือตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรม ตามหลักการพร้อมเพรียงกัน ประชุม (ความรับผิดชอบ)

(n=๓๘๔)

หลักการพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) การเข้าร่วมประชุมตามความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และตรงเวลาเสมอเพื่อความเท่าเทียมกันของคน ในองค์กรและระบบย่อย	๓.๘๖	๐.๗๗	มาก
๒) การแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่การประชุม ขององค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	๓.๙๐	๐.๘๑	มาก
๓) สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วม กิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกันเป็นความสามารถใน การบริหารของระบบย่อย	๓.๘๔	๐.๘๔	มาก
โดยรวม	๓.๘๗	๐.๗๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรม ตามหลักการพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๗$, $S.D.=๐.๗๕$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุก ข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่การประชุมของ องค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ($\bar{X}=๓.๙๐$, $S.D.=๐.๘๑$)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การเข้าร่วมประชุมตามความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตรง เวลาเสมอเพื่อความเท่าเทียมกันของคนในองค์กรและระบบย่อย ($\bar{X}=๓.๘๖$, $S.D.=๐.๗๗$)” และข้อที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน เป็นความสามารถในการบริหารของระบบย่อย ($\bar{X}=๓.๘๔$, $S.D.=๐.๘๔$)” คือตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรม ตามหลักการไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ)

(n=๓๘๔)

หลักการไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบัญญัติระเบียบ ความเป็นอิสระของระบบย่อย ที่มีกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทของพื้นที่	๓.๕๒	๐.๙๓	มาก
๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระเบียบกฎเกณฑ์และ ข้อบังคับต่างๆ ในการแบ่งโครงสร้างการทำงาน	๓.๘๒	๐.๗๗	มาก
๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแบ่งโครงสร้าง ตามบทบัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง	๓.๙๑	๐.๘๑	มาก
โดยรวม	๓.๗๕	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า การประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรมตามหลักการไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแบ่งโครงสร้างตามบทบัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.81)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่างๆ ในการแบ่งโครงสร้างการทำงาน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.77)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบัญญัติระเบียบความเป็นอิสระของระบบย่อย ที่มีกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทของพื้นที่ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.93)” คือตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรม ตามหลักการสักการะ เคารพ นับถือ บูชา ท่านผู้ใหญ่อันทั้งหลาย (ผู้นำชุมชน กรรมการท้องถิ่น)

(n=๓๘๔)

หลักการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่อันทั้งหลาย (ผู้นำชุมชน กรรมการท้องถิ่น)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำชุมชน เพื่อให้การบริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน	๓.๗๕	๐.๖๕	มาก
๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุไปตตามนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.๗๐	๐.๖๒	มาก
๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุไปตตามพันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓.๖๗	๐.๖๙	มาก
โดยรวม	๓.๗๐	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรมตามหลักการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่อันทั้งหลาย (ผู้นำชุมชน กรรมการท้องถิ่น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๐$, S.D.=๐.๕๘) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำชุมชน เพื่อให้การบริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๖๕)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุไปตตามนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๗๐$, S.D.=๐.๖๒)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ

ของผู้รู้หรือประชาชนชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุไปตามพันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๖๗$, $S.D.=๐.๖๙$)” คือตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรม ตามหลักการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ)

(n=๓๘๔)

หลักการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้เปิดโอกาสให้อิสรະสตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร	๔.๐๑	๐.๗๗	มาก
๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้เปิดโอกาสให้สตรี ได้บริหารภายในองค์กรตามความรู้ความสามารถ	๓.๘๖	๐.๖๘	มาก
๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทภายในองค์กรอย่างเท่าเทียมกับบุรุษ	๓.๘๒	๐.๖๖	มาก
โดยรวม	๓.๙๐	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการบริหารนิยธรรมตามหลักการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๐$, $S.D.=๐.๖๒$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้เปิดโอกาสให้อิสรະสตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ($\bar{X}=๔.๐๑$, $S.D.=๐.๗๗$)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้เปิดโอกาสให้สตรี ได้บริหารภายในองค์กรตามความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=๓.๘๖$, $S.D.=๐.๖๘$)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้สตรีมี บทบาทภายในองค์กรอย่างเท่าเทียมกับบุรุษ ($\bar{X}=๓.๘๒$, $S.D.=๐.๖๖$)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอภินิหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอภินิหารนิยธรรม ตามหลักการสักการะ เคารพนับถือ บูชา ต่อปูชนียสถาน (องค์กรทางการเมือง)

(n=๓๘๔)

หลักการสักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถาน (องค์กรทางการเมือง)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระบบการเมือง ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔.๐๑	๐.๗๙	มาก
๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในท้องถิ่น ได้ร่วมกันรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น	๓.๙๘	๐.๘๑	มาก
๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในท้องถิ่น ร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	๓.๙๒	๐.๘๑	มาก
โดยรวม	๓.๙๗	๐.๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า การประยุกต์หลักอภินิหารนิยธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักการสักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถาน (องค์กรทางการเมือง) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระบบการเมืองส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.79)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในท้องถิ่นได้ร่วมกันรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.81)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในท้องถิ่นร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.81)” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมือง ตามหลักอปริหานิยธรรม หลักการอารักขา คຸ້ມครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนนักการเมืองคนดี)

(n=๓๘๔)

หลักการอารักขา คຸ້ມครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนนักการเมืองคนดี)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปกป้อง คຸ້ມครอง พระพุทธศาสนา โดยการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยปัจจัย ๔	๓.๙๖	๐.๘๕	มาก
๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้คຸ້ມครอง พระพุทธศาสนาโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการ	๓.๙๙	๐.๘๑	มาก
๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักธรรมของทางพระพุทธศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับประชาชน	๔.๐๑	๐.๘๐	มาก
โดยรวม	๓.๙๙	๐.๗๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า การประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ตามหลักอปริหานิยธรรมตามหลักการอารักขา คຸ້ມครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนนักการเมืองคนดี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักธรรมของทางพระพุทธศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับประชาชน ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.80)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้คຸ້ມครองพระพุทธศาสนาโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการ ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.81)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้คຸ້ມครองพระพุทธศาสนาโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการ ($\bar{X}=3.96$, S.D.=0.85)” ตามลำดับ

๔.๒.๓ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิจัยเชิงสำรวจโดยการแจกแบบสอบถามข้อมูลองค์ประกอบการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ความเท่าเทียมกัน ความสามารถของระบบการเมือง การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล และความเป็นอิสระของระบบย่อย และหลักธรรม มีรายละเอียดดังนี้คือ

สมมติฐานที่ ๑ หลักการพัฒนาทางการเมือง มีอิทธิพลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression) โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) และตัวแปรต้น เป็นสภาพสังคม (X๑) ผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม เป็นการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) และตัวแปรต้น เป็นการพัฒนาทางการเมือง (X๑)

Variables Entered/Removed ^a			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
๑	X๑ ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Y

b. All requested variables entered.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
๑	.๗๑๑	.๕๐๖	.๕๐๕	.๓๙๐๐๗

a. Predictors: (Constant), X๑

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
๑	Regression	๕๙.๕๖๔	๑	๕๙.๕๖๔	๓๙๑.๔๗๑	.๐๐๑
	Residual	๕๘.๑๒๓	๓๘๒	.๑๕๒		
	Total	๑๑๗.๖๘๗	๓๘๓			

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors: (Constant), X๑

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
๑	(Constant)	๐.๘๒๐	๐.๑๕๔		๕.๓๒๗	๐.๐๐๐
	X๑	๐.๗๘๖	๐.๐๔๐	๐.๗๑๑	๑๙.๗๘๖	๐.๐๐๐

a. Dependent Variable: Y

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบง่ายข้างต้น ได้สมการการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย คือ

$$Y = 0.820 + 0.786 (X_1)$$

โดยมี $F = 381.471$, $p\text{-value} = 0.000$, $R\text{-square} = 0.506$ (๕๐.๖%),
และ $\beta_1 = 0.711$

แสดงว่า การพัฒนาทางการเมือง (X๑) มีอิทธิพลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วน
ปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๐๑) ซึ่งการพัฒนาทาง
การเมือง (X๑) สามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๕๐.๖ โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1)
เท่ากับ ๐.๗๑๑

สมมติฐานที่ ๒ หลักกรรม มีอิทธิพลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (simple linear regression) โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) และตัวแปรต้น เป็นหลักการบริหารนิยธรรม (X๒) ผลการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม เป็นการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) และตัวแปรต้น เป็นหลักการบริหารนิยธรรม (X๒)

Variables Entered/Removed ^a			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
๑	X๒ ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Y

b. All requested variables entered.

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
๑	๐.๘๑๙	๐.๖๗๑	๐.๖๗๐	๐.๓๑๘๓๖

a. Predictors: (Constant), X๒

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
๑	Regression	๗๘.๙๗๑	๑	๗๘.๙๗๑	๗๗๙.๑๗๖	๐.๐๐๐
	Residual	๓๘.๗๑๖	๓๘๒	๐.๑๐๑		
	Total	๑๑๗.๖๘๗	๓๘๓			

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors: (Constant), X๒

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized		Standardized	t	Sig.
		Coefficients		Coefficients		
		B	Std. Error	Beta		
๑	(Constant)	๐.๗๓๑	๐.๑๑๓		๖.๔๙๗	๐.๐๐๐
	X๑	๐.๘๐๙	๐.๐๒๙	๐.๘๑๙	๒๗.๙๑๔	๐.๐๐๐

a. Dependent Variable: Y

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบง่ายข้างต้น ได้สมการการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย คือ

$$Y = 0.731 + 0.809 (X_2)$$

โดยมี $F = 779.176$, $p\text{-value} = 0.000$, $R\text{-square} = 0.671$ (๖๗.๑%),
และ $\beta_2 = 0.809$

แสดงว่า หลักอำนวยการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๐๑) ซึ่งหลักอำนวยการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (X_๒) สามารถอธิบายความผันแปรของการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) ได้ร้อยละ ๖๗.๑ โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_2) เท่ากับ ๐.๘๐๙

ตารางที่ ๔.๒๘ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ที่	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
๑	การพัฒนาทางการเมือง มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	มีอิทธิพล (ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑)
๒	หลักอำนวยการบริหารงาน มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	มีอิทธิพล (ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์การประยุกต์หลักอำนวยการบริหารงานเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

การวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการเมืองที่ส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยการประยุกต์หลักอำนวยการบริหารงาน จากการเก็บข้อมูลจากการสำรวจจึงนำมาซึ่งการสัมภาษณ์ ดังนี้

๔.๓.๑ การประยุกต์หลักอำนวยการบริหารงานเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

อปธานิธรรมนี้เป็นหลักธรรมสำหรับใช้ในการพัฒนาการเมืองเพื่อส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันมิให้การบริหารหมู่คณะเสื่อม แต่กลับเสริมให้เจริญเพียงส่วนเดียว โดยปฏิบัติตามหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยการพัฒนาการเมืองนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว มี ๗ ประการ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเมืองในการส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย

๑. หมั่นประชุมกันเป็นประจำ เพราะการประชุมกันบ่อยๆ ทั้งระบบย่อย และเครือข่าย ในท้องถิ่น เป็นการระดมมันสมองรวมทั้งความสามารถที่ทุกคนมี นำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ส่งเสริมการพัฒนาแก้ปัญหาท้องถิ่นและสร้างการมีส่วนร่วม

๒. พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันปรึกษาหารือเพื่อ สร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเท่าเทียม มีความรับผิดชอบร่วมกัน

๓. ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ทุกคนที่เป็นสมาชิกของท้องถิ่น จะต้องถูกระเบียบข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหาร เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ

๔. เคารพนับถือผู้ปกครอง เชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ความเป็นผู้ใหญ่กับความเป็นผู้น้อย เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกเพราะการปกครองการบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ ตาม หน้าที่ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำต้องปฏิบัติ

๕. ไม่ลุแก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้ดั่งนี้ย่อมทำให้สังคมมี ระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้ยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสีย ด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น

๖. รักสันติภาพ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ แสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติดี โดยไม่ประมาท การที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี เป็นเครื่องยืนยันความ บริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจได้ดี

๗. ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดีส่งเสริมคนดี เลือกคนดี มีความสามารถเข้ามาเป็น กำลังพัฒนาหมู่คณะของตน

การประยุกต์หลักอภิธานิธรรม เพื่อพัฒนาทางการเมือง ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความเท่า เทียม ๒) ความสามารถของระบบการเมือง ๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ๔) การเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล และ ๕) ความเป็นอิสระของระบบย่อย

๑. หลักการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์

๑) ด้านความเท่าเทียม จากการสัมภาษณ์ พบดังนี้

(๑) เป็นการสร้างค่านิยมใหม่ ของในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น บนหลักของกฎหมายจะเป็นการสร้างระบบการบริหารองค์การ ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของ วิชาการเชื่อว่าสามารถบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่าง แท้จริง^{๙๑}

^{๙๑}ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) การพัฒนาการเมืองตามหลักอภิธานิยธรรมหมายถึงธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี^{๑๒}

(๓) อภิธานิยธรรมเป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญอย่างเดียว ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ และเกิดความสามัคคีในสังคม^{๑๓}

(๔) หลักการอภิธานิยธรรม มีความหมายสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมตามกฎหมาย ซึ่งถูกนำมาปรับใช้กับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน อยู่แล้วแต่ความสมบูรณ์แบบ ยังไม่เพียงพอ ต้องมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและตระหนัก ทั้งฝ่ายการเมือง และประชาชนเพิ่มขึ้น^{๑๔}

(๕) การพูดคุยกันจะได้ ไม่ว่าจะเป็นที่ประชุมใหญ่ หรือที่ประชุมเล็ก ประชุมเป็นทางการ หรือประชุมไม่จำเป็นต้องเป็นทางการ จะได้ข้อมูลข่าวสารที่ตรง ไม่คลาดเคลื่อนจากหนึ่ง ไปสอง ไปสาม ไม่รู้จบ^{๑๕}

(๖) การพูดคุยกันบ่อยๆ จะได้ข้อมูลที่ใหม่เสมอ และจะไม่คลาดเคลื่อนเหมือนฟังต่อๆ กันมา โทษของการไม่พูดคุยกันบ่อย หรือเข้าฟังไม่อยู่จนจบ หรือมาไม่ทันล่าช้า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นโทษต่อตัวเองและองค์กร การไม่พบปะกันนัก จะทำให้คนระวังตัวเอง ไม่เปิดตัวเอง^{๑๖}

(๗) การประชุมกันบ่อยๆ นั้นคงดีมาก แต่ต้องยอมรับคำคัดค้านความเห็นต่างได้ อาจเว้นการเข้าร่วมประชุมได้บ้าง กรณีไม่เร่งด่วนการประชุมอาจไม่เป็นพิธีรีตองอะไรมากนักก็สามารถจะพูดคุยกันที่โต๊ะทำงานได้ ยอมรับคำแนะนำจากผู้นำชุมชน (ด้านการมีประสบการณ์) ในการดำรงชีวิต สตรี องค์กรควรเปิดโอกาสให้เข้าทำงาน เพราะมีศักยภาพใกล้เคียงผู้ชาย สิ่งใดขัดต่อชุมชน ไม่ควรนำเข้ามา สิ่งที่ดีอยู่แล้วไม่ต้องรื้อต่อชุมชน คงไว้ คนดีควรส่งเสริม ดูแลศาสนสถานให้อยู่คู่ชุมชน^{๑๗}

(๘) การเมืองท้องถิ่น เช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะกระจายมาจากส่วนกลาง มาอยู่ใกล้กับประชาชน มีส่วนรู้ ส่วนรับรู้ในปัญหา และส่วนของการกำหนดการแก้ไขปัญหาเองระบบการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น นับว่ามีความสำคัญมากในการทำงาน เพื่อร่วมมือกันทำงานแก้ไขปัญหา^{๑๘}

^{๑๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๒) ด้านความสามารถของระบบการเมือง จากการสัมภาษณ์ พบดังนี้

(๑) ความสามารถของระบบการเมืองในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการสร้างระบบการบริหารองค์การ ที่สอดคล้องกับธรรมาภิบาล ที่นักวิชาการเชื่อว่าสามารถบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๙๙}

(๒) การพัฒนาการเมืองตามหลักธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม หน่วยงานใดสังคมใดปฏิบัติ จะเป็นไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี^{๑๐๐}

(๓) อปรีทานิยธรรมเป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญการพัฒนาการเมืองตามหลักธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ และเกิดความสามัคคีในสังคม^{๑๐๑}

(๔) หลักการอปรีทานิยธรรม มีความหมายสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ที่ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมตามกฎหมาย ซึ่งถูกนำมาปรับใช้กับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน อยู่แล้วแต่ความสมบูรณ์แบบ ทั้งฝ่ายการเมือง และประชาชนเพิ่มขึ้น^{๑๐๒}

(๕) ความสามารถของระบบการเมืองเป็นการพัฒนาทางการเมืองต้องส่งเสริมการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีนโยบายด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน เพื่อให้เกิดพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย^{๑๐๓}

(๖) การพูดคุยกันจะได้ ไม่ว่าจะเป็นที่ประชุมใหญ่ หรือที่ประชุมเล็ก ประชุมเป็นทางการ หรือประชุมไม่จำเป็นต้องเป็นทางการ จะได้ข้อมูลข่าวสารที่ตรง ไม่คลาดเคลื่อนจากหนึ่งไปสอง ไปสาม ไม่รู้จบ^{๑๐๔}

(๗) การพูดคุยกันบ่อยๆ จะได้ข้อมูลที่ใหม่เสมอ และจะไม่คลาดเคลื่อนเหมือนฟังต่อๆ กันมา โทษของการไม่พูดคุยกันบ่อย หรือเข้าฟังไม่อยู่จนจบ หรือมาไม่ทันล่าช้า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นโทษต่อตัวเองและองค์กร การไม่พบปะกันนัก จะทำให้คนระวังตัวเอง ไม่เปิดตัวเอง

(๘) การประชุมยอมรับคำแนะนำจากผู้นำชุมชน ด้านการมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิต สตรี องค์กรควรเปิดโอกาสให้เข้าทำงาน เพราะมีศักยภาพใกล้เคียงผู้ชาย สิ่งใดขัดต่อชุมชน ไม่ควรนำเข้ามา^{๑๐๕}

^{๙๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

^{๑๐๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

^{๑๐๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๙) การเมืองท้องถิ่น เช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะกระจายมาจากส่วนกลาง มาอยู่ใกล้กับประชาชน มีส่วนรู้ ส่วนรับรู้ในปัญหา และส่วนของการกำหนดการแก้ไขปัญหาเองระบบการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น นับว่ามีความสำคัญมาก ในการทำงาน เพื่อร่วมมือกันทำงานแก้ไขปัญหา^{๑๐๖}

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง จากการสัมภาษณ์ พบดังนี้

(๑) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนหลักของกฎหมายจะเป็นการสร้างระบบการบริหารองค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๑๐๗}

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เป็นการพัฒนาการเมืองเพื่อความเจริญ ทั้งฝ่ายบ้านเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี^{๑๐๘}

(๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะในทางการเมืองการปกครอง เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ และเกิดความสามัคคีในสังคม^{๑๐๙}

(๔) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมตามกฎหมาย ซึ่งถูกนำมาปรับใช้กับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน อยู่แล้วแต่ความสมบูรณ์แบบ ยังไม่เพียงพอ ต้องมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและตระหนัก ทั้งฝ่ายการเมือง และประชาชน เพิ่มขึ้น^{๑๑๐}

(๕) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง สร้างการพูดคุยจะได้ข้อมูลที่ใหม่เสมอ จะทำให้คนระวังตัวเอง แต่ก็ต้องมีหลักเกณฑ์ในการตั้งหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นสัดส่วนและสามารถตรวจสอบกันได้^{๑๑๑}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล โดยการร่วมกิจกรรม กิจกรรมของท้องถิ่น เป็นการสร้างค่านิยมใหม่ เป็นพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๑๒}

^{๑๐๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๐๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ในการพัฒนาการเมืองตามหลักการบริหารนิยธรรม ให้เป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี^{๑๑๓}

(๓) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล มีความหมายสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ที่ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมตามกฎหมาย ซึ่งถูกนำมาปรับใช้กับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน อยู่แล้วแต่ความสมบูรณ์แบบ ยังไม่เพียงพอ ต้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนัก ทั้งฝ่ายการเมือง และประชาชนเพิ่มขึ้น^{๑๑๔}

(๔) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล การประชุมกันบ่อยๆ นั้น คงดีมาก แต่ต้องยอมรับคำคัดค้านความเห็นต่างได้ อาจเว้นการเข้าร่วมประชุมได้บ้าง ยอมรับคำแนะนำจากผู้นำชุมชน และสตรี องค์กรควรเปิดโอกาสให้ทำงาน เพราะมีศักยภาพใกล้เคียงผู้ชาย สิ่งใดขัดต่อชุมชน สิ่งที่ดีอยู่แล้วไม่ต้องรื้อต่อชุมชน คนดีควรส่งเสริมให้อยู่คู่ชุมชน^{๑๑๕}

๕) ด้านความเป็นอิสระของระบอบย่อย จากการสัมภาษณ์ พบดังนี้

(๑) การสร้างค่านิยมใหม่ของการบริหารงานเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนหลักร่วมกันประชุมปรึกษาหารือ ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ ที่เชื่อว่าสามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๑๑๖}

(๒) การพัฒนาการเมืองตามหลักการบริหารนิยธรรม เป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเข้าไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและนักการเมือง องค์กรย่อยในพื้นที่ ชุมชนชุมชนต่างๆ ในจังหวัดอุทัยธานี^{๑๑๗}

(๓) การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ให้เกิดคุณประโยชน์ และมีความสามัคคี โดยการให้อิสระแต่ก็ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อจะได้รู้ความเคลื่อนไหว สิ่งไหนที่ช่วยกันได้ก็ช่วยกันไป^{๑๑๘}

(๔) หลักการอธิปไตย มีความหมายสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ที่ยอมรับในความมีอิสระของกันและกัน มีความเสมอภาคเท่าเทียมตามกฎหมาย ที่การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเข้าใจและตระหนักในความเป็นอิสระของชุมชนต่างๆ แต่ก็ต้องให้ความร่วมมือ^{๑๑๙}

^{๑๑๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

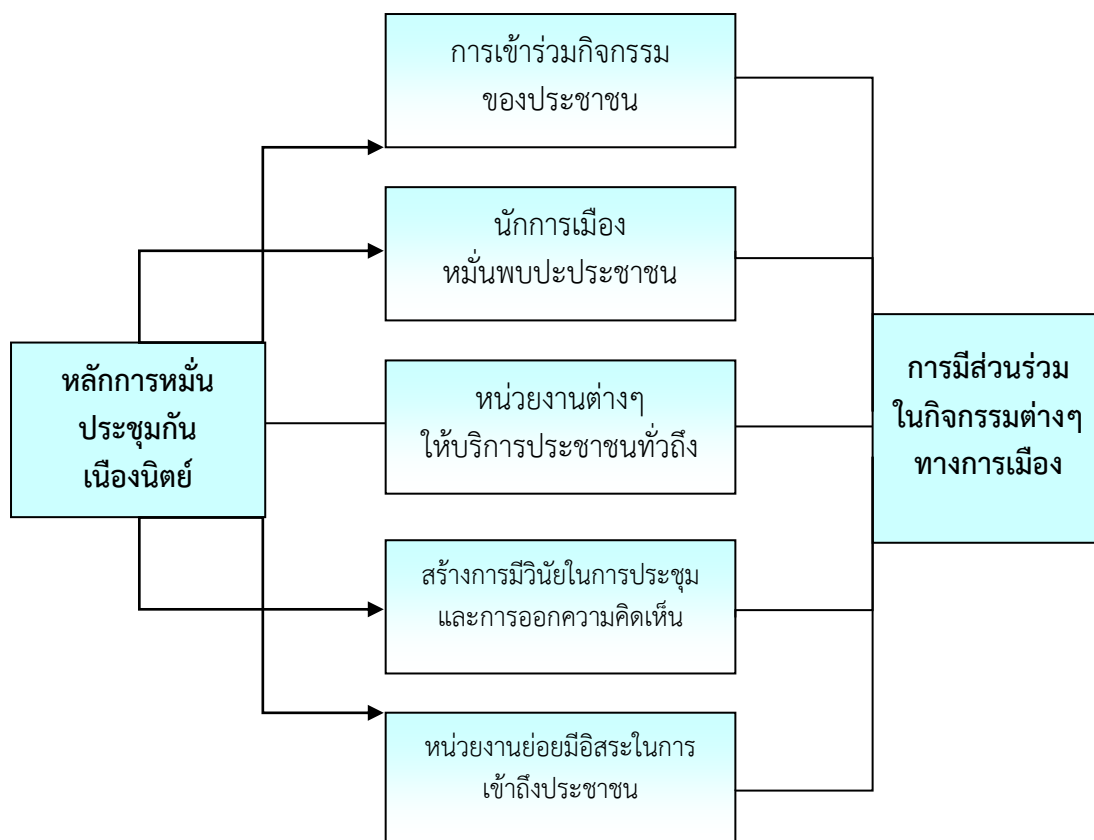
^{๑๑๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๑๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

สรุปได้ว่า หลักธรรมที่ว่าหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปออกเสียง แสดงสิทธิที่มี ตามหน้าที่ของพลเมืองในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น ในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่น

แผนภาพที่ ๔.๑ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง

๒. พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม

๑) ด้านความเท่าเทียม

(๑) การอยู่ร่วมกันในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การทำงานร่วมกันของคนในสังคมของท้องถิ่น จะต้องมีการพบปะประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มี

อะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาถูกไปติดยาเสพติดก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นร่วมกัน^{๑๒๐}

(๒) หลักการบริหารนิยธรรม มีผลต่อการบริหารงานของ อปท. ในจังหวัดอุทัยธานี กล่าวคือ เรื่อง การประชุมพบปะ ปรึกษาหารือ กิจการต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ร่วมกันโดยสม่ำเสมอ พร้อมเพรียงกันประชุมเล็กประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่บัญญัติหรือลัทธิเล็ก ข้อบัญญัติต่างๆ ไม่เพิ่มเติมไม่ละเมิดหรือวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ อันมิได้ตกลงวางบัญญัติไว้ แล้วถือปฏิบัติมันอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้ เป็นธรรมนุญ ให้ความเคารพ และรอรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ผู้มีประสบการณ์มาเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ สรุปทั้ง ๔ ข้อเป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติของสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพระพุทธศาสนา^{๑๒๑}

(๓) การหมั่นพูดจากันในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ทันท่วงทีข้อมูลข่าวสารพร้อมแก้ไข ได้ทันเวลา หมั่นประชุม พูดคุยแก้ปัญหาบ่อยๆ พูด ฟัง ให้จบ ที่ประชุม เข้ารับฟังพร้อมกัน เลิกก็พร้อมกัน ไม่นำไปพูดข้างนอก เคารพผู้นำ ผู้ใหญ่ในชุมชน สิ่งใดเสื่อมเสียต่อองค์กร แม้จะเป็นสิ่งใหม่ ไม่นำเข้ามา ออนุรักษ์สิ่งเดิมไว้ แม้จะไม่ทันสมัยนัก สตรีมีศักยภาพ มีความละเอียดในหน้าที่ ควรส่งเสริมให้มีในองค์กร กิจการงาน ควรส่งเสริม เชิดชูคนดี คุ่มครองคนดี คุ่มครองสตรี^{๑๒๒}

๒) ด้านความสามารถของระบบการเมือง

(๑) การทำงานร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน จะต้องมีการพบคุย ประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมทุกกรณี^{๑๒๓}

(๒) หลักการบริหารนิยธรรม มีผลต่อความสามารถของระบบการเมืองในการบริหารงานของ อปท. ในจังหวัดอุทัยธานี กล่าวคือ เรื่อง การประชุมพบปะ ปรึกษาหารือ กิจการต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ร่วมกันโดยสม่ำเสมอ^{๑๒๔}

(๓) การหมั่นพูดจากันเป็นสิ่งสำคัญเป็นความสามารถของระบบการเมืองทันท่วงทีข้อมูลข่าวสารพร้อมแก้ไขได้ทันเวลา หมั่นประชุม พูดคุยแก้ปัญหาบ่อยๆ พูด ฟัง ให้จบ ที่ประชุมเข้ารับฟังพร้อมกัน เลิกก็พร้อมกัน ไม่นำไปพูดข้างนอก เคารพผู้นำ ผู้ใหญ่ในชุมชน^{๑๒๕}

^{๑๒๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(๑) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เพื่อการประชุมกันบ่อยๆ นั้นคงดีมาก สามารถจะพูดคุยกันที่โต๊ะทำงานได้ ยอมรับคำแนะนำจากผู้นำชุมชน องค์กรควรเปิดโอกาสให้การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๒๖}

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การเมืองท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะกระจายมาจากส่วนกลาง มาอยู่ใกล้กับประชาชน^{๑๒๗}

(๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เป็นการพัฒนาทางการเมืองนั้น ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ต้องมีนโยบายด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน เพื่อให้เกิดพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย^{๑๒๘}

(๔) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง จะต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมทุกกรณี ในสถานที่ทำงานหัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาด ทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นร่วมกัน^{๑๒๙}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล โดยการให้ความร่วมมือและอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันของคนในสังคมของท้องถิ่น ที่จะต้องมีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่เกิดความเสื่อมทุกกรณี^{๑๓๐}

(๒) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล มีการประชุมพบปะปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นความมีเหตุผลของคนที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง^{๑๓๑}

(๓) การหมั่นพูดจากันในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล เป็นผู้ที่ทันต่อข้อมูลข่าวสารพร้อมแก้ไขได้ทันเวลา หมั่นประชุม พูดคุยสิ่งใดเสื่อมเสียต่อองค์กร แม้จะเป็นสิ่งใหม่ ไม่นำเข้ามา^{๑๓๒}

^{๑๒๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๒๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

๕) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย

(๑) หลักสำคัญของอำนวยการนิยธรรมก็คือ การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ทุกเพศ ทุกวัย ผู้ด้วยโอกาสต่างๆ ในพื้นที่เข้ามาร่วมประชุมจะสามารถรับทราบปัญหาความต้องการ รวมทั้งการนำเสนอเป็นมติของที่ประชุมเพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๓๓}

(๒) การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาของชุมชน องค์กรต่างๆ เพื่อให้ความต้องการของประชาชน ในพื้นที่นำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๓๔}

(๓) การให้องค์กรย่อยในท้องถิ่นและประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดกิจกรรม โครงการ แผนงาน ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งมีการประสานแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น^{๑๓๕}

(๔) องค์กรย่อยต่างๆ ถึงแม้มีความอิสระในการปฏิบัติแต่ก็ต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องถือระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ^{๑๓๖}

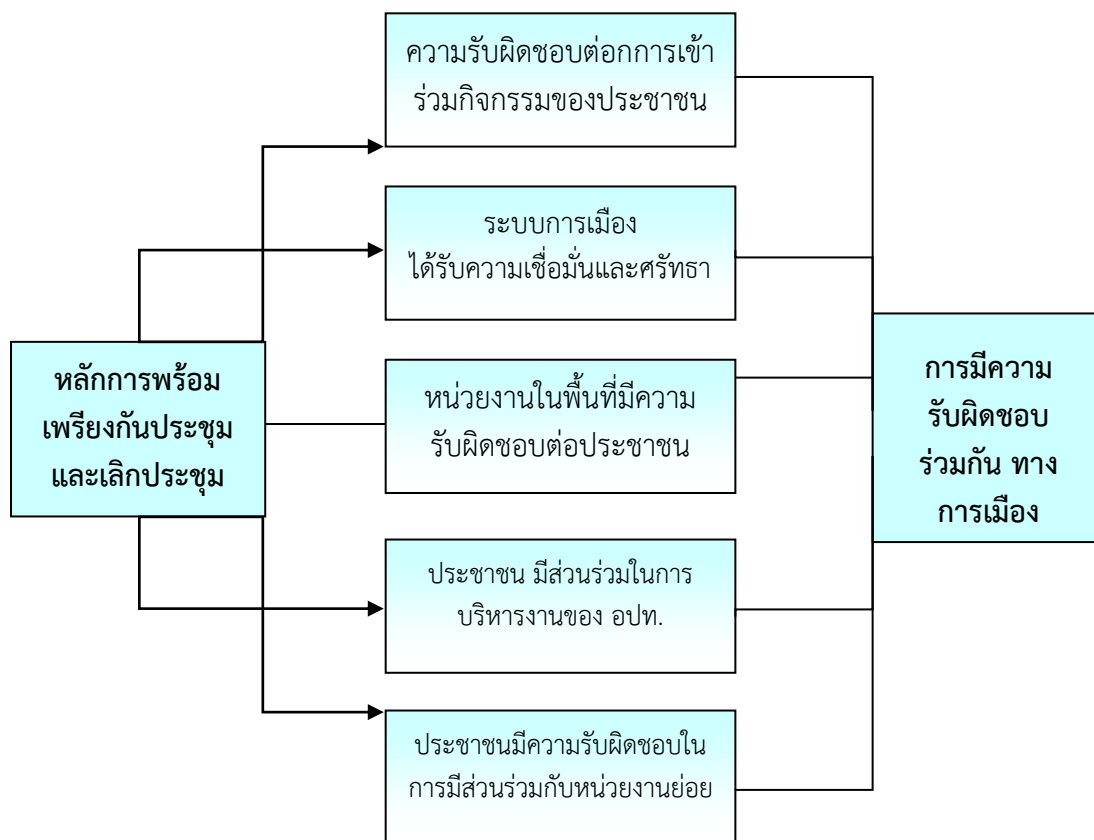
สรุปได้ว่า หลักการพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานองค์กรเพื่อสร้างและมีความรับผิดชอบต่อหน่วยงานนั้นๆ ด้วยความเท่าเทียม ถึงแม้ว่าจะมีองค์กรอิสระต่างๆ ในจังหวัด แต่ทุกคน ทุกองค์กรก็ต้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่อส่วนรวมต่อสังคม การทำแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดกิจกรรม โครงการ แผนงาน ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

^{๑๓๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๒ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง

๓. หลักการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ

๑) ด้านความเท่าเทียม

(๑) การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ เป็นหลักสำคัญของอธิปไตยธรรมก็คือ การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ทุกเพศ ทุกวัย ผู้ด้วยโอกาสต่างๆ ในพื้นที่ เข้ามาร่วมประชุมจะสามารถรับทราบปัญหาความต้องการ รวมทั้งการนำเสนอเป็นมติของที่ประชุม เพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติตามกฎของชนหมู่มากเป็นเรื่องสำคัญในการอยู่ร่วมกัน จึงจะสามารถสร้างความเท่าเทียมได้^{๑๓๗}

(๒) การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ทุกเพศ ทุกวัย สร้างกฎข้อบังคับร่วมกัน โดยการเข้ามาร่วมประชุมจะสามารถ

^{๑๓๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

นำเสนอเป็นมติของที่ประชุม เพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๓๘}

(๓) กล่าวคือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดกิจกรรม โครงการ แผนงาน ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งมีการประสานแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น^{๑๓๙}

(๔) ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ ทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องถือระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ^{๑๔๐}

๒) ด้านความสามารถของระบบการเมือง

(๑) ความสามารถของระบบการเมือง ในการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ทุกเพศ ทุกวัย ผู้ด้วยโอกาสต่างๆ จะสามารถรับทราบปัญหาความต้องการ รวมทั้งการนำเสนอเป็นมติของที่ประชุม เพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๑}

(๒) การประชุมเป็นความสามารถของระบบการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน รับทราบปัญหาความต้องการ รวมทั้งการนำเสนอเป็นมติของที่ประชุม เพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๒}

(๓) ความสามารถของระบบการเมืองมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล^{๑๔๓}

^{๑๓๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๓๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๔) ความสามารถของระบบการเมือง ทำให้เกิดการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องถือระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ^{๑๔๔}

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(๑) หลักการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ต้องอาศัยกฎระเบียบ ต้องมีกฎเกณฑ์ และหลักการ การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน เข้ามาร่วมประชุมจะสามารถรับทราบปัญหาความต้องการ รวมทั้งการนำเสนอเป็นมติของที่ประชุม^{๑๔๕}

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๖}

(๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมวางกฎเกณฑ์ และแผนการเพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๗}

(๔) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง กล่าวคือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๔๘}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ตามหลักสำคัญของอนุรักษนิยมก็คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นการรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๑๔๙}

^{๑๔๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๔๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ได้ปฏิบัติตามกฎ เป็นการรักษาวัฒนธรรมที่ดั่งงามในสังคมแบบประชาธิปไตย^{๑๕๐}

(๓) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล คือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งมีการประสานแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น^{๑๕๑}

(๔) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล โดยการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องถือระเบียบข้อบังคับเพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ^{๑๕๒}

๕) ด้านความเป็นอิสระของระบอบย่อย

(๑) การอยู่ร่วมกันในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลายองค์กรที่ต้องทำงานร่วมกันตามหน้าที่ของแต่ละองค์กร เพื่อแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ แก่ประชาชนและท้องถิ่น^{๑๕๓}

(๒) การบริหารงานของ อปท. ในจังหวัดอุทัยธานี ให้ความสำคัญแก่องค์กรย่อยต่างๆ แก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน เป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติของสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพระพุทธศาสนา^{๑๕๔}

(๓) การได้รับความร่วมมือจากองค์กรย่อยในท้องถิ่น นับว่าเป็นการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี จะเห็นว่าเมื่อไหร่ที่มีกิจกรรมองค์กรย่อย จะให้ความร่วมมือด้วยดี^{๑๕๕}

สรุปได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล คือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งมีการประสานแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น การได้รับความร่วมมือจากองค์กรย่อยในท้องถิ่น นับว่าเป็นการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี การอยู่ร่วมกันในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลาย

^{๑๕๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

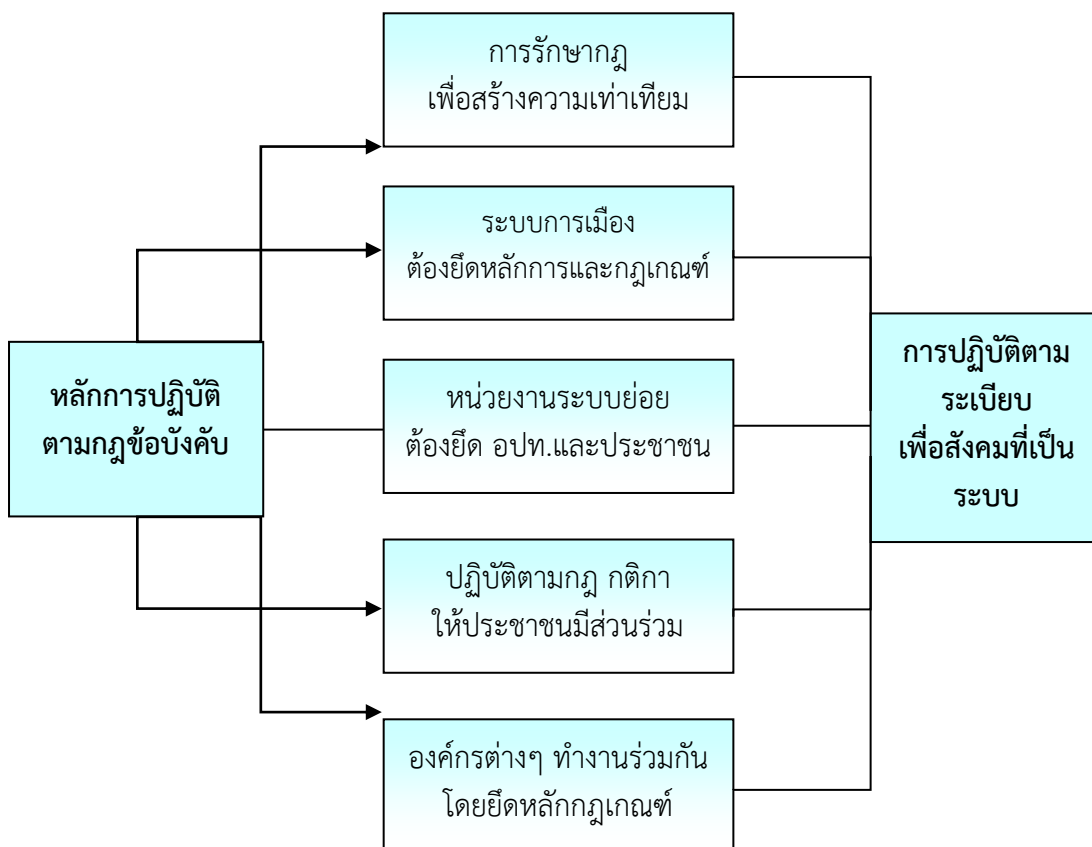
^{๑๕๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

องค์กรที่ต้องทำงานร่วมกันตามหน้าที่ของแต่ละองค์กร เพื่อแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและท้องถิ่น

แผนภาพที่ ๔.๓ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง

๔. หลักเคารพนับถือผู้ใหญ่

๑) ด้านความเท่าเทียม

(๑) การปกครอง การให้การยอมรับผู้นำ จากที่ตนเองเป็นคนเลือกมาเพื่อเป็นผู้นำในการบริหาร การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ และผู้ตาม มีหน้าที่ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำเป็นต้องปฏิบัติ^{๑๕๖}

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ให้การสนับสนุน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการกลุ่ม องค์กรเครือข่ายภาคประชาชน รวมทั้งพบปะประชาชนและมีการประชุมวางแผนการดำเนินกิจกรรม

^{๑๕๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

โครงการ และร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งร่วมทำงานกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และมีความเป็น
กันเอง^{๑๕๗}

(๓) การเชื่อการเตือนของคนที่มีประสบการณ์ในชุมชนนั้น ควรเชื่อไว้บ้างแม้จะ
ดูยากต่อการพิสูจน์ เช่น คนอายุ ๒๕ ปี เบญจเพศ จะมีอันเป็นไป ถ้าออกจากบ้านเที่ยวเตร่หนัก แต่ถ้า
มองในแง่ ทำให้คนไม่ประมาท ระวังตัวเองมากขึ้น ก็น่าจะเป็นผลดี ไม่เป็นอะไรก็มี ไม่บัญญัตินำสิ่งที่
ไม่ดีเข้ามาในองค์กรชุมชน ที่ขัดต่อจารีตอันดีงาม สิ่งที่ดีอยู่แล้ว แม้จะล่าสมัยไปบ้างก็ควรอนุรักษ์ เช่น
ผ้าทอด้วยมือใช้เอง คุ้มครองสตรี ส่งเสริมคนดี คุ้มครอง ดูแลศาสนสถาน^{๑๕๘}

๒) ความสามารถของระบบการเมือง

(๑) ระบบการเมืองการปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ มีหน้าที่ปกครอง
หน้าที่สั่งการ เป็นแกนนำในชุมชน ผู้นำในชุมชน เป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่ในชุมชน ในองค์กรอิสระหรือผู้นำ
จำต้องปฏิบัติ^{๑๕๙}

(๒) ความสามารถของระบบการเมือง ในการร่วมบริหารองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ให้การ
สนับสนุน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมทั้งพบปะประชาชนและมีการประชุมวางแผนการ
ดำเนินกิจกรรม โครงการ และร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งร่วมทำงานกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง
และมีความเป็นกันเอง^{๑๖๐}

(๓) การเชื่อการเตือนของคนที่มีประสบการณ์ในชุมชนนั้น เป็นความสามารถ
ของระบบการเมืองในการปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อจารีตอันดีงาม สิ่งที่ดีอยู่แล้ว แม้จะล่าสมัยไปบ้างก็ควร
อนุรักษ์ เช่นผ้าทอด้วยมือใช้เอง คุ้มครองสตรี ส่งเสริมคนดี คุ้มครอง ดูแลศาสนสถาน^{๑๖๑}

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(๑) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การปกครอง เป็นการกระจายอำนาจการ
ปกครอง ความใกล้ชิดและทั่วถึงในการดูแลประชาชน ดังนั้นการบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ และผู้ตาม
มีหน้าที่ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่หรือผู้นำจำต้องปฏิบัติ

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าไป
มีส่วนร่วมในกิจกรรม มีการจัดหน้าที่เพื่อกระจายความรับผิดชอบ องค์กรเครือข่ายภาคประชาชน
รวมทั้งร่วมทำงานกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และมีความเป็นกันเอง^{๑๖๒}

^{๑๕๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๕๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ไม่บัญญัตินำสิ่งที่ไม่ดีเข้ามาในองค์กรชุมชนที่ขัดต่อจารีตอันดีงาม สิ่งที่ดีอยู่แล้ว แม้จะล่าสมัยไปบ้างก็ควรอนุรักษ์ เช่น ผ้าทอด้วยมือใช้เอง คຸ້ມครองสตรี ส่งเสริมคนดี คຸ້ມครอง ดูแลศาสนสถาน^{๑๖๓}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ และผู้ตาม มีหน้าที่ปกครองหน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำเป็นต้องปฏิบัติ ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล^{๑๖๔}

(๒) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ให้การสนับสนุน และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม^{๑๖๕}

(๓) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ในการเชื่อมคนที่มีประสบการณ์ในชุมชนนั้น ด้วยเหตุด้วยผลเป็นสังคมที่มีความเจริญ^{๑๖๖}

๕) ความเป็นอิสระของระบบย่อย

(๑) การปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ และผู้ตาม มีหน้าที่ปกครองหน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำเป็นต้องปฏิบัติ^{๑๖๗}

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม โครงการกลุ่ม องค์กรเครือข่าย ภาคประชาชน รวมทั้งพบปะประชาชนและมีการประชุมวางแผนการดำเนินกิจกรรม โครงการ และร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งร่วมทำงานกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง และมีความเป็นกันเอง^{๑๖๘}

(๓) การเชื่อการเตือนของคนที่มีประสบการณ์ในชุมชนนั้น ควรเชื่อไว้บ้าง แม้จะดูยาก ที่ขัดต่อจารีตอันดีงาม สิ่งที่ดีอยู่แล้ว แม้จะล่าสมัยไปบ้างก็ควรอนุรักษ์ เช่น ผ้าทอด้วยมือใช้เอง คຸ້ມครองสตรี ส่งเสริมคนดี คຸ້ມครอง ดูแลศาสนสถาน^{๑๖๙}

สรุปได้ว่า การเคารพนับถือผู้ปกครอง บ้านเมืองมีกฎ กติกา การยอมรับผู้นำที่ตนเลือก การปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ และผู้ตาม มีหน้าที่ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำเป็นต้องปฏิบัติ ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ในการยอมรับคนที่อาวุโสทางความคิดและประสบการณ์

^{๑๖๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

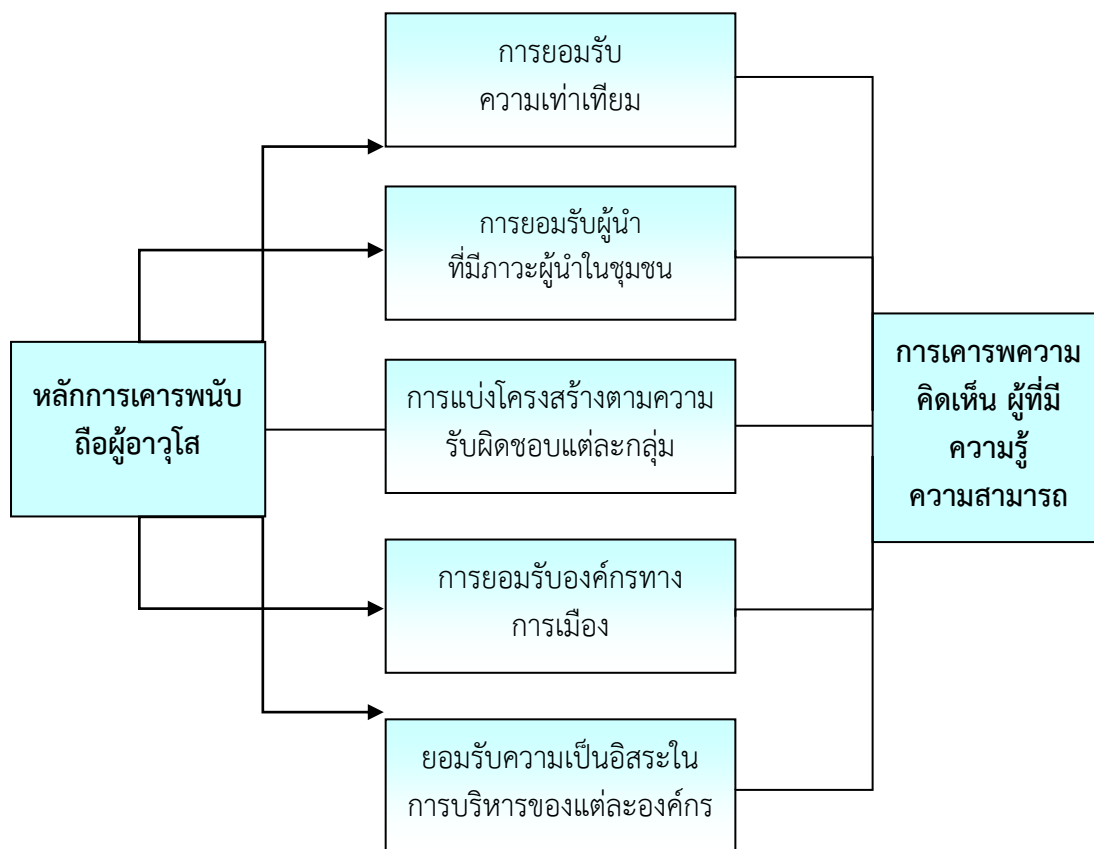
^{๑๖๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๖๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๔ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการเคารพผู้อาวุโส เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง

๕. หลักการให้เกียรติสตรี (ไม่ลู่แก่อำนาจ)

๑) ด้านความเท่าเทียม

(๑) ไม่ลู่แก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้ดั่งนี้ย่อมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้อย่างยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น^{๑๗๐}

(๒) งานบริการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ กล่าวคือ ได้มีการจัดบริการพื้นฐานให้แก่สมาชิกในชุมชน ประชาชนผู้ใช้บริการยอมรับในบริการที่ได้รับ และบุคลากรท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในการให้บริการ ซึ่งการให้บริการประชาชนมีวิสัยทัศน์ คือ “รวดเร็ว ทันท่วงที สะดวก ทัวถึง เสมอภาค” โดยสามารถใช้บริการต่างๆ ได้อย่างดี เช่น งานบริการของอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน (อปพร.) การให้บริการรับ-

^{๑๗๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

ส่งประชาชนที่เจ็บป่วย สามารถโทรเรียกรถบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บริการรับ-ส่งได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นต้น^{๑๗๑}

(๓) หลังจากได้คิดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ตำบลมีการพัฒนาไปถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกันไว้แล้วนั้น จะต้องมีการวางแผนดำเนินงานร่วมกันของคนในองค์กรต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้นในแผนการดำเนินงานนั้นอาจจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตำบลเป็นการพัฒนาเพื่ออนาคต^{๑๗๒}

(๔) การรวมคนในกลุ่มต่างๆ ให้ทำงานร่วมกันทำตามแผนที่วางไว้ภายใต้จิตสำนึกที่จะแก้ปัญหาของตำบลเกิดขึ้นร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกันเช่นนี้เป็นไปตามภารกิจแต่ละองค์กรรับผิดชอบตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้^{๑๗๓}

(๕) หลักการบริหารนิยธรรม เป็นหลักที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ไม่ควรละเลย เพราะไม่ทำให้องค์กรอึมครึม พบปะพูดคุย ทำความเข้าใจ ตกลงในที่ประชุม หมั่นประชุมพูดคุยในองค์กรบ่อย ทำความเข้าใจ ถกเถียงด้วยเหตุและผล เข้าประชุมพร้อมเพรียงกัน จนเลิกได้ข้อสรุปแล้วก็เลิกประชุมพร้อมกัน เคารพ ยอมรับฟังคำแนะนำชาวผู้มีประสบการณ์ ปราชญ์ในชุมชน ในองค์กรไม่นำสิ่งที่ขัดต่อข้อตกลง ต่อความเห็นขององค์กรเข้ามาภายในองค์กร^{๑๗๔}

(๖) มีประสบการณ์นั้น ไม่ควรมองข้าม เช่นผู้ที่อยู่ในเขตพื้นที่นานๆ มีคนเคารพนับถือ เพราะเป็นคนคู่มาอยู่กับชุมชน ควรให้เกียรติเชื่อถือไปด้วยทุกครั้งก็ยิ่งดี^{๑๗๕}

๒) ความสามารถของระบบการเมือง

(๑) ความสามารถของระบบการเมืองทำให้ไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้ดั่งนี้ย่อมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้อย่างยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น^{๑๗๖}

(๒) ความสามารถของระบบการเมืองในงานบริการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ กล่าวคือ ได้มีการจัดบริการพื้นฐานให้แก่สมาชิกในชุมชน ประชาชนผู้ใช้บริการยอมรับในบริการที่ได้รับ และบุคลากรท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในการให้บริการ^{๑๗๗}

(๓) ความสามารถของระบบการเมืองทำให้ได้คิดเพิ่มวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ตำบลมีการพัฒนาไปถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกันไว้แล้วนั้น จะต้องมีการวางแผนดำเนินงาน

^{๑๗๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

ร่วมกันของคนในองค์กรต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้นในแผนการดำเนินงานนั้นอาจจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตำบลเป็นการพัฒนาเพื่ออนาคต^{๑๗๘}

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(๑) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ไม่ลู่แก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้ตั้งนี้ยอมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้อย่างยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น^{๑๗๙}

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ทำให้ช่วยในการเข้าถึงงานบริการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ กล่าวคือ ได้มีการจัดบริการพื้นฐานทำให้แก่สมาชิกในชุมชน ประชาชนผู้ใช้บริการยอมรับในบริการที่ได้รับ และบุคลากรท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในการให้บริการ ซึ่งการให้บริการประชาชนมีวิสัยทัศน์ คือ “รวดเร็วทันทั่วถึง สะดวก ทัวถึง เสมอภาค”^{๑๘๐}

(๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง สร้างยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ตำบลมีการพัฒนาไปถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกันไว้แล้วนั้น จะต้องมีการวางแผนดำเนินงานร่วมกันของคนในองค์กรต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้นในแผนการดำเนินงานนั้นอาจจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตำบลเป็นการพัฒนาเพื่ออนาคต^{๑๘๑}

(๔) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การรวมคนในกลุ่มต่างๆ ให้ทำงานร่วมกันทำตามแผนที่วางไว้ภายใต้จิตสำนึกที่จะแก้ปัญหาของตำบลเกิดขึ้นร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกันเช่นนี้เป็นไปตามภารกิจแต่ละองค์กรรับผิดชอบตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้^{๑๘๒}

(๕) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ทำความเข้าใจ ตกลงในที่ประชุมหมั่นประชุมพูดคุยในองค์กรบ่อย ทำความเข้าใจ ถกเถียงด้วยเหตุและผล เข้าประชุมพร้อมเพรียงกันจนเลิกได้ข้อสรุปแล้วก็เลิกประชุมพร้อมกัน เคารพ ยอมรับฟังคำแนะนำชาวผู้มีประสบการณ์ ปราชญ์ในชุมชน ในองค์กรไม่นำสิ่งที่ขัดต่อข้อตกลง ต่อความเห็นขององค์กรเข้ามาภายในองค์กร^{๑๘๓}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ผู้คนในสังคมอยู่กันอย่างไม่ลู่แก่อำนาจความอยาก ไม่มีความเห็นแก่ตัว ถ้าสังคมใดปฏิบัติได้ตั้งนี้ยอมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้อย่างยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น^{๑๘๔}

^{๑๗๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๗๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล งานบริการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ กล่าวคือ ได้มีการจัดบริการพื้นฐานให้แก่สมาชิกในชุมชน ประชาชนผู้ใช้บริการยอมรับในบริการที่ได้รับ และบุคลากรท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในการให้บริการ^{๑๘๕}

(๓) หลังจากได้คิดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ตำบลมีการพัฒนาไปถึงวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกันไว้แล้วนั้น จะต้องมีการวางแผนดำเนินงานร่วมกันของคนในองค์กรต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้นในแผนการดำเนินงานนั้นอาจจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของตำบลเป็นการพัฒนาเพื่ออนาคต^{๑๘๖}

(๔) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล การรวมคนในกลุ่มต่างๆ ให้ทำงานร่วมกันทำตามแผนที่วางไว้ภายใต้จิตสำนึกที่จะแก้ปัญหาของตำบลเกิดขึ้นร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกันเช่นนี้เป็นไปตามภารกิจแต่ละองค์กรรับผิดชอบตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้^{๑๘๗}

๕) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย

(๑) ความเป็นอิสระของระบบย่อย แต่ไม่ลุแก่อำนาจเกินหน้าที่ ย่อมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสิ่งที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้อย่างยั่งยืน จะไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น^{๑๘๘}

(๒) การให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อหน่วยงานต่างใน ท้องถิ่น ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ในการจัดบริการพื้นฐานให้แก่สมาชิกในชุมชน เช่น งานบริการของอาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน (อปพร.) การให้บริการรับ-ส่ง ประชาชนที่เจ็บป่วย สามารถโทรเรียกรถบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บริการรับ-ส่งได้ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นต้น^{๑๘๙}

(๓) การเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในพื้นที่ที่มีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะทำให้จังหวัดมีการพัฒนา จะต้องร่วมกันการวางแผนดำเนินงานร่วมกันของคนในองค์กรต่างๆ ที่รวมกลุ่มกันขึ้นในแผนการดำเนินงานนั้นอาจจะมีโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของจังหวัด^{๑๙๐}

สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมือง โดยการสร้างความเท่าเทียมในการให้เกียรติสตรี (ไม่ลุแก่อำนาจ) สตรีก็สามารถปกครองและบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดีเช่นเดียวกัน ซึ่งสังคมควรมีวัฒนธรรมที่มีเหตุผล

^{๑๘๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

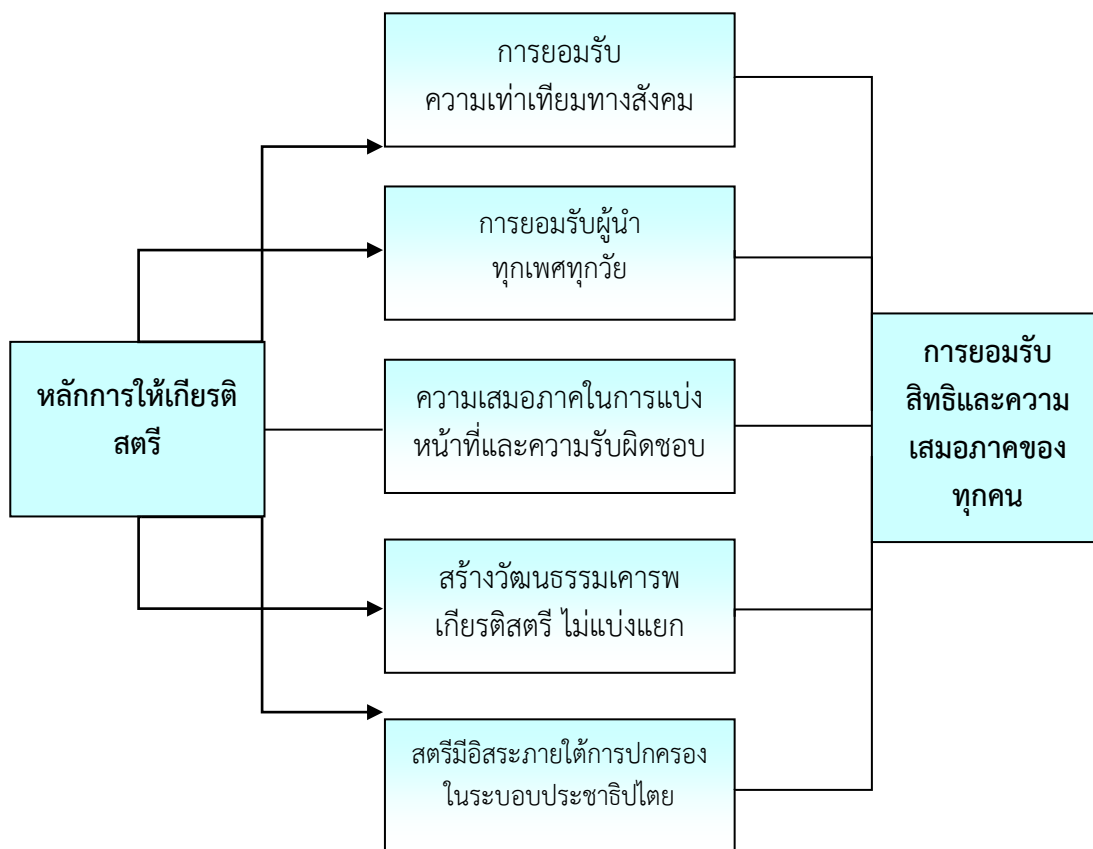
^{๑๘๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๘๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๕ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการให้เกียรติสตรี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง

๖) ให้ความเคารพ สถานที่สำคัญ (รักษันติภาพ)

๑) ด้านความเท่าเทียม

(๑) การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีแนวทางหลายมิติและครอบคลุมทุกเพศทุกวัยบนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติ และมีการประสานภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๑๙๑}

(๒) เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อพัฒนาร่วมกัน เป็นต้น^{๑๙๒}

^{๑๙๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๓) รักสันติภาพ ชัดเกลางจิตใจอยู่เสมอ แสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติดีโดยไม่ประมาท การที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี เป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจได้ดี^{๑๙๓}

(๔) เครือข่าย เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการทำงานเป็นทีมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับนโยบายมาจากส่วนกลาง และเป็นส่วนที่ใกล้ชิดกับประชาชน^{๑๙๔}

(๕) ดูแลให้เกียรติสตรี ในฐานะสตรี มีบทบาทเคียงคู่ขนานไปกับชุมชน เช่น กลุ่มสินค้าผลิตด้วยมือ ผ้าทอมือในเขตพื้นที่อำเภอบ้านไร่ กลุ่มสตรี เป็นตัวนำ ตัวขับเคลื่อน ฉะนั้นในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามาทำงานสนองตอบประชาชน^{๑๙๕}

(๖) เป็นการสร้างค่านิยมใหม่ ของในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนหลักของกฎหมายจะเป็นการสร้างระบบการบริหารองค์กร ที่สอดคล้องกับธรรมาภิบาล ที่นักวิชาการเชื่อว่าสามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๑๙๖}

๒) ความสามารถของระบบการเมือง

(๑) ความสามารถของระบบการเมือง เป็นการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีแนวทางหลายมิติและครอบคลุมทุกเพศทุกวัยบนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติ และมีการประสานภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๑๙๗}

(๒) ความสามารถของระบบการเมือง ช่วยในการเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์กรสาธารณสุขประโยชน์เพื่อพัฒนาร่วมกัน^{๑๙๘}

(๓) ความสามารถของระบบการเมือง ให้เกิดสันติภาพ ที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี เป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจได้ดี^{๑๙๙}

(๔) การดูแลให้เกียรติสตรีที่มีความสามารถของระบบการเมือง มีบทบาทเคียงคู่ขนานไปกับชุมชน เช่นกลุ่มสินค้าผลิตด้วยมือ ผ้าทอมือในเขตพื้นที่อำเภอบ้านไร่ กลุ่มสตรี เป็น

^{๑๙๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๑๙๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

ตัวนำ ตัวขับเคลื่อน ฉะนั้นในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามาทำงานสนองตอบประชาชน^{๒๐๐}

(๕) ความสามารถของระบบการเมือง สามารถสร้างค่านิยมใหม่ ของในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนหลักของกฎหมายจะเป็นการสร้างระบบการบริหารองค์การ ที่สอดคล้องกับบรรณานุกรมที่นักวิชาการเชื่อว่าสามารถบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๒๐๑}

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(๑) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีแนวทางหลายมิติและครอบคลุมทุกเพศทุกวัยบนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติ และมีการประสานภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๒๐๒}

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาร่วมกัน เป็นต้น^{๒๐๓}

(๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง แสดงออกถึงความรักสันติภาพ พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี เป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจได้ดี^{๒๐๔}

(๔) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง สร้างเครือข่าย สำหรับการทำงานเป็นทีมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับนโยบายมาจากส่วนกลาง และเป็นส่วนที่ใกล้ชิดกับประชาชน^{๒๐๕}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีแนวทางหลายมิติและครอบคลุมทุกเพศทุกวัยบนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติ และมีการประสานภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล^{๒๐๖}

^{๒๐๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๙ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๐ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล^{๒๐๗}

(๓) การรักสันติภาพของคนในสังคม เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ที่มีขีดเกลาจิตใจแสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติโดยไม่ประมาท การที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี^{๒๐๘}

(๔) การสร้างเครือข่าย เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล สำหรับการทำงานเป็นทีมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับนโยบายมาจากส่วนกลาง และเป็นส่วนที่ใกล้ชิดกับประชาชน^{๒๐๙}

(๕) ดูแลให้เกียรติสตรี ในฐานะสตรี มีบทบาทเคียงคู่ขนานไปกับชุมชน ในการเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามาทำงานสนองตอบประชาชน เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผลเพื่อสร้างสังคมที่ดี^{๒๑๐}

๕) ความเป็นอิสระของระบบย่อย

(๑) การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมให้หลายหน่วยงานได้ทำงานบนพื้นฐานของความเป็นอิสระ ประชาชนก็มีแนวทางและมีการประสานภาคส่วนต่างๆ เพื่อพัฒนาประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๒๑๑}

(๒) ในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้อิสระแก่องค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อพัฒนาประโยชน์ของประชาชนร่วมกัน เป็นต้น^{๒๑๒}

(๓) เครือข่าย เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการทำงานเป็นทีมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่รับนโยบายมาจากส่วนกลาง และเป็นส่วนที่ใกล้ชิดกับประชาชน^{๒๑๓}

สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองประชาชนจะต้องมีความรักและหวงแหนสถานที่ที่สร้างเพื่อคนส่วนรวม และโดยภาษีของประชาชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ให้บริการสาธารณะในพื้นที่ สถานีอนามัยประจำตำบล โรงเรียน วัดวาอาราม ในท้องถิ่น ที่เป็นสมบัติของชุมชน ให้บริการคนในพื้นที่

^{๒๐๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๐๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

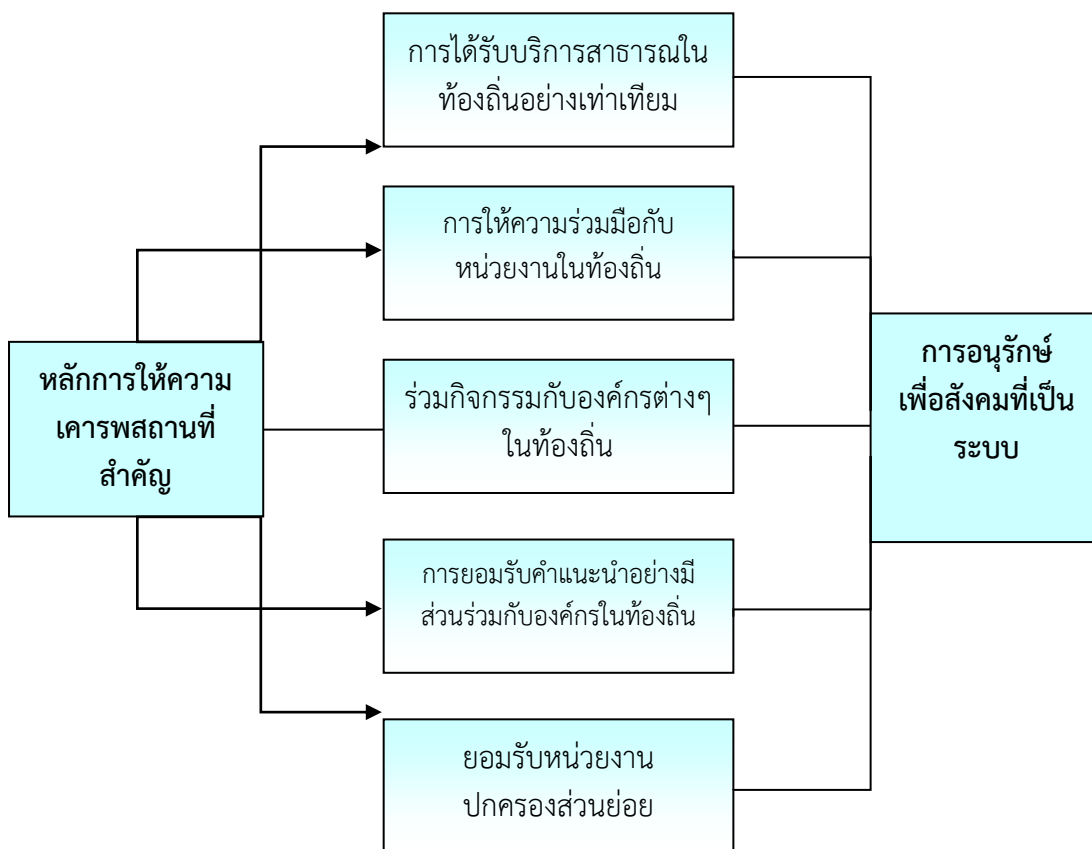
^{๒๐๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๑ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๖ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการเคารพศาสนสถาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง

๗. ให้ความอารักขา คຸ້ມครอง ผู้ตั้งอยู่ในธรรม (ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือคนดี)

๑) ด้านความเท่าเทียม

(๑) การติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มได้คิดปฏิบัติร่วมกันนั้น จะทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาอุปสรรค เพื่อมาร่วมกันคิดหาทางแก้ไข ปัญหาจะทำให้ประชาคมตำบลมีความเข้มแข็ง และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาของตำบล^{๒๑๔}

^{๒๑๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีที่มีความสามารถ เข้ามาเป็นกำลังพัฒนาท้องถิ่น จะเห็นว่าคุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสามานสามัคคีในหมู่ คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารปกครอง^{๒๑๕}

(๓) หมั่นพูดคุย แก้ปัญหา ยอมรับในความต่าง ยอมรับในความเห็นต่างได้ หมั่นพูดคุย ทำความเข้าใจ อยู่ประชุมจนเสร็จสิ้น เคารพผู้นำในองค์กร สิ่งใดแม้จะเป็นสิ่งทันสมัย ถ้าสมัยภายในองค์กรไม่เห็นด้วย ก็ไม่ควรนำเข้ามา แต่ทางตรงกันข้าม ในองค์กรเจริญ เห็นด้วย แม้จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ตาม ก็ยอม ส่งเสริมคนดี ดูแลศาสนสถาน^{๒๑๖}

(๔) การประชุม การประชามติ ตกลงในที่ประชุม ทุกเดือน ไม่ควรขาด เพราะถ้าขาดประชุม พูดคุยกันไป ประชาชนในหมู่บ้าน ในชุมชนนั้น จะขาดความรู้ไม่ทันสมัย^{๒๑๗}

(๕) การเคารพผู้ใหญ่ของชุมชน เข้าประชุมก็พร้อมเพรียงองค์ประชุมปรึกษาหา หรือ ให้เสร็จสิ้น แล้วก็เลิกพร้อมกัน เชื้อพียง ปราชญ์ชาวบ้านที่มีประสบการณ์ ไม่แสวงหาบุญยุติสิ่งใหม่ ที่ขัดต่อจารีตที่ดีงาม ที่มีอยู่แล้วก็อ้าง รักษาไว้ ให้เกียรติสตรี เชื่อในศักยภาพของผู้หญิง คุ่มครองคนดี คนดีหายาก^{๒๑๘}

(๖) จะเห็นว่าคุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสามานสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารปกครอง ดังนั้นถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาเป็นหลักในการปฏิบัติก็จะช่วยส่งเสริมให้มีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และท้องถิ่นมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะคนดี ควรปกป้องดูแล ส่งเสริม ส่งเสริมสตรี ในการทำงานเพราะสุภาพสตรี มีความสามารถ ไม่แพ้ผู้ชาย ควรให้เกียรติ สุภาพสตรี ดูแลเยาวชน อุปลัมภศาสนสถาน^{๒๑๙}

(๗) คนดี คนสื่อสัตย์ ควรส่งเสริม พร้อมปกป้องให้มีที่ยืนในสังคม เพราะปัจจุบันคนดี คนสื่อสัตย์ ทำงานตามอุดมการณ์ที่ดี ที่มีประโยชน์ต่อส่วนร่วม โดยไม่เห็นแก่เพื่อนฝูง พรรคพวก ผลประโยชน์ของตนเองนั้น หายากเต็มที^{๒๒๐}

(๘) หากฝ่ายบริหาร นำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้ในการพัฒนาเมือง จะทำให้เกิดความเจริญ ไม่มีความเสื่อม ทั้งส่วนตนและส่วนรวม มุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก่อเกิดเป็นความสามัคคี และความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน นอกจากนั้น ยังสอนให้รู้จัก

^{๒๑๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๕ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๖ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๑๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

หลักการดำเนินงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในสังคม เพื่อแก้ปัญหา ความขัดแย้งและสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย^{๒๒๑}

๒) ความสามารถของระบบการเมือง

(๑) ความสามารถของระบบการเมือง ทำให้มีการติดตามผล ร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาก็จะทำให้ประชาคมตำบลมีความเข้มแข็ง และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาของตำบล^{๒๒๒}

(๒) ความสามารถของระบบการเมือง สนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือคนดีที่มีความสามารถเข้ามาเป็นกำลังพัฒนาท้องถิ่น จะเห็นว่าคุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสมานสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารปกครอง^{๒๒๓}

(๓) ความสามารถของระบบการเมือง ทำให้พูดคุย แก้ปัญหา ยอมรับในความต่าง ยอมรับในความเห็นต่างได้ เคารพผู้นำในองค์กร สิ่งใดแม้จะเป็นสิ่งทันสมัย องค์กรเจริญ^{๒๒๔}

(๔) ความสามารถของระบบการเมือง ทำให้เกิดการเคารพผู้ใหญ่ของชุมชน เข้าประชุมก็พร้อมเพรียงองค์ประชุมปรึกษาหาหรือ ให้เสร็จสิ้น แล้วก็เลิกพร้อมกัน เชื้อฟุ้ง ประชาญ์ชาวบ้านที่มีประสบการณ์^{๒๒๕}

(๕) ความสามารถของระบบการเมือง ช่วยคนดี คนซื่อสัตย์ ควรส่งเสริม พร้อมปกป้องให้มียืนในสังคม เพราะปัจจุบันคนดี คนซื่อสัตย์ ทำงานตามอุดมการณ์ที่ดี ที่มีประโยชน์ต่อส่วนร่วม โดยไม่เห็นแก่เพื่อนฝูง พรรคพวก^{๒๒๖}

๓) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง

(๑) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ช่วยกันติดตามผล ประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มได้คิดปฏิบัติร่วมกันนั้น จะทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาอุปสรรค เพื่อมาร่วมกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาก็จะทำให้ประชาคมตำบลมีความเข้มแข็ง และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง^{๒๒๗}

^{๒๒๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๒) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เป็นการสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีที่มีความสามารถเข้ามาเป็นกำลังพัฒนาท้องถิ่น จะเห็นว่าคุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารปกครอง^{๒๒๘}

(๓) การเคารพผู้ใหญ่ของชุมชน เชื้อฟั้งปราชญ์ชาวบ้านที่มีประสบการณ์ ไม่แสวงหาบัญญัติสิ่งใหม่ ที่ขัดต่อจารีตที่ดั้งเดิม ที่มีอยู่แล้วก็ธำรง รักษาไว้ ให้เกียรติสตรี เชื่อใน ศักยภาพของผู้หญิง คุ้มครองคนดี คนดีหายาก^{๒๒๙}

(๔) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ดูแลให้เกียรติสตรี ในฐานะสตรี มีบทบาท เคียงคู่ขนานไปกับชุมชน เช่นกลุ่มสินค้าผลิตด้วยมือ ผ้าทอมือในเขตพื้นที่อำเภอบ้านไร่ กลุ่มสตรี เป็นตัวนำ ตัวขับเคลื่อน ฉะนั้นในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามา ทำงานสนองตอบประชาชน^{๒๓๐}

(๕) การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เป็นการสร้างค่านิยมใหม่ ของในการ บริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บนหลักของกฎหมายจะเป็นการสร้างระบบการบริหาร องค์กร ที่สอดคล้องกับธรรมชาติที่นักวิชาการเชื่อว่าสามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๒๓๑}

๔) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล

(๑) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ในการติดตามผล ประเมินผลจะทำให้ทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ทราบปัญหาอุปสรรค เพื่อมาร่วมกันคิด หาทางแก้ไขปัญหาจะทำให้ประชาคมตำบลมีความเข้มแข็ง และปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง อันจะ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาของตำบล^{๒๓๒}

(๒) การตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีมี ความสามารถเข้ามาเป็นกำลังพัฒนาท้องถิ่น จะเห็นว่าคุณธรรมแต่ละข้อ เป็นเหตุให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมคุณภาพในการบริหารปกครอง เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี เหตุมีผล^{๒๓๓}

^{๒๒๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๒๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๒ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๓ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๕ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

(๓) การเคารพผู้นำในองค์กร สิ่งใดแม้จะเป็นสิ่งทันสมัยภายในองค์กร แม้จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงก็ตาม ก็ยอมส่งเสริมคนดี ดูแลศาสนสถาน การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล^{๒๓๔}

(๔) คนดี ควรปกป้องดูแล ส่งเสริม ส่งเสริมสตรี ในการทำงานเพราะสุขภาพสตรีมีความสามารถ ไม่แพ้ผู้ชาย ควรให้เกียรติ สุภาพสตรี ดูแลเยาวชน เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล^{๒๓๕}

(๕) คนดี คนซื่อสัตย์ ควรส่งเสริมพร้อมปกป้องให้มียืนในสังคม ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล เพราะปัจจุบันคนดี ทำงานตามอุดมการณ์ที่ดี ที่มีประโยชน์ต่อส่วนร่วม โดยไม่เห็นแก่เพื่อนฝูง พรรคพวก ผลประโยชน์ของตนเอง^{๒๓๖}

๕. ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย

(๑) การให้อิสระแก่องค์กรต่างๆ ในจังหวัด โดยให้ประชาชนมีอิสระในการติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มองค์กรนั้น ได้ปฏิบัติร่วมกันนั้น เป็นความก้าวหน้าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อสร้างและส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง^{๒๓๗}

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนองค์กรอิสระ ปกป้ององค์กรเหล่านั้นให้ทำงานอย่างอิสระ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณบ้างตามสมควร แก่การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของประชาชน^{๒๓๘}

(๓) การประชุม การประชาคม การเคารพผู้ใหญ่ของชุมชน องค์กร หน่วยงาน โครงสร้างพื้นฐาน ชำรง รักษาไว้ ให้เกียรติ ค้ำครองซึ่งกันและกัน สร้างองค์กรดี ควรส่งเสริมพร้อมปกป้องให้อิสระมีที่ยืนในสังคม ทำงานตามอุดมการณ์ที่ดี ที่มีประโยชน์ต่อส่วนร่วม^{๒๓๙}

สรุปได้ว่า ความเป็นอิสระของระบบย่อยทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร โดยให้ประชาชนมีอิสระในการติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มองค์กรนั้น ได้ปฏิบัติร่วมกันนั้น เป็นความก้าวหน้าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) สำนักงานเกษตรอำเภอ และส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด การพัฒนาทางการเมืองตามหลักอภิปรายนิยม โดยการประยุกต์ดังนี้ หลักธรรมข้อที่ว่าหลักการอารักขา ค้ำครองคนดี ยกย่องผู้นำที่ดี มี

^{๒๓๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๖ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๗ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

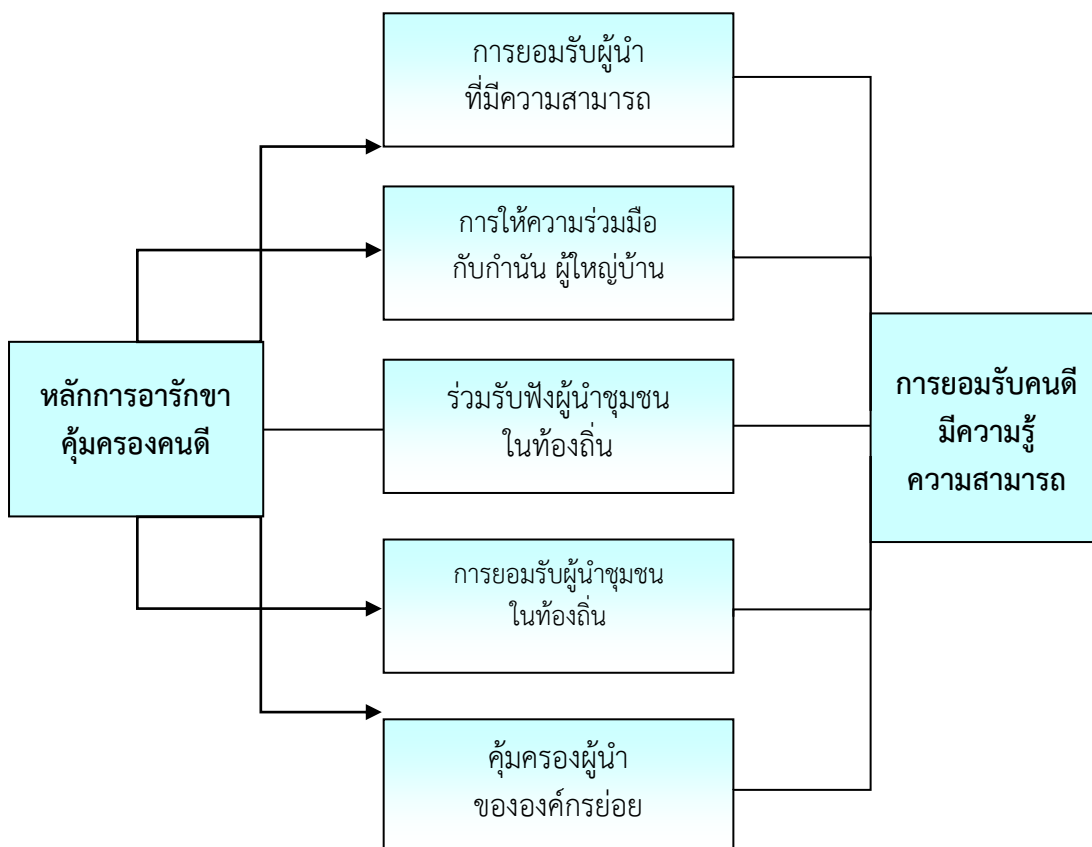
^{๒๓๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๑๘ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

^{๒๓๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔.

ความยุติธรรมและวางตนเป็นกลาง สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี

แผนภาพที่ ๔.๗ การบูรณาการหลักธรรมข้อที่ว่า หลักการคุ่มครองคนดี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางการเมือง

๔.๕ การสนทนากลุ่มเฉพาะ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” จากผลการสนทนากลุ่มสรุปประเด็นดังนี้

๑) การพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันประชาชนจะให้ความสนใจและติดตามสถานการณ์ทางการเมือง ถ้าหากสังคมได้รับความเท่าเทียมทางการเมืองและทุกคนเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความโปร่งใส สร้างทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการหล่อหลอม ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยระบบการเมือง ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือ

มีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ระบบการเมืองดังกล่าวจึงจะถือว่าเป็น เป็นการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ที่แท้จริง พร้อมกันนี้ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อเป็นการช่วยให้รัฐบาลมีความรอบคอบในการบริหารประเทศ และสอดคล้องตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการควบคุมการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย^{๒๔๐}

๒) การเมืองเป็นอย่างไรจึงทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหาร ประชาชนมีอิสระในการได้รับการบริการที่ดีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นหมายความว่าระบบการเมืองจะต้องส่งเสริมการปกครอง โดยประชาชน การที่ประชาชนมีและรู้หน้าที่ความรับผิดชอบ ระเบียบและวินัย ประชาธิปไตย ไม่ได้หมายถึง สิทธิเสรีภาพ ที่ไร้ขอบเขต แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และต้องควบคู่กับหน้าที่ความรับผิดชอบ ระเบียบและวินัย หน้าที่ของประชาชน ภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ หน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่ดี ประชาชนรู้หน้าที่ นักการเมืองปฏิบัติตัวดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหาร^{๒๔๑}

๓) วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อมีกิจกรรมทางการเมือง ก็เข้าร่วมประชาชนมีความตื่นตัวในการติดตามการเมือง ถือว่าเป็นการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี^{๒๔๒}

๔) การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การนำงบประมาณมาพัฒนาท้องถิ่นก็ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่เป็นการละเมิดกติกาของบ้านเมือง อย่างมีเหตุผล ความเท่าเทียมการที่คนในสังคมยอมรับในสิทธิ์และเสียงของทุกคน ถือว่ามีวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างมีเหตุผล^{๒๔๓}

๕) ในจังหวัดอุทัยธานี มีองค์กรต่างๆ มากมาย แต่ว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำหรือชักนำให้เครือข่ายสามารถมาร่วมกิจกรรมกันได้ เช่น หน่วยงานสถานศึกษา สถานีส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล วัด นักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ประชาชนจะต้องมีความเสมอภาคในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในการใช้สิทธิทางการเมือง และในการร่วมกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ประชาชนจะต้องมีความเสมอภาค ตามกฎหมาย กฎหมายจะต้องมีผลบังคับใช้ต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะฐานะร่ำรวย หรือ

^{๒๔๐} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔๑} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๒ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔๒} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๓ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔๓} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๔ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

ยากจนจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายและครอบคลุมไปถึงความเสมอภาคทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม^{๒๔๔}

๖) ความสามารถของระบบการเมืองในจังหวัด ส่งเสริมประชาชน และหน่วยงานในจังหวัดให้มีความเป็นอิสระ ในการบริหาร นักการเมืองท้องถิ่นไม่เข้าไปแทรกแซงการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเรื่องบุคลากร ไม่แทรกแซงเรื่องงบประมาณ ให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาทางการเมือง^{๒๔๕}

๗) การพัฒนาทางการเมืองนั้นหมายถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหาร สามารถกระจายอำนาจบริหาร โดยระบบทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๒๔๖}

๘) การพัฒนาทางการเมือง มีกระบวนการทางการเมือง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมือง และกิจกรรมทางการเมืองที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเมือง ที่ปรารถนา โดยมีการเปลี่ยนแปลง ระบบบริหาร ระบบเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ และการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การเสริมสร้างให้ระบบการเมืองเอื้อหรือส่งเสริมต่อการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ โดยระบบการเมืองเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการควบคุม กำกับ ตรวจสอบนักการเมืองและผู้บริหารอย่างใกล้ชิด^{๒๔๗}

สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมือง เริ่มตั้งแต่ความเป็นอิสระในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนมีความเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีความตื่นตัวทางการเมือง และระบบย่อยขององค์กรต่างๆ ในจังหวัดมีความเข้มแข็ง ประชาชนเข้าถึงการให้บริการของหน่วยงานในพื้นที่ ระบบการเมืองส่งเสริมเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่

๔.๖ องค์ความรู้

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

^{๒๔๔} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

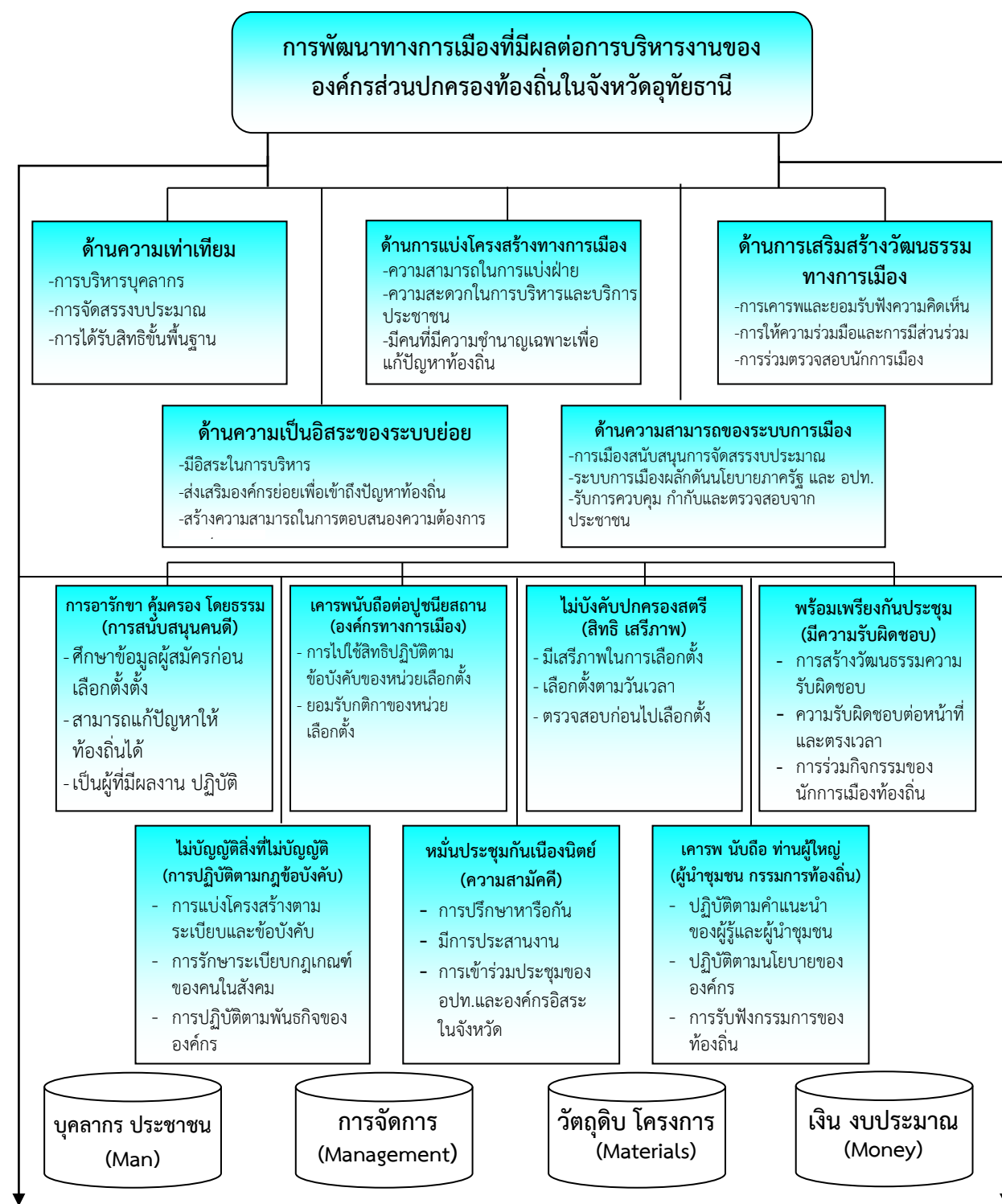
^{๒๔๕} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔๖} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

^{๒๔๗} สทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลำดับที่ ๘ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔.

๔.๖.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าวสรุปเป็นความสัมพันธ์เชิงแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๘ แสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การพัฒนาการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองต้องมีการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างซับซ้อน จะต้องสร้างสรรค์ให้เกิดเอกภาพในอำนาจทางการปกครอง และจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การพัฒนาทางการเมืองสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารองค์กรปกครอง ในการสร้างความเท่าเทียม ให้อิสระในการบริหาร โดยระบบการเมืองจะสนับสนุนการบริหารงานภายในและภายนอกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำเพื่อประชาชน ช่วยประชาชนในการแก้ปัญหา การพัฒนาทางการเมืองจะช่วยสนับสนุนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ส่งเสริมประชาชนมีความเป็นอยู่ตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านความเท่าเทียมกัน อธิบายได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองส่งเสริมการใช้สิทธิทางการเมือง และการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิในบริการของรัฐ จากการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการระดมการเมืองจะต้องให้ส่งเสริมการบริหารให้บุคลากร การบริหาร งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างภายในแต่ละท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระ ประชาชนได้รับโอกาสในการแก้ปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน งานบุคลากรภายในองค์กรส่งเสริมพนักงานให้ได้รับโอกาสและมีความก้าวหน้าในหน้าที่ได้อย่างทั่วถึง เป็นความเสมอภาคในฐานะที่เป็นราษฎรซึ่งมีสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะหรือรูปแบบต่างๆ โดยเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน มีความเท่าเทียมกันตามโอกาสบนเงื่อนไขของความสามารถ ความถูกต้อง ความเป็นธรรม ตามหลักเกณฑ์ กฎกติกาของสังคมนั้นนั่นเอง

ด้านความสามารถของระบบการเมือง อธิบายได้ว่า ระบบการเมือง หน่วยงาน องค์กรย่อย และสมาชิกในพื้นที่นั้นๆ สามารถสนองตอบข้อเรียกร้องจากประชาชนและสามารถกำจัดข้อขัดแย้ง แก้ไขความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในสังคมและยังก่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง เป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ที่ตอบสนองต่อความต้องการของระบบการเมือง เอื้ออำนวยต่อเป้าหมายใหม่ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแล้วนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีประสิทธิภาพในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ ได้ดี สามารถที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล และยึดหลักธรรมในการบริหารงานด้วย

ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง อธิบายได้ว่า การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน การจัดแบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการสรรหาบุคคล

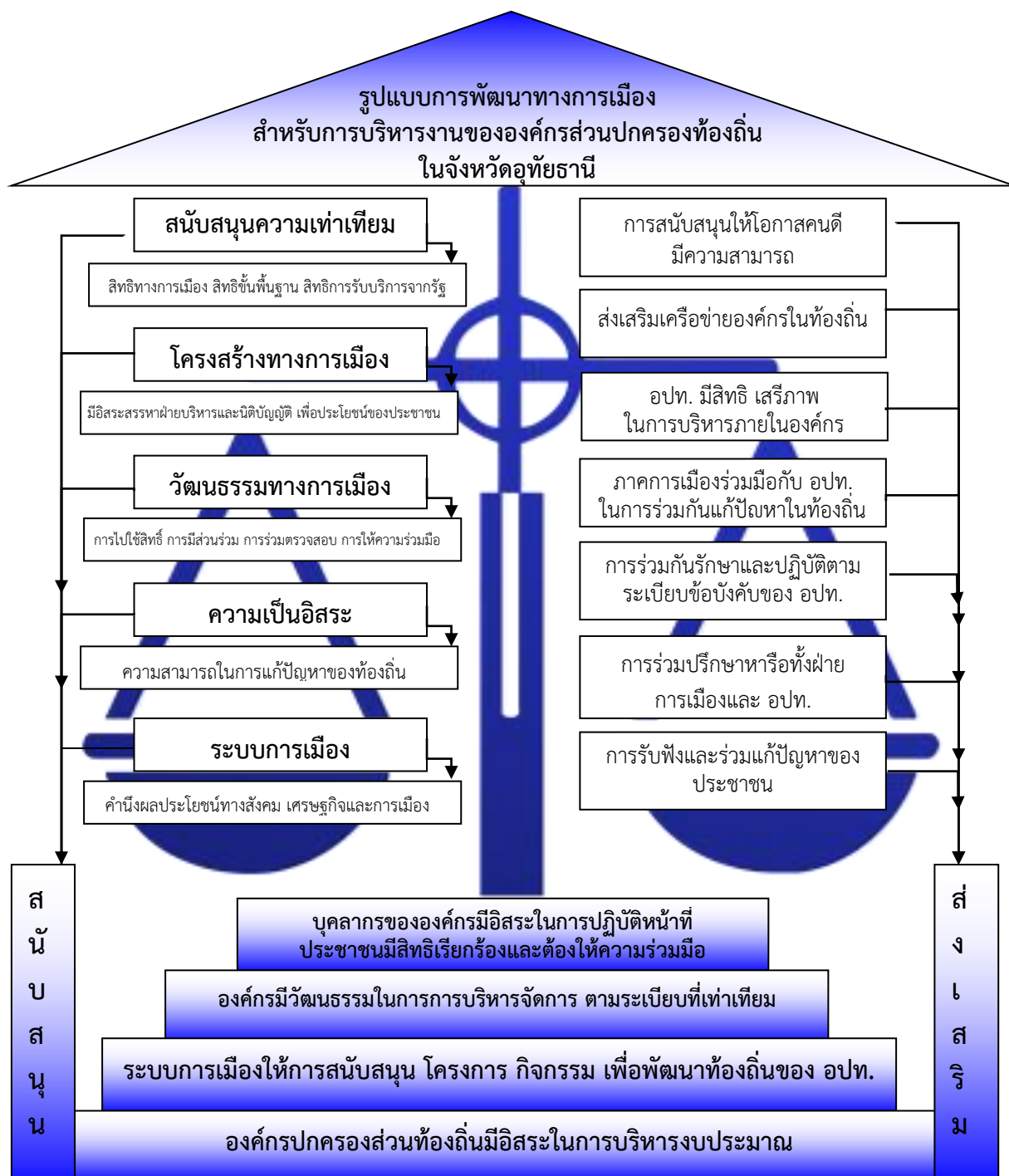
ที่มีความชำนาญพิเศษเฉพาะด้านมาร่วมในการบริหารแลพัฒนาองค์กร เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบของการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ในการจัดทำบริการสาธารณะให้ทั่วถึง ตรงกับความต้องการของประชาชนและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองเป็นการส่งเสริมกระบวนการให้การเรียนรู้ในระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในระดับท้องถิ่น ราชการส่วนกลางต้องไม่มีอำนาจเหนือคณะผู้บริหารส่วนท้องถิ่น แต่มีบทบาทในการกำกับดูแล และให้ความช่วยเหลือโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจ กำหนดทิศทางการนโยบาย และการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ ในระดับหนึ่ง ซึ่งสภาท้องถิ่น มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการตราข้อกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในระดับท้องถิ่นนั้น ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการงบประมาณประจำปี ที่ฝ่ายบริหารเสนอ และเรื่องอื่นๆ

ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล อธิบายได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ได้แก่ การปลูกฝังการมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือ การใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอความต้องการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ปัญหาท้องถิ่น การปลูกฝังให้ประชาชนเลิกยึดและมีส่วนร่วมในท้องถิ่น การส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมเป็นการสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมแบบมีเหตุผล ตั้งแต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนเองให้เข้าไปเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเป็นกรรมการในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์และกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของประชาชนและชุมชน การตรวจสอบ การดำเนินงานของสภาฯ และคณะกรรมการบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ โดยการเฝ้ามอง และติดตามการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน

ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย อธิบายได้ว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นจะเข้มแข็งได้ อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับประชาชนได้อย่างยั่งยืน ต้องส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในท้องถิ่นในการรวมตัวของชุมชน เป็นองค์กร หรือ ชมรม หรือ กลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลาย ตามความต้องการของชุมชน เพื่อให้ทุกส่วนของชุมชนได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินการ และติดตามกำกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทร่วมกับองค์กรต่างๆ ของชุมชนนั้น ในการดำเนินการพัฒนา การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ ที่อาจมีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน การมี

ส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมใด ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

๔.๕.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

แผนภาพที่ ๔.๙ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

การพัฒนาทางการเมืองสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารองค์กรปกครอง ในการสร้างความเท่าเทียม ให้อิสระในการบริหาร โดยระบบการเมืองจะสนับสนุนการบริหารงานภายในและภายนอกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำเพื่อประชาชน ช่วยประชาชนในการแก้ปัญหา การพัฒนาทางการเมืองจะช่วยสนับสนุนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ส่งเสริมประชาชนมีความเป็นอยู่ตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับ อธิบายตามองค์ประกอบการพัฒนาทางการเมืองได้ดังนี้

การสร้างความเท่าเทียมกัน อธิบายได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองตามหลักอภิธานิยธรรมเพื่อสร้างและส่งเสริมความเท่าเทียมทางการเมือง ในการใช้สิทธิทางการเมือง การได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิในบริการของรัฐ จากการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการระบบการเมืองจะต้องให้ส่งเสริมการบริหารให้บุคลากร การบริหาร งบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างภายในแต่ละท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระ ประชาชนได้รับโอกาสในการแก้ปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน งานบุคลากรภายในองค์กรส่งเสริมพนักงานให้ได้รับโอกาสและมีความก้าวหน้าในหน้าที่ได้อย่างทั่วถึง เป็นความเสมอภาคในฐานะที่เป็นราษฎรซึ่งมีสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะหรือรูปแบบต่างๆ โดยเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน โดยบุคลากรหรือราษฎรที่ทำผิดก็จะต้องได้รับโทษไม่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่เป็นอภิสิทธิ์ชนอยู่เหนือกฎหมายได้ เป็นหลักเกณฑ์อยู่บนความสัมฤทธิ์ผล เช่น การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเรื่องของความสามารถของบุคคล ไม่ใช่เป็นเรื่องของชาติตระกูลสูงหรือต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่าประชาชนในสังคมที่พัฒนาแล้วจะมีความเท่าเทียมกันตามโอกาสบนเงื่อนไขของความสามารถ ความถูกต้อง ความเป็นธรรม ตามหลักเกณฑ์ กฎกติกาของสังคมนั้นนั่นเอง

ความสามารถของระบบการเมือง อธิบายได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองตามหลักอภิธานิยธรรมเพื่อพัฒนาความสามารถของระบบการเมือง ช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารองค์กรให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในทางสังคม การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และการพัฒนาระบบการเมืองท้องถิ่นในระบบย่อย โดยที่ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุมกำกับและตรวจสอบจากประชาชนในการเข้าร่วมบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดใดทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน ความสามารถของระบบการเมือง ในการสนองตอบต่อข้อเรียกร้องจากประชาชน หน่วยงาน องค์กรย่อย และสมาชิกในพื้นที่นั้นๆ และสามารถกำจัดข้อขัดแย้ง แก้ไขความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในสังคมและยังก่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง เป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ที่ตอบสนองต่อความต้องการของระบบการเมือง ความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ๆ ปรับปรุงแก้ไขและสามารถดำเนินการให้การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ นี้เอื้ออำนวยต่อเป้าหมายใหม่ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแล้วนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีประสิทธิภาพในการสนองตอบต่อ

ความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ ได้ดี สามารถที่จะนํานโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล และยึดหลักธรรมในการบริหารงานด้วย

การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง อธิบายได้ว่า การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรง เฉพาะทาง ส่วนการจัดแบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการสรรหาบุคคลที่มีความชำนาญพิเศษเฉพาะด้านมาร่วมในการบริหารแลพัฒนาองค์กร เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระบบของการกระจายอำนาจทางการเมืองไปสู่ท้องถิ่น ในการจัดทำกรบริการสาธารณะให้ทั่วถึง ตรงกับความต้องการของประชาชนและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น นั้น ได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โครงสร้างขององค์กรปกครองท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘๕ กำหนดให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาจากกาเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองเป็นการส่งเสริมกระบวนการให้การเรียนรู้ในระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในระดับท้องถิ่น ราชการส่วนกลางต้องไม่มีอำนาจเหนือคณะผู้บริหารส่วนท้องถิ่น แต่มีบทบาทในการกำกับดูแล และให้ความช่วยเหลือโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจ กำหนดทิศทาง นโยบาย และการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ ในระดับหนึ่ง ซึ่งสภาท้องถิ่น มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการตราข้อกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็กฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในระดับท้องถิ่นนั้น ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการงบประมาณประจำปี ที่ฝ่ายบริหารเสนอ และเรื่องอื่นๆ

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล อธิบายได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ได้แก่ การปลูกฝังการมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอความต้องการเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แก้ปัญหาท้องถิ่น การปลูกฝังให้ประชาชนเลิกยึดมั่นใจจารีตประเพณีอย่างขาดเหตุผล ยึดถือเรื่องไชกลาง รวมไปถึงการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบุญญาบารมี มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยมีการควบคุม กำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด ประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการผลักดันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินภารกิจการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมเป็นการสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมแบบมีเหตุผล ตั้งแต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนเองให้เข้าไปเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นดังกล่าว เพื่อเป็นตัวแทนในการรักษาผลประโยชน์และกำหนดทิศทางการ

พัฒนาให้สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของประชาชนและชุมชน การตรวจสอบ การดำเนินงานของสภาฯ และคณะกรรมการบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ โดยการเฝ้ามอง และติดตามการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน แล้วเสนอความคิดเห็นต่อสาธารณะ โดยเสนอในนามของกลุ่ม / ชมรม หรือองค์กรชุมชนในท้องถิ่น โดยอาจผ่านสื่อของชุมชน เช่น หอกระจายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น หรือโดยวิธีการตั้งข้อสังเกต โดยผ่านปากต่อปากของชุมชนเอง หรือผ่านผู้แทนของตนที่ได้เลือกไป รวมทั้งการร้องเรียนผ่านผู้บริหารของหน่วยงาน ที่กำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นได้

การส่งเสริมความเป็นอิสระของระบบย่อย อธิบายได้ว่า องค์กรปกครองท้องถิ่นจะเข้มแข็งได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับประชาชนได้อย่างยั่งยืน ต้องส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในท้องถิ่นในการรวมตัวของชุมชน เป็นองค์กร หรือ ชมรม หรือ กลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลาย ตามความต้องการของชุมชน เพื่อให้ทุกส่วนของชุมชนได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินการ และติดตามกำกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นจะมีบทบาทร่วมกับองค์กรต่างๆ ของชุมชนนั้น ในการดำเนินการพัฒนา การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ ที่อาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมใด ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนคนในพื้นที่

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการประยุกต์หลักกรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากวัตถุประสงค์งานวิจัยผู้ศึกษาวิจัยสรุปและอภิปรายผล รวมถึงการนำเสนอข้อเสนอแนะ โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ๒ แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด ๑๘ รูปหรือคน ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยมีประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ โดยแยกประเด็นในการวิเคราะห์ออกตามวัตถุประสงค์และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการสำรวจโดยการแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจากบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จำนวน ๓๘๔ คน โดยสามารถนำเสนอรายงานการวิจัย ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยการสัมภาษณ์ จากนั้นสรุปในแต่ละประเด็นดังนี้

๕.๑.๑ สรุปจากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากการสำรวจสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗ มีอายุ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๑๕๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖ การศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๗ มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ ตามลำดับ

๒. การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๔$, S.D.= ๐.๕๕) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ บุคลากร ($\bar{X}=๓.๙๘$, S.D.=๐.๖๒) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการ ($\bar{X}=๓.๘๓$, S.D.=๐.๗๐) ด้านวัสดุ ($\bar{X}=๓.๘๓$, S.D.=๐.๗๐) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=๓.๗๖$, S.D.=๐.๕๘) ตามลำดับ

๑) **ด้านบุคลากร** พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๘$, S.D.= ๐.๖๒) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การเมืองส่งเสริมการบริหารงานงานบุคคลขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ให้อิสระเป็นไปตามข้อกำหนดขององค์กรและให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่เข้มแข็ง ($\bar{X}=๔.๐๒$, S.D.=๐.๗๒)” รองลงมา ได้แก่ “การเมืองท้องถิ่นส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และปฏิบัติงานในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยความโปร่งใส ($\bar{X}=๓.๙๙$, S.D.=๐.๖๖)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การเมืองท้องถิ่นสนับสนุนบุคลากรให้มีศักยภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถในการบริหาร ($\bar{X}=๓.๙๔$, S.D.=๐.๗๑)” ตามลำดับ

๒) **ด้านงบประมาณ** พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๖$, S.D.= ๐.๕๘) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=๓.๘๐$, S.D.=๐.๗๐)” รองลงมา ได้แก่ “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความสะดวกและเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=๓.๗๙$, S.D.=๐.๗๑)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน ($\bar{X}=๓.๗๐$, S.D.=๐.๖๗)” ตามลำดับ

๓) **ด้านวัสดุ** พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = ๐.๖๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีการพัฒนาการจัดสรรวัสดุในการบริหารองค์กรและส่งเสริมกิจกรรมของประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้น ($\bar{X} = ๓.๘๖$, S.D. = ๐.๗๗)” รองลงมาได้แก่ “ระบบการเมืองมีเจตคติที่ดีต่อองค์กรทำให้การบริหารงานโครงการต่างๆ ขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ($\bar{X} = ๓.๘๑$, S.D. = ๐.๗๐)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การพัฒนาทางการเมืองเปิดโอกาสให้ทำให้องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นสามารถรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนได้ ($\bar{X} = ๓.๗๑$, S.D. = ๐.๖๖)” ตามลำดับ

๔) **ด้านการจัดการ** พบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๓$, S.D. = ๐.๗๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X} = ๓.๙๒$, S.D. = ๐.๗๗)” รองลงมาได้แก่ “การพัฒนาทางการเมืองส่งเสริมระบบการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ($\bar{X} = ๓.๘๒$, S.D. = ๐.๗๑)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “การเมืองทำให้ระบบการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = ๐.๗๙)” ตามลำดับ

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑. การพัฒนาการเมือง จากการสัมภาษณ์

๑) **ด้านความเท่าเทียม** สรุปได้ว่า ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง โดยการไปใช้สิทธิออกเสียง การแสดงออก การมีส่วนร่วมที่ไม่ละเมิดต่อกฎหมาย กติกาของบ้านเมือง และเคารพสิทธิของผู้อื่น การพัฒนาเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ทำให้ลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างประชาชนในพื้นที่เมืองกับชนบทอยู่พอสมควร ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรให้กับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ประชาชน ตลอดจนการเข้าถึงสิทธิในบริการขั้นพื้นฐาน การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ

๒) **ด้านความสามารถของระบบการเมือง** สรุปได้ว่า ความสามารถของระบบย่อยในท้องถิ่นทำให้เกิดการรวมตัวเป็นภาคีเครือข่าย เป็นการกระจายการรับรู้ปัญหาและความรับผิดชอบที่ทั่วถึง ช่วยให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการร่วมกันปฏิบัติงานพัฒนาตำบล เพราะการสร้างวิสัยทัศน์ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน กลุ่มองค์กรในตำบลที่มีลักษณะเป็นภาคี ทั้งภาคราชการ องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มต่างๆ ในตำบล ทุกส่วนเข้ามามีระดมความคิด (ร่วมกันคิด) ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ติดตามผล

๓) ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ สรุปได้ว่า โครงสร้างทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งโครงสร้างทางการเมืองแบ่งออกเป็น สภาท้องถิ่น ทำหน้าที่ออกกฎหมาย บังคับคนในพื้นที่ และติดตามการดำเนินงานของผู้บริหาร ยึดโยงกับคนในชุมชน ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะต้องส่งเสริม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจของคนในท้องถิ่นควบคู่กันไป ส่งเสริมให้โครงสร้างทางการเมืองมีความแตกต่างกันตามภารกิจ และมีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติภารกิจ

๔) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล สรุปได้ว่า สังคมชนบทดั้งเดิม ปลูกฝังความเชื่อแบบไร้เหตุผล เชื่อเรื่องมงคลตื่นข่าวโชคลาง เชื่อเรื่องผู้นำชุมชน ต้องมีบุญญาบารมี มีชื่อเสียง มีตระกูลมีชื่อเสียง ไปในทำนองไร้เหตุผล ปัจจุบันได้มีวัฒนธรรมในการวางกลยุทธ์ เพื่อสร้างความนิยม ค่านิยมใหม่ ให้แก่นักการเมือง และพลเมือง ที่มีอำนาจอธิปไตย จากค่านิยมเดิมสู่ทางการเมืองใหม่ ลดการแสวงหาอำนาจ และผลประโยชน์ จากบุคคล และรัฐประชาชนสนใจการเมือง และตระหนักว่าการเมืองผลกระทบต่อวิถีชีวิต จึงเกิดการกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีกิจกรรมทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น

๕) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย สรุปได้ว่า ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมีส่วนรับทราบปัญหา และแก้ปัญหา ของชุมชน องค์กร ได้ตรงจุด ตรงประเด็น โดยผ่านระบบเครือข่าย ระบบย่อยเป็นสำคัญ

๒. จากการสำรวจองค์ประกอบการพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

พบว่า ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.50$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.93, S.D. = 0.61$) รองลงมาได้แก่ ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ($\bar{X} = 3.88, S.D. = 0.57$) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.60$) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.58$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถของระบบการเมือง ($\bar{X} = 3.75, S.D. = 0.59$) ตามลำดับ

๑) ด้านความเท่าเทียมกัน พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93, S.D. = 0.61$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ความเท่าเทียมกันทางสาธารณสุข ประชาชนทุกคนควรได้รับการทางด้านรักษาพยาบาลเท่าเทียมกัน ($\bar{X}=๔.๐๙$, S.D.=๐.๘๗)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การพัฒนาทางการเมืองทำให้การให้บริการของรัฐในการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ($\bar{X}=๓.๙๑$, S.D.=๐.๖๕)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา เด็กไทยทุกคนควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน ($\bar{X}=๓.๘๖$, S.D.=๑.๗๖)” ตามลำดับ

๒) ด้านความสามารถของระบบการเมือง พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๕๙) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “นโยบายภาครัฐส่งเสริมและมีระบบให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบระบบการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๙๔$, S.D.=๐.๘๔)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองผลักดันนโยบายภาครัฐให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{X}=๓.๘๓$, S.D.=๐.๗๘)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองกำหนดนโยบายปัจจัยการเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองประชาชนทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกคน ($\bar{X}=๓.๕๓$, S.D.=๐.๘๓)” ตามลำดับ

๓) ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๕๙) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองมีการแบ่งโครงสร้างทางนิติบัญญัติ เพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ ในการปกครองตนเอง ($\bar{X}=๔.๐๔$, S.D.=๐.๗๘)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางสวัสดิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X}=๓.๙๒$, S.D.=๐.๘๓)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางตุลาการ เกี่ยวกับการให้ความเป็นธรรม ต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๖๗$, S.D.=๐.๖๙)” ตามลำดับ

๔) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๕$, S.D.=๐.๖๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การส่งเสริมประชาชนให้ตื่นตัวการเมือง ให้ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน ($\bar{X}=๓.๙๑$, S.D.=๐.๘๑)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ส่งเสริม

ประชาชนเรื่องเคารพผู้นำ เชื่อฟังผู้นำให้ความเคารพร่วมมือและให้มีส่วนร่วม ($\bar{X}=๓.๘๙$, S.D.=๐.๖๙) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “การสร้างวัฒนธรรม การรณรงค์ทางการเมือง เป็นการเสริมสร้างประชาชนเรื่องการใช้สิทธิ หน้าที่ ตามสิทธิที่ตนพึงมี ($\bar{X}=๓.๗๗$, S.D.=๐.๘๓)” ตามลำดับ

๕) ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๕$, S.D.=๐.๖๐) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า “การกระจายอำนาจทางการเมืองขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นเป็นการให้อิสระทางการบริหารเพื่อการปรับตัวของแต่ละท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๙๑$, S.D.=๐.๖๗)” รองลงมาได้แก่ข้อที่ว่า “องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทางด้านการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนตื่นตัวทางต่อการบริหาร การพัฒนาอยู่เสมอ ($\bar{X}=๓.๘๖$, S.D.=๐.๗๒)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ว่า “องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทางด้านการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ไม่ปิดกั้นสิ่งใหม่ๆ พร้อมปรับตาม ($\bar{X}=๓.๖๗$, S.D.=๐.๖๖)” ตามลำดับ

๕.๑.๓ การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๔$, S.D.=๐.๕๖) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การอารักขา คุ้มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี) ($\bar{X}=๓.๙๙$, S.D.=๐.๗๖)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “สักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) ($\bar{X}=๓.๙๗$, S.D.=๐.๗๓)” “ไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ) ($\bar{X}=๓.๘๘$, S.D.=๐.๗๖)” ($\bar{X}=๓.๗๖$, S.D.=๐.๙๗)” “พร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) ($\bar{X}=๓.๗๓$, S.D.=๐.๘๑)” “ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) ($\bar{X}=๓.๗๑$, S.D.=๐.๗๗)” “หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ว่า “สักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) ($\bar{X}=๓.๓๘$, S.D.=๐.๘๔)” ตามลำดับ

๑. ตามหลักหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๗$, S.D.=๐.๗๘) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การปรึกษาหารือกับบุคลากรภายในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา

ทางการเมือง ($\bar{X}=๓.๙๘$, S.D.=๐.๘๖)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การประสานงานกับบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ($\bar{X}=๓.๙๖$, S.D.=๐.๘๘)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “การเข้าร่วมการประชุมภายในองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดกฎระเบียบของชุมชนอยู่เป็นประจำ ($\bar{X}=๓.๙๕$, S.D.=๐.๘๘)” คือตามลำดับ

๒. ตามหลักการพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๘๗$, S.D.=๐.๗๕) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “การแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่การประชุมขององค์กรบริหารงานส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ($\bar{X}=๓.๙๐$, S.D.=๐.๘๑)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “การเข้าร่วมประชุมตามความรับผิดชอบต่อหน้าที่และตรงเวลาเสมอเพื่อความเท่าเทียมกันของคนในองค์กรและระบบย่อย ($\bar{X}=๓.๘๖$, S.D.=๐.๗๗)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “สมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกันเป็นความสามารถในการบริหารของระบบย่อย ($\bar{X}=๓.๘๔$, S.D.=๐.๘๔)” คือตามลำดับ

๓. ตามหลักหลักการไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๖๖) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการแบ่งโครงสร้างตามบทบัญญัติระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ($\bar{X}=๓.๙๑$, S.D.=๐.๘๑)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่างๆ ในการแบ่งโครงสร้างการทำงาน ($\bar{X}=๓.๘๒$, S.D.=๐.๗๗)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามบัญญัติระเบียบความเป็นอิสระของระบบย่อย ที่มีกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทของพื้นที่ ($\bar{X}=๓.๕๒$, S.D.=๐.๙๓)” คือตามลำดับ

๔. หลักหลักการสักการะ เคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (ผู้นำชุมชนกรรมการท้องถิ่น) พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๗๐$, S.D.=๐.๕๘) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำชุมชน เพื่อให้การบริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X}=๓.๗๕$, S.D.=๐.๖๕)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุไปตามนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๗๐$, S.D.=๐.๖๒)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้บรรลุไปตามพันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๖๗$, S.D.=๐.๖๙)” คือตามลำดับ

๕. หลักการไม่บังคับปกครองสตรีทั้งหลาย (สิทธิ เสรีภาพ) พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๐$, S.D.=๐.๖๒) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้เปิดโอกาสให้อิสระสตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร ($\bar{X}=๔.๐๑$, S.D.=๐.๗๗)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านได้เปิดโอกาสให้สตรีได้บริหารภายในองค์กรตามความรู้ความสามารถ ($\bar{X}=๓.๘๖$, S.D.=๐.๖๘)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทภายในองค์กรอย่างเท่าเทียมกับบุรุษ ($\bar{X}=๓.๘๒$, S.D.=๐.๖๖)” ตามลำดับ

๖. หลักการสักการะ เคารพนับถือ บูชาต่อปูชนียสถาน (องค์กรทางการเมือง) พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๗$, S.D.=๐.๗๓) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระบบการเมืองส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X}=๔.๐๑$, S.D.=๐.๗๙)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในท้องถิ่นได้ร่วมกันรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๘๘$, S.D.=๐.๘๑)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในท้องถิ่นร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=๓.๘๒$, S.D.=๐.๘๑)” ตามลำดับ

๗. หลักการบริหารนิยธรรม ตามหลักการอารักขา คุ่มครอง ป้องกันโดยธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนนักการเมืองคนดี) พบว่า การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๙$, S.D.=๐.๗๖) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักธรรมของทางพระพุทธศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับประชาชน ($\bar{X}=๔.๐๑$,

S.D.=๐.๘๐)” รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้คุ้มครอง พระพุทธศาสนาโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการ ($\bar{X}$ =๓.๙๙, S.D.=๐.๘๑)” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ข้อที่ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้คุ้มครอง พระพุทธศาสนาโดยการปลูกฝังจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการ ($\bar{X}$ =๓.๘๒, S.D.=๐.๘๑)” ตามลำดับ

๔.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

การพัฒนาทางการเมือง (X๑) มีอิทธิพลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๐๑) ซึ่งการพัฒนาทางการเมือง (X๑) สามารถอธิบายความผันแปรของการพัฒนาทางการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๕๐.๖ โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β ๑) เท่ากับ ๐.๗๑๑

หลักการบริหารนิยธรรม (X๒) มีอิทธิพลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๐๑) ซึ่งหลักการบริหารนิยธรรม (X๒) สามารถอธิบายความผันแปรของการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (Y) ได้ร้อยละ ๖๗.๑ โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β ๒) เท่ากับ ๐.๘๑๙

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งเสริมการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

๑. หลักการหมั่นประชุมกันเองนิตย์ สรุปได้ว่า การประชุมกันเองนิตย์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการสร้างความเท่าเทียม ด้วยการไปออกเสียง แสดงสิทธิที่มีตามหน้าที่ของพลเมืองในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น ในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่น

๒. หลักการพร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม สรุปได้ว่า เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานองค์กร เพื่อสร้างและมีความรับผิดชอบต่อนายงานนั้นๆ ด้วยความเท่าเทียม ถึงแม้ว่าจะมีองค์กรอิสระต่างๆ ในจังหวัด แต่ทุกคน ทุกองค์กรก็ต้อง มีความรับผิดชอบต่อนายงานที่ต่อส่วนรวมต่อสังคม การทำแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดกิจกรรม โครงการ แผนงาน ที่ตอบสนององความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๓. หลักการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ สรุปได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล คือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำกิจกรรม โครงการ

ต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในทุกที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งมีการประสานแผนชุมชนจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น การได้รับความร่วมมือจากองค์กรย่อยในท้องถิ่น นับว่าเป็นการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี การอยู่ร่วมกันในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหลายองค์กรที่ต้องทำงานร่วมกันตามหน้าที่ของแต่ละองค์กร เพื่อแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและท้องถิ่น

๔. หลักเคารพนับถืออาวุโส สรุปได้ว่า การเคารพนับถือผู้ปกครอง บ้านเมืองมีกฎกติกา การยอมรับผู้นำที่ตนเลือก การปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำ และผู้ตาม มีหน้าที่ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำต้องปฏิบัติ ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล ในการยอมรับคนที่อาวุโสทางความคิดและประสบการณ์

๕. ให้เกียรติสตรี (ไม่ลู่แก่อ่านาจ) สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมือง โดยการสร้างความเท่าเทียมในการให้เกียรติสตรี (ไม่ลู่แก่อ่านาจ) สตรีก็สามารถปกครองและบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดีเช่นเดียวกัน ซึ่งสังคมควรมีวัฒนธรรมที่มีเหตุผล

๖. ให้ความเคารพ สถานที่สำคัญ (รักสันติภาพ) สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมือง ประชาชนจะต้องมีความรักและหวงแหนสถานที่ที่สร้างเพื่อคนส่วนรวม และโดยภาษีของประชาชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานที่ให้บริการสาธารณะในพื้นที่ สถานีนามัยประจำตำบล โรงเรียน วัดวาอาราม ในท้องถิ่น ที่เป็นสมบัติของชุมชนให้บริการคนในพื้นที่ ความเป็นอิสระของระบบย่อยทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร โดยให้ประชาชนมีอิสระในการติดตามผลประเมินผลการดำเนินงานที่กลุ่มองค์กรนั้น ได้ปฏิบัติร่วมกันนั้น เป็นความก้าวหน้าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) สำนักงานเกษตรอำเภอ และส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัด

๗. ให้ความอารักขา คุ่มครอง ผู้ตั้งอยู่ในธรรม (ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือคนดี) สรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองตามหลักอภิปรายธรรม โดยการประยุกต์ดังนี้ หลักธรรมข้อที่ว่าหลักการอารักขา คุ่มครองคนดี ยกย่องผู้นำที่ดี มีความยุติธรรมและวางตนเป็นกลาง สร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุทัยธานี

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี
สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑. การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายได้ว่า การบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ บุคลากร การเมืองส่งเสริมการบริหารงานงานบุคคลขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น ให้อิสระเป็นไปตามข้อกำหนดขององค์กรและให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่เข้มแข็ง การเมืองท้องถิ่นส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และปฏิบัติงานในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยความโปร่งใส ซึ่งระบบการเมืองส่งเสริมการบริหารงานงานบุคคลขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุจิตร ชินสาร** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า มีลักษณะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเหมือนกันทุกแห่ง ซึ่งทุกปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานที่เป็นเลิศ โดยให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายในการทำงานร่วมกัน และสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนอย่างแท้จริง และข้อค้นพบแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ๑) กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์องค์กรที่ชัดเจน ๒) สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) สร้างระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ ๔) นำระบบเครือข่ายทางสังคมมาใช้ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ๕) ปฏิรูประบบองค์กร แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ^๑ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พันตำรวจโท บุญมา แสงกล้า** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการบริหาร ด้านกำกับตรวจสอบและติดตาม ด้านสนับสนุน^๒

๕.๒.๒ จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาการเมืองมีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

พบว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองสร้างความเท่าเทียมกันทางสาธารณสุข องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นได้ดูแลประชาชนทุกคนควรได้รับบริการทางด้านรักษาพยาบาลเท่าเทียมกัน ทำให้สังคมเป็นระเบียบและสงบ และการพัฒนาทางการเมืองทำให้

^๑อนุจิตร ชินสาร, “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔) : ๘๓-๙๓.

^๒พันตำรวจโทบุญมา แสงกล้า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, รายงานวิจัย, (สำนักวิจัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

นโยบายภาครัฐส่งเสริมและมีระบบให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบระบบการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **กรภพ ธัญญกรณ์ภูวดล และคณะ** ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก^๓

๑. ด้านความเท่าเทียมกัน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองส่งผลให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยระบบการเมืองผลักดันนโยบายภาครัฐให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน สามารถบริหารให้ประชาชนเกิดความเท่าเทียมกันทางสาธารณสุข ประชาชนทุกคนควรได้รับบริการทางด้านรักษาพยาบาลเท่าเทียมกัน การพัฒนาทางการเมืองทำให้การให้บริการของรัฐในการให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา เด็กไทยทุกคนควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อำนาจ สุขชี** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนบนวิกฤติความขัดแย้งทางการเมืองประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๗” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาทางการเมืองภาพรวมอยู่ในระดับมาก^๔

๒. ด้านความสามารถของระบบการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ทำให้นโยบายภาครัฐส่งเสริมและมีระบบให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบระบบการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ระบบการเมืองผลักดันนโยบายภาครัฐให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน โดยระบบการเมืองกำหนดนโยบายปัจจัยการเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองประชาชนทางเศรษฐกิจ ของประชาชนทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พงษ์เมธิ ไชยศรีหา** ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย จากการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ” พบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักอำนาจ

^๓กรภพ ธัญญกรณ์ภูวดล และคณะ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร”, **วารสารราชชนก** (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๑-๑๙.

^๔อำนาจ สุขชี “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน บนวิกฤติความขัดแย้งทางการเมืองประเทศไทย”ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๗”, **ดุสิตนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๖๑).

อธิปไตยของปวงชน ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักกฎหมาย ด้านหลักเสียงข้างมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^๕

๓. ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี การแบ่งโครงสร้างทางนิติบัญญัติเพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ ในการปกครองตนเอง ระบบการเมืองแบ่งโครงสร้างทางสวัสดิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด การแบ่งโครงสร้างทางตุลาการ เกี่ยวกับการให้ความเป็นธรรม ต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น การเมืองเป็นอำนาจในโครงสร้างส่วนบนที่สามารถกำหนดให้องค์กรหรือกลไก ซึ่งเป็นโครงสร้างส่วนล่างดำเนินการให้เป็นไปตามความมุ่งหมายทางการเมืองของฝ่ายชนชั้นนำ ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่าต้องสร้างความเป็นธรรมในเรื่องโครงสร้างทางการเมืองและใช้กลไกทางการเมืองในการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำใน มิติอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อนุจิตร ชินสาร** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการบริหารงาน พบว่า มีลักษณะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเหมือนกันทุกแห่ง ซึ่งทุกปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานที่เป็นเลิศ โดยให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายในการทำงานร่วมกัน และสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนอย่างแท้จริง ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ๑) กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์องค์กรที่ชัดเจน ๒) สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) สร้างระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีผลสัมฤทธิ์ เชิงประจักษ์ ๔) นำระบบเครือข่ายทางสังคมมาใช้ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ๕) ปฏิรูประบบองค์กร แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ^๖

๔. ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่าการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลเป็นการพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมประชาชนให้ตื่นตัวการเมือง ให้ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นเรื่องของประชาชนทุกคน เป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมที่มีประชาธิปไตยให้ประชาชนเป็นคนคิดอย่างมีเหตุผล โดยการส่งเสริมประชาชนให้ตื่นตัวการเมือง ให้ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน และสร้างวัฒนธรรมที่ดีมีการ

^๕พงษ์เมธี ไชยศรีหา “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ ปปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๕๓-๒๕๔.

^๖อนุจิตร ชินสาร, “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔) : ๘๓-๙๓.

รณรงค์ทางการเมือง เป็นการเสริมสร้างประชาชนเรื่องการใช้สิทธิ หน้าที่ ตามสิทธิที่ตนพึงมี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เมธี ไชยศรีหา ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ๑. จำกการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ” พบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักกฎหมาย ด้านหลักเสียงข้างมาก^๗

๕. ด้านความเป็นอิสระของระบอบย่อย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ความเป็นอิสระของระบอบย่อย เป็นการกระจายอำนาจทางการเมืองขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น เป็นการให้อิสระทางการบริหารเพื่อการปรับตัวของแต่ละท้องถิ่น องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทางด้านการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนตื่นตัวต่อการบริหาร การพัฒนาอยู่เสมอ มีความเป็นอิสระทางการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ไม่ปิดกั้นสิ่งใหม่ๆ พร้อมปรับตาม ผลผลิตของการกระจายอำนาจทางการเมือง ทำให้ระบอบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน รวมไปถึงการกำหนดแนวทางในการที่จะแก้ไขปัญหา หรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรภาพ ธัญญกรณ์ภูวดล และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และด้านการพัฒนาทางการเมือง มีการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ร่วมทำกิจกรรมกับพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมือง^๘ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุจิตร ชินสาร ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการบริหารงานสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนอย่างแท้จริง เครือข่ายทางสังคมมาใช้ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปฏิรูปองค์กรแบบส่วนร่วมที่เหมาะสมกับการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ^๙

^๗ พงษ์เมธี ไชยศรีหา “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๕๓-๒๕๔.

^๘ กรภาพ ธัญญกรณ์ภูวดล และคณะ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร”, วารสารราชชนก (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๑-๑๙.

^๙ อนุจิตร ชินสาร, “การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน”, วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔) : ๘๓-๙๓.

๕.๒.๓ จากผลการประยุกต์หลักอภิธานิธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี

จากการประยุกต์หลักอภิธานิธรรมเพื่อการพัฒนาการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทำให้เป็นผู้รู้จักเหตุผล รู้จักสิทธิของตนในการเป็นพลเมืองของประเทศ รู้จักประมาณ รู้จักกาลเวลาในการไปใช้สิทธิเมื่อถึงเวลาเลือกตั้งในแต่ละครั้ง รู้จักว่าชุมชนต้องการให้นักการเมืองแก้ปัญหาอะไร รู้จักนักการเมืองในจังหวัดของตนเอง การเลือกตั้งการไปใช้สิทธิตามหน้าที่ สามารถแก้ปัญหาให้ท้องถิ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สิงห์คำ มณีจันสุข** ได้วิจัยเรื่อง “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” พบว่า ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้ได้รับทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย รวมทั้งสิทธิและภาระหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ ซึ่งหากประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืน^{๑๐} **กาญจนา ดำจตุ** ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” พบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักอภิธานิธรรม ๓ วิธีที่สำคัญ คือ การร่วมประชุม (Meeting) ร่วมเป็นคณะกรรมการ (Board) ร่วมรักษาผลประโยชน์ (Benefits) ดังนี้ ๑) การร่วมประชุม (Meeting) โดยให้การยอมรับ (Accept) และให้โอกาสผู้นำชุมชนและองค์กรย่อยได้ร่วมประชุมกับสำนักงานเขตเดือนละครั้ง ประชุมคณะกรรมการชุมชนเดือนละครั้ง ประชุมร่วมกับกรุงเทพมหานครปีละ ๑-๒ ครั้ง และให้ความสำคัญโดยการเข้าร่วมสัมมนากับผู้นำชุมชนทั้งกรุงเทพมหานครปีละครั้ง โดยพร้อมเพรียงกันประชุม ทุกฝ่ายในสำนักงานเขต และเพื่อรับรู้รับทราบนโยบายและมติที่ตกลงในที่ประชุมร่วมกัน และให้โอกาสผู้นำชุมชนในการนำเสนอปัญหาและความต้องการต่างๆ ของชุมชน เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไข และให้ความรู้เพื่อสร้างแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทุกชุมชนมีความสำคัญ ทุกคนสุขภาพดี สิ่งแวดล้อมน่าอยู่ ปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในเรื่องต่างๆ ในการแก้ปัญหาของชุมชน การศึกษา ยาเสพติดในชุมชน สุขภาพและสวัสดิการชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน โดยการขอคำแนะนำจาก

^{๑๐}สิงห์คำ มณีจันสุข, ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (๒๕๖๑) : (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑) : ๕๑

ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้นำที่มีบทบาทต่อชุมชน ได้รับรู้ รับทราบ ในนโยบาย เพื่อให้ออกความคิดเห็น และเป็นตัวแทนไปประสานงานกับสมาชิกในชุมชน การจะแก้ปัญหามุมชนให้ได้นั้น คนในชุมชนต้องพร้อมเพรียงกัน เพื่อออกความคิดเห็นในการแก้ปัญหาร่วมกัน และให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในชุมชน เพื่อสร้างกลุ่มและส่งเสริมในกิจกรรมนั้นๆ อย่างมีระเบียบ กฎ กติกา ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับในชุมชน^{๑๑}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กร ส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑ **ด้านความเท่าเทียม** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรปฏิบัติต่อ ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ ได้รับโอกาสและมีความเท่าเทียมกันในระบบสาธารณูปโภค สาธารณะ

๒ **ด้านความสามารถของระบบการเมือง** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด อุทัยธานี ควรมีนโยบายภาครัฐส่งเสริมและมีระบบให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบระบบการเมือง ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

๓ **ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรเปลี่ยนแปลงตัวเอง มีการแบ่งโครงสร้างทางนิติบัญญัติเพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ ในการปกครองตนเอง

๔ **ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล** องค์กรส่วนปกครอง ท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรส่งเสริมประชาชนให้ตื่นตัวการเมือง ให้ตระหนักและมีส่วนร่วม ทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน

๕ **ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรการกระจายอำนาจทางการเมืองให้อิสระทางการบริหารเพื่อการปรับตัวของแต่ละท้องถิ่น ยอมรับ สิ่งใหม่ๆ ไม่ปิดกั้นสิ่งใหม่ๆ พร้อมปรับตัว

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑ **ด้านความเท่าเทียม** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรให้ประชาชน ได้รับโอกาสและมีความเท่าเทียมกันในระบบสาธารณูปโภค ได้เข้าถึงระบบสาธารณสุข เข้าถึงการ ให้บริการของหน่วยงานท้องถิ่น ตั้งแต่ระบบการดูแลเด็กเล็กจนถึงผู้สูงอายุ

๒ **ด้านความสามารถของระบบการเมือง** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด อุทัยธานี ควรส่งเสริมประชาชนให้ติดตามและตรวจสอบระบบการเมืองทั้งระดับประเทศและระดับ

^{๑๑}กาญจนา คำจตุ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหาร จัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”, *ดุชนินพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนินบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ท้องถิ่น ตั้งแต่ก่อนเลือกตั้งหลังเลือกตั้ง และติดตามนโยบายว่าเป็นไปตามที่องค์กรส่วนท้องถิ่นวางไว้หรือไม่

๓ **ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรเปลี่ยนแปลงตัวเอง แบ่งโครงสร้างให้อำนาจ แก่การปกครองส่วนย่อย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ ในการปกครองตนเอง

๔ **ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักและมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ

๕ **ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย** องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี ควรให้อิสระองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ได้บริหารกันเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคอยเป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งเสริมความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง”
ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “อิทธิพลของการรวมตัวเป็นภาคีเครือข่ายต่อการพัฒนาทางการเมือง”

ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางการเมืองระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”

ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ระบบการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่ความมั่นคง
ของมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เทพเพ็ญวานิสัย, ๒๕๔๙.

กิตติคม พิศนิกแสง. “พฤติกรรมในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนผู้มีสิทธิ
เลือกตั้ง กรณีศึกษา : เขตเลือกตั้งที่ ๑๔ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร”, ๒๕๕๖.

แก้ว วงศ์บุญสิน. ประชากรกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

จรรยา สุภาพ. การเมือง. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.

จันทนา สุทธิจารี. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๔.

จิตรกร โพธิ์งาม. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http : //www.
lecture.cs.buu.ac.th](http://www.lecture.cs.buu.ac.th) [๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๘].

จิรัฐติศักดิ์ คลังเพชร และคณะ. การพัฒนาทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง
ในสังคมไทย, พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๖.

ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : วิชาษา, ๒๕๔๒.

ชินวัฒน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๙.

ชิตยา สุวรรณะชฎ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. จิตวิทยาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : ออเรียนแทลสโกล่า, ๒๕๓๙.

ติน ปรัชญพฤทธิ. การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๖.

ทิพาพร พิมพ์สิทธิ์ และ อนุสรณ์ ลี้ม มณี. พฤติกรรมการเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐.

ธัญญา ผลอนันต์. แบบฝึกหัดคิดพิชิต Mind Map สำหรับพนักงานและหัวหน้างาน. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม : หลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๖.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.
- พงศ์ปรีชา ลิ้มวัฒนะกุล. วาทกรรมการพัฒนาการเมืองของสภาพัฒนาการเมือง”. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. วัฒนธรรมการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๒๓.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. “การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง”. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๔.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). มองอเมริกามาไทย พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๗.
- _____ . การศึกษา : เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑.
- _____ . พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- _____ . พุทธศาสนากับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโคมคิมทอง, ๒๕๓๒.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : บ็ุกพอยท์, ๒๕๕๓.
- เมธา สุตบรรทัด. ประชาธิปไตยและหน้าที่ผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย, ๒๕๑๗.
- ราชกิจจานุเบกษา. ส่วนที่ ๒ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง. หน้า ๕๓ เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๖๘ ก ๑๒ กันยายน ๒๕๖๑.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๕. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด มหาชน, ๒๕๕๖.
- วัชรวิชัยสาร. ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ๒๕๔๑.
- วิรัช วิวัชฌิการธรรม. การบริหารการพัฒนาชนบทเปรียบเทียบ : การบริหารการพัฒนาชนบทตามแนวทางแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองของความจำเป็นพื้นฐานและโครงการอีสานเขียว. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๓๔.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๙.
- _____ . การเมืองอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๔.
- _____ . ทศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแห่งราชอาณาจักรไทย. **การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร : สำนักพิมพ์, ๒๕๕๗.
 สิทธิพันธ์ พุทธหุน. **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑.

สุขุม นวลสกุล. **การเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๕.
 สุจิต บุญบงการ. **การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

อนุสรณ์ ลิ้มมณี และ ทิพาพร พิมพ์สุทธิ. **พฤติกรรมทางการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. **๑ ทศวรรษแห่งประชาธิปไตยไทย**. กรุงเทพมหานคร : มิติใหม่, ๒๕๔๕.

(๒) คุษณินิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ :

กิตติวรรณ ธีระกระกุล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองตราด”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖.

จำลอง พรหมสวัสดิ์. “พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางกับการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทยในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล ช่วงพุทธศักราช ๒๕๕๑-๒๕๕๓”. **คุษณินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง**. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๔.

เฉลิมพล มิ่งเมือง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลในเขตจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ทัศนีย์ เจนวนิธิสุข. “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

อำนาจ สุขชี. “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน บนวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองประเทศไทย”ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๗”. **คุษณินิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๒๕๖๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) บทความในวารสาร/หนังสือพิมพ์/สารานุกรม/ บทวิจารณ์หนังสือ :

ฐานิตา เฉลิมช่วง. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา”. บทความงานวิจัย. **วารสารชุมชนวิจัย** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ฉะเชิงเทราปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๙) : ๘๒.

ประภาพร สีหา. “ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๗”. **วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์** ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๑๖๐-๑๖๑.

ประยงค์ พรหมมา. การบริหารงานตามหลักอำนวยการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, **วารสารการบริหารท้องถิ่น** ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑. (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๑) : ๔๐.

พงษ์เมธี ไชยศรีหา. “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น”. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์** ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๕๓-๒๕๔.

มานพ เข้มเมือง. “การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่น ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”, **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์** ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๑๐๘.

(๔) รายงานวิจัย/รายงานการประชุมทางวิชาการ

พระปลัดสุรพงษ์ ฐิตญาโณ (แก้วก้อ). “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักอำนวยการบริหาร : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. **รายงานวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พันตำรวจโทบุญมา แสงกล้า. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”. **รายงานวิจัย**. สำนักวิจัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕.

สมพันธ์ เตชะอติก และคณะ. “การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองในการออกเสียงประชามติ และพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๕๐ : จังหวัดขอนแก่น”, **รายงานการวิจัย**. โดยการสนับสนุนของสถาบันพระปกเกล้า. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

Pye Lucian W. **Communication and Political Development**. Princeton: Princeton University Press, 1966.

Bugnicourt. Jacques. **Popular Participation in Development in Africa**. Geneva: Assignment Children, White, A.L. **The Homeward Tide**. London: Granada, 1982.

Huntington. Samuel P. and Nelson. Joan M. 1982 **No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries**. Cambridge. M.A.: Harvard University, Press.

Verba Sidney Nie. Norman H. and Kim. Jae. **Participation and Political Equality**. New York: Cambridge University Press, 1978.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัด
อุทัยธานี

การบริหารงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านคน (Man)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒. ด้านเงิน (Maney)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการจัดการ (Management)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

การพัฒนาทางการเมือง	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านความเท่าเทียมกัน								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒. ด้านความสามารถของระบบการเมือง								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕. ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
การบูรณาการหลักสูตร	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. หมั่นประชุมกันเองนิตย								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. พร้อมเปรียบเทียบประชุม								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. การเคารพนับถือผู้อาวุโส								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ไม่ลุแก่อำนาจ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. รักสันติภาพ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗. ตั้งใจสนับสนุนคนดี								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ
(IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น
ในจังหวัดอุทัยธานี

การบริหารงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านคน (Man)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒. ด้านเงิน (Maney)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านวัสดุดิบ (Materials)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการจัดการ (Management)								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

การพัฒนาทางการเมือง	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
	๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านความเท่าเทียมกัน								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒. ด้านความสามารถของระบบการเมือง								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕. ด้านความเป็นอิสระของระบบย่อย								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๔	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
การบูรณาการหลักสูตร								
๑. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. พร้อมเพรียงกันประชุม								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. การเคารพนับถือผู้อาวุโส								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ไม่ลุแก่อำนาจ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. รักสันติภาพ								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗. ตั้งใจสนับสนุนคนดี								
คำถามข้อที่ ๑	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๒	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
คำถามข้อที่ ๓	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.957	68

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การบริหาร				
a1	234.43	717.909	0.895	0.956
a2	234.90	738.162	0.793	0.958
a3	234.37	732.516	0.801	0.957
a4	234.07	738.478	0.754	0.958
a5	234.13	738.257	0.797	0.958
b1	234.20	740.924	0.705	0.958
b2	234.57	713.495	0.751	0.956
b3	234.57	731.426	0.874	0.957
b4	234.47	716.257	0.896	0.956
b5	234.00	741.448	0.705	0.958
c1	234.50	716.879	0.835	0.956
c2	234.63	722.654	0.847	0.956
c3	234.50	725.017	0.764	0.957
c4	234.73	719.030	0.876	0.956
c5	234.57	713.495	0.738	0.956
d1	234.63	723.137	0.871	0.956
d2	234.67	715.540	0.820	0.956
d3	234.67	720.989	0.854	0.956
d4	234.73	712.961	0.840	0.956
d5	234.67	723.402	0.798	0.957

การพัฒนา				
a1	234.70	724.493	0.705	0.957
a2	234.83	716.764	0.827	0.956
a3	234.90	725.403	0.797	0.957
a4	235.00	719.034	0.810	0.956
a5	234.97	721.344	0.818	0.956
b1	235.03	717.137	0.807	0.956
b2	235.00	728.690	0.746	0.957
b3	235.00	717.793	0.878	0.956
b4	235.00	717.793	0.878	0.956
b5	234.93	722.685	0.785	0.956
c1	235.00	711.517	0.788	0.956
c2	234.63	724.378	0.770	0.957
c3	234.77	710.530	0.725	0.956
c4	234.77	712.944	0.706	0.956
c5	234.70	744.148	0.734	0.958
d1	234.90	713.334	0.802	0.956
d2	234.90	718.093	0.741	0.956
d3	234.77	723.771	0.820	0.956
d4	234.60	718.731	0.795	0.956
d5	234.70	732.838	0.799	0.957
e1	234.70	705.390	0.833	0.955
e2	234.93	726.271	0.752	0.957
e3	235.03	729.275	0.740	0.957
e4	235.13	732.120	0.767	0.957
e5	235.17	727.454	0.789	0.957
หลักธรรม				
S11	234.97	724.102	0.846	0.956
S12	234.93	720.271	0.790	0.957
S13	235.27	714.685	0.829	0.956
S21	234.40	726.455	0.837	0.956
S22	234.50	719.086	0.702	0.956
S23	234.60	716.731	0.725	0.956
S31	234.70	721.528	0.751	0.956
S32	234.40	727.214	0.751	0.956
S33	234.90	724.231	0.726	0.956
S41	234.97	717.895	0.796	0.956
S42	234.93	711.168	0.774	0.956
S43	234.63	742.654	0.787	0.958
S51	234.93	720.409	0.893	0.956
S52	234.83	721.040	0.734	0.956
S53	234.57	740.806	0.731	0.958
S61	234.33	735.954	0.714	0.957
S62	234.37	735.344	0.792	0.957

S63	234.50	729.914	0.753	0.957
S71	234.47	740.395	0.737	0.958
S72	234.50	735.293	0.750	0.957
S73	234.47	736.464	0.210	0.957

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายการุณ วัฒนโนภาส
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๒๑๐๑๑๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภोजังหวัดนอย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พ.ต.อ.ทัพนพล ปรุงประทีน ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอหนองฉาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพัทพล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดมศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพัทพล เสวตวรรณ
โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

พ.ต.อ.

(ทัพนพล ปรุงประทีน)
ผกก.สภ.ทัพทัน

24 ก.พ. 2564

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายไพฑูรย์ เหมะ กำนันตำบลเขากวางทอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพฑูรย์ เหมะ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดิมนัดดี ทองอินทร์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายวินัย หัสแดง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๒ ตำบลเขาขวางทอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพัททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

นาย วินัย หัสแดง
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๒ ตำบลเขาขวางทอง

(รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพัททล เสวตวรรณ
โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์, หลักสูตรบัณฑิตศึกษา, กจ.พร.ศ., โทร/แฟกซ์ ๐-๓๕๒๔-๕๐๐๐ ภายใน (๕๒๐๓)
ที่ อว ๕๐๐๕๒/..... วันที่ ..... ธันวาคม ๒๕๖๓
เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์อนุญาตให้บัณฑิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....

นมัสการ พระราชอุทัยโสภณ, ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี

เนื่องด้วย นายพัททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๑๑๓ นิสิต
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษา
วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
อุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดมศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

๑๑ ก.พ. ๖๔

ผู้ประสานงาน : นายพัททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

ที่ กว ๘๐๑๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ชั้นที่ 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.นิพนธ์ ไตรสรณะกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี" เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษานี้ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ยินดีให้ตามอนุเคราะห์
๑๕/๑๒/๖๓
(ดร.นิพนธ์ ไตรสรณะกุล)

รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน
 เลขที่: ๒๕๔
 วันที่: 16 ส.ค. 2564
 เรื่อง: .....

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอริ่งน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
 โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
 Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
 Website : gps.mcu.ac.th
 E-mail : gps@mcu.ac.th

ที่ ๘๖ สด๐๕.๒/ว ๓๘๖

๓๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน นายณรงค์ศักดิ์ โตสีจจา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๓๓๓ นิสิตหลักสูตร
 ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การ
 พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี" เพื่อเป็นส่วน
 หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ

เรียน นายท ศรวิชัยกรมาน โอภาสปี

เพื่อโปรดพิจารณา ซึ่งเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๒๕๔ ขอ ต.ล.ม.น.น.น.น.น.
 อนุญาตให้นิสิต สัมภาษณ์
 จำนวน ๓ ชุด

(Signature)
 (นายชราวุฒิ เกษสมิทธิ)
 ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ
 โทร : ๐๘๖-๙๕๑๘-๓๓๒

(Signature)
 (นางสาวเนษพร คงคุ้ม)
 หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

จำเอก
 (นางจง ทัศนธัญจันทร์)
 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน

(Signature)
 นายณรงค์ศักดิ์ โตสีจจา
 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นำสไลด์สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพัททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นำสไลด์ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน นายอำเภอบ้านไร่
- มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แสดงความนับถือ
แจ้งขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นำสไลด์
สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย
- นำไปโปรดพิจารณาอนุญาต
(รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

วิภาวดี
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

นางสาวสุนีย์รัตน์ ภู่อำ
นายอำเภอบ้านไร่

ผู้ประสานงาน : นายพัททล เสวตวรรณ
โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

อ.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
(นายเต็มศักดิ์ สุทธิฤกษ์)
ปลัดอำเภอ

(นางสาวสุนีย์รัตน์ ภู่อำ)
นายอำเภอบ้านไร่

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์อนุญาตให้ผลิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายชินภัทร์ พันธุ์ช่วยพงศ์ กำนันตำบลอุทัยเก่า
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

งานราชการบริหาร
สำนักปลัด

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายพงศ์ธร จิวานนท์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลลานสัก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาคุษุบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี" เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาคุษุบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

นายชนกฤต ชัยกวีวัฒน์กุล
ปลัดเทศบาล ปฏิบัติหน้าที่
นายกเทศมนตรีตำบลลานสัก

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมพจน์ สารภูษิตสันต์ นายอำเภอหนองฉาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพัททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน นาย อำเภอหนองฉาง
- เพื่อดำเนินการ ส.ส.ก.ศึกษา มาแจ้ง
โปรดอำเภอ ดอนแบบสันตจาง
- ๖ เมื่อไปส่ง ส.ส.ก.ศึกษา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพัททล เสวตวรรณ
โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

๒๖
๒๖
๒๖
(นายสมพจน์ สารภูษิตสันต์)
นายอำเภอหนองฉาง

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายดำรงค์ นพรัตน์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองฉาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เตมศักดิ์ ทองอินทร์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ

โทร : ๐๘๒-๕๕๑๘-๑๓๒

นิสิตที่มีความอนุเคราะห์
สัมภาษณ์ในกรณีขอมูล

(นายดำรงค์ นพรัตน์)

นายกเทศมนตรีตำบลหนองฉาง

๕ ก.ค. ๖๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำสนธิ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๓๘๖

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายไชยวัฒน์ สุกกิจวัฒนา นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเขาบางแกรก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายพิททล นามสกุล เสวตวรรณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๐๔๑๑๓ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การ
พัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี” เพื่อเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเพื่อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ไชยวัฒน์ สุกกิจวัฒนา
นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเขาบางแกรก
พิททล เสวตวรรณ
(นางสาว พิชญาภากร พิชญานนท์)
รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเขาบางแกรก

ขอแสดงความนับถือ
ดร. เดิมศักดิ์ ทองอินทร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. เดิมศักดิ์ ทองอินทร์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายพิททล เสวตวรรณ
โทร : ๐๘๒-๙๕๑๘-๑๓๒

การสัมภาษณ์ นางเพิ่มศรี เศรษฐพานิช อำนวยการโรงเรียนทองประสาทเวทย์ จังหวัดอุทัยธานี

การสัมภาษณ์ นายการุณ วัฒนโนภาส

อาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี

การสัมภาษณ์ นายไพฑูรย์ เหมะ กำนันตำบลเขากวางทอง จังหวัดอุทัยธานี

การสัมภาษณ์ นายวินัย หัสแดง
ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ตำบลเขากลางทอง จังหวัดอุทัยธานี

การสัมภาษณ์ พระครูอุปกิตปริยัติโสภณ
อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี

การสัมภาษณ์ นายสุรชัย สารสุวรรณ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโพ จังหวัดอุทัยธานี

การสัมภาษณ์ นายดำรงค์ นพรัตน์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

การสัมภาษณ์ นาย ชยุต แก้วมณี รองนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลเขาบางแกรก จังหวัดอุทัยธานี

สัมภาษณ์ พ.ต.อ. ทักษณพล ปรุงประทีน
ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: นายพิททล เสวตวรรณ
ว/ ด/ ป เกิด	: วันจันทร์ที่ ๑๕ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๙
สถานที่เกิด	: บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ ๗ ตำบลน้ำรอบ อำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ๑๐๖๐๐
การศึกษา	: นักธรรมชั้นเอก, เปรียญธรรม ๔ ประโยค : พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : M.A. (Philosophy) Madras University, India
ประสบการณ์ทำงาน	: อาจารย์พิเศษ ห้องเรียน-วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี
ผลงานทางวิชาการ	: พิททล เสวตวรรณ. “ประวัติศาสตร์การเมืองกัมพูชาวิบาก กรรมของประชาชน”, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑ : ๒๓๕-๒๔๕. : พิททล เสวตวรรณ. “เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะในสถานการณ์ปัจจุบัน” วารสารการบริหารนิติบุคคล JOURNAL และนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๓ : ๒๓๐-๒๔๐. : พิททล เสวตวรรณ. “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง” วารสารการบริหารนิติบุคคล JOURNAL และนวัตกรรมท้องถิ่น. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๔ : ๒๒๐-๒๓๐. พิททล เสวตวรรณ. “การพัฒนาการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๖๖.
ตำแหน่งหน้าที่	: อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีที่เข้าศึกษา	: หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ๒๕๖๔
ที่อยู่ปัจจุบัน	: บ้านเลขที่ ๒๑/๑ หมู่ ๒ ตำบลเขากวางทอง อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี ๖๑๑๑๐
เบอร์โทรศัพท์ต่อ	: ๐๘๒-๙๕๑-๘๑๓๒